*

THÀP GIÁI QUẢNG NGÃI.

BẢY PHÉP BÍ TÍCH.

J.M.J.

TÂN-ĐINH

IMPRIMERIE DE LA MISSION.

1880.

Imprimatur

† ISIDORUS Ep. Samosatensis

Vic. Ap.

THẬP GIÁI

QUẢNG NGẢI

BẢY PHÉP BÍ TÍCH.

THẬP GIÁI QUẢNG NGÃI

ĐOẠN THỨ NHỨT.

GIẢNG VỀ GIÁI RĂN Đ.C.T. LÀ LÀM SAO.

Ắt là con có lòng ước ao cho đặng ăn mày rỗi linh hồn, lên thiên đàng: nếu con có thật lòng ước ao làm vậy, thì âu là con cũng ước ao cho biết phải làm việc gì cho đặng phước thanh nhàn ấy, chẳng khác chi như kẻ liệt lào ước ao cho đặng lành đã, thì nó cũng ước ao cho đặng biết phải liệu làm sao cho đặng khỏe lại. Bởi đó cho nên con phải bắt chước người con trai kia trong Sấm truyền hỏi Đ.C.G. rằng: Lạy thầy, tôi phải làm đi gì cho đặng rỗi linh hồn? Thì Đ.C.G. bảo nó rằng: nếu mầy muốn cho đặng sự hằng sống đời đời thì hãy giữ các điều răn Đ.C.T.

Con đã đặng chịu phép rửa tội, con cũng tin thật các đều trong đạo thánh Đ.C.T. dạy, là những sự rất cần cho đặng rỗi linh hồn; nhưng mà các đều ấy thì chưa đủ, mà lại con cũng phải giữ các điều răn Đ.C.T. nữa, con phải làm việc lành phước đức, và lánh sự tội, con phải làm các việc đạo thánh Đ.C.T. dạy, con phải làm mà thờ phượng người và thương yêu người ta. Những đều ấy thì tóm tắt lại trong mười giái răn Đ.C.T. nhơn vì sự ấy con phải có ý tứ mà học cho biết những điều răn ấy dạy làm sao, để cho con đặng giữ, vì vốn Đ.C.T. đã ra mười điều răn ấy gọi là

Digitized by Google

lề luật người, và người truyền dạy người ta phải giữ điều răn ấy cho trọn, thì cũng một trực ấy người có ý buộc người ta học cho biết lề luật ấy. Nhơn vì sự ấy con chẳng những là phải thuộc lòng mười giái răn, mà lại con cũng phải hiểu ý tứ những điều răn ấy nữa. Nếu con chẳng biết lề luật Đ.C.T. thì ra xấu hổ cho con quá lẽ; con đã biết đặng phạm đến lề luật Đ.C.T. mà con chẳng biết lề luật Đ.C.T. dạy làm sao, thì sự ấy chẳng xứng đáng kẻ có đạo. Ấu là con đã học thuộc lòng mười giái răn, nhưng mà có khi con chẳng biết ý tứ mười giái răn ấy là làm sao; con đã biết điều răn thứ nhứt dạy kính chuộng một thiên địa chơn Chúa trên hết mọi sự; nhưng mà con chẳng biết kính chuộng thiên địa chơn Chúa là làm sao. Ấy vậy nếu con chẳng biết ý tứ các điều răn ấy, thì con giữ làm sao đặng? Ắt là con những sai đều nọ lầm đều kia mà chớ.

Nhưng mà khi con sai lỗi các điều răn ấy, thì con chẳng khá chữa mình rằng: Tôi lầm tôi chẳng biết, sự ấy chẳng bắt tội cho con đâu. Thuở trước ông thánh Phao-lô chưa có đạo thì người ghét sự đạo lắm, và bắt kẻ có đạo, vì người lầm người chẳng biết Đ.C.G. là con Đ.C.T. mà người nghĩ là bắt kẻ có đạo làm vậy là phải lẽ lắm; song le dầu mà người có lòng ngay mà người lầm làm vậy, thì người chẳng sạch tội đâu, vì chưng người lầm vì tại người. Còn về phần riêng con thì cũng vậy, nếu con chẳng hiểu ý tứ mười điều răn Đ.C.T. vì tại con chẳng muốn cầm trí lại mà học cho biết và hiểu, thì con lầm vì tại con; cho nên sự lầm lỗi chẳng chữa con cho sạch

Digitized by Google

tội trước mặt Đ.C.T. chút nào.

Nhơn vì sự ấy con phải có ý tứ mà năng cầm trí lại cho đặng hiểu ý tứ lẽ luật Đ.C.T. và năng suy gẫm cho biết lẽ luật ấy trọng vọng khôn ngoan và làm ích cho con là thể nào: chẳng những là con phải học cho biết, mà lại con phải học cho đặng sanh ra lòng mến lẽ luật ấy, mà con càng cầm trí lại mà suy gẫm về lẽ luật ấy, thì con càng lấy làm khôn ngoan phải lẽ, và con càng sanh lòng mộ và sanh lòng giữ lẽ luật ấy hơn nữa.

Vã lại con cũng phải cầm trí mà xét đều nầy nữa cho đặng thêm lòng kính mến mười điều răn ấy, mà vốn mười điều răn ấy chẳng phải là lẽ luật riêng Đ.C.T. đã ra cho kẻ có đạo phải giữ mà thôi đâu, nhưng mà mười điều răn ấy là lẽ luật tự nhiên Đ.C.T. đã in vào trong lòng trong trí khôn hết mọi người, cho mỗi người phải giữ hết thảy thảy. Cho nên từ tạo thiên lập địa thì người ta chẳng kì kẻ có đạo hay là kẻ ngoại đạo đều buộc phải giữ mười điều răn ấy. Khi đầu mới dựng nên thế gian nầy, thì chẳng có lẽ luật nào khác, có những giải răn ấy Đ.C.T. đã in trong lòng mọi người mà mọi người đều giữ cả hết thảy thảy, thì đã đủ cho đặng lo việc rỗi linh hồn.

Nhưng mà bởi vì từ tội tổ tông truyền về sau trí khôn loài người ta đã ra tối tăm mù mịt hay chìu về sự tội lắm, nhơn vì sự ấy lần lần nó quên luật ấy mà theo đàng tội lỗi, tính xác thịt hay bày ra trăm ngàn sự dối trá mà thờ quấy quá như loài kẻ vô đạo, đời bây giờ là kẻ chẳng biết giữ lẽ luật Đ.C.T. Lời đó cho nên Đ.C.T. lại thương loài người ta và muốn đem nó về đàng thật, thì

Digitized by Google

người nhìn lấy dân Giu-dêu mà tỏ mình ra cho dân ấy để cho dân ấy thờ phượng người cách riêng, và người cũng truyền lề luật người cho dân ấy nữa, mà Đ.C.T. truyền lề luật người là mười điều răn cho dân Giu-dêu, thì thể nầy: là sau khi dân ấy đã ra khỏi nước Ê-g'p-tô mà ở trên rừng đã bốn mươi bảy ngày vừa đoạn, thì Đ.C.T. có ý truyền lề luật mình người cho dân ấy ở đó, là núi kia gọi là núi Si-na thì người truyền dạy cho dân ấy rửa mình cho sạch, lại ăn năn tội, và giữ mình cho sạch tội để mà dọn mình chịu lấy lề luật người. Khỏi ba ngày nữa, là ngày thứ năm mươi từ khi dân ấy đã ra khỏi nước Ê-gíp-tô, thì bổng chúc Đ.C.T. lấy áng mây mà che khắp núi Si-na, và người làm chớp và sấm sét gở lạ lắm cho nên ra như núi lửa vậy, đoạn thì người khiến cả và dân đứng dưới chơn núi xa xa vậy, mà người cho một ông Môi-sen lên trên đỉnh núi. Bấy giờ mới có tiếng oai nghi oai vọng bởi áng mây mà truyền mười điều răn cho cả và dân đều đặng nghe.

Song le Đ.C.T. lấy tiếng nói mà phán dạy 10 điều răn cho cả và dân đặng nghe làm vậy, thì người chẳng lấy sự ấy làm đủ, mà lại người chép mười điều răn ấy trong hai bia đá mà giao cho ông Môi-sen, để cho dân Giu-dêu đặng xem thấy mà chẳng quên. Bởi đó cho nên mười điều răn ấy thì bởi Đ.C.T. mà ra. Nhơn vì sự ấy con phải có lòng tôn kính trong những điều răn ấy, và hằng có lòng cung kính mà đọc và làm cho hết sức cho đặng giữ cho trọn nữa. Vì chưng tuy rằng: Đ.C.T. truyền mười điều răn ấy cho dân Giu-dêu cách riêng mặc lòng, song le bởi vì mười điều răn ấy là lề luật tự nhiên

Digitized by Google

chúc. Vã lại chính mình Đ.C.G. cũng đã truyền lại cho các bổn đạo, thì là hóa ra buộc bổn đạo phải giữ 10 điều răn ấy cũng như dân Giu-dêu vậy. Sau nữa con cũng phải biết đều nầy, là tuy rằng có mười điều răn truyền dạy các việc người ta phải làm cho đặng thờ phượng và tin cậy kính mến Đ.C.T. cho trọn và ở cùng người ta cho nên mặc lòng, song le mười điều răn ấy thì tóm lại hai điều nầy mà thôi: một là kính mến Đ.C.T. hết lòng hết sức, hai là thương yêu người ta bằng mình vậy. Cho nên kẻ nào có thật lòng kính mến Đ.C.T. và thương yêu người ta cho nên, thì mới đặng kể là đã giữ lề luật Đ.C.T. cho trọn. Nhơn vì sự ấy, kính mến Đ.C.T. và thương yêu người ta, là như gốc, và như nền lề luật đạo thánh Đ.C.T.

Lạy Chúa lòng lành vô cùng, khi đầu Chúa tôi đã in lề luật Chúa tôi trong lòng mọi người, nhưng mà bởi tính xác thịt đã che lấp trí khôn người ta, thì hầu cả và loài người ta đã ra tối tăm mê muội, và bỏ quên lề luật ấy. Nhơn vì sự ấy, nếu Chúa tôi chẳng động lòng thương mà rao lề luật ấy lại, và chép cho mọi người đặng biết, thì ắt là tôi cũng tối tăm như làm vậy, mà chẳng biết lề luật Chúa tôi, cùng chẳng lo đặng việc rỗi linh hồn, rày Chúa tôi đã có lòng thương làm vậy, thì tôi đã biết lề luật Chúa tôi, cùng đã biết tôi phải làm đi gì cho đặng kính mến thờ phượng Chúa tôi. Nhưng mà sự ấy chưa đủ, tôi có giữ lề luật ấy cho trọn, thì mới đủ. Nhơn vì sự ấy, tôi xin Chúa tôi hằng soi sáng trí khôn tôi, và giúp sức cho tôi đặng giữ lề luật ấy cho trọn, vì chưng tôi hèn hạ yếu đuối lắm, nếu chẳng có ơn Chúa

Digitized by Google

tôi giúp sức cho tôi, thì tôi chẳng làm đi gì đặng.

ĐOẠN THỨ HAI

GIẢNG VỀ NHƠN ĐỨC TIN.

Như đã có lời trong kinh thánh rằng: ở những kẻ có lòng kính sợ Đ.C.T. thì hãy tin kính người.

Sự tin là đều trước hết Đ.C.T. buộc người ta, và đều ấy thì thuộc về điều răn thứ nhứt dạy rằng: kính chuộng một thiên địa chơn Chúa trên hết mọi sự. Vì vậy nhơn đức tin thì ở tại sự tin cho vững vàng chắc chắn những đều Đ.C.T. đã tỏ ra, mà Hội thánh lấy tên Đ.C.T. mà truyền dạy cho người ta phải tin những đều ấy, và chẳng hồ nghi chút nào, những đều con phải tin làm vậy, thì tóm lại trong kinh thánh, và những đều các thánh tấn sĩ truyền miệng. Ta gọi kinh thánh là những sách Đ.C.T.T. đã soi sáng trí khôn nhiều đứng thánh mà chép sách ấy, có hai thứ: một là thứ gọi là Sách sấm truyền cũ, hai là sách Sấm truyền mới, còn những lời truyền miệng, là những lời Đ.C.T. tỏ ra cho Hội thánh phải tin, nhưng mà khi đầu chẳng có đứng nào chép vào sách, một truyền miệng cho đến rày. Đ.C.T. đã phú kinh thánh, và những lời truyền miệng ấy cho Hội thánh, cho nên có một Hội thánh đặng lấy quờn phép Đ.C.T. mà cắt nghĩa ý những sách ấy, và dạy bổn đạo phải tin thể nào, vì chưng Đ.C.T. đã ban quờn phép cho Hội thánh, và người hằng gìn giữ phù hộ cho Hội thánh, đặng cắt nghĩa và đoán xét mọi sự ấy mà chẳng sai lầm bao giờ.

Digitized by Google

Nhơn vì sự ấy Hội thánh dạy thể nào, thì ta phải tin thật như vậy, mà kẻ nào chẳng có lòng tin làm vậy, thì chẳng có lẽ nào mà trông cậy cho đặng rỗi linh hồn, vì chưng đã có lời Đ.C.G. phán dạy tỏ tường rằng: kẻ nào có lòng tin và chịu phép rửa tội, thì kẻ ấy đặng rỗi linh hồn, bằng kẻ chẳng có lòng tin, thì nó sẽ phải luận phạt trong địa ngục vô cùng mà chớ, lại có lời ông thánh Phao-lô nói rằng: chẳng có nhơn đức tin, thì chẳng có lẽ nào mà đẹp lòng Đ.C.T. đặng. Nhơn vì sự ấy tòa công luận Tri-đen-ti-nô gọi nhơn đức tin là đầu sự rỗi linh hồn, cùng là nền và gốc làm cho người ta đặng nên lành khỏi tội. Bởi đó cho nên con đã hiểu nhơn đức tin là sự rất cần cho đặng khỏi tội, và đặng rỗi linh hồn. Sự tin làm vậy thì tôn kính và thờ phượng Đ.C.T. vì nhìn lấy người là đứng thật thà vô cùng; vì chưng như lời ông thánh Phao-lô nói rằng: khi ta có lòng tin làm vậy thì chẳng khác chi như ta dưng của lễ cho Đ.C.T. vì ta hạ mình xuống mà chịu lụy vưng lời người và tin thật những lời người đã phán dạy, là những sự con mắt chẳng thấy và trí khôn chẳng hiểu; nhưng mà bởi ta biết người là đứng thật thà vô cùng chẳng hay sai lầm bao giờ, thì cũng lấy những sự ấy làm tin cho vững vàng mà chẳng dám hồ nghi chút nào.

Nhưng mà hoặc có kẻ hỏi rằng: những sự con mắt xem chẳng thấy và trí khôn chẳng hiểu, thì ta tin những sự ấy làm sao đặng? Ớ con! những kẻ nói làm vậy thì lầm lắm, vì chưng có nhiều lần con tin thật nhiều đều con mắt con chẳng thấy bao giờ; nhưng mà bởi có người thật thà

Digitized by Google

hẳn hòi nói đều ấy ra cho con, thì con lấy làm tin chẳng dám hồ nghi. Ấy vậy ta tin lời người ta mà chẳng tin lời Đ.C.T. thì làm sao? Lời Đ.C.T. phán dạy thì chẳng đáng tin hơn lời người ta bội phần sao? Tuy rằng: có nhiều phép mầu nhiệm trong đạo thánh Đ.C.T. đã phán truyền, thì quá trí loài người ta chẳng ai hiểu đặng mặc lòng, vậy sự ấy thì thật, nhưng mà chẳng phải đủ lẽ mà chẳng lấy làm tin đâu, vì chưng như trong thế gian nầy biết là bao nhiêu sự quá trí khôn người ta, mà người ta chẳng tin thì cũng chẳng đặng? Song le những sự con mắt xem thấy nhãn tiền. Ví dụ như người ta gieo hột nọ hột kia xuống đất thì hột ấy mọc lên mà ra cây, đoạn thì nó sanh ra lá và hoa và trái nữa; vậy thì con có hiểu các đều ấy xảy ra làm vậy là thể nào sao? Ắt là sự ấy chẳng có. Song le con lấy làm tin: phương chi là con phải sẵn lòng tin thật các phép mầu nhiệm Đ.C.T. đã tỏ ra và truyền dạy con phải tin. Vì chưng Đ.C.T. là đứng thượng trí thật thà vô cùng chẳng có lẽ nào mà người sai lầm hay là dối trá người ta đặng. Nhơn vì sự ấy ta cứ lời người mà tin những sự ta chẳng hiểu thì phải lẽ lắm, ta có tin làm vậy chẳng phải là vì trí khôn ta hiểu, nhưng mà tin vì Đ.C.T. đã phán vậy mà chớ. Cho nên nhơn đức tin chẳng có vịn lấy trí khôn ta đâu, một vịn lấy lời Đ.C.T. đã phán dạy mà thôi.

Vốn sức riêng trí khôn ta chẳng có lẽ nào mà biết những phép mầu nhiệm trong đạo đặng, Đ. C.T. có tỏ những phép ấy ra, thì ta mới biết đặng. Ấy vậy Đ.C.T. đã có lòng thương ta mà tỏ

Digitized by Google

ra những sự mầu nhiệm ấy. Vã lại người cũng đã ban quờn phép cho Hội thánh đặng truyền dạy cho các bổn đạo phải tin những phép mầu nhiệm ấy. Nhơn vì sự ấy mọi người biết và tin các phép trong đạo thì dễ lắm, vì chưng có vưng lời Đ. C.T. và vưng lời Hội thánh truyền thì đã đủ. Cho nên kẻ cứ làm vậy mà tin, thì chẳng phải là tin cạn dạ vô lý đâu, nhưng mà thật sự ấy gọi là tin rất phải lẽ mà chớ, vì chưng sự ấy là tin lời đứng thật thà vô cùng chẳng hay sai lầm và chẳng hay dối trá người ta bao giờ. Vì vậy con hãy cứ những lẽ ấy mà tin thật các phép đạo thánh Đ.C.T. dạy con phải tin; vì chưng nếu con cả lòng lấy ý riêng mà bỏ một đều nào mà con chẳng tin, dầu mà con tin các đều khác, thì cũng phải kể là con chẳng có nhơn đức tin. Vã lại con cũng phải tin những đều ấy cho vững vàng chẳng nên hồ nghi chút nào, vì chưng con để trí khôn hồ nghi hay là nghi nan cách nào về những đều phép đạo dạy phải tin, thì ra phạm đến nhơn đức tin. Bởi đó cho nên kẻ nào quen làm bạn vưới kẻ vô đạo hay chê sự đạo, thì nó có tội, bởi vì nó liều mình mất nhơn đức tin; kẻ nào chẳng dám xưng mình là kẻ có đạo khi có lẽ cần, kẻo người ta chê cười, thì nó cũng có tội rất nặng vì ra như nó lấy Đ.C.G. làm hổ thẹn. Vã lại kẻ nào cả lòng chối mình có đạo hay là xưng mình sẵn lòng bỏ đạo, dầu mà nó nói những lời quấy quá ấy bằng miệng bề ngoài mà thôi, thì nó cũng phạm đến nhơn đức tin rất cả thể. Kìa thuở trước các đứng tử vì đạo thà chịu trăm ngàn sự khốn khó và chịu chết mà chẳng thà giấu nhơn đức tin mình

Digitized by Google

làm vậy. Sau nữa kẻ nào làm biếng học hành cho biết những đều phải tin hay là làm biếng dạy dỗ con cái và kẻ thuộc về mình cho nó biết những đều trong đạo thánh Đ.C.T. dạy và bổn đạo phải tin, thì nó cũng phạm đến nhơn đức tin nữa. Mà trong kẻ có đạo kể mắc tội làm vậy thì nhiều lắm.

Lạy Chúa tôi, tôi tin thật những đều Chúa đã tỏ ra cho hội thánh, mà hội thánh truyền dạy tôi phải tin Tôi hằng muốn vưng phục Hội thánh, bởi vì Chúa tôi hằng dùng lấy Đ.C.T.T. để mà soi sáng và cai trị hội thánh ấy cho khỏi sai lầm. Dầu mà các phép mầu nhiệm Chúa tôi đã tỏ ra, thì quá trí loài người ta hiểu chẳng đặng thể nào mặc lòng, tôi cũng tin các phép ấy cho vững vàng, tôi chẳng dám hồ nghi chút nào, trí tôi chẳng hiểu đặng những phép mầu nhiệm ấy, nhưng mà Chúa tôi đã truyền dạy tôi phải tin, thì tôi lấy lẽ ấy làm đủ, tôi chẳng dám lấy lẽ nào mà xét đều gì nữa. Vì chưng tôi đã biết Chúa tôi là đứng thượng trí vô cùng, thật thà vô cùng, mà trí khôn tôi thì hèn mọn lắm, cho nên tôi tin thật cùng vưng phục lời Chúa tôi đã phán dạy thì mới phải. Vả lại rày tôi tin những sự tôi chẳng hiểu là những phép mầu nhiệm quá sức trí khôn tôi. Nhưng mà sau nầy tôi đặng rồi linh hồn lên thiên đàng, thì tôi sẽ hiểu các phép ấy cho rõ ràng.

Lạy Chúa tôi, tôi sống ở thế gian nầy bao lâu thì Chúa tôi muốn cho tôi cứ lời Chúa tôi phán truyền mà tin những sự tôi chẳng hiểu để cho tôi đặng tỏ ra lòng tin lời Chúa tôi mà thêm công thêm phước trước mặt Chúa tôi, vì vậy tôi xin Chúa tôi thêm nhơn đức tin cho tôi, hãy ban ơn cho

Digitized by Google

tôi hằng ngày hằng thêm lòng tin cho vững vàng và chẳng bao giờ tôi dám hồ nghi về đều nào Chúa tôi dạy tôi phải tin. Lại tôi xin Chúa tôi ban sức mạnh cho tôi hằng sẵn lòng tỏ ra lòng tin ấy bề ngoài trước mặt thiên hạ mà chẳng lấy đi gì làm sợ hãi cho đặng xưng đạo thánh Chúa tôi ra làm vậy.

ĐOẠN THỨ BA.

GIẢNG VỀ NHƠN ĐỨC TRÔNG CẬY.

Đã có lời trong sách thánh rằng: Ở những kẻ có lòng kính sợ Đ.C.T. hãy trông cậy người.

Điều thứ hai người ta phải làm mà tỏ ra lòng kính chuộng Đ.C.T. là trông cậy người, nghĩa là trông mong và tin thật vững vàng người sẽ ban những sự lành người đã phán hứa cho ta vì người là đứng lòng lành vô cùng. Những sự lành ấy là sự rỗi linh hồn và những sự ta thiếu thốn cho đặng lo việc rỗi linh hồn. Ở con, những sự lành ấy thì cả thể và quới giá là dường nào, vì chưng sự rỗi linh hồn là đặng chính mình Đ.C.T. làm của riêng mình cho đến đời đời, sức riêng ta chẳng làm gì cho đặng ăn mày phước trọng dường ấy đặng đâu, chính mình Đ.C.T. có lòng thương vô cùng, mà ban thì mới đặng, vốn công nghiệp riêng ta, thì chẳng xứng đáng ơn trọng dường ấy, dầu mà ta là kẻ có tội, và hèn hạ yếu đuối chẳng xứng đáng mặc lòng, song le Đ.C.T. lòng lành vô cùng, chẳng chấp các đều ấy, người phán hứa những ơn ta

Digitized by Google

thiếu thốn cho đặng lo việc rỗi linh hồn, vì chưng người đã ban con một người để cho kẻ có lòng tin kính người, thì nó chẳng phải hư, mà nó lại đặng sống đời đời. Nhơn vì sự ấy con càng thấy mình hèn hạ yếu đuối, hay chìu về đàng tội, thì con càng phải có lòng trông cậy Đ.C.T. và phú trót mình trong tay người, và tin thật người sẽ giúp sức cho con đặng ăn mày rỗi linh hồn, như lời người đã phán hứa. Vì chưng người là đứng phép tắc vô cùng, chẳng có sự gì mà người chẳng làm đặng sự ấy, người cũng là đứng lòng lành vô cùng, hay thương người ta, cho đến nỗi người chẳng tiếc con một người cho đặng chuộc lấy loài người ta. Vả lại công nghiệp sự thương khó người, thì vô cùng. Nhơn vì sự ấy, người hằng sẵn lòng ban ơn giúp sức cho ta, người cũng phán hứa người sẽ cứu giúp ta, và người truyền dạy ta phải có lòng trông cậy người, chớ thì bấy nhiêu đều ấy chẳng phải là lẽ rất mạnh mà trông cậy người cho vững vàng lắm sao? chớ thì con còn dám ngã lòng trông cậy người, hay là hồ nghi cách nào về đàng ấy sao? ắt là nếu con dám hồ nghi làm vậy, thì ra mất lòng người lắm, vì chưng Đ.C.T. buộc người ta phải có lòng tin người thể nào, thì người cũng buộc người ta phải có lòng trông cậy thể ấy. Nhơn đức tin là sự cần cho đặng rỗi linh hồn thể nào, thì nhơn đức cậy cũng là sự cần thể ấy.

Bởi đó cho nên ông thánh Phao-lô chẳng những là khuyên bảo bổn đạo tin cho vững vàng, mà lại người cũng khuyên bảo trông cậy Đ.C.T. cho vững vàng nữa, vì chưng người nói rằng: ta có

Digitized by Google

lòng trông cậy cho vững vàng làm vậy, thì mới đặng ăn mày rỗi linh hồn, mà người lại thêm rằng: dầu mà kẻ có đạo phải sự khốn khó thể nào, thì càng phải có lòng trông cậy Đ.C.T. như kẻ làm con Đ.C.T. vậy, bởi vì kẻ có lòng trông cậy Đ.C.T. thì chẳng mắc lo bao giờ, song le con hãy có ý tứ mà suy đều nầy, là ta phải có lòng trông cậy cho vững vàng chắc chắn mà chẳng hồ nghi chút nào, và phải có lòng trông cậy mãi, chẳng nên ngã lòng bao giờ, thì mới kể là trông cậy thật, nếu có lòng trông cậy vừa vừa vậy, nửa nghi nửa tin, thì chẳng đặng ích gì, ta trông cậy cho vững vàng làm vậy, là sự phải lắm, vì chưng ta có lẽ rất mạnh mà phải trông cậy. Nhơn vì sự ấy, ông thánh Phao-lô ví nhơn đức trông cậy như cái neo chắc chắn đặng cầm tàu cho vững ở giữa sóng gió phong ba bảo bùng, mà bao giờ ta lấy lòng khiêm nhượng mà kết hiệp làm một cùng lòng trông cậy, thì chẳng có lẽ nào mà lòng trông cậy ấy hỏng đi, vì chưng có lẽ nào mà sai lời Đ.C.T. đã phán hứa, như lời trong kinh thánh rằng: trời và đất thì qua đi, nhưng mà lời Đ.C.T. chẳng qua đi đặng, bởi đó cho nên xưa nay chẳng có người nào có lòng trông cậy Đ.C.T. cho nên mà chẳng đặng Đ.C.T. thương.

Thật là ta còn sống ở thế gian nầy bao lâu, thì phải sợ bấy lâu, phải lấy sự sợ mà che sự trông cậy, mà Đ.C.T. để làm vậy, vì người có ý cho ta giữ lòng khiêm nhượng, và chẳng bao giờ dám cậy mình kiêu ngạo, nhưng mà ta hằng phải sợ làm vậy chẳng phải là vì ta sợ kẻo hoặc Đ.C.T. bỏ ta hay là người chẳng thương ta đâu,

Digitized by Google

song le ta phải sợ vì ta vốn yếu đuối hèn sức hay ngã phạm tội, thì là như ép Đ.C.T. bỏ ta hay là phạt ta chăng. Ta biết thật nếu ta có lòng trông cậy cho nên thì Đ.C.T. sẽ thương ta chẳng sai, nhưng mà ta hằng có lẽ mà sợ kẻo ta làm ngăn trở ơn Đ.C.T. chăng.

Vì chưng người ta thường phạm đến nhơn đức trông cậy hai cách: một là vì ngã lòng trông cậy, hai là vì trông cậy quá lẽ. Người ta phạm đến nhơn đức trông cậy vì ngã lòng là khi nó ngờ rằng: chẳng có lẽ nào mà Đ.C.T. tha tội cho mình hay là mình đặng ăn mày rồi linh hồn, cho nên nó chẳng ra sức ăn năn và chừa tội, chẳng khác chi như thằng Ca-in là kẻ đã giết em, là ông A-bê-lô, thì nó ngã lòng trông cậy mà rằng: tội lỗi tôi thì nặng nề quá, chẳng có lẽ nào mà Đ.C.T. tha tội ấy cho tôi đặng. Vậy chẳng có giống tội nào mất lòng Đ.C.T. cho bằng tội ngã lòng trông cậy. Vì chưng tội ấy phạm đến lòng lành Đ.C.T. hay thương vô cùng, là lòng Đ.C.T. muốn cho mọi người đặng biết cả thảy thảy, và người cho nó trông cậy lòng lành ấy vô cùng. Nhơn vì sự ấy dầu mà ta mắc nhiều tội nặng nề quái gở thể nào mặc lòng, song le lòng lành Đ.C.T. hay thương vô cùng thì trọng hơn những tội ấy bội phần; chẳng có giống tội nào mà Đ.C.G. chẳng có lấy máu thánh người mà đền vì tội ấy, người đã đổ hết máu thánh người ra trên cây thánh giá vì những tội ấy. Vì vậy hoặc chẳng may con có ngã phạm nhiều tội nặng nề, thì con đừng ngã lòng trông cậy Đ.C.T. làm chi, con hãy nhớ Đ.C.T. là cha rất nhơn lành hay thương con vô cùng,

Digitized by Google

người chi muốn cho con trở lại cùng người mà chớ. Con có lòng ăn năn phàn nàn vì tội con thì người sẵn lòng lại thương con như trước, nhưng mà con đừng cậy đều ấy cho đặng thêm phạm tội mất lòng Đ.C.T. làm chi, vì chưng sự ấy ra vong ơn bội nghĩa quá lẽ.

Sau nữa người ta phạm đến nhơn đức trông cậy vì trông cậy quá lẽ, là khi người ta cậy sức mình quá hay là cậy lòng lành Đ.C.T. hay thương quá thì nó vịn lấy lẽ ấy mà thêm phạm tội mất lòng Đ.C.T. hay là giãn ra sự trở lại ăn năn tội, vì nó ngờ rằng: muốn trở lại ăn năn tội khi nào thì cũng đặng, hay là nó ngờ rằng: khi nào ốm đau gần chết thì sẽ hay, hay là nó nghĩ rằng: phạm nhiều tội hay là ít tội thì cũng vậy, vì sau nầy tôi ăn năn xưng tội thì Đ.C.T. cũng tha hết. Ớ con, những kẻ ấy ngờ làm vậy thì lầm lắm, mà lại nó ở vô nhơn bội nghĩa cùng Đ.C.T. là dường nào! Biết là bao nhiêu kẻ đã mất linh hồn sa địa ngục, vì nó ngờ làm vậy? Nó có ý lần lựa giãn ra sự trở lại ăn năn tội cho đến khi nó ốm đau gần chết mới có ý lo phần linh hồn, chẳng hay Đ.C.T. cứ phép công thẳng mà luận cho nó chết khi đang thì, mà chết tươi ăn năn tội chẳng kịp. Ớ con, con đừng bắt chước những kẻ ấy, đừng liều mình mắc phải làm vậy, đừng lần lựa giãn ra rày mai sẽ trở lại ăn năn tội làm chi, vì chưng con chẳng biết Đ.C.T. đã định cho con chết khi nào, cho nên con phải có lòng trông cậy Đ.C.T. nhưng mà đừng trông cậy trái lẽ làm vậy làm chi.

Lạy Chúa tôi, những kẻ có lòng trông cậy Chúa

Digitized by Google

tôi cho thật lòng là kẻ có phước là dường nào, những kẻ có lòng trông cậy Chúa làm vậy thì sẽ đặng những sự lành Chúa tôi đã phán hứa. Lạy Chúa tôi, tôi tin thật vững vàng Chúa tôi sẽ ban những ơn tôi thốn thiếu cho đặng lo việc rỗi linh hồn. Nhưng mà tôi trông cậy làm vậy chẳng phải là vì tôi dám cậy sức riêng tôi đâu, nhưng mà tôi cậy lòng Chúa tôi hay thương vô cùng, và công nghiệp vô cùng thánh Giá Chúa tôi mà thôi. Tôi trông cậy mọi sự bởi Chúa tôi mà ra, dầu mà sự rỗi linh hồn dầu mà những ơn giúp tôi cho đặng rỗi linh hồn, thì cũng bởi Chúa tôi mà ra, Chúa tôi là đứng lòng lành vô cùng, Chúa tôi đã ban con một Chúa tôi cho chúng tôi, thì nào Chúa tôi còn tiếc đi gì nữa sao? Cho nên hoặc ma qui cám dỗ tôi cho tôi ngã lòng trông cậy, thì tôi ngửa mặt lên mà xem thánh Giá Chúa tôi, thì tôi liền vững lòng trông cậy. Vì chưng dầu mà tôi là kẻ có tội mặc lòng, song le tôi đã biết Chúa tôi đã đền các tội lỗi tôi, cùng đã sẵn lòng tha những tội ấy cho tôi. Lạy Chúa tôi, tôi phú trót mình tôi trong tay Chúa tôi, dầu mà tôi phải sự khốn khó hiểm nghèo thể nào, thì tôi cũng chỉ một mực trông cậy Chúa tôi; ắt là Chúa tôi chẳng có ý bỏ những kẻ có lòng trông cậy Chúa tôi làm vậy, vì Chúa tôi là đứng thật thà vô cùng, mà Chúa tôi phán hứa thể nào, thì Chúa tôi giữ như làm vậy.

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ BỐN.

GIẢNG VỀ NHƠN ĐỨC KÍNH MẾN.

Thuở trước Đ. C. T. dùng lấy ông Mòi-sen mà truyền cho dân Giu-đêu rằng: chúng bay phải kính mến Đ.C.T. hết lòng hết sức, hết linh hồn hết trí khôn. Trong đoạn Ê-van thì Đ.C.G. đã ưng và nhắc lại điều răn ấy nữa, vì chưng trong sách Ê-van có lời chép rằng: có một thầy thông thái kia hỏi Đ.C.G. rằng: Lạy thầy, điều răn nào là điều răn thứ nhứt trong lề luật? thì Đ.C.G. bảo ông ấy rằng: phải kính mến Đ.C.T. hết lòng hết sức, hết linh hồn hết trí khôn, ấy là điều răn nhứt cùng là điều răn cả trong lề luật Đ. C. T. lập ra, là lề luật riêng mà buộc người ta kính mến người làm vậy. Chớ thì có phải là sự cần chăng? vậy thì người chẳng đáng cho ta kính mến người hết lòng hết sức sao? Vốn người là đứng lòng lành vô cùng, trọn lành vô cùng gồm nọ mọi sự lành, người cũng làm mọi sự lành cho ta, người đã dựng nên ta, người hằng gìn giữ ta cho sống, người đã dựng nên trời đất muôn vật để mà làm ích cho ta mà thôi, cho nên ta đặng sự gì lành thì bởi người mà ra. Chớ thì các đều ấy chẳng phải đủ lẽ mà giục ta ở hết lòng kính mến người sao? Vả lại Đ. C.T. đã thương về phần xác làm vậy, nhưng mà người càng tỏ ra lòng thương ta về phần linh hồn hơn nữa, vì chưng người chẳng tiếc con một

Digitized by Google

người cho đặng chuộc lấy ta, người đã nhìn lấy ta làm con cái riêng người, người đã chịu trăm ngàn sự thương khó cho đến đỗi chịu nạn chịu chết vì ta, và hằng ngày hằng giờ người phù hộ giúp sức cho ta, và ban ơn cho ta đặng ở cho bền mà chống trả chước ma qui tính xác thịt, để mà lo việc rỗi linh hồn, mà lại người cũng đã sắm sẵn phước thanh nhàn vô cùng cho ta sau nầy, người thương ta dường ấy, mà người đòi đều nầy cho đặng trả nghĩa người, là ta phải có lòng kính mến người mà thôi, như lời người phán dạy rằng: Ớ con, con hãy dưng lòng con cho Cha. Vậy thì sự ấy có phải là sự quá lẽ sao? Chớ thì con có lẽ nào mà chẳng vưng lời người dạy làm vậy, mà con chẳng sẵn lòng kính mến người sao? Đ.C.T. tỏ ra lòng thương con dường ấy mà con chẳng biết ơn người thì làm sao? người đòi con dưng lòng con cho người, chớ thì lòng con chẳng phải là của riêng thuộc về người sao? chớ thì chẳng phải là người đã ban lòng ấy cho con sao? mà khi người đã dựng nên lòng con, thì người chẳng có ý cho con dùng lòng ấy mà kính mến người sao? mà có phải lấy lẽ nọ lẽ kia mà khuyên bảo con cái phải kính mến cha mẹ sao? Bổn tính tự nhiên kẻ làm con, thì kính mến cha mẹ mà chớ. Ấy vậy thì Đ.C.T. chẳng phải là cha rất nhơn lành cho con sao? mà có người nào xứng đáng gọi là cha mẹ bằng Đ.C.T. sao? Vì chưng có người nào có lòng thương yêu con cái, cho bằng Đ.C.T. đã thương yêu còn sao?

Vả lại con hãy suy xét đều nầy nữa, là chẳng có sự gì vui mừng sung sướng ngon ngọt trong

Digitized by Google

thế gian nầy, cho bằng sự kính mến Đ.C.T. cho trọn. Hỡi ôi! kẻ có thật lòng kính mến Đ.C.T., thì kẻ ấy đặng vui mừng an lòng an trí là dường nào! Những kẻ mê sự thế gian tính xác thịt, thì nó chẳng có lẽ nào mà hiểu sự ấy đặng. Nhưng mà mọi sự vui vẻ sung sướng thế gian nầy, thì chẳng sánh đặng với sự vui mừng Đ.C.T. quen ban cho kẻ thật lòng kính mến người, vì vậy con hãy tríu mến Đ.C.T. hãy dưng trót lòng con cho người cho kíp, khi đang còn sạch tội, kẻo khi con mắc tội trọng, thì lòng con chẳng còn xứng đáng dưng cho Đ.C.T. Con có thật lòng kính mến Đ.C.T. thì con mới đặng phước thanh nhàn vui mừng cho thật, mà con càng có lòng sốt sắng kính mến Đ.C.T. thì con càng đặng vui mừng sung sướng, vì chưng có một Đ.C.T. có thể làm cho người ta đặng thanh nhàn bình an cho thật. Kẻ nào chẳng có lòng kính mến Đ.C.T. hay là mê đàng tội lỗi, thì dầu mà nó giàu có phú quới sang trọng thể nào, dầu mà nó đặng mọi sự vui vẻ sung sướng thế gian nầy thể nào mặc lòng, nó chẳng đặng thanh nhàn bình an cho thật bao giờ; nó hằng thiếu đều nọ, hay là ước ao đều kia, cho nên nó bằng an giả, vui mừng bề ngoài mà thôi, phần thì bởi vì lòng người ta là giống vô cùng, cho nên mọi sự thế gian nầy chẳng có sức làm cho đầy lòng ấy, cùng chẳng làm cho phỉ lòng phỉ dạ bao giờ đặng, phần thì khi ấy kẻ mê sự vui thế gian làm vậy, thì hằng rối lòng rối trí, vì nó tiếc rằng: có tội thì phải sợ cơn giận Đ.C.T. Bằng kẻ có thật lòng kính mến Đ.C.T. thì dầu phải sự khốn khó thể nào mặc lòng, kẻ ấy

Digitized by Google

hãy còn đặng bình an trong lòng, vì chưng kẻ ấy lấy sự vưng theo thánh ý Đ.C.T. làm hơn mọi sự, mà Đ.C.T. an ủi kẻ ấy cho an lòng an trí, cùng vui lòng chịu khó cho đặng đền tội, và lập công trước mặt Đ.C.T. cho nên kẻ ấy khó khăn đói khát mà đặng vui mừng hơn kẻ giàu có trong thế gian, kẻ ấy hèn hạ người ta khinh dể chẳng xem sao, thì đặng sự sang trọng trước mặt Đ.C.T. hơn kẻ sang trọng thế gian, kẻ ấy đau đớn, hay là phải nhiều sự khốn khó cách nào mặc lòng, song le đặng an lòng an trí hơn kẻ đặng mọi sự sung sướng thế gian nầy, bởi vì kẻ ấy đặng Đ.C.T. cai trị trong lòng mình, thì lấy làm đủ, mà lại lấy làm phỉ lòng phỉ dạ. Hoặc con lấy sự ấy làm hồ nghi chăng? Con hãy nghe lời ông thánh Phao-lô nói rằng: trong những sự khốn khó thầy phải chịu hằng ngày, thì thầy lấy làm vui mừng sung sướng quá lẽ, mà bao nhiêu kẻ thật lòng kính mến Đ. C. T. thì cũng vậy hết. Kẻ ấy càng phải sự khốn khó thì càng lấy làm an lòng an trí. Vì vậy con hãy coi xem thử hãy ở hết lòng kính mến Đ.C.T. thì con mới biết người ở mềm cùng ngọt ngào vuối kẻ có lòng sốtsáng kính mến người cho thật là thể nào.

Nhưng mà con phải có lòng kính mến Đ.C.T. ngần nào mới kể là kẻ kính mến người cho đủ, có lòng kính mến người ít nhiều vậy, hay là có kính mến người bằng miệng mà chẳng lấy việc làm cho đặng tỏ ra lòng kính mến ấy, hay là có nên pha sự yêu dấu thế gian cùng sự kính mến Đ. C.T. thì có đặng chăng? Ở con sự ấy chẳng đặng, con phải kính mến Đ.C.T. hết lòng, hết sức hết linh hồn hết trí khôn trên hết mọi sự. Đ.C.T.

Digitized by Google

muốn trót lòng trót linh hồn con; con phải lấy Đ.C.T. làm hơn mọi sự và sẵn lòng thà mất mọi sự chẳng thà mất lòng Đ.C.T. Thật là có nhiều đều trong thế gian Đ.C.T. chẳng cấm yêu dấu, mà lại người cũng buộc yêu mến. Ví dụ như kẻ làm cha mẹ yêu dấu con cái thì chẳng có tội gì dâu hay là kẻ làm con mà kính mến cha mẹ thì cũng chẳng có tội gì nữa, mà lại cha mẹ phải thương yêu con cái mà con cái phải kính mến cha mẹ, vì đã có điều răn Đ.C.T. buộc làm vậy, nhưng mà cha mẹ phải yêu dấu con cái vì Đ.C.T. con cái cũng phải mến cha mẹ vì Đ.C.T., thì mới phải phép, mà sự ấy cũng là tỏ ra lòng kính mến Đ.C.T. nữa. Về các đều khác thì cũng một lẽ ấy. Ta yêu dấu sự gì hay là kính mến người nào thế gian, thì phải có lòng yêu dấu và kính mến vì một Đ.C.T. vì ta phải lấy người làm hơn mọi sự. Bởi đó cho nên những kẻ yêu dấu sự gì trong thế gian; mà chẳng chỉ sự ấy vì Đ.C.T., thì nó phạm đến nhơn đức kính mến là dường nào! những kẻ mê sự thế gian theo tính xác thịt tham tiền của tham chức quờn, thì nó càng có tội nặng, vì nó lấy những giống hèn hạ ấy làm hơn Đ.C.T.

Sau nữa phải lấy việc làm mà tỏ ra lòng kính mến Đ.C.T. nữa, vì đã có lời Đ.C.G. phán dạy rằng: Kẻ nào có lòng mến tao, thì nó giữ các điều răn tao, sự ấy thì thậm phải, vì chưng như người ta thế gian yêu người nào, thì ra sức cho đặng đẹp lòng người ấy, và làm những sự cho bằng lòng người ấy, cũng chẳng dám làm sự gì mất lòng người ấy nữa. Cũng một lẽ ấy, nếu ta có thật lòng kính mến Đ.C.T. thì ra sức cho đặng

Digitized by Google

đẹp lòng người và vưng theo thánh ý người trong mọi sự, và chẳng dám làm sự gì mất lòng người, cho nên dầu mà con than thở cùng Đ.C.T. rằng: Lạy Chúa tôi, tôi kính mến Chúa hết lòng hết sức, nếu con chẳng ra sức đẹp lòng người trong các việc làm, trong lời nói và giữ điều răn người, lại nếu con cả lòng phạm tội trọng mất lòng người, thì lời con than thở làm vậy thì là lời dối trá bày đặt mà chớ. Lòng kính mến như là lửa nóng nảy, cho nên nếu lửa ấy chẳng làm cho lòng con sốt sắng mà vưng theo thánh ý Đ.C.T. trong mọi sự, ấy là dấu lửa ấy đã tắt rồi.

Lạy Chúa tôi, xin Chúa tôi hãy ban nhơn đức kính mến cho tôi, hãy đổ xuống trong lòng tôi lửa thiêng liêng Chúa tôi, đã đam xuống dưới đất nầy là sự kính mến Chúa tôi, Chúa tôi đã dựng lòng tôi vì một mình Chúa tôi, Chúa tôi chẳng có dựng nên tôi cho đặng yêu dấu sự thế gian nầy dâu, nhưng mà Chúa tôi có ý cho tôi kính mến một mình Chúa tôi. Nào có sự gì xứng đáng cho tôi trìu mến mà đừng kể một mình Chúa tôi sao? Ắt là lòng tôi hằng lo lắng bối rối mãi, mà tôi đặng nghỉ ngơi trong mình Chúa tôi, thì tôi mới đặng an lòng an trí. Vì vậy lạy Chúa tôi, tôi chẳng muốn ước ao sự gì trong thế gian nầy sốt, dầu mà sự giàu có phú quới sang trọng hay là sự vui sướng xác thịt, thì cũng chẳng làm cho tôi đặng phỉ lòng phỉ dạ. Nhưng mà tôi ước ao một sự kính mến Chúa tôi mà thôi, thì đã đủ. Tôi muốn kính mến Chúa tôi trên hết mọi sự. Vã lại tôi cũng muốn kính mến một mình Chúa tôi luôn mãi, hoặc tôi chưa có lòng sốt sắng kính

Digitized by Google

mến Chúa tôi cho đủ, thì xin Chúa tôi ban ơn giúp sức cho tôi đặng kính mến cho xứng đáng, và lấy việc làm mà tỏ ra lòng kính mến ấy cho đặng đẹp lòng Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ NĂM.

GIẢNG VỀ SỰ THỜ PHƯỢNG.

Đã có lời trong kinh thánh rằng: Chúng bay hãy thờ phượng Chúa chúng bay và làm tôi một mình người.

Chẳng những là phải có lòng tin cậy kính mến Đ. C. T. mà lại cũng phải thờ phượng người, nghĩa là phải lấy việc làm và lời nói mà tỏ ra lòng kính chuộng người và ngợi khen người và nhìn lấy người là Chúa phép tắc vô cùng cai trị mọi sự. Vậy việc thờ phượng Đ. C. T. là hạ mình xuống trước mặt người, vì người là đứng oai vọng vô cùng, phép tắc vô cùng đã lấy một lời mà dựng nên trời đất muôn vật, và người muốn làm cho hư tan nát cả và thế gian như sáp ong vào lửa thì cũng đặng, và người hay dùng lấy sóng gió phong ba bão bùng sấm sét cho đặng tỏ cơn giận người ra. Cho nên người ta suy nghĩ Đ.C.T. là đứng phép tắc vô cùng cao cả vô cùng làm vậy, thì hạ mình xuống trước mặt người và lấy mình làm vật rất hèn mọn như không. Nó xưng mình phải chịu lụy vưng lời trong mọi sự, nó cũng hát mừng ngợi danh rất thánh người và tạ ơn người vì mọi sự lành người đã ban cho mình xưa nay, và lấy lòng

Digitized by Google

khiêm nhượng mà xin cùng người những sự mình thiếu thốn. Vã lại kẻ ấy cũng dưng trót mình linh hồn và xác cho đặng làm tôi người và vưng theo thánh ý người trong mọi sự. Nhưng mà khi có thật lòng thờ phượng Đ.C.T. làm vậy thì chẳng lấy những sự bề trong ấy làm đủ đâu, mà lại phải lấy việc làm bề ngoài mà tỏ ra lòng ấy, cho nên khi thì hát mừng ngợi khen Đ.C.T., khi thì sấp mình xuống hay là quì gối cho đặng hạ mình xuống trước mặt người. Khi thì đọc kinh lần hột mà nhứt là đi xem lễ cho đặng chầu chực Đ.C.G. là việc trọng nhứt mà thờ phượng Đ.C.T.

Bởi đó cho nên con hằng ngày hằng phải thờ phượng Đ.C.T. làm vậy, vì chưng sự ấy là nợ con mắc cùng người, thì con phải siêng năng trả nợ ấy, nhứt là buổi chiều và sớm mai con đừng bỏ sự ấy bao giờ. Nhơn vì sự ấy hằng ngày con phải lấy sự thờ phượng Đ.C.T. làm việc đầu hết và làm việc sau hết nữa. Hằng ngày con thức dậy vừa đoạn, thì con phải có ý tứ mà đem lòng đem trí về Đ.C.T., mà dưng trót mình và các việc con sẽ làm trong ngày hôm nay cho người, vì con nhớ người là đứng dựng nên con cùng hằng gìn giữ con, và ban mọi sự lành cho con, đoạn thì con phải quì gối mà đọc kinh lần hột và cầu nguyện cho đặng thờ lạy tạ ơn người vì mọi sự lành người đã ban cho con xưa nay, và cầu xin ơn nọ ơn kia cùng người và dưng mình làm tôi người, dầu mà con mắc nhiều việc vội vàng thể nào thì con cũng chẳng nên bỏ đọc kinh bao giờ, kẻo con ra vô phép cùng Đ.C.T. mà con

Digitized by Google

thiệt phần linh hồn lắm. Nhưng mà hoặc chẳng kịp đọc kinh đủ các kinh như mọi khi, thì con phải đọc kinh tắt vậy, hay là thầm thì một ít lời trong lòng cùng Đ.C.T. thì cũng đặng. Vã lại hoặc con có thế đi xem lễ đặng thì con phải đi. Những kẻ ngoan đạo thì đã quen làm vậy, vì chưng trong đạo thánh Đ.C.T. chẳng có sự gì xứng đáng mà thờ phượng Đ. C. T. cho bằng việc tế lễ mình thánh máu thánh Đ. C. G. cho nên con siêng năng đi xem lễ làm vậy, thì đẹp lòng Đ.C.T. chẳng sai. Vã lại ban ngày khi con tra tay làm công làm việc, thì con cũng phải năng nhớ Đ.C.T. năng than thở cùng người cho đặng dưng mình, và các việc mình làm cho người, sự ấy thì rất dễ, vì chưng sự ấy ở tại trong lòng trong trí khôn, cho nên con muốn nhớ Đ.C.T. bao giờ, thì đặng bấy giờ, mà chẳng ngăn trở những việc con phải làm. Sau nữa trước khi con ăn cơm, và khi con ăn đoạn, thì con cũng phải đọc kinh mà thờ lạy Đ.C.T. và tạ ơn người, vì người có lòng thương mà dưỡng nuôi con làm vậy. Sau hết khi đã đến giờ đi ngủ, thì con lại phải lấy sự đọc kinh lần hột mà thờ phượng Đ. C.T. con phải có ý đội ơn người, vì người đã gìn giữ phù hộ cho con trong ngày hôm ấy, và con phải hạ mình xuống ăn năng tội, vì hoặc con đã ngã phạm tội gì mất lòng người, và xin người tha tội ấy, song le con phải nhớ rằng: một sự đọc kinh lần hột bằng miệng mà thôi, thì chẳng đặng ích gì, vì chưng sự ấy chẳng khác chi như xác mà chẳng có linh hồn; lòng con có hiệp cùng miệng nói, thì mới đủ.

Digitized by Google

Đ.C.T. là đứng thiêng liêng, cho nên phút là con phải dùng lòng, và linh hồn mà thờ phượng người, mà con phải sợ lời Đ.C.T. trách quân Giudêu thuở xưa rằng: dân nầy thờ phượng tao bằng miệng, nhưng mà lòng thì xa tao lắm. Song le ta phải thờ phượng một Đ.C.T. mà thôi, ta cũng phải kính các thánh, nhưng mà chẳng đặng thờ phượng các đứng ấy đâu, dầu mà rất thánh Đ.C.B. thì ta cũng chẳng đặng thờ phượng, vì chưng các đứng ấy chẳng phải là đứng phép tắc vô cùng cai trị mọi sự, cho nên chẳng có lẽ nào mà ta nhìn lấy các đứng ấy là đứng phép tắc vô cùng mà thờ lạy, nhưng mà ta phải tôn kính các đứng ấy, và nhìn lấy các đứng ấy là kẻ tôi ngay đẹp lòng Đ.C.T. và là kẻ có nghĩa với Đ.C.T. thật, thì ta cũng đặng phép kêu van cầu xin các thánh, để mà nhờ công nghiệp các đứng ấy, cho đặng ăn mày ơn nọ, ơn kia. Nhưng mà ta trông cậy những ơn ấy bởi một Đ.C.T. mà thôi, vì có một mình người có phép ban những ơn ấy cho ta, mà ta cầu xin những ơn ấy vì công nghiệp vô cùng Đ.C.G. là đứng đã chuộc lấy ta thể nào, thì người cũng chuộc lấy các thánh thể ấy. Bởi đó cho nên khi bổn đạo cầu nguyện cùng Đ.C.T. thì nói rằng: thương xem chúng tôi, vì người muốn thương cách nào, và ban ơn thể nào thì đặng, nhưng mà khi cầu xin cùng các thánh thì nói rằng: cầu cho chúng tôi, bởi vì các đứng ấy chẳng có phép ban ơn cho người ta đâu; nhưng mà có phép cầu bàu cho người ta trước mặt Đ.C.T. Mà bởi Đ.C.T. thương các đứng ấy cách riêng, thì ban ơn cho người ta vì công nghiệp các đứng ấy, và vì

Digitized by Google

người nghe lời các đứng ấy cầu bầu cho ta.

Sau nữa ta cũng phải kính thờ những xương, và những dấu tích các thánh, bởi vì các giống ấy là dấu tích quới giá, ấy là xác đã dặng nên đền thờ Đ.C.T.T., cũng là phần mình những đứng đẹp lòng Đ.C.T. lắm, cho nên cũng có nhiều lần Đ.C.T. dùng lấy các giống ấy mà làm nhiều phép lạ, thương kẻ có lòng kính mến các đứng ấy, chẳng phải vì vốn các giống ấy có phép tắc gì đâu, nhưng mà vì Đ.C.T. lòng lành vô cùng, hay thương người ta vì công nghiệp các đứng ấy mà chớ. Vã lại ta cũng quen kính những tượng ảnh Đ.C.G. và các thánh nữa, nhưng mà ta chẳng nên thờ lạy đâu, ta có lòng tôn kính những tượng ảnh các thánh làm vậy, chẳng phải là vì những tượng ảnh ấy có phép tắc chi, nhưng mà những tượng ảnh ấy chỉ đứng nào, thì làm dịp cho ta nhớ đến mà kính thờ đứng ấy, và thêm lòng sốt sắng mà bắt chước các nhơn đức đứng ấy. Bởi đó cho nên khi ta quì gối xuống mà kính thờ ảnh chuộc tội, hay là ảnh Đ.C.G. hay là ảnh ông thánh nọ bà thánh kia, thì ta phải có ý thờ lạy những tượng ảnh ấy, nhưng mà bởi tượng ảnh ấy chỉ Đ.C.G. hay là ông thánh nào, thì ta có ý nhớ sự ấy mà thờ lạy chính mình Đ.C.G. hay là kính thờ ông thánh nào, hay là bà thánh nào, như tượng ảnh ấy chỉ mà chớ.

Lạy Chúa tôi, lẽ thì đêm ngày tôi hằng chỉ hằng lo làm việc thờ phượng Chúa tôi luôn thì mới phải. Vì chưng trót đời tôi thì chẳng có giờ nào chẳng có phút nào mà Chúa tôi chẳng thương đến tôi hay là chẳng ban ơn cho tôi, nhưng mà bởi vì tôi những ngăn trở nhiều việc phần xác,

Digitized by Google

thì Chúa tôi chẳng buộc cho nhặt làm vậy. Tôi có lòng siêng năng làm một ít việc hằng ngày mà thờ phượng Chúa tôi, thì Chúa tôi lấy làm đủ; nhơn vì sự ấy nếu tôi dám bỏ quên sự ấy thì tôi là kẻ vô nhơn bội ngãi là dường nào. Lạy Chúa tôi, sự thờ phượng làm tôi Chúa tôi là sự rất dễ và rất phải lẽ, thì tôi chẳng dám làm biếng về đàng ấy bao giờ. Từ nầy về sau hằng ngày hễ sớm mai tôi thức dậy vừa đoạn, thì tôi sẽ dưng trót mình mà thờ phượng làm tôi Chúa tôi, mà ban ngày khi làm việc nọ việc kia, thì tôi sẽ có ý tứ mà dưng những việc ấy cho Chúa tôi, cùng ban tối trước khi đi ngủ, thì tôi sẽ quì gối cùng sấp mình xuống trước mặt Chúa tôi, phần thì cho đặng nhớ lại các tội lỗi tôi đã làm trong ngày hôm ấy để cho tôi lấy lòng ăn năn mà rửa tội ấy cho sạch, phần thì cho đặng nhớ lại những ơn Chúa tôi đã ban cho tôi, để cho tôi ở hết lòng mà tạ ơn ngợi khen thờ phượng Chúa tôi. Vì vậy tôi xin Chúa tôi chớ để cho tôi làm những việc trọng ấy cách ơ hờ trễ nải, nhưng mà Chúa tôi sẽ ban ơn giúp sức cho tôi hằng lấy lòng sốt sắng ái mộ mà làm các việc ấy cách xứng đáng đẹp lòng Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ SÁU.

GIẢNG VỀ SỰ THỀ DỐI.

Chớ lấy tên Đ.C.T. mà thề dối. Ấy là điều răn thứ hai thì làm vậy, vì Đ.C.T. lấy phép công thẳng mà cấm người ta chẳng đặng thề gian hay là khi chẳng có lẽ cần lẽ phải. Vậy phải biết thề là làm

Digitized by Google

sao? Thì là lấy tên Đ.C.T. làm chứng lời mình nói, hay là mình hứa miệng là lời thật. Cũng có khi người ta thề rủa mình là khi thề rằng: nếu chẳng thật như lời mình nói, thì mình sẽ mắc phải thế nọ thế kia, hoặc là mình chết, hay là con cái mình phải chết, hay là muốn cho Đ.C.T. phạt mình cách khác làm vậy. Vã lại khi người ta lấy tên trời đất, hay là giống khác mà làm chứng về sự gì thì cũng phải kể là thề tỏ tường, bởi vì mỗi loài mỗi giống thì đều thuộc về Đ.C.T. hết. Cho nên kẻ lấy tên vật nào mà thề thì cũng là như lấy tên Đ.C T. vậy. Nhơn vì sự ấy đã có lời Đ.C.G. phán rằng: Chúng bay đừng lấy tên trời mà thề, bởi vì trời là toà Đ.C.T. ngự, cùng đừng lấy tên đất mà thề nữa, bởi vì trái đất nầy là như bệ dưới chơn người vậy. Bởi đó cho nên những kẻ bứt tóc, hay là ném đất ném đá xuống sông, hay là làm sự gì khác như vậy, mà trong lòng nó có ý thề, thì dầu mà nó chẳng có lấy tên Đ.C.T. mà thề, cũng phải kể là nó đã thề tỏ tường rõ ràng mà chớ.

Cùng phải biết vốn Đ.C.T. chẳng có cấm thề mãi đâu, người cấm thề dối, hay là thề dông dài vô ích mà thôi, mà cũng có khi sự thề chẳng những là chẳng có tội, mà lại cũng có phước nữa. Vì chưng có nhiều lần có lẽ cần mà phải tỏ ra sự thật, và làm hết sức cho người ta lấy làm tin, như khi đứng bề trên cứ lẽ phải cùng lấy quờn phép người mà bắt mình thề, thì mình cầu khẩn cùng Đ.C.T. là đứng thật thà vô cùng, và lấy tên cực thánh người mà làm chứng những lời mình nói là lời thật. Cho nên

Digitized by Google

người ta cầu khẩn cùng Đ.C.T. và lấy tên người mà làm chứng về lời mình nói cho người ta lấy làm thật, thì ra như nhìn lấy Đ.C.T. là đứng thật thà vô cùng, chẳng hay dối trá bao giờ. Vậy thì sự thề chẳng những là chẳng có tội, mà lại cũng là việc lành thuộc về sự thờ phượng Đ. C. T., nhưng mà con phải có ý tứ mà nhớ đều nầy, là khi có ba đều nầy mà thề, thì sự thề mới chẳng có tội, mà ba đều ấy thì đã chỉ trong kinh thánh mà rằng: chúng bay phải cứ sự thật sự khôn ngoan, và sự công bình mà thề. Vì vậy điều thứ nhứt người ta phải cứ cho đặng thề mà khỏi phạm tội là sự thật, nghĩa là lời mình nói có thật tỏ tường, và mình có đủ lẽ mà lấy làm thật, thì mới nên thề, mà hoặc mình có hứa miệng sự gì cho người ta, mà mình có thật lòng giữ lời hứa miệng ấy thì mới nên.

Nhược bằng thề gian và lấy sự thề mà làm chứng về sự chẳng thật, hay là về sự mình chẳng đủ lẽ mà lấy làm thật, hay là thề hứa miệng những sự mình chẳng có ý giữ, thì là tội rất nặng, vì chưng sự ấy là phạm đến sự thề, cùng là phạm đến tên cực thánh Đ. C. T. vì lấy đứng thật thà vô cùng mà làm chứng sự gian, thì ra như muốn cho người thông công với mình trong sự dối trá. Nào có sự gì gở lạ hơn đều ấy sao? nào có sự gì phạm đến Đ.C.T. cho bằng đều ấy nữa sao?

Điều thứ hai phải có cho đặng thề, mà chẳng có tội, là sự khôn ngoan, nghĩa là có lẽ phải, hay là lẽ cần mà mình có ý tứ mà xét đều mình thề, thì mới nên thề.

Bởi đó cho nên kẻ đã quen thề dông dài vô ích,

Digitized by Google

khi chẳng có lẽ nào cần, hay là những kẻ hay cứ cơn giận mà thề, hay là kẻ quen thề trong một ngày chẳng biết mấy lần, vì nó vô tình nó nói lời nào thì lấy sự thề làm đầu, thì nó cũng phạm đến Đ.C.T. cả thể lắm, cho nên nó khỏi tội làm sao đặng. Vốn danh Đ. C. T. là danh đáng cho mọi người tôn kính, và lấy làm kinh khủng, mà người ta dùng lấy tên cực thánh ấy vô ý vô tứ mà thề dông dài, hay là khi giận dữ, thì sự ấy chẳng phải là sự vô phép lắm sao? Ớ con, đừng bắt chước những kẻ ấy mà hay thề dông dài vô ích làm vậy làm chi, con hãy nhớ lời trong kinh thánh dạy rằng: đừng để miệng mầy quen thề làm chi, vì chưng kẻ dã quen thề vô ích làm vậy, là người dầy dẫy tội lỗi, mà nhà nó là nhà vô phước, hằng phải sự khốn khó mãi.

Sau nữa điều thứ ba phải có cho đặng thể mà khỏi tội, là sự công bình, nghĩa là chẳng bao giờ lấy sự thề mà hứa sự gì có tội, hay là trái phép công bình, nếu có thề hứa miệng sự gì có tội, thì ra như muốn ép Đ. C. T. là đứng cực thánh vô cùng giúp sự tội lỗi người ta, cùng ra như muốn ép người làm chứng những sự người ghét và cấm, sự ấy chẳng phải là sự gớm lắm sao? sự ấy chẳng phải là tội rất nặng sao? Vì vậy hoặc con có cả dám thề mà hứa miệng rằng: sẽ làm sự gì có tội và trái phép công bình làm vậy, thì con chẳng nên giữ lời thề ấy đâu, vì chưng khi con đã thề trái phép công bình làm vậy, thì con đã phạm tội rất nặng, mà nếu con giữ lời thề ấy, thì con lại phạm tội khác nữa, cho nên con phải bỏ lời thề ấy cho chóng mà ăn năn tội trước mặt Đ.

Digitized by Google

C.T. hết lòng hết sức, chẳng phải là vì bỏ lời thề dầu, nhưng mà con phải ăn năn tội vì con đã cả lòng thề trái phép công bình mà thôi. Bởi đó cho nên hoặc con có thề giết người, hay là làm hại người ta cách nào, hay là làm sự gì khác trái phép làm vậy, thì chẳng những là lời thề ấy chẳng buộc con đâu, mà lại nếu con giữ lời thề ấy, thì con phạm tội rất nặng, bao giờ người ta thề sự gì trái lề luật Đ.C.T. thì lời thề ấy ra không.

Còn về phần những kẻ cả lòng lấy tên bụt thần ma quỉ mà thề, thì dầu mà nó cứ sự thật, sự khôn ngoan, và sự công bình mà thề mặc lòng, cũng chẳng khỏi phạm tội rất nặng, bởi vì ma quỉ là làm nghịch cùng Đ.C.T. nó cũng là cha sự nói dối, cho nên người ta lấy tên nó mà làm chứng sự thật làm sao? cho nên lẽ thì bổn đạo chẳng nên lấy tên nó mà nói bao giờ mới phải, còn sự lấy tên bụt thần ma quỉ mà thề, thì càng nặng tội hơn nữa; phần thì bởi vì bụt thần là không, phần thì bởi vì bổn đạo cả lòng lấy tên ấy mà thề, thì ra như bắt chước kẻ ngoại đạo mà làm gương xấu cho người ta cả thề lắm, và ra như mình tin các giống bụt thần ấy.

Lạy Chúa tôi, xưa nay tôi đã cả lòng vô phép mà dùng lấy tên cực trọng Chúa tôi mà thề giông dài vô ích, và thề gian trái phép công bình nhiều lần, thì tôi có tội nặng trước mặt Chúa tôi là dường nào! xưa nay tôi chẳng hiểu sự ấy là sự vô phép cùng Chúa tôi là thề nào, nhưng mà rày tôi mới biết sự ấy cho rõ. Nhơn vì sự ấy, tôi sấp mình xuống trước mặt Chúa tôi, mà xin Chúa tôi

Digitized by Google

đoái lòng thương mà tha những sự lỗi tôi đã mắc về đàng ấy xưa nay, vì chưng rày tôi ghét tội ấy hết lòng hết sức, và tôi dốc lòng từ nầy về sau chẳng còn lấy làm dễ như khi trước nữa, tôi sẽ giữ miệng lưỡi, từ nầy về sau tôi chẳng còn dám lấy tên Chúa tôi mà thề cách vô phép làm vậy.

Lạy Chúa tôi, xin Chúa ban ơn cho tôi thêm lòng ghét tội ấy, và những sự phạm đến danh rất thánh Chúa tôi, chớ chi tôi biết đặng lấy lòng sốt sắng cung kính cho xứng đáng, mà hằng dùng tên Chúa tôi cho nên, và tạ ơn Chúa tôi vì những lời tôi đã nói xưa nay phạm đến danh cực trọng ấy. Chúa tôi ban ơn thêm sức cho tôi, thì mới đặng làm vậy.

ĐOẠN THỨ BAY.

GIẢNG VỀ SỰ CHƯỞI RỦA.

Điều răn thứ hai chẳng những là cấm sự lấy tên Đ.C.T. mà thề dối mà lại cũng cấm những lời rủa mình, hay là chưởi rủa người ta nữa. Vì vậy nếu kẻ cả lòng phạm đến Đ.C.T. vì lấy tên cực trọng người mà thề gian, thề giông dài vô ích, hay là trái phép công bình, thì nó có tội rất nặng, mà những kẻ đã cả lòng rủa mình, hay là chưởi người ta, chẳng mắc tội nhẹ hơn là bao nhiêu. Chớ chi con có ý tứ mà hiểu sự ấy là sự xấu xa, và gớm ghiếc là dường nào! để cho sau nầy con chẳng bao giờ dám mở miệng ra mà nói những lời gở lạ làm vậy.

Digitized by Google

Ắt là con đã biết sự chưởi rủa là chúc sự dữ cho mình, hay là cho kẻ khác, như khi muốn cho mình hay là cho kẻ khác chết đi cho rồi, hay là phải sự khốn khó khác làm vậy. Vã lại cũng có khi người ta thề rủa mình, là khi người ta thề rằng: nếu mình nói chẳng thật, hay là nếu mình chẳng làm sự nọ sự kia, thì muốn cho mắc phải thề nầy, hay là muốn cho Đ.C.T. phạt thề khác. Vốn sự thề rủa mình khi có lẽ phải, thì chẳng có tội gì, vì chưng chính mình ông thánh Phao-lô cũng có thề rủa mình làm vậy, nhưng mà nếu người ta thề không, mà phải là sự thật cùng sự khôn ngoan, và sự công bình, thì mới khỏi tội. Phương chi càng phải cứ bấy nhiêu đều ấy khi thề rủa mình, vì chưng có rủa mình mà thề gian, hay là thề trái phép công bình, thì càng có tội nặng hơn bội phần, và ra như ghẹo cơn giận Đ.C.T. phạt mình cả thề lắm. Cho nên cũng có nhiều lần Đ.C.T. công bình vô cùng lấy phép thẳng mà phạt những kẻ cả lòng rủa mình mà thề gian làm vậy, cho nó phải những sự dữ nó đã chúc cho mình, như ba người kia đồng tình với nhau mà bỏ vạ đều rất nặng cho ông thánh Na-ra-xi-sô là Giám mục thành Giê-ru-sa-lem, mà nó sợ kẻo người ta chẳng lấy làm tin, thì nó thề rủa mình, cho nên có trông thì thề rằng: nếu chẳng thật như lời tôi nói thì tôi chết trong lửa; người khác thì thề rằng: nếu chẳng thật, thì tôi mất sáng con mắt mà ra mù; còn người khác, thì thề rằng: nếu chẳng thật, thì tôi phải bịnh nào gở lạ mà chết. Chúng nó thề gian làm vậy, nhưng mà chẳng khỏi mấy ngày thì chúng nó phải y như

Digitized by Google

chúng nó đã chúc cho mình.

Bởi đó cho nên con hiểu đặng những kẻ cả lòng rủa mình mà thề gian hay là thề dông dài vô ích làm vậy thì nó có tội nặng là dường nào. Con đừng bắt chước nó làm chi, con đừng thề rủa mình bao giờ, kẻo con liều mình phạm tội rất nặng và ghẹo cơn giận Đ.C.T. phạt con cả thể lắm, vì con chẳng phải là chủ xác mình mà con dám rủa mình làm vậy. Cho nên con hãy nhớ lời Đ.C.G. phán rằng: khi có việc gì mà nói với người ta, nếu có thì hãy nói rằng: có, nếu chẳng có thì hãy nói rằng: chẳng có, đừng thêm đều gì nữa, kẻo con liều mình phạm tội mất lòng Đ.C.T., mà lại chẳng mấy khi có lẽ cần mà nên thề rủa mình, vì chưng nếu người ta chẳng tin lời con nói không, thì âu là cũng chẳng tin lời con nói rủa mình nữa.

Vì vậy chẳng mấy khi người ta thề rủa mình mà chẳng có tội nặng, nhưng mà người ta mắc nhiều tội nặng hơn vì cả lòng rủa mình. Vậy có nhiều kẻ mê muội quá lẽ, hoặc Đ.C.T. định cho nó ốm đau phải bịnh hay là đói khát hay là phải sự gì khốn khó cách nào, thì nó theo cơn giận tính xác thịt mà cả lòng phàn nàn kêu trách Đ.C.T. và rủa mình muốn chết đi cho rồi, sự ấy thì gớm ghiếc là dường nào! Những kẻ mê muội làm vậy, thì nó phạm tội nặng nề là dường nào! Nó muốn chết đi cho rồi, nhưng mà nếu Đ,C.T. cứ phép công thẳng mà nghe lời nó nói làm vậy, thì khốn nạn cho nó là dường nào! Vì chưng nếu nó có chết như lời nó nói thì nó sa địa ngục vô cùng làm bạn với các quỉ mà chớ. Thương

Digitized by Google

ôi! Đ.C.T. lòng lành vô cùng định cho người ta phải sự khốn khó, hoặc vì người có ý phạt vì tội lỗi nó đã phạm khi trước, hoặc người có ý cho nó đặng dịp mà đền tội và lập công trước mặt Đ. C.T., hoặc người có ý thử lòng nó, cho nên người định thể nào, thì người có một ý thương người ta mà thôi. Vì vậy nếu người ta có biết ơn ấy mà bằng lòng chịu khó vưng theo thánh ý Đ.C.T. thì có công trước mặt người cả thể lắm. Nhưng mà bởi nó mê muội cả lòng theo cơn giận làm vậy, thì chẳng những là chẳng đặng ích gì, mà lại nó mắc tội rất nặng; cho nên nó chịu khó vô ích mà chớ. Vì chưng Đ.C.T. đã định thể nào thì sẽ có như làm vậy chẳng sai. Nào người ta có sức gì mà chống trả cùng Đ.C.T. sao? Nào người ta cả lòng rủa mình làm vậy có bớt sự khốn khó nó phải chịu sao? Ắt là sự ấy chẳng có. Vả lại nếu người ta ở khôn ngoan mà hạ mình xuống trước mặt Đ.C.T. và sẵn lòng chịu khó vưng theo thánh ý người, thì cũng có lẽ mà trông cậy Đ.C. T. lòng lành vô cùng ghé mắt lại cùng nó mà ban sự lành cho nó. Nhưng mà nó cả lòng vô phép cứng cổ mà rủa mình làm vậy, thì nó càng ghẹo cơn giận Đ.C.T. cho nên nó càng làm dịp cho Đ. C.T. công bình vô cùng đổ cơn giận người xuống mà phạt nó. Cho nên nó càng rủa mình, thì nó càng ra vô phước mà chớ.

Ớ con, đừng có mê muội dại dột làm vậy làm chi, hãy nhớ sự rủa mình nộp xác là sự tội rất nặng mà chẳng có đặng ích gì sốt. Hãy nhớ Đ. C. T. hằng thương con mãi, cho nên người định cho con thể nào thì người

Digitized by Google

cũng có ý tỏ ra lòng thương con chẳng sai người cho con phải sự khốn khó cách nào, thì người cũng có ý lành. Vì chưng khi thì người có ý lấy phép công thẳng mà phạt con cho con cầm trí lại mà bỏ đàng tội lỗi và sửa tính mê nết xấu, khi thì có ý cho con đặng giịp mà sửa tính cùng đền các tội lỗi con đã phạm khi trước, khi thì người có ý thử lòng con và mở lòng cho con dễ lập công trước mặt người, như người đã thử lòng các đứng thánh xưa nay. Vì chưng chẳng có đứng thánh nào mà chẳng phải nhiều sự khốn khó thể nọ thể kia; cho nên có nhiều đứng đã đặng nên thánh vì một lẽ nầy là vì đã phải nhiều sự khốn khó và bằng lòng chịu cho đặng vưng theo thánh ý Đ.C.T. mà ví bằng chẳng mắc phải làm vậy, thì có khi phải mất linh hồn sa địa ngục. Bởi đó cho nên con phải bắt chước làm vậy, là Đ.C.T. định cho con thể nào, và cho con chịu khó cách nào, thì phải bằng lòng vưng theo thánh ý người trong những sự ấy. Con đừng theo cơn giận tính xác thịt mà cả lòng phàn nàn kêu trách Đ.C.T., hay là rủa mình bao giờ, mà hoặc xưa nay con đã mắc tính mê nết xấu ấy, là quen rủa mình làm vậy, thì con phải phàn nàn ăn năn vì tội ấy hết lòng, hết sức và dốc lòng chừa cho trọn.

Lạy Chúa tôi, rày tôi mới hiểu sự phàn nàn kêu trách Chúa tôi và sự rủa mình là sự vô phép và có tội nặng là dường nào. Thương hỡi! xưa nay tôi mê muội dại dột là dường nào! vì chưng khi tôi phải sự gì chẳng vừa ý mình, thì liền theo tính xác thịt mà cả lòng vô phép kêu trách Chúa tôi, hay là rủa mình, vì tôi chẳng biết những sự khốn

Digitized by Google

khó Chúa tôi định cho tôi mắc phải, là sự lành và có sức làm ích cho tôi là thể nào.

Lạy Chúa tôi, xin Chúa tôi đoái lòng thương mà tha các tội lỗi tôi đã phạm về đàng ấy, thì từ nầy về sau tôi chẳng còn dám theo tính xác thịt làm vậy, nhưng mà tôi muốn vưng theo thánh ý Chúa tôi trong mọi sự, Chúa tôi định cho tôi đau đớn phải bịnh hay là đói khát thiếu thốn thể nào, hay là tôi phải sự khốn khó cách nào, thì tôi xin bằng lòng chịu những sự ấy cho đặng đền tội và lập công phước trước mặt Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ TÁM

CÒN GIẢNG VỀ SỰ CHƯỞI RỦA.

Ớ con rày con đã biết sự phàn nàn kêu trách Đ. C:T. và sự rủa mình là sự vô phép và có tội nặng trước mặt Đ.C·T là dường nào thì âu là con đã dốc lòng chừa tội ấy cho thật. Nhưng mà lại có giống tội khác rất nặng con lấy làm dễ mà năng phạm lắm là sự chưởi rủa người ta, muốn cho người ta chết đi cho rồi và phải sự khốn khó thể nầy thể khác, hay là chưởi rủa loài vật và các loài khác, như sự trời mưa gió, hay là giống nào khác làm vậy.

Thương ôi! con thấy trâu bò gà lợn chẳng cứ y như con muốn, con thấy mưa gió nóng rét làm hại con, hay là khó lòng cách nào, hay là con gặp sự gì chẳng vừa ý con, thì con liền lấy làm giận mà chưởi hay là rủa giống ấy, thì con mê muội dại dột là dường nào! Nào các giống ấy có tội gì vưới con, mà con dám giận nó làm vậy sao? Các giống

Digitized by Google

ấy là loài chẳng có trí khôn cho nên nó là giống Đ. C.T. đã dựng nên cho con dùng, nhưng mà cũng có khi Đ.C.T. định cho nó khuấy khỏa mà phạt con. Nhơn vì sự ấy các giống ấy thì vô tội nhưng mà con đã có trí khôn mà cả lòng theo cơn giận trái lẽ làm vậy, thì mới có tội và đáng phạt mà chớ. Vậy con đã cả lòng chưởi các giống ấy làm vậy, chớ thì chẳng phải là như con muốn rủa Đ.C.T. là đứng đã dựng nên nó sao? Lẽ thì con thấy các giống ấy làm hại con, hay là làm khốn con cách nào, thì con phải chịu bằng lòng, cho đặng đền vì tội con, thì mới phải.

Ấy vậy sự chưởi rủa các giống chẳng có trí khôn làm vậy, là sự chẳng phải, cùng là sự trái lẽ lắm. Nhưng mà chưởi rủa người ta chưởi rủa cha mẹ, hay là chồng, hay là vợ, hay là con cái, thì thể nào? Ắt là có tội nặng hơn bội phần, thương ôi! Nếu con có hiểu sự ấy, có tội nặng là dường nào, vì làm hại con là dường nào nữa, thì ắt là con chẳng dám lấy làm dễ cho đến đỗi ấy, như khi người ta nói lỗi gì, hay là làm việc gì mất lòng con và chẳng vừa ý con, thì con liền theo tính xác thịt mà rủa kẻ ấy, muốn cho kẻ ấy chết đi cho rồi, hay là phải sự gì khốn khó khác, thì con chẳng làm hại kẻ ấy sao? Vì chưng những lời con nói mà chưởi rủa nó làm vậy, là lời không mà thôi, nhưng mà con làm hại mình con lắm, vì chưng con phạm tội rất nặng, cho nên con giết linh hồn mình, con mất nghĩa cùng Đ.C.T. và con đáng sa địa ngục vô cùng. Vả lại cũng có nhiều lần Đ.C.T. công bình vô cùng phạt con, vì những lời ấy, mà người định cho con mắc

Digitized by Google

phải những sự khốn khó con đã lấy lòng độc miệng dữ mà chúc cho người ta. Cho nên cũng có nhiều lần con ốm đau, hay là vợ chồng con cái chết, hay là khi mất mùa, bị cháy cửa nhà, chết trâu bò, hay là phải sự khốn khó khác làm vậy, vì tại con cả lòng rủa người ta mà chớ. Tuy rằng: người ta có làm đều mất lòng con, cho nên con mới theo cơn giận mà rủa nó, lẽ ấy chẳng phải đâu. Vì chưng nếu người ta có làm mất lòng con, hay là làm hại con cách nào, thì nó có tội trước mặt Đ.C.T. Nhưng mà sự ấy chẳng phải là lẽ cho con đặng rủa nó đâu. Con lấy lòng nhịn nhục, lòng khiêm nhượng mà nhịn, hay là con lấy lòng đạo đức mà tha đi cho nó vì Đ.C.T. thì mới phải, vì chưng phép đạo buộc con phải thương yêu mọi người, chẳng kì kẻ làm ơn cho con, hay là kẻ đã làm mất lòng con. Song le nhứt là người ta càng phải thương yêu kẻ có nghĩa riêng vuới mình, như vợ chồng hay là con cái, cho nên con chẳng bao giờ nên chúc sự dữ cho ai sốt. Nhưng mà con hằng phải lấy lòng thương mà chúc sự lành cho mọi người hết thảy thảy. Vã lại phép đạo cũng dạy phải tha tội cho kẻ đã làm mất lòng con, và làm sự lành cho kẻ ấy, con cứ làm vậy, thì con mới đáng cho Đ.C.T. tha tội cho con. Nhưng mà con chẳng những là con chẳng sẵn lòng tha tội cho người ta, mà lại con theo cơn giận mà chưởi rủa người ta, thì chẳng phải là sự vô phép cùng Đ.C.T. lắm sao? Thương ôi! con là kẻ có tội, nếu Đ.C.T. lấy phép công thẳng mà phạt con, và đổ mọi sự dữ xuống cho con, như con muốn làm cho người ta là thể nào, ắt là con đã

Digitized by Google

mất linh hồn sa địa ngục đã lâu, vì chưng tội lỗi con thì nhiều lắm, và nặng nề lắm, nhưng mà Đ. C.T. lòng lành vô cùng, còn nhịn con, mà con chẳng muốn nhịn nhục người ta làm sao?

Ấy vậy con có lòng chưởi rủa người ta làm vậy, thì vốn có tội rất nặng đáng sa địa ngục. Nhưng mà có khi kẻ làm cha mẹ mà quen chưởi rủa con cái, thì có tội nặng hơn nữa, vì chưng cha mẹ sanh đẻ con cái, lẽ thì phải lo liệu cho con đặng mọi sự lành, và năng cầu nguyện cho con đặng ăn mày ơn Đ.C.T. gìn giữ phù hộ cho nó, thì mới phải, chẳng hay cha mẹ lại lấy lòng độc miệng dữ mà chưởi rủa con cái, thì ra sự gở lạ mọi đàng, vì chưng cha mẹ nào hay chưởi rủa con cái, thì mở đàng cho nó những mắc phải sự khốn khó cả đời về phần linh hồn và về phần xác, bởi vì có nhiều lần Đ. C. T. công bình vô cùng nghe lời cha mẹ rủa con cái làm vậy, thì người đổ xuống những sự dữ mà phạt cha mẹ cùng con cái nữa. Bởi đó cho nên ta thấy nhiều nhà mà con cái xấu tính xấu nết quá lẽ, hay là phải tật nọ tật kia, hay là phải chết yểu, sự ấy tại đâu? ắt là tại cha mẹ chưởi rủa con cái mà chớ, cho nên cha mẹ đã ra vô phước, mà con cái cũng ra vô phước, và cả nhà nó đều ra vô phước. Nhơn vì sự ấy cha mẹ có tội nặng và đáng trách là dường nào, ắt là nó chẳng đáng làm cha mẹ, cùng chẳng có sinh con bao giờ, hay là nó giết con khi đang trẻ thì hơn nhiều phần, vì chưng nó có giết con cái làm vậy, thì làm hại con nó về phần xác mà thôi, nhưng mà nó quen chưởi rủa thì làm cho con cái hư và

Digitized by Google

hồn và xác, và làm cho nó phải những sự dữ, và sự khốn khó ở đời nầy và đời sau chẳng cùng. Dầu mà có nhiều cha mẹ lấy lẽ mà chữa mình rằng: con cái xấu nết cứng đầu cứng cổ, mà vô phép vô tắc cùng cha mẹ, thì lẽ ấy chẳng phải lẽ; vì chưng con cái xấu tính xấu nết làm vậy, thì tại đâu? sự ấy tại cha mẹ chẳng biết đàng dạy dỗ con, và cả lòng chưởi rủa nó mà thôi. Nếu cha mẹ có ý tứ mà xem sóc nó cho nên, và năng cầu nguyện cho nó, thì ắt là nó chẳng xấu nết làm vậy đâu. Vả lại cha mẹ chưởi rủa nó thì nào đặng ích gì? nào nó có đặng nhờ sự ấy mà bớt tính mê nết xấu đâu? sự ấy chẳng có, nhưng mà cha mẹ càng chưởi rủa con cái, thì nó càng xấu tính xấu nết mà chớ, bởi vì nó quen nghe cha mẹ nói những lời quái gở cả ngày làm vậy, thì nó quen mà bắt chước. Bởi đó cho nên có nhiều đứa trẻ chưa có trí khôn, chưa biết đàng đọc kinh nào sốt, mà nó đã biết đàng chưởi rủa, vì nó quen nghe cha mẹ

Ớ con, con hãy có ý tứ mà suy xét các lẽ ấy cho con đặng hiểu sự chưởi rủa là giống gở lạ tội xấu xa là dường nào, mà hoặc xưa nay con đã quen phạm tội ấy, thì con phải lấy làm phàn nàn trước mặt Đ.C.T. và dốc lòng chừa cho trọn, kẻo còn làm hư linh hồn mình và nhiều linh hồn kẻ khác nữa, nhưng mà con phải có lòng lành vuối mọi người dầu mà người ta nói lời gì, hay là làm việc gì mất lòng con, thì con đừng theo cơn giận tính xác thịt mà chưởi rủa người ta làm chi, nhưng mà con phải bằng lòng mà tha cho người ta và nhịn mọi sự vì Đ.C.T. mà đền tội, và lập công trước mặt Đ.C.T.

Digitized by Google

ĐOẠT THỨ CHÍN.

GIẢNG VỀ SỰ GIỮ NGÀY CHÚA NHỰT.

Đã có lời Đ. C. T. phán dạy rằng: hãy nhớ giữ ngày nhứt, ngày lễ lạy. Vì chưng Đ.C.T. đã dựng nên trời đất muôn vật trong nội sáu ngày, mà đến ngày thứ bảy thì người nghỉ ngơi. Nhơn vì sự ấy, người định cho ngày ấy nên ngày thánh.

Vốn ngày nào cũng thuộc về Đ.C.T. hết, cho nên chẳng có ngày nào mà ta chẳng phải chỉ về Đ.C.T. và làm cho sáng danh người, nhưng mà bởi vì ta mắc nhiều việc về phần xác lắm, thì ta chẳng có lẽ nào mà hằng làm việc thờ phượng Đ. C.T. đặng. Bởi đó cho nên Đ. C. T. chẳng buộc ta cho nhặt làm vậy, người một buộc ta giữ một tuần lễ một ngày, để cho ta đặng thờ phượng ngợi khen người cách riêng trong ngày ấy, Đ. C. T. đã ra điều răn ấy khi tạo thiên lập địa vừa đoạn, vì chưng sau khi Đ.C.T. dựng nên trời đất đoạn, thì người chỉ một ngày ấy, cho người ta hằng nhớ sự dựng nên thế gian, và sự mầu nhiệm Đ. C. T. nghỉ ngơi sau khi người đã làm cho trọn việc rất cả thể ấy, trong kinh thánh thì đã nói sự ấy tỏ tường rằng: ngày thứ bảy thì Đ. C. T. mới nghỉ ngơi, nghĩa là người chẳng còn dựng nên sự gì nữa. Bởi đó cho nên người định cho ngày ấy nên ngày thánh trong lề luật đạo cũ, thì người ta phải giữ ngày thứ 7, gọi là ngày Sab-ba-tô, nghĩa là ngày nghỉ ngơi, mà người ta giữ ngày ấy thì có ý thờ lạy

Digitized by Google

Đ.C.T. phép tắc vô cùng dựng nên mọi sự. Nhưng mà trong lề luật đạo mới thì bổn đạo phải giữ ngày thứ nhứt, gọi là nhứt lễ lạy hay là ngày Chúa nhựt. Các thánh Tông đồ lấy quờn phép Đ. C.T. mà phong ngày nhứt lễ lạy làm vậy cho đặng nhớ phép mầu nhiệm Đ.C.G. sống lại. Bởi vì Đ.C.G. làm cho trọn việc cứu thế đoạn thì người sống lại ngày thứ nhứt cho đặng vào sự nghỉ ngơi đời đời. Nhơn vì sự ấy ta giữ ngày ấy thì có ý thờ phượng Đ. C. G., vì người đã thắng trận vuối sự chết mà chuộc tội thiên hạ. Nhưng mà cho đặng giữ ngày lễ, trước hết thì phải kiêng các việc phần xác cho đặng làm việc lành thờ phượng Đ.C.T. trót ngày ấy, vì chưng đã có lời Đ.C.T. phán dạy rằng: chúng bay đặng phép làm việc làm vậy trong sáu ngày, nhưng mà ngày thứ bẩy, là ngày Chúa chúng bay đã nghỉ ngơi, nhơn vì sự ấy chúng bay chẳng đặng làm việc gì trong ngày ấy. Bởi đó cho nên thuở trước dân Giu-dêu quen giữ lễ luật ấy cho nhặt lắm, ngày ấy nó chẳng dám tra tay làm việc gì phần xác sốt, dầu mà nấu ăn hay là việc khác, thì cũng không làm, nó phải dọn đồ ăn uống ngày trước mà chớ, mà lại có một lần người khó khăn kia đi hái củi ngày lễ lạy thì nó phải luận xử tử, ấy quân Giu-dêu giữ ngày ấy cho nhặt, thì làm vậy.

Lề luật đạo mới thì chẳng nhặt cho đến đỗi ấy, vì chưng phép đạo Ê-van chẳng cấm làm những việc rất cần trong ngày lễ cả, cho nên những việc rất cần, thì bổn đạo làm đặng trong những ngày Chúa nhựt; còn những việc chẳng

Digitized by Google

cần đến đỗi ấy, thì bổn đạo phải kiêng hết. Ấy là phép chung buộc bổn đạo khắp mọi nơi trong Hội thánh. Song le bởi vì bổn đạo An-nam là bổn đạo mới đang còn non nớt yếu nhơn đức tin lắm, thì tòa thánh thương cách riêng mà mở rộng về đàng ấy ít nhiều, là ban phép cho các thầy cả đặng tha cho những kẻ khó khăn đặng làm việc xác trong các ngày lễ cả, đừng kể ngày lễ Sinh nhựt Đ.C.G., lễ Phục Sinh, và lễ Đ. C. T. T. hiện xuống, và lễ Đ.C.B. mông triệu thăng thiên. Cho nên chớ ai ngờ rằng: bổn đạo An-nam chẳng buộc giữ các ngày lễ cả đâu; sự giữ ngày lễ cả là phép chung buộc các bổn đạo hết thảy thảy, chẳng kì kẻ giàu hay là kẻ khó. Song le trong nước An-nam nầy những kẻ khó khăn đặng nhờ phép rộng tòa thánh đã ban làm vậy. Còn những kẻ đủ ăn vừa phải thì chẳng đặng nhờ phép rộng ấy đâu.

Ớ con, đừng lấy phép ấy làm dễ làm thường làm chi, vì chưng nếu con có ý tứ mà giữ ngày lễ cả vì Đ.C.T., thì con chẳng thiệt gì đâu. Đ.C.T. là đứng giàu có vô cùng, rộng rãi vô cùng, cho nên người đã biết đàng trả công cho kẻ làm việc gì vì người. Nhơn vì sự ấy xưa nay chẳng thấy ai ra khó khăn vì giữ ngày Chúa nhựt bao giờ.

Vã lại nếu con cứ lòng tham mà chẳng giữ ngày Chúa nhựt thì chẳng những là con thiệt về phần linh hồn, vì con mắc tội rất nặng, mà lại con cũng thiệt phần xác nữa, vì chưng hoặc con làm công làm việc trót ngày Chúa nhựt, mà con đặng một hai tiền, nhưng mà có nhiều lần Đ.C. T. công bình vô cùng phạt con vì sự ấy, và định

Digitized by Google

cho con đau đớn phải bịnh, mà con mất công nhiều ngày nhiều tháng, và phải tốn nhiều tiền hay là mất mùa màng, hay là phải nhiều sự khốn khó đàng khác. Bởi đó cho nên nếu con cả lòng làm việc phần xác, mà chẳng giữ ngày Chúa nhựt, khi chẳng đủ lẽ mà tha đi cho con, thì con mắc tội rất nặng, vì ra đều vô phép cùng Đ.C.T. cả thể, và phạm đến điều răn người trong sự trọng. Nhưng mà nếu con cả lòng dùng ngày ấy mà chơi bời đi đàng tội lỗi, phạm tội mất lòng Đ.C.T. thì càng ra tội nặng hơn nhiều phần, vì chưng sự ấy chẳng phải là giữ ngày Chúa nhựt. lại ra phạm đến ngày lễ mà chớ. Trong các việc người ta làm, thì chẳng có việc nào xấu xa và mất lòng Đ.C.T. cho bằng sự tội là sự gở lạ trên hết mọi sự, và làm cho người ta phải làm tôi ma quỉ. Đ.C.T. hằng cấm sự tội mãi mãi. Phương chi là ngày người ta phải dùng mà thờ phượng người cách riêng. Vậy người ta phạm tội ngày nào giờ nào cũng là sự xấu xa lắm, nhưng mà người ta phạm tội ngày Chúa nhựt, thì chẳng phải là sự xấu xa hơn nhiều phần sao?

Kẻ nào cả lòng dùng ngày Chúa nhựt mà phạm tội, thì chẳng ra như khinh dể Đ.C.T. cách riêng sao? Nhơn vì sự ấy con hằng phải kiêng sự tội mãi, nhưng mà nhứt là các ngày Chúa nhựt con càng phải có ý tứ mà giữ mình sạch tội hơn nữa, để cho con đặng dùng những ngày ấy mà nên thánh thật, và đẹp lòng Đ.C.T. cho trọn.

Lạy Chúa tôi, Chúa tôi đã lấy quờn phép mà buộc tôi giữ ngày Chúa nhựt cho đặng tôn kính

Digitized by Google

ngày ấy, và nhớ sự mầu nhiệm Chúa tôi nghỉ ngơi đời đời. Chúa tôi muốn tôi bỏ các việc phần xác trong những ngày ấy, để cho tôi chỉ làm việc lành phước đức mà thờ phượng ngợi khen Chúa tôi. Nào kẻ thật lòng mến Chúa tôi có lấy việc gì làm vui mừng ngon ngọt cho bằng việc ấy sao?

Lạy Chúa tôi, tôi đặng lên thiên đàng, thì tôi hằng làm việc ấy mãi, là thờ phượng ngợi khen Chúa tôi đời đời. Cho nên Chúa tôi dạy tôi nghỉ ngơi trong ngày Chúa nhựt làm vậy, là hình bóng sự nghỉ ngơi Chúa tôi đã phán hứa cho tôi trên thiên đàng, nếu tôi lấy lòng thật thà mà giữ lề luật Chúa tôi cho trọn, thì tôi sẽ đặng phước trọng ấy, tôi lấy một sự trông cậy ấy mà an ủi tôi, và lấy làm vui mừng trên hết mọi sự, tôi xin Chúa tôi mở lòng cho tôi hằng trông cậy ước ao sự nghỉ ngơi đời đời ấy, xin Chúa tôi hãy ban ơn cho tôi chẳng còn muốn ước ao sự gì ở dưới thế gian hèn hạ nầy, và cho tôi hằng đam lòng đam trí mà nhớ nước thiên đàng, là nơi tôi sẽ nghỉ ngơi trong lòng Chúa tôi, và đặng khỏi mọi sự khốn khó thế gian nầy, thì sẽ chỉ thờ phượng kính mến ngợi khen Chúa tôi cho đến đời đời.

ĐOẠN THỨ MƯỜI

CÒN GIẢNG VỀ SỰ GIỮ NGÀY CHÚA NHỰT VÀ SỰ XEM LỄ NGÀY ẤY.

Ớ con D.C.T. buộc con kiêng việc phần xác, cho đặng giữ các ngày Chúa nhựt, thì người chẳng

Digitized by Google

có ý cho con bỏ việc phần xác để mà ở thong thả chơi bời, hay là ở nhưng mà chẳng làm việc gì khác đàu. Nhưng mà người có ý cho con bỏ việc xác, cho con chỉ làm việc lành phước đức mà thờ phượng ngợi khen người cách riêng trong những ngày ấy. Người dạy con bỏ các việc xác để cho con chẳng mắc ngăn trở sự gì mà làm việc trọng ấy, người lập ra điều răn ấy, thì có một ý ấy mà thôi. Bởi đó cho nên con kiêng các việc phần xác trong ngày Chúa nhựt, thì chẳng đủ, nhưng mà con làm nhiều việc lành phước đức chỉ sự thờ phượng Đ.C.T. thì mới đủ. Nếu con kiêng việc phần xác mà thôi, mà chẳng làm việc gì đàng khác vậy thì sự ấy có tôn kính Đ.C.T. sao? Vậy thì sự ấy có đủ mà làm cho ngày Chúa nhựt nên ngày thánh sao? Nếu ngày ấy con chẳng làm việc gì mà thờ phượng Đ.C.T. hơn mọi ngày khác, thì con gọi là ngày thánh làm sao đặng nữa. Nhơn vì sự ấy, con phải làm việc lành phước đức cho ngày ấy nên thánh thật, và con đặng nhờ mà lập công trước mặt Đ.C.T. Nhưng mà con phải làm những việc lành nào cho đặng giữ điều răn ấy? Trong các việc người ta làm mà giữ ngày Chúa nhựt và thờ phượng Đ.C.T., thì chẳng có việc nào trọng và cần, cùng chẳng có việc nào có phước hơn sự xem lễ. Bởi đó cho nên Hội thánh đã ra lề luật mà buộc các bổn đạo đi xem lễ ngày Chúa nhựt và các ngày lễ cả, vì chưng trong đạo thánh Đ.C.T. chẳng có sự gì thánh, cùng chẳng có sự gì có sức mà thờ phượng Đ.C.T. cho bằng sự tế lễ, mà từ đầu Hội thánh cho đến rày thì hằng buộc các bổn đạo đi xem lễ làm vậy. Nhơn vì sự ấy, những kẻ có đạo

Digitized by Google

đã đến tuổi khôn, nếu lấy ý riêng mà bỏ xem lễ ngày ấy, khi có thể mà đi đặng, thì phạm tội rất nặng, vì phạm lề luật trong đều nặng, mà các bổn đạo An-nam thì cũng buộc giữ lề luật ấy như bổn đạo mọi nơi. Thật là trong nước An-nam có nhiều lần chẳng có thầy cả nào làm lễ nơi láng diềng nên chẳng buộc đi xem lễ ngày ấy. Nhưng vậy, người ta phải ra sức làm việc khác mà thế, nhứt là phải ra sức xem lễ thiêng liêng, là hiệp một ý cùng thầy cả làm lễ, và các bổn đạo xem lễ ở nơi khác, cho đặng nhờ ơn thông công.

Bằng có thầy cả làm lễ nơi gần, thì các bổn đạo phải đi cho đặng thờ phượng châu chực mình thánh Đ. C. G., và vưng lời Hội thánh. Hoặc có mắc việc gì rất cần, như khi đau đớn, hay là khi phải giữ nhà cho kẻ khác đi xem lễ, hay là có lẽ khác cần làm vậy, thì chẳng buộc đi xem lễ. Song le như có lẽ chước đi xem lễ làm vậy, thì cũng phải ra sức xem lễ thiêng liêng nữa.

Vì vậy con phải siêng năng đi xem lễ các ngày Chúa nhựt lễ cả, thì mới khỏi tội. Song nếu con đam xác vào nhà thờ mà xem lễ bề ngoài mà thôi thì chẳng đủ; lại phải có ý tứ mà xem lễ thật, là cầm lòng cầm trí và lấy lòng cung kính mà thờ phượng châu chực mình thánh máu thánh Đ.C.G. đang ngự trên bàn thờ, và hiệp một ý một lòng cùng thầy cả đang dưng của tế lễ, thì mới kể là xem lễ nên. Nhược bằng con ở vô ý vô tứ trông ngan trông ngửa, hay là chia lòng chia trí ra mà chẳng muốn cầm trí lại, thì chẳng những là chẳng

Digitized by Google

đặng kể là xem lễ, mã lại càng thêm tội vô phép cùng Đ.C.T. mà chớ. Sự ấy cũng là phạm đến mình thánh Đ.C.G., và đóng đinh người lại trên cây thánh Giá, như quân Giu-dêu thuở xưa nữa. Vì chưng trong khi làm lễ thì có Đ.C.G. ngự thật trên bàn thờ vì lòng thương; nếu mà chẳng có lòng kính người làm vậy, thì nào có sự gì vô phép cho bằng đều ấy sao?

Vả lại con cũng phải có ý tứ mà xem trót lễ, thì mới đủ, cho nên nếu con lấy ý riêng mà xem một phần lễ, vì làm biếng trễ nải, hoặc vì con vào nhà thờ khi đã làm một phần lễ, hay là con ra khi lễ chưa rồi. Nhơn vì sự ấy, con xem lễ nửa mùa, thì con chẳng có lẽ mà khỏi tội trọng đâu.

Sau nữa con ăn mày xem lễ ngày Chúa nhựt lễ cả, là sự rất cần cho đặng khỏi tội trọng. Khi con chẳng mắc sự gì ngăn trở phải xem lễ, nhưng mà lễ thì con chẳng lấy sự ấy làm đủ. Vì chưng tuy rằng: Hội thánh nói đến sự xem lễ mà thôi, mà chẳng dạy đều gì riêng khác mặc lòng, song le con phải nhớ ngày Chúa nhựt lễ cả là ngày thánh cùng là ngày thuộc về Đ.C.T. cách riêng. Vậy lễ thì con phải dùng trót ngày ấy mà thờ phượng Đ.C.T., và làm nhiều việc lành phước đức cho đặng tỏ ra lòng mến người, và lập công trước mặt người, và nhớ đến sự rỗi linh hồn hơn mọi ngày. Bởi đó cho nên các thầy tấn sĩ hiệp một ý với nhau mà luận rằng: sự xem lễ ngày Chúa nhựt mà thôi, thì chẳng đủ, người ta có thêm việc lành khác, thì mới đủ. Nhơn vì sự ấy con phải siêng năng đọc kinh lần hột những

Digitized by Google

ngày ấy hơn ngày khác, con phải xem sách cho đặng học các lẽ trong đạo, và dạy dỗ con cái đầy tớ, nhứt là con phải có ý tứ mà năng than thở kêu van cùng Đ. C. T. trong lòng, cho đặng tỏ ra mến người, hoặc con chẳng đặng đi xem lễ, và con có đủ lẽ mà làm việc xác ngày ấy, thì con càng phải có ý tứ làm những việc ấy cho đặng bỏ lại việc trọng con chẳng làm đặng. Vã lại hoặc con đi thăm viếng kẻ liệt cho đặng an ủi nó, hay là con làm việc khác như làm vậy, cũng là sự rất phải, con cứ làm vậy, thì mới kể là vưng lời Đ.C. T. và Hội thánh mà giữ ngày ấy.

Lạy Chúa tôi, trong các việc lành phước đức phải làm cho đặng giữ ngày Chúa nhựt, thì thật là Hội thánh buộc tôi phải đi xem lễ cùng đã ra lề luật riêng về đàng ấy, cho nên nếu tôi lấy làm dễ, làm thường, thì tôi phạm tội rất nặng. Lạy Chúa tôi, tôi lấy lề luật ấy làm phải lẽ, vì chưng trong đạo Chúa tôi chẳng có việc nào trọng và xứng đáng mà thờ phượng Chúa tôi cho bằng sự tế lễ mình cùng máu thánh Đ. C. G. Nhơn vì sự ấy, tôi có sức ngằn nào, thì tôi xin vưng phục lề luật ấy ngằn ấy, mà ở siêng năng xem lễ cho đặng thờ phượng chầu chực Chúa tôi, nhưng mà tôi xin Chúa tôi đoái lòng thương mà giúp sức cho tôi đặng xem lễ nên, vì chưng việc ấy thì trọng lắm, mà tôi thì mọn sức yếu đuối những chia lòng chia trí ra, cho nên có ơn riêng Chúa tôi giúp sức cho tôi, thì tôi mới lo việc ấy cho xứng đáng tế lễ Chúa tôi.

Vã lại bởi vì ngày Chúa nhựt là ngày thuộc về Chúa tôi cách riêng, nhơn vì sự ấy, tôi chẳng

Digitized by Google

dám lấy một sự xem lễ làm đủ, mà kể là đã giữ ngày ấy nên, nhưng mà tôi muốn làm thêm nhiều việc lành phước đức tùy sức tôi mà thờ phượng ngợi khen Chúa tôi, và tỏ ra lòng mến Chúa tôi, tôi xin Chúa tôi ban ơn giúp sức cho tôi đặng giữ làm vậy, cho đến khi tôi đặng lên nước thiên đàng, là nơi tôi sẽ làm mọi việc thờ phượng ngợi khen và kính mến Chúa tôi hết lòng hết sức, làm một cùng các thánh đời đời chẳng cùng.

ĐOẠN THỨ MƯỜI MỘT.

GIẢNG VỀ SỰ PHẢI LO LIỆU THẾ NÀO, CHO ĐẶNG XEM LỄ CHO NÊN.

Chẳng những là con phải đi xem lễ ngày Chúa nhựt, mà lại con phải làm hết sức cho đặng xem lễ nên, vì chưng Hội thánh dạy con đi xem lễ thì có ý cho con làm việc lành xứng đáng đẹp lòng Đ. C. T. Vã lại sự làm lễ là nhắc lại việc Đ.C.G. đã làm khi người dưng mình trên cây thánh Giá mà chuộc tội thiên hạ, cho nên khi ấy có lòng thương ta thể nào, thì rày người dưng mình trên bàn thờ người hãy còn thương con thể ấy. Nhơn vì sự ấy, lễ Mi-sa là như kho thiêng liêng đầy mọi ơn lành mà nếu con xem lễ nên, thì con đặng ăn mày nhiều ơn rất cả thể, giúp sức cho con đặng nên thánh và rỗi linh hồn. Vì vậy nếu xưa nay con đặng xem lễ nhiều lần mà con chưa đặng bao nhiêu ơn, thì tại con xem lễ chẳng nên, vì con xem lễ vô ý vô tứ xem cách bề ngoài mà thôi, hay là có khi con đi xem lễ cho đặng cứ thói quen, mà

Digitized by Google

bắt chước người ta, kẻo con chẳng đi thì người ta chê chăng, hay là cho đặng vưng lời cha mẹ, hay là con có ý cho người ta khen con là kẻ ngoan đạo chăng? Con đi xem lễ mà có ý hèn hạ làm vậy, thì chẳng đặng ích gì sốt, mà lại cũng có tội, chẳng khác chi như quân Giu-dêu xưa khi nó theo Đ.C.G. lên núi Ca-la-va-ri-ô đông lắm, nhưng mà kẻ thì có ý đóng đinh người trên cây thánh Giá mà giết người, kẻ thì có ý đi coi sự lạ mà thôi, thì chẳng những là nó chẳng đặng nhờ công nghiệp máu thánh người, mà lại nó cũng phạm tội rất nặng mà chớ.

Vì vậy con đừng bắt chước làm vậy, con hãy nhớ lễ Mi-sa là tế lễ mình thánh máu thánh Đ.C.G. cho nên khi ấy đã có chính mình Đ.C.G. đang ngự trên bàn thờ thật. Vã lại cũng có muôn vàn thiên thần đang lấy lòng cung kính mà chầu chực người xung quanh bàn thờ, chẳng khác chi vua ngự đâu, thì cũng có nhiều quân quan đứng đó mà chầu chực người. Bởi đó cho nên con phải lấy lòng cung kính mà giữ phép tắc nết na khi đang xem lễ Mi-sa, đừng làm sự gì vô phép, đừng ngó ngan ngó ngửa, cùng đừng để trí khôn lo ra đàng nọ đàng kia làm chi, mà bởi vì lễ Mi-sa là nhắc lại việc Đ.C.G. đã làm khi người chịu nạn chịu chết trên cây thánh Giá, thì con đi xem lễ, con phải có ý tứ nhớ sự thương khó Đ.C.G. mà giục lòng con mến, và tạ ơn người cùng ăn năn tội, sự ấy thì dễ. Vì chưng những áo thầy cả mặc, và các việc người làm đang khi làm lễ thì đều chỉ nhắc lại sự thương khó Đ.C.G. hết, chẳng có việc nào trong sự làm lễ mà chẳng giúp

Digitized by Google

con cho đặng nhớ sự ấy. Vì vậy con phải xem bàn thờ chẳng khác chi như núi Ca-la-va-ri-ô mà thầy cả mặc áo làm lễ như thể là chính mình Đ.C.G. đang đọn lên núi ấy cho đặng chịu nạn chịu chết. Nếu con suy đến làm vậy, thì dễ cầm lòng cầm trí lại mà giục lòng ăn năn tội, và tin cậy kính mến dường bằng con thấy Đ.C.G. thật đang treo trên thánh Giá vậy.

Sau nữa con hãy suy đến những áo thầy cả mặc, và những việc người làm từng đều, trước hết cái khăn để trên vai, thì chỉ khăn quân dữ dùng lấy mà che mặt Đ.C.G. khi nó đánh đòn người mà nhạo rằng: Hỡi người ai đánh mầy? Áo trắng dài thầy cả mặc, thì chỉ áo trắng vua E-ro-de bắt Đ.C.G. mặc mà chê người là kẻ dại, khi con thấy làm vậy, thì con phải nhớ Đ.C.G. đã hạ mình xuống vì lòng thương con là dường nào. Người chẳng nệ để người ta khinh dể người, và chê người là kẻ dại, mà con hằng muốn cho người ta tôn kính, và chẳng muốn cho người ta khinh dể chút nào thì làm sao?

Sau nữa thầy cả lấy dây mà thắc lưng, người lại lấy dây mà để nơi tay tả, và dây khác ở nơi cổ, những đều ấy thì chỉ những dây quân dữ dùng lấy mà trói Đ.C.G. và điệu người vào thành Giê-ru-sa-lem, con thấy làm vậy, thì con hãy suy Đ.C.G. là đứng cực thánh vô cùng, mà người để cho người ta bắt và trói người như kẻ tội lỗi, cho nên con phải dốc lòng nhịn nhục chịu khó khi phải sự gì trái ý con, cũng một lẽ ấy, thầy cả mặc áo lễ mà sau áo lễ ấy, thì có thánh Giá lớn cho đặng chỉ những sự khốn khó rất cả thể Đ.C.G.

Digitized by Google

đã phải chịu. Bởi đó cho nên con cũng phải bằng lòng vác thánh Giá chịu khó mà theo chơn người.

Khi thầy cả mặc áo đoạn, thì người xuống dưới bàn thờ mà đọc kinh nọ kinh kia làm một vuối kẻ giúp lễ, sự ấy thì chỉ Đ.C.G. toan chịu nạn chịu chết, thì người vào vườn Gieth-sê-ma-ni làm một cùng các đầy tớ mà cầu nguyện. Lại khi thầy cả đọc các kinh đoạn, thì người bước lên bàn thờ mà người để kẻ giúp lễ dưới bàn thờ cho đặng bắt chước Đ.C.G. làm khi vào vườn Gieth-sê-ma-ni người để các đầy tớ ở một nơi mà người đến nơi riêng một mình cho đặng cầu nguyện.

Sau nữa thầy cả lên bàn thờ vừa rồi, thì người hun bàn thờ, sự ấy thì chỉ thằng Giu-dà hun mặt Đ.C.G. mà làm dấu cho quân dữ biết và bắt người, khi con thấy làm vậy, thì con phải cầm trí lại mà ăn năn tội, vì có khi con cũng mắc tội như thằng Giu-dà, là con đọc kinh lần hột xem lễ xưng tội chịu lễ giả hình kính mến Đ. C. G. mà thật con phú người cho ma quỉ, vì lòng con còn mê đàng tội lỗi và xưng tội chịu lễ chẳng nên chăng.

Vã lại khi thầy cả ở trên bàn thờ, khi thì người ở chính giữa bàn thờ, khi thì người sang bên nọ, khi thì người sang bên kia, các đều ấy thì chỉ Đ. C. G. phải bắt, đoạn thì quân dữ điệu người đến nhiều nơi, khi thì trong nhà Cai-pha, khi thì trong đền vua E-ro-de, khi thì trong dinh quan Phi-la-tô mà làm khốn cho người, đến sau thì thầy cất cái khăn che chén thánh, thì sự ấy chỉ quân dữ lột áo Đ. C. G. ra trước khi nó đóng đinh người trên cây thánh Giá, cho nên

Digitized by Google

người phải chịu khó xấu hổ ở trần truồng trước mặt người ta, khi ấy con phải ăn năn lo buồn vì các tội lỗi con đã phạm vì lòng động lòng lo ước ao sự chẳng nên, hay là bắt chơn bắt tay làm sự quấy quá; vì chưng Đ.C.G. chẳng nệ chịu xấu hổ dường ấy, vì người có ý đền vì các tội lỗi con đã phạm đến nhơn đức sạch sẽ.

Thầy cả cất khăn che chén thánh, đoạn thì người cầm lấy bánh và rượu mà dưng cho Đ.C.T. mà chỉ Đ.C.G. đang chịu trăm ngàn sự khốn khó, thì hằng dưng những sự khốn khó người phải chịu cho Đ.C. Cha, cho nên cũng một lẽ ấy con phải có ý tứ mà dưng cho Đ. C. T. những sự thương khó con gặp hằng ngày.

Sau nữa thầy cả làm việc ấy đoạn, thì người rửa tay, thì có ý nhắc lại việc quan Phi-la-tô rửa tay khi nó luận Đ. C. G. phải đóng đinh trên cây th' Giá, dầu mà quan ấy xưng thật Đ.C.G. là đứng vô tội mặc lòng, nó cũng ra lý đoán trái phép công bình làm vậy. Đến sau thầy cả cúi đầu xuống mà đọc kinh cầu nguyện, đoạn thì người trở mặt ra cùng bổn đạo mà bảo rằng: anh em hãy cầu nguyện, các đều ấy thì chỉ Đ.C.G. trên núi Ca-la-va-ri-ô và người vác thánh Giá nặng nề cho nên người phải cúi đầu xuống làm vậy, mà khi đi dọc đàng người thấy nhiều người đờn bà khóc lóc chảy nước mắt ra, thì trở mặt lại mà bảo rằng: chúng bay chớ khóc thương tao làm chi, nhưng mà hãy khóc vì chúng bay mà chớ.

Khi đã đến giờ thầy cả truyền phép, thì con càng phải cầm trí lại hơn khi trước bội phần, vì chưng khi ấy thì chẳng còn bánh và rượu trên bàn

Digitized by Google

thờ nữa, nhưng mà đã có thật mình cùng máu th' Đ.C.G. ngự trên ấy. Vì vậy khi ấy thầy cả giơ tay lên mà nhắc lại Đ.C.G. đã treo trên cây thánh Giá là thể nào. Nhơn vì sự ấy con phải sấp mình xuống mà thờ lạy mình thánh máu thánh Đ. C. G. hết lòng hết sức.

Khi đã truyền phép đoạn, thì thầy cứ việc đọc kinh cầu nguyện, bởi vì khi Đ. C. G. đang treo trên cây thánh Giá, thì người chỉ cầu nguyện cho quân dữ đang làm khốn cho người, đoạn thì thầy cả cầm lấy mình thánh mà bẻ ra làm ba phần, mà người bỏ một phần vào chén thánh, bởi vì khi Đ.C.G. sinh thì, thì linh hồn người lìa khỏi xác mà linh hồn thì xuống Lâm-bô cho đặng cứu linh hồn kẻ lành phải giam cầm trong ấy.

Vã lại thầy cũng đánh ngực mà rằng: lạy con chiên Đ. C. T. hãy tha tội cho thiên hạ, xin người thương xem chúng tôi, sự ấy thì chỉ có nhiều kẻ lành thấy Đ. C. G. treo trên cây thánh Giá thì đánh ngực ăn năn và nói rằng: thật ông nầy là con Đ.C.T.

Sau nữa thầy cả chịu lễ, thì ra như chôn mình cùng máu thánh Đ.C.G. trong lòng người, sự ấy thì chỉ khi Đ.C.G. sanh thì vừa đoạn, thì ông Giu-de, và ông Ni-co-đê-mô, và nhiều người khác lấy lòng cung kính mà tán xác Đ.C.G. trong hang đá.

Khi thầy cả đã chịu lễ đoạn, thì người trở mặt ra cùng bổn đạo mà rằng: Đ.C.T. ở cùng anh em; sự ấy thì chỉ Đ.C G. sống lại đoạn, thì hiện ra cùng các thánh Tông đồ, và các đầy tớ nhiều lần, mà chúc sự bình an cho các đứng ấy.

Sau hết khi lễ đã gần rồi, thầy cả lại trở mặt

Digitized by Google

cùng các bổn đạo mà làm phép lành, bởi vì khi Đ.C.G. đã gần bỏ thế gian nầy mà lên trời, vì việc chuộc tội cứu thế đã trọn rồi, thì người cũng giơ tay làm phép lành cho các đầy tớ người như vậy.

Ấy con thấy rõ ràng chẳng có việc nào trong sự làm lễ mà chẳng có sức nhắc lại những sự thương khó Đ.C.G. Bởi đó cho nên bao giờ con đặng xem lễ, thì đã cầm trí lại mà nhớ các đều ấy mà dốc lòng ăn năn tội. và thờ phượng kính mến Đ.C.T.

ĐOẠN THỨ MƯỜI HAI

CÒN GIẢNG VỀ SỰ PHẢI LO LIỆU THẾ NÀO CHO ĐẶNG XEM LỄ NÊN.

Trong đoạn trước thì ta đã bày ra một cách rất tốt cho con đặng xem lễ nên, là nhớ các việc thầy cả làm khi đang làm lễ cho đặng nhớ sự thương khó Đ.C.G. Song le đang còn cách khác cũng đặng cứ mà xem lễ nên là thể nầy.

Trước hết con phải biết, vốn Hội thánh hằng dưng lễ Mi-sa vì bốn ý nầy, thứ nhứt là cho đặng thờ phượng Đ.C.T. thứ hai là cho đặng đền vì tội, thứ ba là cho đặng cầu xin ơn nọ ơn kia, thứ bốn là cho đặng tạ ơn Đ.C.T. vì mọi sự lành người đã ban cho ta xưa nay. Nhơn vì sự ấy, con có ý tứ mà hiệp một ý một lòng cùng Hội thánh, và thầy cả cho đặng xem lễ cũng là sự tốt lắm, và đặng ích trọng, cho nên khi thì con lấy lòng sốt sắng cung kính mà thờ phượng Đ.C.T. khi thì con giục lòng ăn năn đền tội, khi thì con cầu xin ơn nọ ơn kia, khi thì con tạ ơn Đ.C.T. vì mọi ơn lành người

Digitized by Google

đã ban cho con xưa nay.

Vì vậy nếu con muốn cứ cách ấy mà xem lễ, thì con phải lo liệu thể nầy, trước hết khi thầy cả đã mặc áo rồi. mà người còn ở dưới bàn thờ mà đọc kinh cầu nguyện, cùng cúi mình xuống đọc kinh cáo mình, thì con phải ra sức hiệp một ý một lòng vuối người mà giục lòng ăn năn tội xin Đ.C.T. đoái lòng thương mà tha các tội con đã làm xưa nay, hầu cho con xứng đáng xem lễ chầu chực mình thánh máu thánh Đ.C.G. cho nên. Đoạn thì con cậy công nghiệp rất thánh Đ.C.B. mà cầu xin Đ.C.T.T. soi sáng trí khôn con cho đặng lấy lòng sốt sắng cung kính mà xem lễ nên, đến sau con phải chia việc xem lễ ra làm bốn phần, cho con đặng làm bốn việc ta đã nói trước mới rồi, là thờ phượng, ăn năn, đền tội, cầu xin, và tạ ơn Đ.C.T. Trong phần thứ nhứt, là từ khi thầy cả khỉ sự làm lễ cho đến khi người đọc bài Ê-van, thì con phải làm việc thờ phượng ngợi khen Đ.C.T. cho nên khi ấy con phải hạ mình xuống trước mặt người, vì con suy xét người là đứng phép tắc vô cùng, oai nghi trọng vọng sáng láng vô cùng, mà con là kẻ hèn hạ như không, con phải nhìn lấy người làm Chúa riêng con, và xưng mình muốn chịu lụy vưng lời người trong mọi sự. Con phải hiệp một ý một lòng cùng mình thánh Đ. C. G. mà thờ phượng ngợi khen người làm vậy, khi ấy con phải lấy lời nọ lời kia ma than thở cùng người cho đặng tỏ ra lòng cung kính và thờ phượng người. Song con đừng nhọc trí khôn mà tìm kiếm những lời khôn khéo mà than thở làm chi. Vì chưng con lấy lòng sốt sắng thật thà mà than thở đôi ba lời mà

Digitized by Google

thôi và con nhắc đi nhắc lại lời ấy nhiều lần thì cũng đặng; bởi vì Đ.C.T. chẳng muốn những lời khôn khéo cho bằng người muốn lòng thật thà. Ví dụ con lấy một lời nầy mà than thở rằng: Lạy Chúa tôi, tôi muốn hiệp một ý một lòng cùng Đ.C.G. mà thờ phượng ngợi khen Chúa tôi hết lòng hết sức thì cũng đã đủ.

Trong phần thứ hai là từ khi thầy cả đọc bài È-van cho đến giờ truyền phép, thì con phải làm việc thứ hai là giục lòng ăn năn tội và xin Đ.C.T. lòng lành vô cùng đoái lòng thương mà tha các tội lỗi con đã phạm khi trước, và con dốc lòng chừa các tội lỗi ấy. Nhơn vì sự ấy khi con đã cầm trí lại mà nhớ các tội con trỗng vậy, đoạn thì con lấy lòng sốt sắng mà đọc kinh ăn năn tội, hay là con lấy lời nọ lời kia mà than thở cùng Đ.C.T. xin người tha những tội ấy cho, mà con phải than đi than lại làm vậy trong trót giờ ấy. Còn trong phần thứ ba, từ giờ truyền phép cho đến khi thầy cả chịu lễ, là giờ trọng nhứt trong sự xem lễ, vì chưng khi ấy đã có thật mình cùng máu thánh Đ.C.G. ngự thật trên bàn thờ, thì con phải làm việc thứ ba, là cầu xin. Bởi đó cho nên sau khi con đã sấp mình xuống cho đặng hiệp một ý một lòng cùng thầy cả mà thờ lạy mình thánh Đ.C.G., đoạn thì con phải lấy lòng sốt sắng mà cầu xin những ơn con thiếu thốn về phần linh hồn cùng về phần xác vì công nghiệp cực trọng Đ.C.G. Giờ ấy là chính giờ phải cầu xin cho lắm; vì chưng đã có chính mình Đ.C.G. đang ngự trên bàn thờ, mà người sẵn lòng nghe những lời con cầu xin. Cho nên con phải xin

Digitized by Google

nhiều đều.

Con càng xin nhiều đều, thì càng tốt. Bởi vì Đ. C.T. là đứng giàu có vô cùng rộng rải vô cùng, nhơn vì sự ấy con xin nhiều đều thể nào, thì người cũng chẳng lấy làm phiền lòng bao giờ, nhưng mà con phải có ý tứ mà xin những đều đẹp lòng Đ.C.T., là những sự chỉ làm cho sáng danh người, hay là làm ích cho linh hồn con, thì người mới sẵn lòng nghe. Vì vậy con hãy cầu xin cho mình, hãy cầu xin cho vợ chồng con cái hãy cầu cho kẻ nghĩa thiết và cho mọi người, nhứt là phải cầu cho cả và Hội thánh cho đặng mọi sự lành khỏi mọi sự dữ. Nhưng mà con đừng cầu xin cách ơ hờ, một phải lấy lòng sốt sắng ,lòng tin ,lòng trông cậy cho vững vàng mà cầu xin, thật thì Đ.C.T. sẽ nghe lời con cầu khẩn. Sau hết trong phần thứ bốn là từ khi thầy cả chịu lễ cho đến hết lễ; thì con phải làm việc thứ bốn, là tạ ơn, vì vậy khi thầy cả đang chịu lễ thì con phải có ý chịu lễ thiêng liêng, là ra sức hiệp một ý một lòng cùng thầy mà ước ao chịu lễ cho thật, đoạn thì con phải cầm trí lại mà nhớ những ơn trọng Đ.C.T. đã ban cho con về phần linh hồn và phần xác xưa nay, nhứt là bởi vì con đã đặng xem lễ trong ngày hôm nay, thì con phải ở hết lòng mà tạ ơn người vì những sự ấy. Hãy cậy công nghiệp của lễ cực trọng thầy cả đã dưng trên ban thờ mới rồi, là mình Đ.C.G. mà tạ ơn người cho xứng đáng; hãy hiệp một ý một lòng cùng các thánh Nam Nữ trên thiên đàng cho đặng tạ ơn Đ.C.T. nếu con lấy lòng sốt sắng mà tạ ơn người làm vậy, thì sự ấy đẹp lòng người là

Digitized by Google

đường nào! Sự ấy là như mở đàng cho người lại ban nhiều ơn khác cho con, vì chưng chẳng có sự gì đẹp lòng Đ.C.T. cho bằng khi người ta biết ơn người. Vì vậy nếu xưa nay con có lòng sốt sắng mà cứ như làm vậy, cho đặng xem lễ thì con đặng ơn Đ.C.T. biết là bao nhiêu. Vậy xưa nay con hay đi xem lễ cách ơ hờ bề ngoài mà thôi, thì con thiệt hại là dường nào! Vì chưng xưa nay con đem xác vào nhà thờ, mà xem lễ mà thôi còn trí khôn con thì ở xa những chia lòng chia trí tư tưởng đàng nọ đàng kia hay là ngó ngan ngó ngửa. Nhơn vì sự ấy con xem lễ đã nhiều lần mà chẳng đặng ích là bao nhiêu. Vì vậy con phải dốc lòng từ nầy về sau cứ một cách nào trong hai cách ta đã bày ra cho đặng xem lễ nên, để cho con đặng nhờ giờ ấy mà suy gẫm về sự thương khó Đ.C.G., và thờ phượng ngợi khen tạ ơn Đ.C. T. và an năn đền tội cùng xin cho đặng những ơn thiếu thốn về phần linh hồn cùng về phần xác.

Lạy Chúa tôi, Chúa tôi đoái lòng thương mà lập lễ Mi-sa ra như kho thiêng liêng, cùng là mạch mọi sự lành, nhưng mà bởi tôi mê muội những chia lòng chia trí xem lễ chẳng nên, thì tôi chẳng đặng ích gì, nhưng mà rày tôi mới hiểu sự xem lễ là sự trọng là dường nào. Nhơn vì ấy tôi dốc lòng từ nầy về sau thì làm hết sức cho đặng xem lễ nên, là lấy lòng sốt sắng mà suy gẫm về sự thương khó Đ. C. G. và thờ phượng ngợi khen Chúa tôi, nhưng mà tôi hèn sức yếu đuối lắm. Nhơn vì sự ấy tôi xin Chúa tôi lại đoái lòng thương mà ban ơn giúp sức cho tôi đặng lấy lòng sốt sắng mà xem lễ làm vậy, hầu cho

Digitized by Google

tôi đặng nhờ sự xem lẽ ấy mà thờ phượng Chúa tôi cách xứng đáng đẹp lòng Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ MƯỜI BA.

GIẢNG VỀ SỰ THƯƠNG YÊU NGƯỜI TA.

Trong kinh thánh đã có lời Đ. C. G. phán dạy rằng: phải thương yêu người ta như bằng mình vậy. Lại có lời khác rằng: kẻ nào thương yêu người ta cho nên thì đặng kể là đã giữ lề luật Đ. C.T. cho trọn.

Ba điều răn trước thì chỉ các việc ta phải làm mà thờ phượng kính mến Đ. C. T.; còn bảy điều răn sau thì chỉ các việc người ta phải làm cùng nhau cho phải đạo, mà các việc ấy thì tóm tắt lại trong một lời nầy rằng: phải thương yêu người ta như mình vậy. Vì vậy sự thương yêu người ta như mình, là chúc mọi sự lành và làm mọi sự lành cho người ta, cho nên mình ước ao cho mình thể nào, thì cũng phải ước ao và làm cho người ta thể ấy, thì mới kể là thương yêu người ta cho nên, chẳng có đều nào mà Đ. C. G. răn bảo nhặt cho bằng sự thương yêu người ta. Cho nên người phán cùng các đầy tớ chính điều răn tao dạy chúng bay: là chúng bay phải thương yêu nhau, và lại người cũng muốn cho người ta lấy sự ấy mà nhìn biết kẻ làm đầy tớ người. Bởi đó cho nên kẻ nào chẳng thương yêu người ta, thì chẳng đặng kể là đầy tớ Đ.C.G. cùng chẳng đặng gọi là bổn đạo, vì ra như kẻ ấy đã bỏ phép đạo Ê-van mà thật các bổn đạo đời trước có lòng thương

Digitized by Google

nhau cách riêng làm vậy, cho nên ra như các bổn đạo ấy có một lòng một linh hồn vuối nhau.

Nhơn vì sự ấy, kẻ ngoại đạo đời ấy thấy làm vậy, thì lấy làm lạ mà khen kẻ có đạo lắm, cho nên sự ấy cũng làm cho sáng danh Cha cả lắm, nhưng mà thương ôi! đời bây giờ thì khác xa lắm. Nhơn đức thương yêu người ta là dấu riêng kẻ có đạo thì hầu ra như biến đi mất, song le con phải tin thật đều nầy: là kẻ chẳng có lòng thương yêu người ta làm vậy, thì chẳng có lẽ nào mà trông cậy đặng rỗi linh hồn lên thiên đàng, vì chưng kẻ nào chẳng có lòng thương yêu người ta, thì nó cũng chẳng có lòng kính mến Đ. C. T.; như lời ông thánh Gioang tông đồ dạy rằng: nếu có ai nói rằng: tôi kính mến Đ.C.T., mà nó chẳng có lòng thương yêu người ta, thì nó nói dối mà chớ. Vì chưng nếu nó chẳng có thương yêu anh em mình là kẻ mình xem thấy nhản tiền, thì nó kính mến Đ.C.T. là đứng con mắt nó xem chẳng thấy làm sao đặng? Nhơn vì sự ấy, ông thánh ấy hằng lấy đều ấy mà khuyên bảo người ta, cho nên khi người đã già cả người chẳng còn giảng đặng nhiều lời nữa, thì người lấy một đều nầy mà khuyên bảo bổn đạo rằng: chúng con hãy thương yêu nhau, và có kẻ hỏi người rằng: vì lẽ nào mà người hằng nói đi nói lại một đều ấy mãi? Thì người bảo rằng: bởi vì điều ấy là điều răn riêng Đ.C.G., cho nên nếu người ta giữ đều ấy cho trọn, thì đã đủ cho đặng rỗi linh hồn.

Vã lại ông thánh Phao-lô cũng đã dạy làm vậy nữa. Vì chưng người dạy rằng: kẻ nào có lòng thương yêu người ta, thì đặng kể là đã giữ lẽ

Digitized by Google

luật cho trọn. Đều ấy thì thậm phải, vì chưng ai có lòng thương yêu người ta cho thật, thì chẳng dám làm sự gì lề luật cấm, chẳng dám nói lời gì hay là làm sự gì mất lòng người ta, cùng chẳng dám ăn trộm ăn cướp, hay là làm sự gì thiệt hại người ta cách nào. Vã lại cũng sẵn lòng làm mọi sự lành cho người ta.

Song le con đừng nghĩ rằng: lề luật Đ.C.T. dạy ta phải thương yêu người ta thì có ý nói đến những kẻ họ hàng, hay là kẻ thiết nghĩa với ta mà thôi đâu. Vì chưng đã có lời Đ.C.G. phán rằng: nếu chúng bay có lòng yêu kẻ có lòng thương yêu chúng bay mà thôi, thì nào đặng ích gì? Chớ thì kẻ ngoại đạo chẳng làm sự ấy sao? Cho nên con phải thương yêu hết mọi người thảy thảy, dầu kẻ có đạo dầu kẻ chẳng có đạo, dầu kẻ thiết nghĩa cùng ta, dầu những người lạ, bởi vì mọi người thì bởi một Đ.C.T. mà sinh ra. Cho nên cả và loài người ta là như một nhà chung, mà Đ.C.T. là cha chung cả và nhà ấy, mà người đã dựng nên hết mọi người, vì một ý là cho nó đặng rồi linh hồn lên thiên đàng. Nhơn vì sự ấy, Đ.C.G. đã đổ máu thánh người ra cho đặng chuộc nó hết cả thảy thảy.

Vã lại con cũng phải thương yêu những kẻ ghét con cùng làm hại con nữa, vì chưng đã có lời Đ.C.G. phán dạy tỏ tường rằng: Chúng bay hãy thương yêu kẻ nghịch vưới chúng bay, hãy làm những sự lành cho những kẻ ghét, hay là làm hại chúng bay. Hãy trả sự lành thay vì sự dữ, để cho chúng bay nên giống như cha cả chúng

Digitized by Google

bay ở trên trời, là đứng hay làm cho mặt trời soi sáng cho kẻ lành cùng kẻ dữ. Vì vậy con đừng nghĩ rằng: thương yêu kẻ làm hại mình, và làm sự lành cho kẻ ghét mình là sự quá sức mình, vì là sự trái tính xác thịt quá lẽ, sự ấy chẳng có, nếu có phải là sự quá sức mình, thì Đ.C.T. chẳng buộc con làm vậy; vì chưng sự gì quá sức loài người ta, thì Đ.C.T. chẳng buộc đều ấy; tuy rằng: sự ấy trái tính xác thịt mặc lòng, song le các ơn Đ.C.T. giúp sức cho con, thì dễ thương yêu kẻ nghịch cùng mình làm vậy. Mà nếu con có thật lòng mà xin ơn ấy cùng Đ.C.T., thì người sẵn lòng ban cho con; vả lại chính mình Đ.C.G. cũng đã làm gương cho con làm vậy, vì chưng khi người đang treo trên cây thánh Giá, thì người chẳng những là tha tội cho kẻ làm khốn người, mà lại người cũng cầu cho nó nữa. Nhơn vì sự ấy, xưa nay nhiều người lấy lòng đạo đức mà tha tội cho kẻ đã làm mất lòng mình, và làm nhiều sự lành cho kẻ ghét mình, vì có ý vưng lời Đ.C.T. và bắt chước Đ.C.G. cho nên con cũng có thể mà bắt chước như làm vậy mà thương yêu kẻ đã làm mất lòng con.

Vì vậy con phải thương yêu hết mọi người, chẳng kì kẻ lành kẻ dữ kẻ có nghĩa vuới con, hay là kẻ ghét con, vì chưng lề luật Đ.C.T. chẳng chừa người nào sốt. Nhưng mà con cũng phải biết có nhiều kẻ thương yêu người ta mà chưa kể là giữ lề luật Đ.C.T. vì nó thương yêu người ta vì lẽ tự nhiên, mà chẳng phải vì Đ.C.T. ví dụ cha mẹ thương yêu con cái, mà con cái cũng yêu mến cha mẹ, người ta thương yêu người nọ

Digitized by Google

người kia, vì người ấy đã làm ơn cho mình, hay là lẽ nào khác làm vậy; song nó chẳng thương vì Đ.C.T., một thương vì lẽ tự nhiên, hay là vì mình đặng nhờ về phần xác, hay là vì lẽ nào khác xấu xa hơn nữa là vì tội. Cho nên nó chẳng có công gì trước mặt Đ.C.T., mà lại cũng có nhiều lần nó có tội, vì thương yêu người ta trái lẽ làm vậy. Cho nên sự ấy chẳng đặng gọi là thương yêu người ta đâu, thật là ghét người ta mà chớ, chẳng khác chi như kẻ đi bắn tên, nó muốn cho đặng vật lắm, nhưng mà nó muốn những vật ấy cho đặng chết đi mà thôi. Cũng một lẽ ấy, kẻ thương yêu người ta trái lẽ làm vậy, thì cũng có ý làm hại và giết linh hồn kẻ ấy như làm vậy. Nhơn vì sự ấy, con phải thương yêu người ta vì một Đ.C.T., cho đặng vưng lời Đ.C.T. đã răn dạy làm vậy, và cho đặng đẹp lòng Đ.C.T. nữa, nhứt là con phải thương yêu người ta về phần linh hồn, là cầu nguyện cho nó, và làm gương lành cho nó bắt chước mà tập đi đàng nhơn đức. Con có lòng thương làm vậy thì mới kể là yêu người.

Lạy Chúa tôi, Chúa tôi hay thương yêu mọi người cho trọn, cùng đã dạy chúng tôi rằng: Chúng bay có lòng thương yêu hết mọi người làm vậy thì mới kể là đầy tớ Chúa tôi. Chúa tôi đã lấy lời nói và việc làm mà dạy làm vậy, vì vậy tôi xin Chúa tôi ban ơn giúp sức cho tôi biết đàng lấy lòng đạo đức mà thương yêu người ta như làm vậy và thương yêu nó như mình tôi nữa, để cho tôi có sức ngằn nào, thì làm ơn lành cho nó ngằn ấy, tôi muốn thương yêu người ta làm vậy, chẳng phải là vì lẽ nào, tự nhiên mà tôi muốn thương

Digitized by Google

yêu vì Chúa tôi đã răn dạy, và vì lòng đạo đức mà thôi. Vã lại tôi cũng muốn thương yêu hết mọi người, dầu mà kẻ lành kẻ dữ, dầu kẻ đã làm ơn cho tôi, hay là kẻ ghét tôi, hoặc có ai ghét tôi, hay là làm sự gì mất lòng tôi, thì tôi liền nhớ Chúa tôi đã đoái lòng thương mà chịu nạn chịu chết cho cả và loài người ta, khi nó đang làm nghịch cùng Chúa tôi, mà Chúa tôi đã cầu nguyện cho kẻ làm khốn Chúa tôi. Nhơn vì sự ấy tôi xin bằng lòng tha mọi sự cho người ta chẳng dám ghét ai, hay là oán thù ai bao giờ, cùng chẳng dám lấy sự dữ mà trả thay vì sự dữ, hay là làm sự gì mất lòng ai bao giờ, nhưng mà tôi có ý làm hết sức mà cứu giúp linh hồn người ta cho nó đặng làm tôi Chúa tôi cho trọn.

ĐOẠN THỨ MƯỜI BỐN

GIẢNG VỀ SỰ THẢO KÍNH CHA MẸ.

Điều răn thứ bốn dạy rằng: hãy thảo kính cha mẹ, hầu cho chúng bay đặng sống lâu dài dưới thế gian nầy, vốn Đ.C.T. đã in điều răn nầy trong lòng hết mọi người, cho nên dầu kẻ ngoại chẳng biết đạo thánh Đ.C.T. mặc lòng, nó cũng đã biết phải kính thờ cha mẹ. Nhưng mà Đ.C.T. muốn cho người ta biết sự thảo kính cha mẹ là sự trọng dường nào, thì người lại nhắc lại đều ấy mà đặt vào trong mười sự răn người. Bởi đó cho nên người lập ba điều răn trước hết mà chỉ các việc người ta phải làm mà thờ phượng người, đoạn thì người liền lập ra điều răn thứ bốn mà dạy

Digitized by Google

phải thảo kính cha mẹ, để cho người ta biết chẳng có sự gì trọng cho bằng con cái thảo kính cha mẹ. Vã lại người cũng phán hứa phần thưởng cho kẻ giữ điều răn ấy nên, là kẻ ấy đặng sống lâu dài ở đời nầy. Bởi đó cho nên con hiểu đặng sự thảo kính cha mẹ là sự cần và trọng cùng phải lẽ là dường nào, con cũng hiểu đặng sự thảo kính cha mẹ là sự có ích cho con là dường nào nữa. Song con phải biết sự thảo kính cha mẹ, thì tóm lại bốn đều nầy, thứ nhứt là kính, thứ hai là mến, thứ ba là chịu lụy, thứ bốn là giúp đỡ cha mẹ khi thiếu thốn sự gì về phần hồn hay là phần xác.

Vì vậy trước hết con phải có lòng thảo kính cha mẹ, con chẳng bao giờ nên làm sự gì vô phép cùng cha mẹ, dầu mà con đã có nhiều tuổi, hay là đặng lên bực trọng, mà cha mẹ hèn hạ khó khăn mặc lòng, con cũng phải có lòng kính người bề trong và bề ngoài, nghĩa là con phải lấy lòng khiêm nhượng mà nghe lời cha mẹ răn bảo, hay là sửa dạy, và lấy lòng cung kính mà nói cùng cha mẹ, mà chẳng bao giờ dám nói lời gì, hay là làm việc gì mất lòng cha mẹ, hay là vô phép cùng cha mẹ; mà hoặc cha mẹ mắc tính mê nết xấu gì, thì chớ dám nói đến sự ấy, mà lại phải giấu giếm sự ấy cho kính, như lời ông thánh kia nói rằng: con cái có lòng kính cha mẹ là kẻ đã sanh nó ra, thì phải lẽ lắm, vì chưng nó đặng sự gì, thì bởi cha mẹ mà ra, cho nên sự khinh dể cha mẹ, hay là ở vô phép cùng cha mẹ thì ra vô nhơn bội nghĩa và bất hiếu quá lẽ. Vì chưng tuy rằng: cha mẹ là loài hèn hạ như con, và có nhiều tính mê

Digitized by Google

nết xấu mặc lòng, song le người ở thay mặt Đ.C. T. mà coi sóc cùng đã có quờn phép Đ.C.T. mà dạy dỗ con. Nhơn vì sự ấy con ở vô phép cùng cha mẹ, ấy là vô phép cùng Đ.C.T. Bởi đó cho nên trong lề luật đạo cũ Đ.C.T. đã truyền dạy luận giết những người cả lòng ở vô phép cùng cha mẹ. Vì chưng đã có lời người phán dạy rằng: nếu có ai cả dám lấy lời nói mà phạm đến lịnh cha mẹ, thì nó phải luận chết mà chớ. Cho nên con hằng phải lấy lời nói cùng việc làm mà tỏ ra lòng thảo kính cha mẹ.

Việc thứ hai con cái phải tỏ ra lòng thảo kính là mến cha mẹ. Nào có cần gì mà phải lấy lẽ nào cho đặng làm chứng con cái phải có lòng mến cha mẹ sao? Ớ con hãy cầm trí lại mà nhớ xưa nay cha mẹ đã làm ơn cho con và hãy còn làm ơn cho con hằng ngày là dường nào; vậy thì chẳng phải cha mẹ sanh con ra ở thế gian nầy sao? Mà con sinh ra vừa đoạn thì biết cha mẹ đã khó nhọc mà dưỡng nuôi và coi sóc con là dường nào! Khi con đang bé làm vậy thì con yếu đuối thiếu thốn mọi sự, nhưng mà cha mẹ chẳng tiếc công chẳng tiếc mình cho đặng coi sóc và gìn giữ con. Cha mẹ thương con và lo lắng cho con và lo liệu mọi thế mọi cách cho con đặng mọi sự lành khỏi mọi sự dữ. Cho nên dầu cha mẹ phải khó nhọc mà coi sóc con, và lo liệu cho con thể nào mặc lòng, song le người vui lòng, mà chịu khó làm vậy, để cho con đặng nhờ. Vã lại khi con lớn lên, thì cha mẹ càng phải lo lắng chịu khó mà dạy dỗ, và lo cữa nhà cho con; vì vậy cha mẹ thương con và lo lắng cho con dường ấy, thì nào con có sức gì mà

Digitized by Google

tỏ ra lòng mến cùng trả nghĩa cha mẹ cho đủ bao giờ sao? Ắt là nếu có con cái nào chẳng biết nghĩa cùng chẳng có lòng mến cha mẹ, thì chẳng những là nó chẳng đáng gọi là bổn đạo, mà lại nó chẳng đáng thuộc về loài người ta, nó là giống gở lạ mà chớ. Vì chưng nếu có người nào làm sự lành cho con, thì ắt là con biết ơn và con có lòng mến người ấy. Nhưng mà có người nào làm sự lành cho con bằng cha mẹ sao? Bởi đó cho nên những con cái chẳng có lòng mến mà lại có lòng dữ ghen ghét cha mẹ thì nó có tội nặng trước mặt Đ. C.T. là dường nào. Ắt là đứa nào phạm tội trái tính tự nhiên dường ấy nó khỏi Đ.C.T. oán phạt nó là họa. Sau nữa việc thứ ba con cái phải làm là chịu lụy vưng lời cha mẹ, vì chưng đã có lời ông thánh Phao-lô dạy rằng: Ớ con cái kia, hãy chịu lụy vưng lời cha mẹ. Vì chưng Đ. C. T. đã truyền dạy làm vậy. Ấy vậy vì lẽ nào mà con cái phải chịu lụy vưng lời cha mẹ? thật là bởi vì Đ.C.T. đã ban quờn phép cho cha mẹ mà răn dạy con cái. Cho nên cha mẹ có quờn phép Đ.C.T. và ở thay mặt Đ.C.T. mà sửa dạy con cái. Nhơn vì sự ấy con cái chẳng chịu lụy cha mẹ hay là có cãi trả vô phép cùng cha mẹ, thì ra như chẳng chịu lụy Đ. C.T.; Vã lại nếu con cái có thật lòng kính cha mẹ thì nó cũng sẵn lòng chịu lụy vưng lời nữa.

Nhược bằng nó chẳng sẵn lòng chịu lụy vưng lời hay là có nói cãi trả cùng chẳng hay ép mình ép xác mà vưng lời, ấy là dấu nó chẳng có thật lòng kính cha mẹ. Nhơn vì sự ấy cha mẹ dạy thể nào, thì con phải lấy làm mến và vui lòng mà vưng cứ làm vậy. Con dừng cãi trả lăm bằm bao giờ làm

Digitized by Google

chi; hãy nhớ gương sáng Đ.C.G. đã làm cho con về đàng ấy, vì chưng dầu mà người là đứng phép tắc vô cùng và là Chúa mọi sự mặc lòng, song le người hạ mình xuống cho đến đỗi người chịu lụy vưng lời rất thánh Đ.C.B. cùng ông thánh Giu-de trong mọi sự. Bởi vì người ta nhìn lấy Đ. C. B. và ông thánh Giu-de làm cha mẹ người, mà lại con hãy nhớ nếu con chẳng chịu lụy vưng lời mà cãi trả làm vậy, thì chẳng những là có tội vô phép cùng cha mẹ, mà lại con làm dịp cho cha mẹ buồn giận, chưởi rủa hay là phạm tội khác làm vậy, thì con phải chịu các tội lỗi ấy. Song le hoặc con hỏi rằng: phải chịu lụy vưng lời trong những việc nào? Ông thánh Au-cu-xi-tinh dạy rằng: cha mẹ dạy bảo sự gì phải lẽ, và chẳng trái nghịch cùng lề luật Đ.C.T., thì con phải vưng trong những sự ấy. Cho nên cha mẹ dạy con làm ăn làm việc nầy việc kia, hay là đọc kinh lần hột đi xem lễ hay là những sự khác làm vậy, thì con phải vưng cứ, mà nếu con chẳng cứ thì có tội. Nhược bằng cha mẹ dạy bảo con làm sự gì có tội và trái nghịch cùng lề luật .Đ.C.T. thì chẳng những là chẳng nên cứ, mà lại nếu con vưng lời trái phép làm vậy thì con phạm tội.

Bởi đó cho nên cha mẹ dạy con ăn trộm ăn cướp hay là làm sự gì dối trá ăn của đơm tế, hay là bỏ đọc kinh lần hột, bỏ xem lễ, hay là sự gì khác có tội như vậy, thì con chẳng nên cứ, một phải lấy lòng khiêm nhượng mà xin cha mẹ miễn chước, vì rằng: sự ấy có tội, mà hoặc cha mẹ phàn nàn, và buồn giận, vì con chẳng làm sự tội làm vậy, thì chẳng phải nao, con chẳng có tội gì vì sự ấy đâu.

Digitized by Google

Vì chưng đã có lời ông thánh Vê-rô dạy rằng: thà vưng lời Đ.C.T. thì hơn vưng lời người ta.

Sau hết việc thứ bốn con cái phải làm, là giúp đỡ cha mẹ khi thiếu thốn sự gì về phần linh hồn, hay là về phần xác. Ấy người ta còn có lòng thương và giúp đỡ kẻ thiếu thốn sự gì, huống lựa là con cái phải sẵn lòng thương mà trả nghĩa và giúp đỡ cha mẹ khi thiếu thốn sự gì. Vì chưng con cái mắc nợ cha mẹ cả thể lắm, dầu mà nó làm hết sức thể nào, cũng chẳng có sức trả nghĩa cha mẹ cho xứng đáng bao giờ đặng. Bởi đó cho nên con có sức ngần nào, thì trước hết phải sẵn lòng giúp cha mẹ về phần xác ngần ấy, cho nên hoặc cha mẹ đau đớn, hay là già nô tuổi tác, hay là khó khăn thiếu thốn sự ăn mặc, thì con phải làm hết sức cho đặng nuôi nứng cha mẹ, cùng cho ăn mặc, và chạy thuốc than cho người, con chẳng nên tiếc sự gì cho đặng giúp cha mẹ trong lúc ấy, phải nhớ khi trước cha mẹ chẳng có tiếc đi gì cho đặng nuôi con, cho nên con đặng dịp mà trả nghĩa cho cha mẹ làm vậy, thì con phải lấy làm vui mừng, cùng sẵn lòng giúp cha mẹ, con đừng bắt chước những người vô nhơn bội nghĩa, khi nó thấy cha mẹ già cả thiếu thốn mọi sự, thì nó nhiết nhóc người, và chẳng sẵn lòng giúp người chút nào, hay là trốn đi cho khỏi nuôi cha mẹ. Thật sự ấy thì gớm ghiếc mọi đàng, song le nhứt là con phải giúp đỡ cha mẹ về phần linh hồn, cho nên hoặc cha mẹ phải sự gì khốn khó, thì con phải lấy lòng hiền lành mà an ủi người, hoặc cha mẹ khô khan nguội lạnh, hay là mắc tính mê nết xấu nào, thì con phải lấy lòng sốt sắng mà cầu nguyện cho

Digitized by Google

người, và lấy lời lành mà khuyên bảo người cho đặng chừa tính mệ nết xấu, xưa nay có nhiều con cái cứ làm vậy, thì làm cho cha mẹ trở lại ăn năn tội cho thật. Sau nữa hoặc cha mẹ đau đớn, thì phải khuyên bảo an ủi, và lo liệu rước thầy cả cho người đặng chịu các phép, và dọn mình chết lành. Bằng khi cha mẹ đã sanh thì, thì phải cứ phép trong đạo mà báo hiếu, là lấy lòng sốt sắng mà cầu nguyện, và làm nhiều việc lành tùy sức mình cho đặng giúp linh hồn cha mẹ.

Ấy là tóm tắt lại những việc con cái phải làm mà báo hiếu và thảo kính cha mẹ, vì vậy con hãy nhớ Đ.C.T. truyền dạy con phải có lòng kính, lòng mến, cùng chịu lụy, và giúp đỡ cha mẹ, cho nên con phải ở vui lòng mà làm các việc ấy, cho con đặng đáng những ơn lành Đ.C.T. đã quen ban cho kẻ có lòng thảo kính cha mẹ, và khỏi những sự dữ người đã quen dùng lấy mà phạt những kẻ vô nhơn bội nghĩa cùng cha mẹ.

Lạy Chúa tôi, nào có cần gì mà Chúa tôi ra lề luật riêng mà buộc tôi phải thảo kính cha mẹ. Vậy thì tính tự nhiên chẳng dạy tôi về đàng ấy cho đủ sao? Nhưng mà Chúa tôi muốn cho tôi hiểu sự thảo kính cha mẹ là sự cần, và sự trọng là dường nào. Nhơn vì sự ấy Chúa tôi đã ra điều răn làm vậy. Bởi đó cho nên, tôi cậy ơn Chúa tôi giúp sức cho tôi, thì tôi chẳng dám lỗi đều ấy bao giờ. Nhưng mà tôi sẽ làm hết sức mà thảo kính cha mẹ cho nên, tôi thảo kính vì cha mẹ là kẻ Chúa tôi đã dùng lấy mà sanh ra và dưỡng nuôi tôi, cùng ước ao kính mến cha mẹ hơn mọi sự thế gian nầy, và vưng lời chịu lụy người, vì có quờn phép

Digitized by Google

Chúa tôi, và thay mặt Chúa tôi mà coi sóc tôi. Vả lại cha mẹ có lòng thương giúp tôi, khi tôi còn bé thể nào, thì tôi cũng muốn giúp đỡ khi già cả thể ấy, hầu cho đặng trả nghĩa người. Tôi xin Chúa tôi giúp sức cho tôi đặng cứ như làm vậy cho đặng đáng mọi ơn thánh Chúa tôi đã phán hứa cho kẻ có lòng thảo kính cha mẹ.

ĐOẠN THỨ MƯỜI LĂM.

GIẢNG VỀ CHA MẸ PHẢI COI SÓC CON CÁI LÀ THỂ NÀO.

Dầu mà điều răn thứ bốn chỉ các việc con cái phải làm mà thảo kính cha mẹ mặc lòng, song điều răn ấy cũng chỉ những việc cha mẹ phải làm mà coi sóc dạy dỗ con cái; vì chưng con cái chẳng phải là của riêng cha mẹ đâu, nhưng mà là của Đ. C.T. phú cho cha mẹ mà thôi. Cho nên cha mẹ coi sóc con cái thể nào, thì sau nầy phải tính toán đều ấy lại cùng Đ.C.T., mà thật có nhiều cha mẹ đã mất linh hồn sa địa ngục vì coi sóc con cái chẳng nên.

Vì vậy kẻ làm cha mẹ thì phải hết lòng mà coi sóc con cái cho khỏi phạm tội trước mặt Đ.C.T. Nhưng mà sự coi sóc con cái thì chỉ phần linh hồn và phần xác; về phần xác thì cha mẹ phải lo liệu mà nuôi nấng và gìn giữ cho con cái đặng bình an khỏe mạnh và lo cửa nhà cho nó đặng tập nghề nghiệp mà làm ăn; ta nói tắt làm vậy, bởi vì thường thường cha mẹ thương con cái về phần xác lắm, cho nên chẳng mấy khi có lỗi về đàng ấy.

Digitized by Google

Còn về phần linh hồn thì có nhiều việc hơn và khó hơn bội phần, vì vậy trước hết khi con còn ở trong lòng mẹ, thì cha mẹ phải có ý tứ mà nhớ con trẻ ấy chẳng phải là của mình, cho nên phải dưng nó cho Đ.C.T. và cho rất thánh Đ.C.B., mà năng cầu nguyện cho đặng sanh con cái bình an, mà hoặc chẳng may mẹ nó có sa thai, thì phải liệu mà làm phép rửa tội cho nó cho kíp, chẳng nên lấy sự ấy làm dễ. Bởi vì dầu mà nó chưa đủ tháng mặc lòng; cũng đã có linh hồn rồi, cho nên cha mẹ lấy làm dễ mà chẳng rửa tội cho nó, thì thiệt linh hồn nó lắm, mà lại vốn cha mẹ chẳng nên rửa tội cho con cái mặc lòng, song khi túng làm vậy, thì cha mẹ cũng đặng rửa tội cho con mình mà chẳng có lỗi gì.

Bằng khi con cái đã sinh ra bằng an đoạn, thì việc trước hết cha mẹ phải làm là lo liệu làm phép rửa tội, bởi vì con trẻ ấy non nớt yếu đuối lắm, mà lại nó chịu phép rửa tội rồi thì mới đặng lên thiên đàng. Nhơn vì sự ấy, nếu cha mẹ có doãn ra lâu ngày mới rửa tội, thì liều mình để cho con trẻ ấy chết mất linh hồn, và nó thiệt cho đến đời đời. Bởi đó cho nên Hội thánh lấy sự ấy làm trọng cho đến đỗi có nhiều nơi đã ra lề luật buộc kẻ làm cha mẹ phải liệu cho con cái đặng chịu phép rửa tội nội trong ba ngày từ khi nó sinh ra, mà nếu cha mẹ chẳng liệu làm vậy, thì cha mẹ phải vạ dứt phép thông công tức thì.

Sau nữa khi con trẻ còn nhỏ làm vậy, thì cha mẹ chưa làm gì mà dạy dỗ nó về phần hồn đặng, bởi vì nó chưa có trí khôn, nhưng mà phải làm một đều nầy: là năng dưng nó cho Đ. C. T. và rất

Digitized by Google

thánh Đ.C.B. cùng năng cầu nguyện cho nó đặng mọi sự lành khỏi mọi sự dữ. Nếu cha mẹ có lòng lành làm vậy, thì ắt là con cái đặng nhờ mọi đàng, chẳng hay có nhiều cha mẹ thấy con cái quây quạt, thì giận và lấy lòng độc miệng dữ mà chưởi rủa con cái, và nói lời tục tiểu mà nộp nó cho ma quỉ, sự ấy thì biết quái gở xấu xa là dường nào, vì chưng cha mẹ hay nói những lời xấu xa làm vậy, thì những con trẻ ấy chưa biết gì mặc lòng, nó cũng biết đàng chưởi rủa nói tục tĩu, vì nghe cha mẹ hay nói quấy quá làm vậy. Vã lại, có nhiều lần Đ. C. T. công bình vô cùng nghe lời cha mẹ rủa con, thì người phạt nó mà để cho con cái ấy phải tội nọ bịnh kia, hay là phải chết, và mắc tính mê nết xấu kể chẳng xiết. Cho nên nhà nào hay chưởi rủa con cái, ấy là nhà vô phước chẳng sai. Con đừng mê muội dại dột làm vậy làm chi, con hãy nhớ những con trẻ ấy chưa có trí khôn, cho nên nó quây quạt cha mẹ thì chẳng lạ gì, nhưng mà cha mẹ đã có trí khôn thì phải nhịn nó mà hằng lấy lòng lành mà cầu nguyện cho nó. Còn khi con trẻ đã đến năm sáu tuổi, thì cha mẹ chẳng những là phải cầu nguyện cho nó mà thôi, mà lại phải làm việc trọng hơn: là dạy dỗ cho nó thuộc kinh cho nó biết đàng thờ phượng kính mến Đ.C.T., vì chưng việc ấy là chính việc cha mẹ phải làm, mà chẳng làm thì có tội nặng lắm. Vã lại khi con trẻ đã đặng tám chín tuổi, thì cha mẹ phải liệu cho nó tập xưng tội cho quen ,vì chưng khi nó đến tuổi ấy, thì nó có đủ trí khôn mà lo việc ấy, và vưng phép Hội thánh dạy người ta phải xưng tội một năm ít là một lần.

Digitized by Google

Tuy rằng: khi nó mới năm sáu tuổi thì nó chưa đủ trí khôn là bao nhiêu, nó chưa hiểu ý các kinh nó đọc mặc lòng, song le cha mẹ cũng phải liệu như lời ta nói mới rồi, vì chưng dầu mà nó chưa hiểu đều gì, song le nó học thuộc lòng, nó tập đọc kinh và xưng tội cho quen, thì sau nó dễ làm các việc ấy. Nhơn vì sự ấy, khi cha mẹ siêng năng lo liệu cho con cái làm vậy, thì thường thường nó ngoan đạo cả đời. Nhưng mà cũng có nhiều cha mẹ làm biếng về đàng ấy quá lẽ, cho đến đỗi có con trẻ nên mười, hay là mười hai tuổi mà chưa thuộc kinh nào sốt. Lại có nhiều đứa khác mười bốn mười lăm tuổi mà chưa tập xưng tội khi nào, vì cha mẹ chẳng dạy dỗ nó cùng chẳng lo cho nó đi học vuối kẻ sẵn lòng chịu khó mà dạy dỗ nó nữa. Sự ấy xấu hổ cho cha mẹ là dường nào, mà lại những cha mẹ ấy có tội trọng trước mặt Đ.C.T. là dường nào nữa. Con đừng làm biếng làm vậy, hãy dạy dỗ con cái cho siêng năng, con hãy nhớ sự ấy là chính việc cha mẹ phải làm mà coi sóc con cái cho nên, và cho khỏi tội trước mặt Đ.C.T.

Vã lại cha mẹ siêng năng dạy dỗ con cái thì chưa đủ, mà lại phải có ý lo cho nó giữ phép tắc nết na bỏ tính mê nết xấu, và giữ các phép trong đạo nữa. Bởi đó cho nên cha mẹ phải lo cho nó siêng năng đọc kinh lần hột ban hôm ban mai, đi xem lễ ngày Chúa nhựt, và xưng tội chịu lễ, vì chưng nếu nó làm biếng về đàng ấy, mà cha mẹ chẳng sửa phạt nó vì sự ấy, thì cha mẹ phải chịu các tội ấy. Vã lại cha mẹ cũng phải giữ kẻo nó mắc phải tính mê nết xấu đàng nọ đàng kia, như sự nói hành nói tục tửu hoa tình chưởi rủa trà rượu cờ

Digitized by Google

bạc, hay là kết nghĩa đàng trái làm bạn với kẻ xấu tính xấu nết, vì chưng có nhiều đứa hư đi về sự ấy lắm, cho nên nếu cha mẹ chẳng có ý tứ mà liệu làm vậy, mà con cái hư đi, hay là ra mê đàng tội, thì sự ấy tại cha mẹ, thì cha mẹ phải chịu tội trước mặt Đ.C.T. biết là dường nào. Nhưng mà cho đặng sửa dạy con cái làm vậy thì chẳng có đàng nào chắc cho bằng sự cha mẹ làm gương cho con cái đặng bắt chước, vì chưng cha mẹ có siêng năng giữ các phép trong đạo thì mới dễ dạy bảo con cái. Nhược bằng cha mẹ xấu tính xấu nết thì sửa dạy con cái làm sao đặng? Nếu cha mẹ làm biếng đọc kinh lần hột xem lễ xưng tội chịu lễ, thì khuyên bảo con cái về đàng ấy làm sao đặng? Nếu cha mẹ hay chưởi rủa nói hoa tình tục tĩu, thì cha mẹ răn bảo con cái giữ phép tắc nết na làm sao đặng. Hỡi ôi! những cha mẹ hay làm gương xấu cho con cái làm vậy, thật thì nó chẳng đáng làm cha mẹ. Dầu nó lấy một hai lời lành mà khuyên bảo con cái thì cũng chẳng đặng ích gì, vì chưng con cái sẵn lòng bắt chước tính mê nết xấu cha mẹ hơn là nghe lời khuyên bảo, nó bắt chước việc cha mẹ làm, mà chẳng nghe cha mẹ nói. Bởi đó cho nên có nhiều đứa trẻ đầy tính mê nết xấu quá lẽ, vì một lẽ nầy mà thôi, là vì nó nghe và thấy cha mẹ phạm tội, cho nên nó bắt chước như làm vậy.

Ớ con, lẽ thì ta còn phải nói thêm nhiều đều khác về sự ấy thì mới phải. Nhưng mà những đều ta đã nói trước thì đã đủ cho con đặng hiểu việc coi sóc con cái là việc trọng dường nào! Cũng đã đủ cho con hiểu việc ấy là việc khó là thể nào

Digitized by Google

nữa. Cho nên con phải lấy làm lạ kẻo xưa nay con đã sai lầm về sự ấy nhiều lắm mà thiệt hại con cái và thiệt hại mình nữa chăng? vì chưng nếu con thấy con cái xấu nết mê muội khô khan về sự đạo, hay là mắc tính mê nết xấu cùng mê đàng tội lỗi, thì con có đủ lẽ mà sợ, kẻo mà các đều ấy tại con chẳng biết đàng dạy dỗ coi sóc nó, cho nên con phải lo buồn ăn năn các đều ấy hết lòng hết sức, mà từ nầy về sau con làm hết sức cho đặng coi sóc nó cho nên.

Lạy Chúa tôi, rày tôi mới biết con cái tôi chẳng phải là của riêng thuộc về tôi đâu, nhưng mà là của Chúa tôi đã phú cho tôi coi sóc và dạy dỗ, cho nên tôi coi sóc nó thể nào, thì sau tôi phải trả lẽ về đều ấy lại cùng Chúa tôi. Nhưng mà việc ấy thì khó lắm cho nên sức riêng tôi liệu việc ấy nên làm sao đặng. Nhơn vì sự ấy, xưa nay tôi đã lầm lỡ về đàng ấy nhiều cách lắm; cho nên tôi xin Chúa tôi đoái lòng thương mà tha các đều tôi đã lỗi về đàng ấy, và giúp sức cho tôi sau nầy tôi biết đàng dạy dỗ và coi sóc con cái về phần hồn cùng về phần xác cho nó đặng ăn ở cho xứng đáng kẻ làm con Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ MƯỜI SÁU.

GIẢNG VỀ ĐIỀU RĂN THỨ NĂM CHỚ GIẾT NGƯỜI.

Điều răn thứ năm dạy rằng: chớ giết người, lại có lời ông thánh Vê-rô dạy bốn đạo rằng: đừng lấy sự dữ mà trả sự dữ, đừng xỉ vả kẻ chưởi rủa mình, trong điều răn ấy thì Đ.C.T. cấm

Digitized by Google

chẳng cho ai lấy quờn phép riêng mà giết người ta hay là giết mình. Lời nầy chẳng chỉ kẻ làm vua chúa, hay là kẻ cai trị thay vì vua chúa đâu. Vì chưng các đứng ấy có quờn luận phạt kẻ có tội. Như lời ông thánh Phao-lô nói rằng: vua chúa cầm quờn chẳng phải là vô cớ đâu, vì người là kẻ thay mặt Đ.C.T. mà oán thù kẻ làm sự dữ. Vã lại những kẻ làm lính vưng phép, vua khiến đi đánh kẻ nghịch, thì cũng đặng phép giết quân giặc đặng mà phò vua vực nước. Nhưng mà ai chỉ ý riêng lấy lòng oán thù mà giết người nào thì có tội rất trọng. Vì chưng sự ấy là cướp lấy quờn phép Đ.C.T. là đứng đã dựng loài người ta cùng cầm quờn sinh tử, có một mình người có phép đặng giết, cũng như một mình người có phép dựng nên tạo thành. Vã lại chẳng có sự gì làm cho người ta thiệt cho bằng sự ấy nữa, vì chưng ai mà giết người ta, ấy là cất lấy sự sống, là sự quới giá hơn mọi sự thế gian, mà người ta mắc tội ấy nhiều thể, chẳng những là khi chính mình tra tay giết người mà thôi đâu, mà lại hoặc mình có truyền dạy giết hay là xui giục hay là giúp kẻ khác cách nào mà giết người, thì cũng phải kể là mình giết người nữa. Cho nên dầu mà người ta là kẻ nghịch hay là có làm hại thể nào mặc lòng, thì chẳng bao giờ ta nên lấy ý riêng mà giết nó đâu.

Song le lề luật Đ.C.G. chẳng những là cấm giết người, mà lại cấm giận ghét khinh dể, hà hiếp làm hại người ta cách nào. Có lời Đ.C.G. đã phán dạy đều ấy tỏ tường rằng: chúng bay đã nghe lời

Digitized by Google

phán dạy rằng: chớ giết người, kẻ nào cả lòng giết người, thì nó đáng phải luận phạt chết. Nhưng mà tao phán cho chúng bay đặng biết; hễ ai cả lòng giận ghét anh em mình, thì nó cũng đáng sự phải luận phải phạt nữa; kẻ nào xỉ vả nhiếc nhóc anh em thì nó cũng đáng chịu phạt nữa. Bởi đó cho nên con thấy tỏ tường dầu người ta chẳng giết người mặc lòng, song như có hờn giận ghen ghét người, thì cũng có tội đáng chịu phạt, hoặc có khinh dể chưởi rủa xỉ vả hay là nói lời gì khác phạm đến người ta, thì càng ra tội trọng và đáng chịu phạt nặng hơn nữa, vì chưng Đ.C.G. truyền dạy kẻ có đạo phải bỏ mọi sự ghen ghét oán thù. Nhơn vì sự ấy hoặc người ta nói sự gì hay là làm việc gì mất lòng con, thì con chẳng nên theo cơn giận xác thịt, tìm dàng oán thù hay là xỉ vả đâu, con một phải lấy lòng nhịn nhục tha tội cho người ta. Con hãy nhớ mình là kẻ có tội là thể nào. Vậy như con chẳng sẵn lòng tha tội cho kẻ đã làm mất lòng con lại tích sự buồn giận trong lòng, những xỉ vả nói phạm đến người tìm đàng oán thù, thì con trông cậy Đ.C.T. tha tội cho con sao đặng? Con lại phải nhớ mình là kẻ có đạo mà Đ. C.G. dạy bổn đạo hãy thương yêu mọi người, chẳng kì kẻ lành kẻ dữ, kẻ đã làm ơn hay là trả thù làm mất lòng ta. Vì vậy phải kể sự lấy lòng giận ghét muốn cho người ta mắc phải sự khốn khó và muốn oán thù người ta, là sự chẳng xứng đáng kẻ có đạo,

Vã lại lề luật Đ. C. T. cấm giết hay là làm hại người ta cách nào thì nhặt làm vậy, huống chi cấm giết mình hơn nữa; Vì chưng con chẳng

Digitized by Google

phải là chủ sự sống mình đâu, sự sống con thì thuộc về Đ. C. T. mà chớ. Cho nên người muốn cất lấy khi nào, nghĩa là người định cho con chết khi nào thì mặc thánh ý người. Nhơn vì sự ấy kẻ nào cả lòng giết mình thì nó cướp lấy quờn phép Đ.C.T., nó phạm tội rất nặng và gớm ghiếc hơn các giống tội khác bội phần. Vì chưng người ta phạm tội nào nặng nề gở lạ thể nào mặc lòng, song hãy còn lẽ mà ăn năn xin Đ.C.T. đoái lòng thương mà tha tội ấy đặng. Bằng kẻ giết mình thì chẳng còn lẽ gì mà ăn năn tội đặng nữa. Nhưng mà nó mang tội ấy mãi trong địa ngục vô cùng. Bởi đó cho nên Hội thánh ghét tội ấy cho đến đỗi chẳng cho phép cứ lễ nhạc, mà cất xác kẻ đã giết mình làm vậy. Vả lại dầu kẻ ngoại đạo thì đều cũng lấy giống tội nầy làm gớm ghiếc; Vì chưng ai ai cũng kể cho nó là kẻ chết dữ mà chớ. Nhơn vì sự ấy dầu mà người ta phải sự đau đớn khốn khó cực nặng thể nào mặc lòng, thì chẳng bao giờ có đủ lẽ mà giết mình. Hỡi con, những sự khốn khó thế gian mà sánh cùng sự khốn khó địa ngục thì còn nhẹ lắm. Ấy vậy nếu con lấy sự khốn khó thế gian làm khó chịu cho đến đỗi ấy, thì con chịu những sự khốn khó địa ngục làm sao đặng?

Lạy Chúa tôi, cơn giận tính xác thịt tôi thì sinh ra nhiều đều khốn nạn là dường nào. Vì vậy tôi xin Chúa tôi đừng để chứng ghen ghét nhập vào lòng tôi. Vì chưng tính ấy che lấp trí khôn và làm cho người ta ngu muội chẳng còn biết theo tính tự nhiên nữa. Nhơn vì sự ấy hoặc bởi tính xác thịt mà nổi cơn giận lên trong mình tôi, thì Chúa

Digitized by Google

ban ơn cho tôi đặng dẹp tính ấy cho trọn, và đặng tính hiền lành hay nhịn nhục như gương Chúa tôi đã soi sáng cho tôi, lại cứ những lời Chúa đã răn dạy về đàng ấy nữa. Chúa tôi đã chịu trăm ngàn sự khốn khó kẻ chẳng xiết, những phải người ta chê cười xỉ vả nhạo báng, nhưng vậy Chúa chẳng có mở miệng cùng chẳng tỏ ra dấu gì buồn giận hay là oán thù cách nào; Chúa tôi chẳng tỏ ra lòng thù ghét kẻ ghét Chúa tôi, song Chúa tôi lấy lòng nhịn nhục chịu mọi sự, lại cầu nguyện cho kẻ làm khốn Chúa tôi làm vậy nữa. Ấy Chúa tôi đã ra gương sáng láng về sự nhịn nhục dường ấy, mà tôi chẳng ra sức học đòi bắt chước như làm vậy, thì làm sao? Chúa tôi đã nhịn nhục chịu những sự khốn khó mọi đàng, bằng tôi khi có phải sự gì nhỏ mọn, như người ta khinh dể chê cười, mà tôi chịu chẳng đặng, thì làm sao? Lạy Chúa tôi, xin Chúa ban ơn giúp sức cho tôi đặng lòng nhịn nhục mà bắt chước Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ MƯỜI BẢY.

GIẢNG VỀ SỰ LÀM GƯƠNG XẤU.

Có lời Đ.C.G. phán rằng: khốn cho kẻ làm gương xấu. Điều răn thứ năm cấm chớ giết người, cho nên kẻ giết người ta phần xác thì có tội nặng. Nhưng mà kẻ giết người ta phần linh hồn thì có tội nặng hơn bội phần. Vã lại kẻ giết người ta phần xác thì có ít, bằng kẻ làm gương xấu mà giết người ta phần linh hồn thì vô ngần vô số kể chẳng xiết; vì chưng sự làm gương

Digitized by Google

xấu là mở đàng cho kẻ khác phạm tội hay là xui giục người ta làm sự tội và bỏ đàng nhơn đức. Ấy giống tội giết linh hồn người ta làm vậy, thì con mắt xác thịt xem chẳng thấy. Nhưng mà con mắt thiêng liêng xem thấy rõ ràng gương xấu giết linh hồn, và làm cho linh hồn chết trước mặt Đ.C.T. thì là sự khốn nạn hơn giết phần xác bội phần. Vì chưng linh hồn người ta quới giá hơn xác bao nhiêu, thì sự giết linh hồn là tội nặng hơn giết xác bấy nhiêu.

Bởi đó cho nên Đ.C.G. lấy lời rất nặng mà trách và đe những kẻ làm dịp tội cho người ta, là làm gương mù gương xấu. Vì chưng đã có lời người phán rằng: khốn cho bay làm gương xấu, và hay mở đàng cho người ta phạm tội, nếu có ai làm dịp tội cho những con trẻ, thì thà lấy cối đá mà buộc vào cổ nó, và trấn nó xuống biển thì hơn. Ấy là lời Đ.C.G. phán dạy thì làm vậy. Vì vậy con thấy người lấy lời nặng mà đe những kẻ hay làm gương xấu, thì con hiểu đặng tội ấy là giống tội nặng nề là dường nào. Song nếu con có ý tứ mà suy xét tội ấy sanh ra những đều dữ và khốn nạn thể nào, thì con liền hiểu sự Đ.C.T. đe phạt kẻ làm gương xấu là đều rất phải lẽ. Vì chưng kẻ làm gương xấu, và hay mở đàng tội cho người ta, thì nó làm đi gì? Nó hằng chống trả thánh ý Đ.C.T. muốn cứu lấy hết mọi người cho đặng rồi linh hồn lên thiên đàng, vốn Đ.C.T. nhìn lấy mọi người là con cái người, và người muốn giúp nó cho đặng rồi linh hồn thảy thảy, nhưng mà kẻ hay làm gương xấu, thì làm nghịch và chống trả thánh ý ấy. Vì chưng nó giết và gieo xuống địa

Digitized by Google

ngục những kẻ Đ.C.T. muốn cứu lấy mà đam lên thiên đàng. Vã lại kẻ hay làm gương xấu, thì cũng làm hư công nghiệp vô cùng máu thánh Đ. C.G. xuống thế làm người. Vì chưng Chúa cứu thế có một ý muốn cứu lấy linh hồn người ta, chẳng nệ chịu trăm ngàn sự khốn khó đổ máu thánh người ra, cùng chịu nạn chịu chết cho đặng chuộc linh hồn ấy, vậy kẻ làm gương xấu, làm dịp tội cho người ta, thì cướp lấy những linh hồn ấy cho khỏi tay Đ.C.G. và làm cho những sự thương khó người ra vô ích, lại làm cho những linh hồn ấy phải sự khốn khó cùng sa địa ngục đời đời.

Bởi đó cho nên xem người vốn trước là kẻ có lòng đạo đức hay giữ phép tắc nết na, siêng năng đọc kinh lần hột xưng tội chịu lễ, song bởi nó quen làm bạn vuới kẻ xấu nết, hay chê sự đạo, hay theo đàng tội lỗi, thì lần lần nghe và thấy kẻ ấy theo tính xác thịt, và nói lời quấy quá, cho nên nó bắt chước theo, và ra người xấu tính xấu nết, làm tôi ma quỉ, và tính xác thịt như đứa làm gương xấu cho mình, nào sự ấy chẳng khốn nạn mọi đàng sao? Vốn khi trước Đ. C. T. thương người ấy, và muốn cho nó đặng rỗi linh hồn, phải mà chẳng ai làm gương xấu cho nó, mà giết linh hồn nó đi, lẽ thì nó đặng lên thiên đàng. nhưng mà đứa kia đã mở đàng tội cho nó, thì đã làm cho nó sa địa ngục vô cùng. Vã lại những con trẻ chưa có trí khôn, cùng chưa biết gì hết, chẳng hay nó nghe thấy cha mẹ, hay là những kẻ khác chưởi rủa nói hoa tình tục tĩu, và làm nhiều sự quấy quá, thì nó bắt chước lời nói việc làm, làm vậy. Vốn khi đầu nó chẳng có ý trái nào, vì

Digitized by Google

chưa hiểu ý các đều ấy, nhưng mà lần lần nó quen, nó thành thuộc tính mê nết xấu, thì chưởi rủa nói hoa tình tục tiểu, và đi đàng tội lỗi chẳng kém hơn kẻ đã làm gương xấu cho nó. Có khi nó đi đàng tội lỗi làm vậy cho đến chết, mà mất linh hồn sa địa ngục, thì nó mắc phải làm vậy tại đâu? Sự ấy tại kẻ làm gương xấu, vì đã bày dịp tội cho nó mà chớ. Hẳn thật những kẻ ấy đã giết linh hồn nó. Bởi đó cho nên nào có sự gì gớm cho bằng đều ấy sao? Kẻ đã làm gương xấu cho người ta mà gieo nó xuống địa ngục làm vậy, thì có thể nào mà cứu lấy đặng nữa sao? Biết hình khổ nào xứng đáng mà phạt giống tội ấy sao?

Thương ôi! con chẳng dám lấy gươm dao đâm giết người ta, vì con lấy sự ấy làm gớm, song con làm gương xấu cho người ta, và làm dịp tội cho nó, thì con làm sự gớm ghê và hại nó hơn nhiều phần. Vì chưng con đâm giết nó đi, thì làm hại nó về phần xác mà thôi, sự ấy nhỏ mọn, bằng như con làm dịp tội cho nó, thì hư hại về phần linh hồn, ngờ là giết linh hồn nó, là sự rất nặng lắm; cho nên kẻ sự lấy gươm lấy dao mà đâm người ta, thì chẳng dữ bằng sự làm gương xấu cho nó mà chớ.

Vã lại con hãy suy nghĩ, ví dụ khác cho đặng hiểu kẻ làm dịp tội cho người ta, thì mắc nhiều tội nặng nề là dường nào! Giả như người nọ chưởi rủa nói hoa tình tục tiểu trước mặt con trẻ, hay là kìa cha mẹ cả lòng bỏ đạo, buông mình theo đàng tội lỗi, mà con cái bắt chước. Bấy giờ nó ngờ là đã phạm một tội mà thôi; chẳng hay là

Digitized by Google

đã phạm nhiều tội kể chẳng xiết. Vì chưng nó làm dịp cho những con trẻ ấy phạm mấy tội, thì nó phải chịu gánh lấy bấy nhiêu tội ấy mà chớ. Vã lại cha mẹ bỏ đạo, thì mở dịp cho con cái cháu chắc cũng bỏ đạo, cho nên cả dòng dõi ấy phạm bao nhiêu tội vì bỏ đạo, thì tại cha mẹ nó đã bỏ đạo khi trước, mà ngày sau nó mất linh hồn sa địa ngục, thì cũng tại cha mẹ nữa. Bởi đó cho nên, nào ai kể đặng cho xiết những tội lỗi sinh bởi sự làm gương xấu cho người ta. Vã lại khi người ta làm gương xấu cho kẻ khác, mà muốn cho đặng khỏi tội ấy, thì chẳng những phải có lòng ăn năn tội, lại cũng phải làm hết sức cho đặng sửa lại các đều thiệt hại khốn khó, đã sinh ra bởi gương xấu mình đã làm, nhưng mà sự ấy thì rất khó. Vì chưng hoặc mình đã làm gương xấu đều nọ, mà nhiều người đã bắt chước, nên thành tính mê nết xấu, có khi bỏ đạo, có khi lại chết trong cơn tội lỗi, và mất linh hồn sa địa ngục rồi, vậy khi ấy mình biết lo cho nó bỏ tính mê nết xấu làm sao đặng? Nào có phép gì mà cứu lấy nó cho khỏi địa ngục sao?

Nhơn vì sự ấy, khốn muôn vàn lần cho kẻ làm gương xấu cho người ta, khốn cho kẻ mở dịp cho người ta phạm tội, khốn cho kẻ bày đặt sự tội cho người ta, hay là mở đàng cho người ta chẳng giữ đạo nên, khốn cho kẻ hay phạm tội trước mặt người ta cho nó bắt chước, nó làm dịp cho người ta phạm bao nhiêu tội, thì nó phải chịu bấy nhiêu tội, nó giết linh hồn mình thì chớ, lại giết linh hồn người ta nữa. Cho nên thà nó chẳng sanh ra ở thế gian nầy bao giờ.

Digitized by Google

Lạy Chúa tôi, xưa nay tôi chưa hiểu sự làm gương xấu là giống tội nặng nề dường nào? Tôi cũng chưa suy xét cho biết giống tội ấy sanh ra nhiều đều gở lạ khốn nạn, và đáng phải phạt là dường nào nữa. Vì vậy tôi xin Chúa tôi hằng gìn giữ tôi, chớ để cho tôi làm dịp tội, cùng làm gương xấu cho ai bao giờ. Tôi chẳng dám nói lời gì, hay là làm việc gì mà mở đàng cho người ta phạm tội. Thương ôi! tôi gánh những tội riêng tôi phạm hằng ngày, thì chưa đủ sao? Lẽ nào mà tôi cả lòng làm dịp tội mà liều mình chịu gánh lấy tội lỗi người ta nữa sao?

Vì vậy hoặc xưa nay tôi đã làm gương xấu mà mở đàng làm dịp tội cho ai cách nào, thì tôi xin Đ.C.T. đoái thương mà tha tội ấy cho tôi. Vì chưng tôi có ý sửa những gương xấu ấy lại, và có một ý chí làm gương lành cho người ta bắt chước chính mình Chúa tôi đã răn dạy sự ấy mà rằng: hãy làm việc lành phước đức trước mặt người ta hầu khi người ta xem thấy, thì đặng ngợi khen Cha cả là đấng ngự trên trời. Vì vậy tôi muốn giữ điều răn ấy mà lấy việc làm cho đặng nên gương lành gương sáng cho người ta, và giục lòng nó tập đi đàng nhơn đức mà làm cho sáng danh Chúa tôi.

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ MƯỜI TÁM.

GIẢNG VỀ ĐIỀU RĂN THỨ SÁU CHỚ LÀM TÀ DÂM, CÙNG ĐIỀU RĂN THỨ CHÍN CHỚ MÊ SỰ DÂM DỤC, CHỚ MUỐN VỢ CHỒNG NGƯỜI.

Chẳng có giống tội nào hay làm cho người ta mất linh hồn sa địa ngục, cho bằng tội dâm dục. Nhơn vì sự ấy, đã có lời đứng khôn ngoan kia rằng: Trong những kẻ mất linh hồn sa địa ngục thì có hơn hai phần mắc phải sự khốn khó ấy vì tội dâm dục. Vốn Đ.C.T. đã lấy phép công thẳng mà cấm nhặt các giống tội dâm dục, bất kì lời nói việc làm, mơ ước tư tưởng trong lòng trong trí khôn những sự hay làm dịp tội cho người ta về đàng ấy, thì thường là sự làm bạn vuối kẻ xấu tính xấu nết, sự mê ăn uống chơi bời, sự hay xem trò xem hát, sự xem những sự quấy quá dông dài, cùng sự truyện trò giễu cợt vuối con trai con gái. Ấy những đều làm vậy, thì Đ.C.T. cấm hết. Vì nó hay mở đàng cho người ta phạm tội dâm dục. Chẳng có giống tội nào Đ.C.T. cấm nhặt và phạt nặng cho bằng tội ấy. Nhưng vậy có nhiều lần người lấy phép công thẳng mà phạt kẻ mê dâm dục ở đời nầy, vì giống tội ấy thì ghẹo cơn giận người hơn mọi giống tội khác. Âu là thuở trước người lấy nước lụt cả mà hủy hoại cả và loài người ta, còn sót một nhà ông No-e mà thôi, thì cũng bởi người ta đời ấy mê sắc dục, đến sau người lấy lửa bởi trời mà xuống đốt cả và thành So-du-ma, và năm thành khác cũng vì một

Digitized by Google

tội dâm dục người ta quen phạm trong những thành ấy. Vã lại có nhiều lần Đ.C.T. đổ cơn giận xuống mà phạt người ta cho phải sự khốn khó đàng nầy đàng khác, thì cũng bởi người có ý phạt vì một tội ấy nữa.

Song những hình phạt gở lạ Đ.C.T. dùng lấy mà phạt kẻ mê dâm dục ở đời nầy, thì là hình bóng lửa diêm sinh, và hình khổ đời đời người đã sắm mà phạt những kẻ ấy trong địa ngục nữa. Vì chưng đã có lời ông thánh Phao-lô luận thật rằng: Chẳng có người nào mê dâm dục mà đặng lên thiên đàng. Lại có lời khác người nói rằng: Anh em chớ lầm, những kẻ mê tà dâm hay là mê tội ngoại tình, thì chẳng có lẽ nào mà trông cho đặng rỗi linh hồn lên thiên đàng. Ấy vậy dầu kẻ ngoại đạo chẳng biết Đ.C.T. mặc lòng, song nó mê về đàng ấy thì cũng phải phạt như làm vậy. Vì chưng tội ấy chẳng những là nghịch lẽ luật Đ.C.T. nó lại cũng trái tính tự nhiên; Cho nên đấng làm người có trí khôn biết suy lẽ, mà cả lòng mê về đàng dâm dục, thì nó ra giống như loài vật hay theo một tính xác thịt mà thôi. Đã vậy mặc lòng, song kẻ có đạo là kẻ đã sanh ra lại bởi ơn Đ.C.G. cứu chuộc, nên như cả lòng mê tính xác thịt thì càng mắc tội nặng hơn kẻ ngoại bội phần. Vì chưng xem kẻ có đạo là như phần mình mầu nhiệm Đ.C.G., và đền thờ Đ.C.T.T., vậy hễ bổn đạo phạm tội ấy, thì phạm thượng đến Đ.C.T.T., và làm cho những phần mầu nhiệm mình thánh Đ.C.G. ra ô uế dơ dáy. Có lời ông thánh Phao-lô dạy rằng: Thánh ý Đ.C.T. muốn cho anh em giữ mình cho thanh sạch và lánh mọi sự dơ dáy, vì

Digitized by Google

Đ.C.T. chẳng gọi anh em cho đặng theo tính xác thịt mê dâm dục đâu, người một muốn cho anh em nên thánh mà chớ. Vậy anh em chẳng nhìn biết mình là đền thờ Đ.C.T.T. và Đ.C.T. ngự trong mình anh em sao? Nếu có ai làm sự ô uế dơ dáy trong xác mình mà phạm đến đền thờ Đ.C.T., thì Đ.C.T. sẽ hủy hoại nó đi mà chớ. Đền thờ Đ.C.T. là đền thánh, mà đền thờ ấy là chính mình anh em.

Có lời khác ông thánh Phao-lô nói rằng: Nào anh em chẳng biết mình là phần thân thể Đ.C.G. sao? Chớ thì ta có nên dùng lấy những phần thân thể Đ.C.G. mà làm sự ô uế dơ dáy sao? Ấy vậy sự phạm đến đền thờ Đ.C.T.T. thì có tội nặng là ngần nào. Vả lại tội làm cho những phần thân thể Đ.C.G. ra ô uế dơ dáy, thì là tội gở lạ xấu xa là dường nào nữa. Âu là con lấy những sự ấy làm gớm ghiếc lắm, song nếu con có ý tứ mà suy xét cho biết sự dâm dục sanh ra những đều xấu hổ khốn nạn thể nào, thì con càng lấy làm gớm hơn nữa. Vì chưng kẻ mê dâm dục có nhiều lần phải xấu hổ trước mặt thiên hạ, và làm xấu hổ cho cả và nhà mình, lại có nhiều lần nó sinh ra tật nọ bịnh kia, cho đến đỗi cũng có nhiều khi phải chết yểu. Những sự khốn khó về phần xác thể ấy, thì kể là sự nhỏ mọn, còn những sự dữ về phần linh hồn bởi tội ấy mà ra, thì khốn hơn bội phần. Vì chưng kẻ mê về đàng ấy, thì nó ra tối tăm mù mịt chẳng còn biết đi gì nữa, cả ngày cả đêm nó chỉ lo tưởng về sự quấy quá, dầu mà đi đâu, làm việc gì, thì cũng lo tưởng về đàng ấy, dầu khi đọc kinh xem lễ, thì làm lấy rồi, lòng chẳng tưởng đến sự gì lành đâu, một tư tưởng sự quấy

Digitized by Google

quá xấu xa mà thôi. Vã lại lần lần nó ra khô khan nguội lạnh chẳng biết gì đến phần linh hồn, chẳng kể sự đọc kinh xem lễ xưng tội chịu lễ làm gì nữa. Cũng có khi đến đỗi nó bỏ đạo, và làm ô danh sự đạo, dầu nó còn cứ thói quen, hay là vưng lời cha mẹ mà đến xưng tội chịu lễ, song chẳng đặng ích gì. Vì chưng nó xưng tội, thì hay giấu những tội ấy, mà hoặc nó xưng tội cho ngay, song bởi chẳng có lòng ăn năn tội, cùng chẳng có dốc lòng chừa thật, thì cũng chẳng khỏi tội, cho nên nó chẳng những là chẳng đặng ích gì, mà lại thêm tội phạm sự thánh nữa. Dầu mà nó nghe giảng hay là khuyên bảo thể nào, thì cũng chẳng ra ích gì, bởi vì nó đã ra tối tăm mù mịt chẳng còn hiểu lấy những sự phần linh hồn nữa. Bởi đó cho nên nó chết trong cơn tội, mà khi nó đến trước tòa phán xét, thì còn mang những tội lỗi nó đã phạm xưa nay. Vậy nó phải gánh những tội lỗi ấy trong địa ngục vô cùng, vì nó đang ở thế gian bao lâu, thì nó làm tôi tá ma quỉ và tính xác thịt bấy lâu, cho nên đến sau nó lại cứ làm bạn vưới ma quỉ chịu khổ đời đời, thì là sự thậm phải.

Ớ con, nếu xưa nay con đã đặng nhờ ơn Chúa mình, mà giữ mình sạch tội dâm dục, thì con phải lấy làm mừng, và đội ơn Đ.C.T. vì sự ấy hết lòng hết sức, vì chưng sự ấy là ơn trọng vô cùng. Vã lại con càng phải làm hết sức cho ngày sau con khỏi phạm tội về đàng ấy. Nhược bằng xưa nay con đã ngã phạm tội về sự dâm dục, hay là đã mê về đàng ấy, thì con phải run sợ, vì chẳng có giống tội nào mà Đ.C.T. ghét và phạt nặng hơn tội ấy, cùng chẳng có giống tội nào khó chừa cho bằng

Digitized by Google

tội ấy nữa, song le dầu thể nào, con chưa đủ lẽ mà ngã lòng trông cậy. Vì chưng chẳng có sự gì mà ơn Đ.C.T. chẳng làm đặng, cho nên hoặc xưa con có ngã phạm nhiều tội về đàng ấy, thì con phải phú mình trong tay Đ.C.T. và trong tay Đ.C. B. là mẹ bàu chữa cho kẻ có tội, mà xin người ban ơn cho con đặng ăn năn tội cho nên, và dứt chừa tính mê nết xấu ấy đi.

Lạy Chúa tôi, tôi cầm trí lại mà xét mình, thì sợ hãi kinh khủng lắm. Vì chưng phần thì tôi nghe tiếng Chúa tôi phán về sự dâm dục là giống tội rất gớm ghiếc trước mặt Chúa tôi, và đáng phải phạt cách quái gở, phần thì tôi nhớ xưa nay tôi đã mất lòng Chúa tôi, những ngã phạm tội về đàng ấy nhiều lắm. Vả lại tôi hằng thấy tính xác thịt chìu về đàng ấy nữa. Vốn lòng tôi thì chẳng muốn theo tính xác thịt, một muốn theo ý Chúa tôi cùng vưng phép Chúa tôi, nhưng mà tôi hằng phải đánh giặc thiêng liêng chống trả tính xác thịt ấy. Cho nên tôi mắc phải sự hiểm nghèo cheo leo là dường nào. Lạy Chúa tôi, tôi thấy mình tôi yếu đuối hèn sức làm vậy, thì tôi càng sợ hãi kẻo hoặc chẳng giữ nghĩa Chúa tôi mà ngã thua chước ma quỉ chăng. Nào sức riêng tôi có làm gì đặng mà chống trả vuối nó. Vì vậy lạy Chúa tôi lòng lành vô cùng, tôi chẳng dám cậy sức riêng tôi cho đặng đánh trận ấy. Nhưng mà tôi một cậy ơn Chúa tôi giúp sức cho tôi thì tôi mới đặng vững vàng. Nhơn vì sự ấy, tôi xin Chúa tôi hằng gìn giữ phù hộ cho tôi, kẻo mà thua ngã kẻ thù linh hồn tôi. Có ơn Chúa tôi giúp sức cho tôi, thì tôi mới khỏi sa phạm. Nếu mà chẳng có ơn Chúa, thì tôi chẳng làm

Digitized by Google

gì đặng sốt. Chúa tôi khiến dạy tôi giữ mình sạch sẽ thanh tịnh, thì xin Chúa tôi ban ơn giúp sức cho tôi giữ đặng làm vậy. Chúa tôi là đứng chơn thật vô cùng; nên tôi cả lòng tin Chúa tôi chẳng bỏ tôi bao giờ; tôi bỏ Chúa tôi trước đã, thì Chúa mới bỏ tôi sau.

ĐOẠN THỨ MƯỜI CHÍN.

GIẢNG VỀ SỰ LÒNG ĐỘNG LÒNG LO TƯ TƯỞNG VỀ SỰ CHẲNG NÊN.

Sự dâm dục là giống tội xấu xa cho đến đỗi ông thánh Phao-lô dạy rằng: ilễ người có đạo thì đừng biết đến tên giống tội ấy. Nhưng mà chẳng hay là chẳng có giống tội nào người ta thường phạm cho bằng tội ấy, cùng chẳng có giống tội nào hay làm cho người ta mất linh hồn sa địa ngục cho bằng giống tội ấy nữa. Vì chưng những kẻ mê về đàng ấy, thì vô ngằn vô số kể chẳng xiết, mọi người, mọi bậc, mọi tuổi thì chẳng mấy ai kiêng giữ cho khỏi phạm tội ấy. Có nhiều kẻ già cả chẳng còn sức gì mà làm sự quấy quá mặc lòng, song trí khôn đang còn tư tưởng ước ao sự chẳng nên, hay là còn nhớ lại các tội lỗi đã phạm khi trước về đàng ấy mà lấy làm vui.

Ớ con, con phải biết, người ta phạm tội về đàng dâm dục thì nhiều thể nhiều cách. Vì chưng khi Đ.C.T. ra điều răn rằng: Chớ làm tà dâm, thì người chẳng những là có ý cấm sự chơn tay làm những đều quấy quá, người lại cũng có ý cấm những sự vui trong lòng về sự dơ dáy nữa. Cho

Digitized by Google

nên lòng lo tưởng ước ao, miệng nói, mắt xem, tai nghe những đều chẳng nên quấy quá thì người cũng cấm các đều ấy nữa, vì các đều ấy có tội hết. Vậy trước hết Đ.C.T. cấm sự lòng động lòng lo tư tưởng về sự quấy quá. Vì chưng sự tư tưởng làm vậy, là đầu cội rễ các tội khác người ta hay phạm về đàng ấy. Ma quỉ lấy sự ấy làm đầu mà cám dỗ người ta về sự dâm dục, như lời Đ.C.G. dạy phán rằng: Sự tà dâm và tội ngoại tình thì bởi lòng tư tưởng về sự chẳng nên mà ra; bởi đó cho nên trong kinh thánh có lời rằng: Đ.C.T. lấy sự tư tưởng về sự dơ dáy làm gớm. Lại có lời khác rằng: Sự tư tưởng về sự chẳng nên thì làm cho người ta lìa khỏi Đ.C.T.; nhơn vì sự ấy, bao giờ lòng động lòng lo tư tưởng sự quấy quá, mà còn để nó in vào trong trí lòng mà lấy làm vui, chẳng muốn bỏ đi cho kíp, thì liền có tội trọng đáng sa địa ngục, chẳng có bao giờ là tội hèn đâu. Con phải có ý tứ mà hiểu đều ấy cho rõ ràng kẻo lầm. Khi con có ý tưởng sự chẳng nên, mà ưng sự ấy và lấy làm vui, chẳng muốn bỏ thì mới có tội. Nhược bằng con phải chước ma quỉ cám dỗ về sự dơ dáy làm vậy, mà bắt tưởng về những sự xấu xa, nếu con chưa kịp suy, hay là vừa kịp suy thì liền làm hết sức mà chống trả và bỏ đi cho kíp, vì chẳng muốn những sự ấy, thì chẳng những là chẳng có tội, mà lại có phước. Vì chưng sự tội chẳng tại chước ma quỉ cám dỗ, hay là sự bắt lòng động lòng lo tư tưởng sự chẳng nên đâu, nhưng mà sự tội ở tại sự lấy các đều ấy làm vui và để nó in vào trong trí lòng mà thôi. Xưa nay có nhiều đấng thánh đã phải chước ma quỉ

Digitized by Google

cám dỗ làm vậy, bắt trí khôn tư tưởng về sự quấy quá, nhưng mà các đấng ấy chẳng mắc tội gì sốt, vì chẳng lấy làm vui, mà lại làm hết sức mà bỏ đi cho kíp. Còn về phận riêng con thì cũng một lẽ ấy, dầu mà con phải chước ma quỉ cám dỗ con tư tưởng sự quấy quá thể nào mặc lòng, nếu con chẳng ưng sự ấy cùng chẳng lấy làm vui mà lại ra sức bỏ đi cho kíp, thì con chẳng mắc tội gì, một đặng thêm phước trước mặt Đ.C.T. mà chớ. Vì chưng có nhiều lần Đ.C.T. để cho người ta phải chước ma quỉ cám dỗ làm vậy, người có ý cho ta tập tành về nhơn đức sạch sẽ và lập công trước mặt người. Nếu người ta chẳng phải tính xác thịt, hay là chước ma quỉ cám dỗ làm vậy, thì chẳng có công gì về sự giữ mình sạch sẽ. Nhưng mà khi phải tính xác thịt nặng nề hay chìu về sự chẳng nên, mà người ta làm hết sức chống trả tính ấy, chẳng lấy làm vui thì mới tỏ ra lòng mạnh bạo và kính mến Đ.C.T., và đẹp lòng người lắm.

Con nghe các điều làm vậy, lẽ thì con lấy làm mừng và an lòng an trí lắm. Vốn ma quỉ có phép cám dỗ người ta, nhưng mà nó chẳng có sức làm cho người ta phạm tội. Người ta sẵn lòng nghe theo chước nó thì mới có tội mà thôi. Dầu vậy mặc lòng, song cũng phải sợ chước ma quỉ cám dỗ con về sự lòng động lòng lo tư tưởng sự quấy quá lắm; Vì chưng sự ấy thì rất hiểm nghèo; nếu con kịp suy mà cả lòng lấy làm vui về để in vào trong trí khôn cùng chẳng muốn bỏ đi cho kíp, dầu con chẳng có lòng ước ao cùng

Digitized by Google

chẳng muốn làm sự gì quấy quá mặc lòng, thì cũng chẳng khỏi tội trọng. Các thầy tấn sĩ đều luận làm vậy hết, bởi vì con tư tưởng về sự quấy quá mà cả lòng lấy làm vui, thì đều ấy là dấu con yêu sự chẳng nên. Vả lại để lòng con tưởng đi tưởng lại về sự dơ dáy. Ấy là liều mình ngã phạm tội nặng hơn nữa. Vậy kẻ hay để trí khôn tư tưởng về những sự vui giả trá thể ấy, thì chẳng khỏi bao lâu nó lại ngã phạm tội đàng khác, vì chơn tay làm những sự chẳng nên. Vì vậy nếu sự lòng động lòng lo tư tưởng về sự quấy quá có tội nặng làm vậy, huống chi là đam lòng ước ao sự chẳng nên, mà chẳng có tội nặng hơn nữa thì sao? Vì chưng trước mặt Đ.C.T. người ta có lòng ước ao sự trái, thì cũng như đã làm sự ấy vậy; tùy lời Đ.C.G. phán rằng: kẻ nào xem người nữ mà ước ao phạm tội cùng nó, thì phải kể nó đã phạm tội thật rồi. Bởi đó cho nên, nếu con đã liều mình ước ao sự chẳng nên làm vậy, mà con muốn ăn năn xưng tội, thì con chẳng những là phải xưng trỗng rằng: con có ước ao sự chẳng nên, mà lại con phải xưng mình đã ước ao những sự nào, và ước ao phạm tội vuối người nào, hoặc là kẻ họ hàng thân thích hay là kẻ có vợ chồng chăng. Vì chưng các đều ấy chỉ về tội khác thể, mà con cắt nghĩa mọi sự cho rõ làm vậy, thì mới đủ.

Nhơn vì sự ấy, con phải có ý tứ mà giữ mình. Vì dễ phạm tội về đàng ấy lắm. Bởi đó cho nên bao giờ con phải chước ma quỉ cám dỗ về sự lòng động lòng lo tư tưởng ước ao sự chẳng nên, thì con đừng liều mình để nó in vào trong trí khôn, hay là

Digitized by Google

lấy làm vui làm chi; một phải làm hết sức mà dứt bỏ đi cho kíp, thì mới khỏi tội, cho nên khi ấy con cũng phải lấy lòng sốt sắng mà kêu van than thở cùng Đ.C.T. và rất thánh Đ.C.B. giúp sức cho con đặng khỏi phạm tội mất lòng Đ.C.T.

Lạy Chúa tôi, tôi là kẻ có tội hèn hạ yếu đuối lắm, mà chước ma quỉ cám dỗ về sự lòng động lòng lo tư tưởng ước ao sự chẳng nên, thì nhiều lắm, nào sức riêng tôi có làm gì đặng mà chống trả tính xác thịt hay chìu về sự tội làm vậy. Có một ơn Chúa tôi giúp sức cho tôi, thì tôi mới giữ mình sạch tội về đàng ấy đặng. Tôi dốc lòng thà chết ngàn lần, chẳng thà để sự quấy quá ấy in vào trong trí lòng tôi; nhưng mà nếu chẳng có ơn Chúa tôi giúp sức cho tôi, thì những đều tôi dốc lòng làm vậy ra vô ích. Vì vậy tôi xin Chúa tôi ghé mắt đoái thương tôi, và ban ơn cho tôi đặng sức mạnh mà chống trả chước ma quỉ cám dỗ, và tính xác thịt kẻo chìu về sự tội làm vậy, và hầu cho tôi đặng giữ mình sạch sẽ và đẹp lòng Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI.

GIẢNG VỀ SỰ NÓI HOA TÌNH TỤC TĨU.

Đã có lời ông thánh Phao-lô dạy bổn đạo rằng: đừng có ai trong anh em nói lời hoa tình tục tĩu. Trong điều răn thứ sáu, thì Đ.C.T. chẳng những là cấm sự tư tưởng ước ao sự quấy quá, mà lại người cũng cấm những lời nói hai ý những lời hoa tình tục tĩu, và hát ghẹo nữa, vì những lời

Digitized by Google

ấy là gốc, và là cội rễ sanh ra trăm ngàn sự tội lỗi kẻ chẳng xiết. Vốn kẻ có lòng mến Đ.C.T. gớm ghiếc những lời ấy lắm, vì kẻ là giống tội rất nặng mặc lòng, song le có nhiều người bổn đạo chẳng sá bao những quen miệng: hễ nói sự gì, thì lấy sự nói hoa tình tục tĩu làm đầu. Bởi đó cho nên những con trẻ chưa có trí khôn, chưa biết đọc kinh, mà đã biết nói tục, bởi nó năng nghe kẻ lớn hay nói những lời xấu xa làm vậy. Ớ con những kẻ hay nói những lời xấu xa làm vậy, thì miệng lưỡi nó ra như miệng lưỡi ma quỉ, cùng là như kẻ giúp việc ma quỉ mà làm hư linh hồn mình, và linh hồn kẻ khác nữa. Vì chưng xem kẻ giảng dạy khuyên bảo người ta cho đặng rỗi linh hồn là kẻ giúp việc Đ.C.T., thì lại xem kẻ hay nói lời hoa tình tục tĩu, là kẻ giúp việc ma quỉ mà làm hư linh hồn người ta mà chớ. Gương xấu nó làm, thì mở đàng cho người ta tư tưởng ước ao sự trái, lại làm dịp cho nhiều người bắt chước nó, mà làm ô danh đạo thánh Đ.C.T.

Ớ con nếu nghe kẻ ngoại đạo nói những lời xấu xa làm vậy, thì vốn bởi nó chẳng biết ơn Đ. C.T. cùng chẳng hiểu sự tội, nhưng mà kẻ có đạo biết ơn Đ.C.T. và hiểu những sự ấy có tội nặng. Vã lại xưng mình là con Đ.C.T. những dùng miệng lưỡi mà đọc kinh cầu nguyện, và chịu mình thánh Đ.C.G. mà còn dám để miệng lưỡi ấy phanh phui những lời quấy quá dơ dáy làm vậy, thì sự ấy quái gở là dường nào? Ắt là những kẻ ấy chẳng xứng đáng gọi là kẻ có đạo, nó thật là kẻ giúp việc ma quỉ mà làm ô danh sự đạo, và giết linh hồn người ta mà chớ. Hoặc những

Digitized by Google

kẻ ấy lấy lẽ chữa mình rằng: nói làm vậy, thì chẳng có ý gì, một nói chơi vậy mà thôi. Dầu mà có thật như làm vậy, thì sự ấy chẳng bớt tội đâu. Vì chưng người ta làm sự chẳng nên mà rằng: chẳng có ý trái, thì sự ấy có đủ lẽ mà khỏi tội sao? Nhưng mà lời hai ý tục tĩu sự hát ghẹo thì nguyên là tội, nên dầu mà mình chẳng có ý trái nào mà nói những lời xấu xa ấy thì cũng chẳng khỏi tội đâu. Con hãy có ý tứ mà nhớ kẻ có đạo là thuộc về Đ.C.T. cách riêng, cùng là đền thờ Đ.C.T.T. mà nó cả lòng lấy những lời quấy quá xấu xa dơ dáy làm vậy mà nói chơi bời thì làm sao phải? Sự ấy chẳng xem là gớm ghê lắm sao? Nếu con có thấy người nào dùng lấy chén thánh hay là các đồ thánh khác mà làm sự dơ dáy cho vui và chơi thì xét làm sao? con chẳng lấy sự ấy làm gở lạ sao? Nhưng mà miệng lưỡi con cũng là đồ thánh; vì chưng mình thánh Đ.C.G. ngự trong ấy nhiều lần, cho nên con dùng miệng lưỡi mà nói hoa tình tục tĩu mà khỏi tội sao đặng? Vì vậy nếu con có ý chơi mà thôi, thì con phải chơi cách xứng đáng kẻ có đạo mới nên, nhược bằng con chỉ sự nói hoa tình tục tĩu là sự phạm đến Đ.C.T. mà lấy làm việc vui chơi thì sao? con hãy nhớ vì sau nầy là khi con đến trước tòa phán xét mà phải trả lẽ về các lời xấu xa con đã nói làm vậy, thì Đ.C.T. lại sẽ quở trách và nhạo con mà đoán con xuống địa ngục đời đời.

Vã lại con chữa mình rằng: nói những lời quấy quá làm vậy mà chẳng có ý trái nào, một có ý chơi mà thôi thì sự ấy nghịch tai lắm. Vì chưng đã có lời Đ.C.G. phán dạy rằng: « có sự gì trong

Digitized by Google

lòng thì miệng nói ra những sự ấy; cho nên nếu con hay nói những lời quấy quá thì kể là dấu lòng con đầy những sự dơ dáy dâm dục, chẳng khác chi bịnh nào hay mùi hôi hám, thì người ta liền biết bịnh ấy trở giống xấu; hay là người nào thở hơi hôi hám thúi tha, thì liền biết gan ruột người ấy nhuốm bịnh. Cũng một lẽ ấy, người nào nói những lời hôi hám, thì tại lòng nó đã hư đi rồi; mà hoặc có ai bất ý hay nói những lời xấu xa thể ấy, thì sự ấy càng ra dấu tỏ tường nó đã ra tối tăm mê muội, cho nên nó càng mắc tội trọng trước mặt Đ.C.T. mà chớ.

Sau nữa dầu mà con nói những lời hoa tình tục tĩu mà chẳng có ý trái, cùng chẳng tưởng đến sự quấy quá thì cũng chẳng khỏi tội đâu. Giả như con chẳng có ý gì, song kẻ nghe con nói thì làm sao? Vậy chẳng phải là con làm gương xấu cho người ta lắm sao? chẳng phải là con làm dịp cho người ta sanh ra lòng động lòng lo tư tưởng sự quấy quá sao? Lại sự ấy chẳng phải là giết linh hồn người ta sao? Vã lại con hay nói làm vậy trước mặt nhiều người, thì chẳng phải là mở đàng cho nó bắt chước con; mà sau nó quen nói làm vậy, thì sự ấy chẳng phải là tại con sao? chớ thì các đều ấy chẳng phải là tội rất nặng sao? Thật thì con chẳng có lẽ nào mà kể cho xiết những tội lỗi con mắc bởi sự nói lời quấy quá làm vậy. Con đã làm gương xấu cho bao nhiêu người, thì con phải chịu gánh bấy nhiêu tội; con đã làm dịp cho người ta phạm bao nhiêu tội, thì con phải chịu bấy nhiêu tội ấy nữa. Bởi đó cho nên biết là mấy tội trọng con mắc trong một tháng một năm. Vì chưng

Digitized by Google

những kẻ đã nghe con nói những lời hai ý, và những lời hoa tình tục tĩu, thì hoặc ra mê dâm dục, hoặc nhuốm thói quen hay nói những lời quấy quá. Lại cũng có nhiều kẻ đã mất linh hồn sa địa ngục cũng vì một lẽ ấy nữa.

Ắt là nếu con có ý tứ mà suy cho hiểu thấu sự nói hoa tình tục tĩu là sự xấu xa và có tội nặng thể nào, và sanh ra nhiều dều làm thiệt hại linh hồn người ta thể nào, thì con chẳng có bao giờ dám mở miệng ra mà nói những lời thể ấy sốt. Cho nên hoặc xưa nay con mắt thói quen xấu xa thể ấy, thì con phải lấy làm lo mà phàn nàn trách mình, lại ăn năn vì đều ấy hết lòng hết sức, và dốc lòng chừa cho thật, và sửa lại các gương xấu con đã làm về sự ấy. Hoặc xưa nay con có quen xưng tội chịu lễ đang khi mắc thói quen ấy, thì càng phải lo, vì chẳng hẳn thật có đặng xưng tội chịu lễ nên hay chăng? Vậy con phải lo liệu xưng tội chung lại thì mới phải; vã lại con phải năng cầu xin cùng Đ.C.T. ban ơn cho đặng biết đàng giữ miệng lưỡi mà chẳng còn dám nói lời hoa tình tục tĩu bao giờ nữa.

Lạy Chúa tôi rày tôi hiểu tỏ sự nói lời hai ý, và những lời hoa tình tục tĩu thì có tội nặng là dường nào; những lời ấy là như lưỡi ma quỉ quen dùng mà bắt lấy, và làm hư linh hồn người ta. Thương ôi! xưa tôi lấy những lời ấy làm dễ làm thường, cho nên đã làm gương xấu cho nhiều người lắm, cùng đã làm dịp cho nhiều người phạm tội, hoặc có kẻ bởi đã nghe tôi nói làm vậy, thì đã mất linh hồn sa địa ngục. Vì

Digitized by Google

vậy nào tôi biết lấy đi gì mà đền vì những tội ấy, hay là làm sao cho đặng cứu lấy những linh hồn bởi tại tôi mà hư đi? Lạy Chúa tôi, tôi xin Chúa tôi đoái thương tha thứ cho tôi các tội ấy. Tôi xin cậy nhờ ơn Chúa tôi giúp sức cho tôi đặng sửa lại những gương xấu tôi làm xưa nay, bởi chẳng hay giữ miệng lưỡi cho nên; tôi xin Chúa tôi tra khớp vào miệng hầu cho sau nầy tôi chẳng còn nói những lời hoa tình xấu xa nữa.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI MỐT.

GIẢNG VỀ SỰ CON MẮT XEM NHỮNG SỰ CHẲNG NÊN.

Có lời trong kinh thánh rằng: sự chết thì cứ cửa sổ mà nhập vào nhà, nghĩa là bởi con mắt hay xem những sự chẳng nên làm linh hồn phải chết; lời ấy thì thật lắm. Nếu con chẳng có ý tứ mà giữ con mắt, thì con sẽ phạm nhiều tội, mà giết linh hồn. Bởi đó cho nên Chúa răn điều thứ sáu người có ý cấm người ta chớ để con mắt ngó ngang ngó ngửa xem sự chẳng nên, như thể khi cam lòng coi hát bội, hay là xem những sự quấy quá dơ dáy trong mình, hay là trong người ta. Nếu tình cờ xem qua sự gì chẳng nên, hay là khi có việc cần chẳng phải là có ý lấy sự ấy làm vui, thì chẳng có tội gì. Nhưng mà con liều mình xem sự gì chẳng nên, chẳng phải tình cờ, và chẳng có việc gì cần; một có ý xem cho vui tính xác thịt mà thôi, thì con chẳng khỏi tội đặng. Vì chưng con liều mình xem những sự quấy quá làm vậy, thì sự ấy là dấu con đã mê về

Digitized by Google

sự thế gian rồi; Sự ấy cũng là dấu con muốn và yêu nhựng sự ấy. Vã lại dầu mà con bởi nhẹ trí nhẹ dạ mà muốn xem những sự chẳng nên làm vậy, thì cũng chẳng khỏi tội đặng. Vì chưng sự ấy là liều mình sanh ra lòng động lòng lo tư tưởng ước ao sự quấy quá và phạm nhiều tội khác nữa.

Bởi đó cho nên trong kinh thánh đã có lời ông tiên tri Jê-rê-mi-a phàn nàn rằng: Con mắt tôi đã làm hư linh hồn tôi. Lại có lời khác rằng: sự chết thì cứ cửa sổ, là con mắt mà nhập vào linh hồn; cũng có lời ông thánh Grê-go-ri-ô dạy rằng: kẻ nào chẳng hay giữ mình mà để cho con mắt ngó ngang ngó ngửa xem sự chẳng nên, thí dầu kẻ ấy chẳng có ý phạm tội mặc lòng, song lần lần nó sẽ ngã phạm tội lòng động lòng lo ước ao sự quấy quá chẳng sai. Vì vậy kẻ chẳng có ý trái khi xem sự quấy quá mà còn mắt phải làm vậy, huống chi là kẻ sẵn lòng mê sự dâm dục, thì thể nào? Con hãy nhớ truyện vua Đa-vít là người thánh có nhiều nhơn đức lắm, song người chẳng giữ con mắt mà liều mình xem sự chẳng nên, thì người đã ngã phạm tội rất nặng là tội ngoại tình. Con lại hay xem người nọ người kia là kẻ khi trước có nết na nhơn đức, song đến sau đã ngã phạm tội cả thể, đã làm gương xấu cho người ta, sự ấy tại đâu? sự ấy tại nó chẳng giữ con mắt mà chớ, khi đầu nó lấy làm khinh làm dễ mà để cho con mắt xem những sự dông dài vô ích, cho nên lần lần sự chết cứ cửa sổ mà nhập vào và giết linh hồn nó, trước hết lấy làm thường, đoạn thì lần lần sanh ra sự lòng động lòng lo tư tưởng ước ao

Digitized by Google

sự trái, đến sau lại ngã phạm tội xấu xa nữa; sự ấy thì chớ lấy làm lạ, vì trong kinh thánh đã có lời rằng: kẻ nào liều mình trong dịp tội, thì nó sẽ sa phạm tội mà chớ, vậy những kẻ nhẹ trí nhẹ dạ hay ngó ngang ngó ngửa xem nhan sắc người ta hay là những sự dông dài vô ích mà còn có tội làm vậy, phương chi kẻ có ý trái thật muốn xem sự quấy quá dơ dáy cho đặng lấy làm vui, mà chẳng nặng tội hơn thì sao? nó chẳng những là liều mình phạm tội, lại nó đã có ý trái sẵn trong lòng rồi, nên nó phạm tội nặng là thể nào. Vì chưng đã có lời Đ.C.G. phán rằng: kẻ nào cứ lòng dâm dục mà xem người nữ, thì phải kể nó đã phạm tội ngoại tình trong lòng rồi; hễ người ta muốn làm sự gì trong lòng, thì Đ.C.T. kể như thể là đã làm việc ấy rồi.

Nhơn vì sự ấy những kẻ ngoan đạo biết nhơn đức sạch sẽ, là nhơn đức trọng và dễ mất là dường nào, thì có ý tứ mà giữ con mắt cho nhặt lắm, chẳng những là chẳng dám xem sự gì quấy quá; mà lại cũng chẳng dám để cho con mắt ngó ngang ngó ngửa, mà xem sự dông dài vô ích nữa, vì đã hẳn thật sự ấy hiểm nghèo là thể nào. Cũng một lẽ ấy, nếu con có thật lòng giữ nhơn đức sạch sẽ và giữ mình sạch tội, thì con cũng phải có ý tứ mà giữ con mắt như làm vậy, đừng để cho nó ngó ngang ngó ngửa, kẻo tình cờ xem thấy đều nọ đều kia làm dịp tội cho con, mà mở đàng cho con phải lòng động lòng lo tư tưởng ước ao sự chẳng nên chăng. Con hãy nhớ nhơn đức sạch sẽ là như mặt gương phải một chút hơi thì đã đủ mà làm cho nó loà đi; hay là như hoa thơm tho

Digitized by Google

kia phải một chút gió, thì đã đủ mà làm cho nó héo mà mất màu tươi đi.

Vã lại con cũng phải nhớ đều nầy nữa, là chẳng phải là kẻ xem thấy sự trái có tội mà thôi đâu, lại những kẻ có ý trái muốn cho người ta xem thấy mình, thì cũng có tội như thể ấy; như có lời đứng khôn ngoan kia nói rằng: kẻ có ý xem thấy sự chẳng nên cho đặng lấy làm vui có tội thể nào, thì những kẻ có ý trái muốn cho người ta xem mình, thì nó cũng có tội thể ấy. Bởi đó cho nên những kẻ hay ăn mặc loà lệt hay làm việc kia việc nọ cho người ta xem mình mà tư tưởng sự trái và phải lòng mình thì có tội nặng là dường nào, nó làm dịp cho người ta phạm bao nhiêu tội, thì nó phải chịu bấy nhiêu tội. Nhưng mà rày nó chẳng có lẽ nào mà biết sự ấy cho rõ đặng, sau nầy khi nó sẽ đến trước toà phán xét thì nó mới hiểu đều nầy cho rõ, song le khi ấy thì chẳng kịp ăn năn trở lại nữa.

Sau nữa ta nói một hai lời về sự chơn tay làm những đều chẳng nên, mà phạm đến nhơn đức sạch sẽ thì cũng thậm phải, mà các đều ta đã nói về sự lòng động lòng lo, miệng nói, và con mắt xem, thì đã bày đủ lẽ cho con hiểu việc chơn tay làm là tội nặng nề dường nào, hoặc con có hồ nghi đều gì về đàng ấy, thì phải thưa lại cùng thầy cả trong toà giải tội để cho người dạy dỗ con, kẻ có vợ chồng thì càng phải có ý tứ mà thưa những sự làm vậy, vì chưng có lời ông thánh Phanxicô giám mục dạy rằng: có nhiều vợ chồng lầm lỗi làm nhiều sự chẳng nên, mà chẳng để ai dạy dỗ nó, thì nó mất linh hồn sa địa ngục.

Digitized by Google

Lạy Chúa tôi, sự nhan sắc thế gian nầy thì hèn hạ là dường nào, mà tôi còn mê về sự xem dông dài vô ích làm vậy, thì tôi mê muội dại dột là thể nào. Thương ôi! những sự tốt lành thế gian nầy thì hay qua như gió như bóng vậy, có một mình Chúa tôi là đứng tốt lành thật, vì Chúa tôi là đứng hằng có đời đời, lẽ thì tôi phải lấy lòng triếu mến một mình Chúa tôi mà thôi. Vả lại những sự tốt lành thế gian nầy chẳng có sức gì mà làm cho tôi đặng phỉ lòng phỉ dạ, nó một làm cho tôi hằng phải lo lắng, mất sự bằng an, và mắc tội trước mặt Chúa tôi mà chớ. Thật có một Chúa tôi là đứng rất tốt lành hay làm cho tôi phỉ lòng phỉ dạ. Vì vậy tôi xin Chúa tôi soi sáng trí khôn tôi, cho tôi sẵn lòng chê bỏ sự thế gian nầy, chẳng còn xem sự dông dài thế gian nầy nữa. Tôi một muốn triếu mến Chúa tôi, hầu ngày sau con mắt tôi xứng đáng xem thấy Chúa tôi trên thiên đàng đời đời.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI HAI.

GIẢNG VỀ NHỮNG SỰ PHẢI LÀM CHO ĐẶNG GIỮ MÌNH SẠCH SẼ.

Ở con, tính xác thịt nặng nề, lại mắc chước ma qui cám dỗ tứ phía về sự chẳng nên, cho nên xem sự giữ mình sạch sẽ là đều rất khó, nhưng mà càng khó giữ mình sạch tội về đàng ấy, thì Đ.C.T. lòng lành vô cùng, càng ban ơn nhiều thể nhiều cách cho người ta đặng giữ mình sạch sẽ. Nhơn vì sự ấy, con phải có ý tứ mà nghe các đều

Digitized by Google

ta có ý nói về đàng ấy, xưa nay con chưa có phạm tội gì về sự dâm dục, thì sau nầy càng dễ giữ mình cho khỏi phạm tội dơ dáy. Hoặc đã mắc sự tội lỗi về đàng ấy, thì con phải gắng công ra sức đặng chừa cho dứt.

Vì vậy đều trước hết con phải làm, là lánh cho khỏi những kẻ xấu nết. Nếu con liều mình làm bạn vuối nó, thì chẳng khỏi bao lâu sẽ bắt chước nó, và ra xấu nết như nó, vì hễ ai làm bạn vuối kẻ xấu nết, thì mắc lấy tật nó. Vốn khi đầu mới làm bạn vuối nó, thì chẳng lấy tính hư nết xấu nó làm ưa, song lần lần cũng quen, chẳng còn gớm nữa; lại sau hết thì lấy làm phải, mà bắt chước nó. Xưa nay biết là bao nhiêu người khi đầu có phép tắc nết na, mà đến sau ra hư hết mọi đàng, vì một lẽ nầy, là bởi đã làm bạn vuối kẻ xấu nết. Ấy vậy nếu con có thật lòng muốn giữ mình sạch sẽ, thì con đừng làm bạn cùng kẻ hư hèn làm vậy, hay cờ bạc trà rượu, hay nói lời hoa tình tục tĩu, ăn ở trắc nết, hay là làm sự quấy quá. Con phải lánh nó như con rắn độc vậy.

Đều thứ hai, con phải làm, là giữ con mắt, giữ chơn tay và ngũ quan nghĩa là đừng để cho con mắt ngó ngang ngó ngửa dông dài vô ích, đừng để lỗ tai nghe những chuyện trò quấy quá vô ích, đừng để chơn tay làm sự gì chẳng nên, bởi các đều ấy hiểm nghèo lắm, cùng là chước ma quỉ cám dỗ về sự lòng động lòng lo tư tưởng sự quấy quá. Trong ngũ quan con, nhứt là con mắt, hay mở đàng nghèo hiểm hơn hết. Những đều bởi ngũ quan mà ra, thì hay in vào trong lòng trong trí cho lâu, và khó dứt bỏ, nếu bởi chước ma quỉ cám

Digitized by Google

dỗ mà ra, thì bớt lỗi mặc đòi xiêu lòng ít nhiều, còn như bỡi tại con, thì thêm tội nặng hơn. Bỡi đó cho nên, kẻ chẳng hay giữ con mắt, miệng, lỗ tai, chơn tay, thì chẳng có lẽ nào mà nó giữ lòng mình sạch sẽ đặng. Con hãy nhớ nhơn đức sạch sẽ, là giống rất quới giá, mà con trử cầm giống ấy trong bình rất giòn, vậy con phải giữ cho lắm, mới khỏi vấp phạm làm mất của quí báu thể ấy. Nhơn vì sự ấy, con phải có ý tứ giữ con mắt, đừng để cho nó ngó ngang ngó ngữa, cùng hãy giữ lỗ miệng, đừng nói truyện trò cười reo vuối người nọ người kia, là kẻ hay làm dịp cho con phạm tội; hãy giữ chơn tay, hãy giữ ngũ quan, lại giữ cả và mình, thì mới lẽ đặng giữ mình sạch tội, con hãm cầm ngũ quan, thì đã giảm bớt chước ma quỉ cám dỗ, chớ chẳng phải là khỏi sự cám dỗ cho trọn đâu, khi con thấy chước ma quỉ cám dỗ con về sự lòng động lòng lo, thì đừng để in vào trong lòng trong trí khôn, mà lấy làm vui chút nào, một phải ra sức kêu van cầu xin cùng Đ.C.T. và rất thánh Đ.C.B. giúp sức cho con đặng chống trả mà bỏ đi cho kíp. Nếu con có ý tứ mà giữ ngũ quan như lời ta đã nói khi nảy, mà còn phải chước ma quỉ cám dỗ, thì dễ trông ơn Đ.C.T. phù hộ cho con đặng khỏi ngã phạm tội. Nhược bằng con phải cám dỗ, vì đã liều mình trong dịp tội, hay là vì chẳng giữ con mắt, cùng chẳng giữ ngũ quan, thì khó trông ơn Đ.C.T. giúp sức cho con.

Sức lực con cho đặng giữ mình khỏi phạm tội về sự dâm dục, thì liệu mọn lắm, có một ơn Đ.C.T. giúp đỡ con, thì mới đủ. Vậy đều thứ ba con

Digitized by Google

phải làm, là năng cầu nguyện cùng Đ.C.T. mà xin người ban nhơn đức sạch sẽ cho con. Có một sự cầu nguyện làm cho con đặng ơn Đ.C.T. mà thôi, cùng là sự rất cần cho đặng nhơn đức sạch sẽ. Như lời trong kinh thánh dạy rằng: chẳng ai đặng lấy sức riêng mình, mà giữ mình sạch sẽ đặng, có ơn Đ.C.T. ban nhơn đức ấy cho, thì mới đặng mà thôi, cho nên con phải lấy lòng khiêm nhượng mà hạ mình xuống trước mặt Đ.C.T. và kêu van cầu xin cùng người giúp sức cho con biết đàng giữ mình cho khỏi liều mình trong dịp tội, và cho khỏi ngã phạm tội, kẻ có lòng khiêm nhượng mà trông cậy ơn Đ.C.T. giúp sức cho mình làm vậy, thì chẳng có lẽ nào mà Đ.C.T. bỏ kẻ ấy. Thật thì người thương mà ban ơn, cùng giúp sức cho kẻ ấy đặng đứng cho vững, và khỏi ngã chước ma quỉ. Bằng kẻ cậy mình kiêu ngạo, hay cậy sức riêng mình, mà chẳng cậy ơn Đ.C.T. thì Đ.C.T. bỏ nó, và để cho nó ngã phạm nhiều tội xấu xa. Bởi đó cho nên những kẻ khô khan nguội lạnh, làm biếng đọc kinh cầu nguyện, thì thường thường nó mê về sự dâm dục, bởi vì nó chẳng có ơn Đ.C.T. giúp sức cho nó. Nhơn vì sự ấy, ma quỉ cám dỗ nó lần nào, thì nó phạm tội lần ấy. Vả lại con phải năng xưng tội chịu lễ, thì càng dễ xin ơn Đ.C.T. giúp sức cho con, phần thì bởi các phép bí tích, nhứt là phép mình thánh Đ.C.G. là mạch mọi ơn lành, phần thì bởi năng xưng tội, thì con đặng nghe lời thầy cả an ủi khuyên bảo, và dạy dỗ con cho biết đàng giữ mình sạch tội. Ma quỉ đã biết sự ấy lắm, cho nên nó muốn cầm người nào trong dò lưới sự tội, thì nó làm hết

Digitized by Google

sức cho người ấy đừng đi xưng tội. Bởi vậy, thấy những kẻ mê dâm dục, thì làm biếng xưng tội chịu lễ. Cũng một lễ ấy, kẻ năng xưng tội chịu lễ nên, thì chẳng mấy khi ngã phạm tội về sự dâm dục.

Sau hết nếu con có thật lòng mà muốn giữ mình sạch sẽ, thì con phải lấy lòng sốt sắng mà kính thờ rất thánh Đ.C.B. Ma-ri-a, và phú mình trong tay người, vì người là mẹ các kẻ đồng trinh sạch sẽ. Người hay gìn giữ phù hộ cho kẻ có lòng kính thờ cầu xin người cho đặng nhơn đức sạch sẽ. Bao nhiêu đứng thánh đã giữ nhơn đức sạch sẽ cho trọn đặng, thì tại có lòng sốt sắng kính thờ người. Con hãy bắt chước như làm vậy, hãy nhìn lấy rất thánh Đ.C.B. làm mẹ riêng con, hãy phú trót mình con trong tay người, người sẽ dẫn đàng cho con, thì con chẳng lạc đàng bao giờ; người phù hộ cho con, thì con chẳng ngã phạm tội, con hằng phải có lòng trông cậy người cho vững vàng, nhứt là khi con phải chước ma quỉ cám dỗ về sự lòng động lòng lo, hay là khi phải tính nặng nề chìu về sự trái thì con càng phải lấy lòng sốt sắng mà kêu tên người, và xin người phù hộ bàu chữa cho con đặng khỏi phạm tội mất lòng Chúa.

Lạy Chúa tôi, tôi tin thật ơn Chúa tôi giúp sức cho tôi thì tôi mới đặng giữ mình sạch sẽ đặng. Tính xác thịt thì nặng nề, lại chước ma quỉ thì nhiều nỗi khuấy khỏa, còn sức riêng tôi thì yếu đuối lắm; song Chúa tôi là đấng lòng lành vô cùng, Chúa dạy tôi giữ mình chẳng nên làm sự gì phạm đến nhơn đức sạch sẽ, thì Chúa có ý đoái thương

Digitized by Google

giúp sức cho tôi. Vì vậy tôi phú mình trong tay Chúa, và xin Chúa hãy nhớ sức riêng tôi chẳng làm sự gì đặng mà chống trả cùng tính xác thịt, và chước ma quỉ cám dỗ; tôi xin Chúa tôi hằng phù hộ cho tôi đặng biết giữ ngũ quan mà chẳng bao giờ liều mình trong dịp tội. Vã lại tôi xin Chúa tôi hằng thêm sức giúp tôi, cho đặng chống trả tính xác thịt và chước ma qui cám dỗ, cho tôi biết đàng giữ mình sạch sẽ, và ăn ở cho xứng kẻ làm con Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI BA.

GIẢNG VỀ SỰ ĂN TRỘM ĂN CƯỚP.

Điều răn thứ bảy dạy rằng: chớ ăn trộm ăn cướp. Ớ con, người ta mất linh hồn sa địa ngục, chẳng những phải là vì một tội dâm dục mà thôi đâu, mà lại thấy nhiều kẻ mất linh hồn sa địa ngục vì ăn trộm ăn cướp và lỗi phép công bình nhiều cách nhiều thể lắm. Sớ kẻ lấy hay là kẻ cầm của người ta trái phép công bình thì nhiều lắm; còn kẻ đặng khỏi tội ấy thì họa hiếm, vì tội nầy thì khó cho khỏi hơn những tội khác nhiều phần. Ví dụ con bỏ xem lễ hay là phạm tội lòng động lòng lo tư tưởng sự quấy quá, mà con lấy lòng ăn năn thật cho đặng xưng những ấy, thì đã đủ. Nhưng mà nếu con ăn trộm ăn cướp làm hại người ta cách nào, thì dầu con ăn năn tội thể nào, thì chưa đủ, song lại phải đền tội, mà trả của người ta thì mới xong. Nhơn vì sự ấy chẳng mấy kẻ đặng khỏi

Digitized by Google

tội ấy. An trộm của người ta thì dễ, mà đền của ấy cho đủ thì rất khó; vì vậy chẳng cần chi phải lấy nhiều lẽ mà làm chứng cho con đặng biết, sự ăn trộm ăn cướp là tội thể nào. Dầu kẻ ngoại đạo hay là kẻ mê muội thể nào mặc lòng, thì nó cũng đặng hiểu sự ấy. Bởi vậy ai ai cũng ghét kẻ trộm, mà nước nào cũng có lề luật mà phạt kẻ trộm cướp.

Mọi của thế gian nầy đều thuộc về Đ.C.T. hết thảy thảy; người phân phát những của ấy cho người ta mặc thánh ý người; vậy mà Chúa đã phân phát những của ấy cho kẻ nào, thì người muốn cho kẻ khác giữ phép người đã lập ra mà cấm nhặt ăn trộm những của người đã ban cho người ta. Lề luật ấy thì chỉ mỗi người hết thảy, dầu kẻ giàu kẻ khó, đều cũng phải giữ. Bởi vậy kẻ giàu chẳng đặng cậy thế mà cướp lấy của kẻ khó; vả lại kẻ khó đừng cậy lẽ nào mà ăn trộm của kẻ giàu, cùng kẻ làm con hay là đầy tớ; thì chẳng nên ăn trộm của cha mẹ hay là chủ nhà. Ở con Đ.C.T. đã in lề luật ấy vào trong lòng con chúc. Vì con hãy cầm trí lại mà suy đều nầy, ắt là con tin thật, sự gì con chẳng muốn cho người ta làm cho mình, thì con cũng chẳng nên làm sự ấy cho người ta. Ấy vậy nếu có ai ăn trộm của con thì con chẳng bằng lòng, mà lại con lấy làm phàn nàn và kêu rằng: người ta đã làm lỗi phép công bình, con phàn nàn làm vậy thì phải, nhưng mà nếu con liều mình ăn trộm của người ta, thì người ta cũng có lẽ mà phàn nàn và kêu trách như làm vậy nữa. Nếu người ta có quen lỗi phép công bình và ăn trộm cướp của nhau làm vậy, thì chẳng có lẽ nào mà ở cùng nhau đặng, nó ra như loài muông

Digitized by Google

dữ mà chớ. Nhơn vì lẽ ấy Đ.C.T. cấm nhặt sự ăn trộm ăn cướp, hay là làm hại người ta cách nào; bởi đó cho nên đã có lời ông thánh Phaolộ rằng: anh em chớ lầm, kẻ trộm cướp chẳng có lẽ nào mà đặng lên thiên đàng đặng.

Nếu con có ý tứ mà suy sự ăn trộm ăn cướp là sự xấu xa và làm hại con thể nào, thì con chẳng dám ăn trộm bao giờ. Vì chưng con làm hại người ta cả thể, thì có tội nặng, nghĩa là con giết linh hồn con, mất nghĩa cùng Đ.C.T., và đã đáng sa địa ngục, nếu con phải chết khi chưa ăn năn đền tội ấy, thì con mất linh hồn cho đến đời đời: nào có sự gì trọng và làm hại con cho bằng sự ấy sao? Vả lại trong kẻ hay ăn trộm hay làm hại người ta, thì chẳng mấy kẻ đặng rỗi linh hồn, bởi vì kẻ mắc tội làm vậy, thì chẳng những là phải xưng tội và ăn năn tội như lời ta đã nói trước, mà lại cũng phải trả của người ta nữa; mình có làm hại người ta bao nhiêu, thì phải đền bấy nhiêu, ấy vậy sự ăn trộm lấy của người ta thì dễ, còn đền của người ta thì rất khó, bởi vì lòng người ta hằng lấy lẽ nọ lẽ kia mà chữa mình hay là lần lựa. Nhơn vì sự ấy, thường thường kẻ hay ăn trộm làm vậy, khi đến giờ chết, thì nó chưa có đền phần nào, vậy nó rỗi linh hồn làm sao đặng?

Vả lại những kẻ hay ăn trộm xớ bớt, thế thì cũng chẳng đặng ích gì về phần xác nữa, vì chưng của gian là của vô phước, hay làm hại người ta, chẳng khác chi như lửa hay đốt củi vậy, người ta càng ăn trộm ăn gian thì càng khó khăn, bởi vì của gian là của vô phước mà chớ; mà hoặc kẻ hay ăn trộm cướp và kẻ hay có lòng

Digitized by Google

gian làm vậy, thì đặng nhờ một ít lâu về phần xác ít nhiều vậy, nhưng mà đến sau nó phải nhiều sự khốn khó kể chẳng xiết, kẻ thì phải chết dữ, kẻ thì phải tai họa đàng nọ dàng kia, bởi vì nó phải cơn giận Đ.C.T. phạt nó chẳng khỏi.

Hoặc con hỏi rằng: ăn trộm hay là làm hại người ta bao nhiêu, mới có tội nặng? Sự ấy thì rất khó luận lắm, vì chưng có làm thiệt hại người ta trong sự nhỏ mọn, thì vốn có tội nhẹ, nhưng mà có nhiều lần người ta ăn trộm của nhỏ mọn, thì cũng ra tội nặng nữa. Ví dụ có kẻ ăn trộm sự nhỏ mọn, mà người ta lấy làm phàn nàn buồn rầu lắm, và tiếc đến đỗi xem ra thiệt cả thể, vậy tại của nhỏ mọn ấy mà nên tội trọng. Vả lại kẻ hay ăn trộm nhiều lần, một khi một ít, như khi hay ăn bớt ăn chùng bởi cân nhẹ, dầu xem là ăn bớt một khi một đồng tiền mặc lòng, song bởi có lòng ăn gian làm vậy, thì nên tội nặng, chớ chẳng phải bởi thêm nhiều tội mọn ra một tội trọng đâu, song bởi đã có ý ăn trộm ăn bớt nhiều lần những của nhỏ mọn làm vậy, mà lần lần làm ra của trọng, và thiệt hại người ta lắm.

Bởi đó cho nên con phải sợ tội ăn trộm ăn cướp lắm, phần thì bởi tội ấy nguyên là tội trọng, phần thì bởi vì chẳng có giống tội nào khó dứt bỏ cho bằng tội ấy, vì chưng nếu con có làm thiệt hại người ta nhiều hay là ít mặc lòng, dầu lòng ăn năn vì đều ấy thể nào thì chưa đủ, có một khi trả của người ta thì mới xong việc, con có làm cho người ta thiệt hại bao nhiêu, thì phải trả bấy nhiêu. Nhơn vì sự ấy cũng có khi ăn trộm ít mà phải trả nhiều, ngờ là khi mình đã

Digitized by Google

ăn trộm ít, mà làm người ta phải thiệt hại nhiều. Con cũng phải lo đền của người cho kíp, vì chưng khi con có làm hại người ta, mà lần lựa và giản ra sự đền chừng nào, thì con lỗi phép công bình và thêm cho nặng tội hơn chừng ấy; hoặc con chẳng có sức mà trả hết một lần đặng, thì con phải trả lần hồi một khi một ít vậy.

Sau nữa chẳng những là con phải trả những của con đã ăn trộm ăn cướp, hay là đã lấy trái phép công bình cách nào, mà lại những của con đã đặng, thì cũng phải trả lại cho người ta nữa. Có nhiều kẻ đặng của mà rằng: xí được, thì lấy làm mừng vì ngờ là của mình; sự ấy chẳng phải dâu, vì của ấy hãy còn thuộc về chủ nó, nên phải trả lại, trả không, chẳng nên bắt người ta chuộc lại, vì là sự trái phép công bình. Giả như may con mất của gì, mà người ta đặng của ấy mà chẳng muốn trả cho con, hay là nó bắt con chuộc lại, ắt thì con chẳng bằng lòng, vì cứ lấy lẽ rằng: của ấy là của tôi cho nên phải trả cho tôi mà thôi. Vậy con có đặng của gì, thì cũng phải trả không cho người ta như làm vậy, chẳng vậy thì con là kẻ ăn trộm ăn cướp mà chớ. Nhược bằng con chẳng biết của ấy là của ai, thì con phải dùng lấy mà làm phước cho kẻ khó khăn, hoặc con khó khăn thì mới đặng giữ lấy cho mình.

Lạy Chúa tôi, Chúa tôi đã ra điều răn riêng mà cấm tôi ăn trộm ăn cướp, hay là làm sự gì thiệt hại người ta, mà hoặc tôi có làm sự gì trái phép công bình làm vậy, thì Chúa tôi buộc tôi phải đền và trả của người ta; Chúa tôi dạy làm vậy thì phải lẽ và phải phép công bình lắm. Nhơn vì sự ấy, tôi

Digitized by Google

sẵn lòng vưng cứ lề luật ấy; tôi muốn cho người ta giữ phép công bình với tôi, thì tôi cũng phải giữ phép công bình với người ta nữa thì mới phải. Tôi đã biết sự ăn trộm ăn gian là giống tội xấu xa và nặng lắm, mà tôi cũng lấy sự ấy làm gớm ghiếc trên hết mọi sự. Vì vậy tôi xin Chúa tôi gìn giữ phù hộ cho tôi hằng giữ phép công bình trong mọi sự, và chẳng có lòng mê tham của hèn thế gian nầy bao giờ, hầu cho tôi hằng ở cho xứng đáng kẻ có đạo, và chẳng làm ô danh đạo thánh Chúa tôi bao giờ.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI BỐN.

CÒN GIẢNG VỀ SỰ ĂN TRỘM ĂN CƯỚP.

Tội phạm về điều răn thứ sáu thứ bảy thì có nhiều thể nhiều cách; con đã biết sự ăn trộm ăn cướp của người ta thì có tội là thể nào, thì thật là con chẳng dám ăn trộm ăn cướp của gì tổ tường. Nhưng mà chước ma quỉ hay che lấp trí khôn người ta, nó bày ra nhiều cách làm cho người ta lỗi phép công bình, và làm hại kẻ khác lắm, cho đến đỗi có nhiều kẻ chẳng dám ăn trộm ăn cướp, song le nó lỗi phép công bình nhiều cách, mà chẳng lấy làm tội và chẳng lấy làm lo. Nhơn vì sự ấy nó phạm tội làm vậy cả đời, vì nó mắc chước ma quỉ, nó lỗi phép công bình đàng nọ đàng kia mà chẳng lấy làm tội; bởi đó cho nên nó chẳng ăn năn đền tội ấy thì mất linh hồn sa địa ngục.

Ta chẳng có lẽ nào mà kể ra cho xiết những cách thế người ta quen lỗi phép công bình đặng,

Digitized by Google

nhưng mà ta có ý kể ra những cách thường hơn, để cho con đặng cầm trí lại mà xét mình về dàng ấy; ta cũng có ý mở dàng cho con xét mình về những đều khác ta chẳng nói đến. Vì vậy trước hết con chẳng dám ăn trộm ăn cướp của người ta, nhưng mà có khi con ăn trộm của cha mẹ anh em, mà chẳng lấy làm tội thì con lầm lắm. Vì chưng dầu ăn trộm của người ta hay là của cha mẹ anh em, thì chẳng khỏi tội dâu. Hoặc con ăn trộm ăn bớt của cha mẹ cho đặng đánh cờ đánh bạc chơi bời, thì càng nặng tội hơn nữa. Vã lại con chẳng dám ăn trộm ăn cướp của người ta tỏ tường, một hay ăn trộm ăn bớt cách nọ cách kia trong khi con buôn bán, những chùng lén, cân nhẹ, khi bán mắt, mua rẽ, bán hàng xấu mà kLéo chuốc ngót, mà làm cho người ta thiệt hại cả thể lắm. Hoặc con làm hư của người ta thể nầy thể khác, nếu các đều ấy chẳng phải là như tội ăn trộm ăn cướp sao? Các đều ấy chẳng phải là lỗi phép công bình sao?

Vã lại con chẳng dám ăn trộm của riêng ai tỏ tường, nhưng mà có khi con liều mình ăn bớt của chung cả và làng, là khi con lo việc chung cho người ta, hoặc cả lòng ăn của hối lộ, mà lỗi phép công bình, cũng có khi hà hiếp người ta thể nầy thể khác, để cho người ta đút lót tiền của cho con chăng. Thật thì các đều ấy nặng tội hơn ăn trộm nhiều phần. Vì chưng các đều ấy, thì chẳng khác chi ăn cướp vậy, mà con chẳng lo cùng chẳng lấy làm tội, thì làm sao?

Sau nữa con chẳng dám ăn trộm của người ta tỏ tường rõ ràng, nhưng mà có khi người ta di

Digitized by Google

làm thuê, làm mướn, hay là dã có công vuối con cách nào, thì con chẳng trả công cho người ta. Có khi người ta có gởi của nọ của kia cho con giữ, mà con dám dùng lấy của ấy như của mình, lại chẳng muốn trả; có khi con mắc nợ người ta, bởi vay tiền mua đồ, hay là bởi làm hại người ta khi trước cách nào, mà con chẳng lo trả nợ ấy; ấy là cầm của người trái phép công bình, cho nên con cầm của người ta trái phép công bình làm vậy, cùng lâu ngày chừng nào, thì con phạm tội nặng chừng ấy, có một khi con chẳng có thể mà trả đặng, thì mới khỏi thêm tội nặng hơn. Hoặc con trả chẳng dặng, vì chẳng muốn lo, hay là chẳng muốn kiếm thế mà trả, thì con khỏi tội trước mặt Đ.C.T. sao đặng? Trong các cách lỗi phép công bình, thì chẳng có cách nào thường người ta quen phạm, cho bằng sự đặt nợ ăn lời. Người ta cho vay ăn lời, thì nhiều thể nhiều cách lắm. Vậy con phải biết, sự ăn lời, thì nguyên là tội nặng, vì sự ấy là sự trái phép công bình, dầu mà cho vay mà lấy ít lời, dầu cho kẻ giàu vay, mà nó dùng lấy tiền của ấy mà buôn bán, dầu mà lấy lẽ nào khác mà chữa mình, thì cũng chẳng nên lấy sự cho vay không mà lấy làm đủ lẽ ăn lời. Vốn công bình trong đạo, thì chẳng buộc con phải làm ơn cho người ta, mà chịu thiệt hại dâu. Nhơn vì sự ấy, hoặc con cho vay, mà liều mình phải thiệt hại cách nào, thì con mới nên lấy lời. Vã lại con phải thiệt bao nhiêu, thì con nên lấy lời bấy nhiêu mà thôi. Nhược bằng con thiệt ít, mà bắt người ta trả nhiều, thì cũng kể là trái phép công bình mà có tội. Cho nên con cứ lòng thật

Digitized by Google

thà ngay thẳng, mới khỏi phạm tội về đàng ấy. Chẳng có đều nào, mà làm người ta dễ lầm, và phạm tội, cho bằng khi giao về tiền của, vì lòng tham, có nhiều cách nhiệm mà lỗi phép công bình trong sự ấy lắm. Nhơn vì sự ấy, bao giờ con có việc gì mà giao cách nào về sự cho vay, hay là mua bán, thì con phải có ý tứ, cùng cứ lẽ khôn ngoan xét sự ấy có nên hay là chăng. Hoặc con lấy làm hồ nghi, thì phải thưa lại cùng đứng làm thầy, kẻo liều mình giao sự gì trái phép công bình mà thiệt linh hồn con chăng. Con cũng phải biết đều nầy nữa, là khi có lỗi phép công bình cách nào như ta đã nói trước, thì con phải đền và trả của trái phép công bình cho người ta; chẳng khác chi như con ăn trộm ăn cướp vậy.

Ấy vậy nếu con có ý mà suy xét các đều ta đã nói về điều răn thứ bảy nầy, thì con phải lo kẻo vội phạm tội về đàng ấy mà khó gở mình ra chẳng? Nhơn vì sự ấy con hãy nhớ vì những của gian là của vô phước, chẳng làm ích gì về phần xác, mà lại nó làm hại về phần linh hồn lắm. Bởi đó cho nên con đừng cứ lòng tham của bao giờ, song trong các việc con làm khi mua bán, hay là khi giao về sự gì, thì con phải lấy phép công bình làm đầu; thà con thiệt hại về phần xác ít nhiều, mà chẳng thà cứ lòng gian lấy của gì trái phép công bình; mà sau lại phải khốn về phần hồn và về phần xác ở đời nầy và đời sau chẳng cùng.

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI LĂM.

GIẢNG VỀ SỰ NÓI DỐI CÙNG LÀM CHỨNG DỐI.

Đã có lời trong kinh thánh dạy rằng: chớ làm chứng dối. Lại có lời khác rằng: hãy lánh sự nói dối; trong thế gian người ta quen cầm sự nói dối làm như không, chẳng lấy làm tội. Nhứt là sự nói dối chơi, sự nói dối mà làm ăn cho người ta, hay là giúp cho khỏi sự khốn khó, thì càng ít lấy làm tội hơn nữa. Ở con, Đ.C T. đoán sự ấy thể khác; vì chưng người là đứng thật thà vô cùng, hễ sự gì nghịch cùng sự thật thà, thì cũng là nghịch cùng người, và mất lòng người. Bởi đó cho nên trong kinh thánh đã có nhiều lời người phán dạy mà cấm sự nói dối rằng: kẻ nói dối thì nó giết linh hồn mình, mà Đ.C.T. sẽ hủy hoại những kẻ hay nói dối, ông thánh Phao-lô khuyên bảo bổn đạo rằng: anh em hãy lánh sự nói dối, hãy cứ sự thật mà nói cùng người ta mà chớ. Vã lại Đ.C.G. gọi những kẻ nói dối là con cái ma quỉ thì rất thậm phải, nào ma quỉ chẳng phải là gốc và cội rễ mọi sự dối trá, nó hay lường gạt cám dỗ người ta phạm tội, và mất linh hồn sa địa ngục. Cho nên kẻ hay nói dối, thì thông công vuới ma quỉ mà bắt chước nó.

Vã lại sự nói dối thì cũng nghịch vuới tính loài người ta nữa; Vì chưng Đ.C.T. đã ban miệng cùng lưỡi cho ta, dùng miệng lưỡi mà bày ra cho kẻ khác đặng hay ý tứ trong lòng làm sao. Cho nên kẻ nào tưởng thể nọ, mà nói ra thể kia, mà

Digitized by Google

nói dối, thì nó dùng ơn Đ.C.T. chẳng nên. Nếu người ta ai nấy cứ lòng gian mà nói dối làm vậy, chẳng còn xem ra loài người, vì chẳng còn lẽ đặng tin ai nữa. Con xem kẻ ngoại đạo lấy sự nói dối làm dễ làm thường, thì chẳng lạ gì; vì nó làm tôi ma quỉ, là gốc sự nói dối. Nhưng mà con xưng mình là con cái Đ.C.T. là đứng thật thà vô cùng; thì phải cứ sự chơn thật mà nói cùng người ta mà chớ. Tuy rằng: nói dối mà chẳng thiệt gì ai, hay là nói dối chơi thì có tội nhẹ mà thôi. Hẳn thật kẻ có lòng đạo đức biết sự gì là tội và mất lòng Đ.C.T. thì chẳng xét tội nặng nhẹ, song vì biết là tội liền ra sức lánh tức thì, vì chưng kẻ ấy chỉ lo một sự đẹp lòng Đ.C.T., và vưng lời người mọi đàng; Vì vậy xét sự nói dối là sự chẳng nên và có tội, song sự nói dối mà làm hại người ta, hay là làm cho người ta mất tiếng tốt, thì có tội nặng. Vì chưng chẳng những là có ý nói dối, lại có lỗi phép công bình nữa. Ấy vậy có nói dối mà làm thiệt hại của người ta bao nhiêu, thì phải đền bấy nhiêu, mới đặng khỏi tội. Nhược bằng có nói dối mà làm cho người ta mất tiếng tốt, như khi bỏ vạ, thì càng ra tội nặng hơn nữa, vì sự nói dối làm vậy, mà cướp lấy tiếng tốt người ta, thì là cướp sự quới giá hơn vàng bạc nhiều phần. Lại xem ra như giết người ta. Theo lời kinh thánh nói rằng: lưỡi kẻ hay nói bỏ vạ, là như gươm sắt hai bên, hay chém giết người ta, miệng nó thì hà ra những thuốc độc, hơn miệng con rắn lục. Lời ấy thì thật lắm. Vì chưng người ta thế gian chẳng lấy sự gì làm trọng, cho bằng tiếng tốt, chớ thì có sự gì

Digitized by Google

độc dữ, cho bằng cướp lấy tiếng tốt sao?

Hãy còn cách nói dối độc dữ, và hay làm cho người ta thiệt hại hơn nữa, là khi có ai cả lòng lấy lời thề mà làm chứng gian cho đặng giúp người ta khỏi nạn, thì là sự gớm ghiếc lắm; vì chưng tên Đ.C.T. là đứng thật thà vô cùng mà làm chứng gian, thì là sự vô phép phạm thượng đến Đ.C.T. lắm. Kẻ làm chứng gian mà có ý làm hại người ta, thì càng gớm hơn bội phần, vì chưng chẳng những là lỗi phép công bình lắm mà làm hại kẻ vô tội, lại cả lòng vô phép phạm đến danh cực thánh Đ. C.T. nào có sự gì gớm hơn và xúc phạm đến Đ.C.T. hơn sự ấy sao? Kìa trong kinh thánh đã kể truyện hai ông già kia, là kẻ cả lòng làm chứng gian cho bà Giu-sơn-na, là người hay giữ phép tắc nết na và có lòng đạo đức, song hai ông già nầy cả lòng làm chứng gian cáo bà ấy phạm tội ngoại tình, cho nên bà ấy phải luận xử tử, nhưng mà Đ.C.T. lòng lành vô cùng công bình vô cùng, người soi sáng cho ông tiên tri Đa-ni-el đặng tỏ bày ra sự thật mà cứu người lành và phạt kẻ lòng gian. Nhơn vì sự ấy bà ấy khỏi chết, mà kẻ đã làm chứng dối cho người, thì phải luận xử tử thay vì người.

Ấy kẻ làm chứng gian thì làm hại người ta dường ấy, mà nó cũng liều mình mắc phải sự khốn khó cả thể nữa. Vì chưng có nhiều lần Đ.C.T. công bình vô cùng làm cho người ta đặng biết lòng gian nó, thì nó phải xấu hổ trước mặt thiên hạ, và nó có lòng độc mà muốn cho người lành phải sự khốn khó thể nào, thì nó cũng mắc phải như vậy. Dầu mà nó giấu đặng lòng gian nó cùng

Digitized by Google

người ta, thì nào có giấu dặng cùng Đ.C.T. là đứng thượng trí vô cùng hay biết mọi sự sao? Vậy thì chớ ngờ rằng: ăn năn cách nhiệm thì đã đủ mà khỏi tội ấy trước mặt Đ.C.T. đâu. Lại đừng tưởng rằng: xưng tội ấy, thì đã đủ cho Đ.C.T. tha cho mình đâu. Vì như có làm hại người ta bao nhiêu bởi làm chứng gian, thì phải đền bấy nhiêu, mới đáng Đ.C.T. tha tội cho mà chớ. Nếu cướp lấy tiếng tốt người ta, thì phải trả lại dầu lấy sự ấy làm khó thể nào, dầu phải chịu xấu hổ mà trả tiếng tốt cho người ta thể nào mặc lòng, thì cũng không khỏi trả. Bởi đó thì con hiểu đặng tội ấy là giống tội nặng, và khó nhờ đặng ơn Đ.C.T. tha thứ là dường nào.

Lạy Chúa tôi, sự nói dối là sự gớm ghiếc trước mặt Chúa tôi, Chúa tôi muốn cho tôi hằng cứ sự thật mà nói cùng người ta cho đến đỗi Chúa đe rằng: sẽ hủy hoại những kẻ có lòng gian, mà nói dối cùng anh em mình, sự ấy thì thậm phải. Ví dầu người ta thế gian thì cũng chê ghét những kẻ có lòng gian làm vậy, xưa nay tôi mắc tội ấy nhiều lần lắm, chẳng phải là vì tôi cả lòng làm chứng dối cho người ta, hay là cáo gian cho người ta đâu? Bởi nhờ ơn Chúa soi sáng trí khôn cho tôi, thì tôi lấy sự gian dối ấy làm ghen ghét trên hết mọi sự ghét, nhưng mà tôi đã nói dối nhiều lần, mà chữa mình, hay là chữa kẻ khác, dầu sự nói dối làm vậy, chẳng là tội nặng cho bằng sự nói dối kia mục lòng, song Chúa tôi là đứng thật thà vô cùng, người cũng đã cấm sự nói dối mà chữa mình, chẳng có lẽ nào ra đặng. Tôi suy làm vậy, thì đã đủ lẽ mà giục lòng lánh khỏi sự dối trá, thà phải khốn

Digitized by Google

khó về phần xác, vì cứ sự thật, mà chẳng thà nói dối chữa mình mà mất lòng Chúa tôi. Vì vậy tôi xin Chúa tôi doái thương, mà tha các dều lầm lỗi tôi đã mắc xưa nay về dàng ấy, và soi sáng trí khôn cho tôi cứ sự thật mà nói cùng người ta, và chẳng dám nói dối bao giờ.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI SÁU.

GIẢNG VỀ SỰ NÓI HÀNH.

Đã có lời ông thánh Gia-cô-bê dạy bổn đạo rằng: anh em đừng nói hành ai làm chi.

Sự nói hành là tỏ ra sự lỗi, hay là những tính mê nết xấu người ta cho kẻ chưa biết. Vậy sự nói hành chỉ làm mất danh tiếng người ta. Nói hành thì nhiều thể nhiều cách lắm. Thí dụ, người nọ có lỗi thể nọ thể kia, hay là mắc tính mê cách nầy cách khác, song có một mình con, hay là một ít người biết sự ấy mà thôi, dến khi kể những sự ấy ra cho kẻ khác biết, ấy là nói hành. Vã lại hoặc người ta tưởng người nọ là kẻ lành thật thà, tốt nết, mà chỉ khen người ấy trước mặt con, nếu con lấy lẽ nọ lẽ kia mà cãi và chẳng chịu những lời người ta khen người ấy, hay là dể cho người ta nghi là con biết nhiều dều xấu về người ấy; thì sự ấy cũng là nói hành nữa. Ta chẳng có lẽ nào mà kể đặng những cách thế ma quỉ bày ra mà xui người ta làm mất tiếng tốt kẻ khác.

Con hãy tỏ về kẻ nói hành về người ta có lỗi dều nọ, có nết xấu kia, thì phải cứ sự thật mà

Digitized by Google

nói, mới kể là nói hành; chẳng vậy thì là đều bỏ vạ; nếu sự lỗi và tính mè nết xấu ấy hãy còn kín chưa ai biết, thì nó đáng tiếng tốt. Đến khi kẻ nói hành tỏ sự lỗi ra, thì ra như ăn cướp tiếng tốt người ta trái phép công bình. Vậy tỏ sự tội kín người ta ra thì có tội, vì sự ấy là lỗi phạm đến điều răn Đ.C.G. dạy ta phải thương người ta như mình vậy. Vì chưng nếu người ta có tỏ sự lỗi con ra, thì con chẳng lấy làm bằng lòng, cũng một lẽ ấy, con cũng chẳng nên tỏ sự lỗi người ta ra đâu. Nhơn vì sự ấy, trong kinh thánh kể sự nói hành là giống tội hay làm cho người ta mất linh hồn sa địa ngục: mà ông thánh Phao-lô nói tỏ tường rằng: kẻ hay nói hành thì chẳng đặng lên thiên đàng. Ông thánh Gia-cô-bê cũng lấy lời nặng mà trách những kẻ hay nói hành mà rằng: lưỡi những kẻ ấy là như lửa hay đốt mọi sự, cùng là như mạch dầy dẫy những thuốc độc hay giết người ta mà chớ. Vì chưng chẳng khác chi như tàn lửa, khi đầu thì nhỏ, nhưng mà lần lần nó cháy lên mà đốt mọi sự. Cùng một lẽ ấy, khi đầu sự lỗi người ta còn kín, mà tỏ sự lỗi ấy vuối hai ba người khác, thì hai ba người ấy lại nói truyện cùng nhiều người khác nữa. Vậy lần lần tiếng đồn ra cho mọi người đều biết hết thảy, mà làm cho kẻ ấy phải xấu hổ mất tiếng tốt trước mặt mọi người, bèn sanh ra sự buồn giận ghen ghét, và nhiều tội khác kể chẳng xiết. Các tội lỗi ấy thì tại đâu? Tại kẻ đầu hết đã nói hành mà chớ. Nó đã làm dịp cho người ta phạm bao nhiêu tội vì nói hành làm vậy, thì nó phải chịu bao nhiêu tội ấy. Nó mắc tội vì đã làm cho người ta mất tiếng

Digitized by Google

tốt, lại mắc tội vì mở đàng cho kẻ khác nói hành, và những kẻ nghe nói hành mà phạm tội thể nào, thì nó cũng phải chịu tội ấy nữa. Nó đã nói hành người nào, mà sanh ra lòng phàn nàn giận ghét chưởi rủa, hay là phạm tội nào khác, thì nó cũng phải gánh mấy tội ấy mà chớ.

Vậy một sự nói hành thì sinh ra nhiều tội khác là dường nào. Con cũng phải biết vì kẻ nói hành có tội thể nào, thì kẻ bằng lòng mà nghe nói hành cũng có tội thể ấy. Nếu chẳng có kẻ sẵn lòng nghe, thì cũng chẳng có kẻ sẵn lòng nó hành, người nọ tỏ ra sẵn lòng nghe, thì người kia mới dám nói. Vậy kẻ sẵn lòng nghe nói hành làm vậy, thì thông sự tội với kẻ nói hành. Vả lại một sự vui lòng mà nghe nói sự xấu kẻ khác, thì chỉ về lòng độc dữ. Chớ thì ở sạch tội sao đặng?

Vốn sự nói hành là sự độc dữ, và có tội nặng dường ấy mặc lòng, nhưng mà sự nói gièm pha càng độc dữ, và làm cho thiệt hại người ta hơn nữa. Hoặc có nói lời nọ làm việc kia mà chẳng có ý nào trái, nhưng mà bởi có kẻ mách lại với kẻ khác thì sanh ra sự buồn giận ghen ghét nhau cùng oán thù, lại sanh ra nhiều tội khác kể chẳng xiết, có đôi khi giận ghét nhau cho đến trọn đời. Trong kinh thánh thì trách kẻ hay nói mách và kẻ hay nói gièm pha rằng: những lời kẻ hay nói mách, thì xem ra thật thà ngay lành, nhưng mà nó thật là rất độc dữ và thấu vào trong lòng người ta sâu lắm. Nhơn vì sự ấy Đ.C.T. lấy sự nói mách hay làm cho anh em bất thuận cùng nhau làm gớm ghiếc lắm. Bởi đó cho nên con phải có ý tứ mà nhớ lời

Digitized by Google

Đ.C.T.T. đã phán dạy rằng: hoặc con có nghe nói sự gì xấu về người ta thì đừng thuật sự ấy lại cùng kẻ khác, con một phải giấu giếm sự ấy cho kính trong lòng. Hoặc nói rằng: luật ấy thì làm vậy, song cũng có lúc nên tỏ ra sự lỗi và nết xấu kẻ khác, mà chẳng có tội gì, ngờ là khi tỏ sự ấy ra cho đứng bề trên đặng sửa dạy, kẻo nó hư đi, hay là làm hư kẻ khác chăng? Khi có lẽ phải làm vậy, mà con có ý lành mà tỏ ra sự lỗi và nết xấu kẻ khác, thì chẳng những là chẳng có tội, mà lại sự ấy cũng là việc lành. Vì chưng con can gián người ta kẻo nó phạm tội hay là làm dịp tội cho kẻ khác, thì ra thương yêu nó mà chớ. Ví dụ con biết đứa nào xấu nết hay cờ bạc, trà rượu, trai gái, hay là làm gương xấu cho người ta, mà cha mẹ là kẻ bề trên chẳng biết sự ấy, thì con thưa lại các đều ấy cùng người, để cho người đặng sửa nó lại, sự ấy là sự phải lẽ lắm, mà chẳng có tội gì.

Vốn sự nói hành chẳng có tội cho bằng sự bỏ vạ mặc lòng, song có nhiều lần sự nói hành làm hại người ta hơn, và khó sửa lại hơn sự bỏ vạ. Vì chưng khi có bỏ vạ cho người nào thì dễ trả lại tiếng tốt, vì nói cho mọi người đặng tỏ người ấy chẳng có sự lỗi ấy, nên kẻ đã bỏ vạ cho ai mà liệu làm vậy thì đặng khỏi tội. Nhưng mà kẻ nói hành thì chẳng có lẽ nào mà liệu làm vậy đặng. Vì chưng nó đã cứ sự thật mà nói sự lỗi người ta, nên chẳng có thế mà nói dối rằng: chẳng có sự lỗi ấy. Bởi đó cho nên kẻ đã nói hành thì khó trả tiếng tốt cho người ta lắm, lại chẳng có lẽ

Digitized by Google

nào mà trả cho trọn tiếng tốt cho người ta, nó có sức ngăn nào thì phải làm ngăn ấy, mà trả tiếng tốt cho bớt thiệt bởi những kẻ đã mắc phải sự nói hành.

Lạy Chúa tôi hằn thật sự nói hành tỏ lỗi người ta khi chẳng có việc gì cần, và làm cho kẻ ấy mất tiếng tốt, thì là sự trái phép công bình là dường nào. Tôi hết sức dốc lòng giữ miệng cho khỏi phạm những tội ấy là giống tội rất độc, và hay làm hại người ta ngàn trùng. Vì vậy tôi xin Chúa hãy chữa tôi cho dứt bỏ lòng độc miệng giữ chẳng còn nói chuyện trò về tính mê nết xấu kẻ khác mà lấy làm vui. Xin Chúa hãm miệng cầm lưỡi tôi lại cho tôi chẳng bao giờ dám nói một lời gì làm hại ai nữa. Chúa cấm tôi chẳng cho nói xấu cho ai thì chớ, Chúa lại cấm chẳng đặng nghe sự nói hành, Chúa phán dạy tôi bưng tai lại cho khỏi thông lấy sự tội kẻ nói hành trước mặt tôi. Vì vậy tôi xin Chúa tôi dạy tôi phải liệu thể nào cho khỏi mất lòng Chúa, xin soi sáng trí khôn cho biết sự phải ăn ở trong lúc ấy thể nào, và ban ơn thêm sức giúp tôi đặng vưng cứ thể ấy.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI BẢY.

GIẢNG VỀ SỰ ĐOÁN XÉT ĐỒNG DÀI VÔ ÍCH VÀ SỰ HỖ NGHỈ CHO NGƯỜI TA.

Có lời D.C.G. phán rằng: chúng bay đừng có đoán xét kẻ khác, thì mới khỏi sự phải lý đoán xét. Vậy D.C.T. chẳng những là cấm sự nói hành và nói xấu cho người ta, người lại cấm đoán xét, hay là

Digitized by Google

hồ nghi sự trái cho người ta khi chẳng có đủ lẽ mà đoán làm vậy. Nhơn vì sự ấy trong kinh thánh có lời rằng: đừng vội cứ sự bề ngoài mà đoán xét sự trái cho người ta, một hãy cứ sự công bình mà đoán xét mới nên, vì vậy như vội đoán sự trái cho người ta khi chẳng có đủ lẽ, thì ra liều mình đoán xét kẻ vô tội. Ta hằng phải đoán sự lành cho kẻ khác, có một khi có chứng rõ ràng tỏ tường chắc chắn, mới nên đoán sự tội cho người ta. Bằng không thì ra làm hại người ta trái phép công bình. Ấy vậy sự đoán xét, và hồ nghi sự trái cho người ta, thì ra lỗi nhơn đức công bình, lại cũng ra lỗi nhơn đức thương yêu nữa. Vì chưng cứ nhơn đức thương yêu, thì phải đoán sự lành cho anh em, và cắt nghĩa những sự anh em làm về đàng lành. Như lời ông thánh Phao-lô dạy rằng: kẻ có lòng thương yêu người ta cho thật, thì chẳng dám hồ nghi sự trái cho người ta bao giờ. Khi đã có chứng cớ tỏ tường rõ ràng thật người ta đã mắc tội nào, thì mới nên lấy làm tin mà thôi. Ấy tự nhiên ta thương yêu người nào cách riêng, thì hằng sẵn lòng tin sự lành, hay là đoán sự lành cho người ấy mãi, song ta phải thương yêu mọi người hết thảy thảy, nên chẳng khá vội hồ nghi hay là đoán sự xấu cho ai bao giờ.

Vả lại cứ phép đạo, thì ta phải thượng yêu người ta như mình vậy; nghĩa là ta muốn cho người ta ở cùng ta thể nào, thì ta cũng phải ở cùng người ta thể ấy. Chớ thì ta có muốn cho người ta vội đoán sự trái cho ta khi chẳng có đủ lẽ, hay là cắt nghĩa việc ta làm về đàng trái sao?

Digitized by Google

kẻ mắc tội về dàng ấy thì nhiều lắm, vì trong thế gian nầy người ta hay chịu về dàng đoán sự trái cho kẻ khác lắm. Ước là người nọ nói lời gì làm việc gì hay là đi đâu mà có khi chẳng có ý trái, lại có ý lành, song cũng chẳng thiếu kẻ vội đoán cho người ấy đã có ý trái thể nầy thể kia. Hoặc có người nào trong lòng đã bị ăn trộm, thì người ta liền vội đoán người nọ người kia đã trộm lấy của. Sự làm vậy thì chẳng phải dâu, lại liều mình bỏ vạ cho những kẻ chẳng mắc tội gì.

Song le trong việc đoán xét sự trái cho người ta làm vậy, thì chẳng có đều nào xấu xa và độc dữ cho bằng khi người ta làm việc lành, mà kẻ khác cắt nghĩa về dàng trái, và đoán xét cho nó có ý trái. Thí dụ người kia năng xem lễ, xưng tội chịu lễ, hay là làm việc lành,phước đức mà người ta đoán cho người ấy có ý muốn cho người ta khen, hay là có ý thể nọ thể kia. Đoán xét ý tứ kín nhiệm thấu trong lòng người ta chẳng ai xem hiểu, vậy thì chẳng phải là cướp lấy quờn phép Đ.C.T. sao? Vì chưng có một Đ.C.T. biết đặng sự kín nhiệm trong lòng người ta mà thôi. Vả lại những kẻ hay đoán ý trái cho kẻ làm sự lành làm vậy. thì chẳng phải là kẻ lành dâu, nó có lòng độc dữ mới đoán sự trái cho kẻ khác, kẻ lành thì hay đoán sự lành cho người ta, bởi vì mình có lòng thể nào, thì cũng hay đoán cho người ta thể ấy. Hoặc mình làm việc gì mà có ý lành, thì cũng đoán việc người ta làm mà có ý lành nữa. Cũng một lẽ ấy kẻ dữ, kẻ giả hình, và kẻ mê đàng tội lỗi làm việc gì, thì có ý trái, nên nó nghi hoặc người ta cũng như mình, mà vội

Digitized by Google

đoán ý trái cho người ta.

Muốn cứ lẽ khôn ngoan, thì hay lo việc riêng mình mà thôi, vì biết đến giờ phán xét thì phải trả lẽ việc mình trước mặt Đ.C.T. mà thôi. Còn việc kẻ khác thì chẳng dám đoán, phần thì vì đã rõ biết Chúa chẳng bắt mình trả lẽ về những việc ấy trước tòa phán xét, phần thì vì dã hẳn thật mình phải có lòng thương yêu người ta chẳng nên đoán xét sự trái cho ai, bấy giờ mới đáng Đ.C.T. thương đến mình và đoán sự lành cho mình. Vì chưng đã có lời Đ.C.G. phán dạy rằng: ta có đoán xét cho người ta thể nào, thì Chúa sẽ đoán xét cho ta thể ấy. Vậy ta có lòng lành vuối người ta, thì có lẽ mà trông Đ.C.T. sẽ thương mình. Nhược bằng ta có lòng độc miệng dữ mà hay đoán sự trái cho anh em, thì át là Đ.C.T. cũng cứ phép công thẳng mà đoán xét cho ta nữa. Có thầy tu hành kia đau đớn gần chết, thì lấy lẽ ấy mà an ủi mình, và giục lòng trông cậy Đ.C.T. Dầu thầy ấy chẳng có lòng sốt sáng lạ thường, song khi gần chết thì cũng chẳng ra dấu gì sợ hãi, lại người tỏ mặt vui mừng, và trông cậy vững vàng. Thầy cả bề trên thấy làm vậy, thì lấy làm lo kẻo hoặc thầy ấy trông cậy mà lầm chăng. Nhưng mà thầy ấy thưa lại rằng: Tôi an lòng an trí chẳng phải là hư không dâu, tôi cậy nhờ lời Đ.C.G. phán dạy rằng: Bay chẳng đoán xét kẻ khác, thì Đ. C. T. cũng chẳng đoán xét chúng bay. Thật thì xưa nay tôi chẳng hề dám đoán sự trái cho ai bao giờ, nên tôi tin thật Đ.C.T. lòng lành vô cùng cũng sẽ đoán sự lành cho tôi mà chớ.

Lạy Chúa tôi, tôi xưa rày những mê nết xấu, phạm

Digitized by Google

tội mất lòng Chúa tôi nhiều đàng, thì có lẽ nào tôi còn dám đoán xét kẻ khác sao? Đến giờ phán xét thì Chúa tôi sẽ bắt tôi trả lẽ các việc tôi mà thôi, còn các tội lỗi kẻ khác thì chẳng can chi đến tôi. Vậy nếu tôi cả lòng dám luận xét việc kẻ khác, thì chẳng xem ra liều mình phải Chúa tôi lấy phép công thẳng mà luận xét tôi sao? Chúa tôi có đoái lòng thương mà mở phép rộng cho tôi, thì tôi mới khỏi luận phạt. Nhưng mà Chúa đã mở đàng cho tôi đặng nhờ phép rộng ấy là dạy tôi đừng đoán xét sự trái cho người ta. Nhơn vì sự ấy tôi xin dốc lòng cứ đàng ấy mãi, mà lấy phép thẳng mà đoán xét mình tôi, lại lấy phép rộng mà đoán xét sự lành cho người ta, hầu đến sau tôi đáng Chúa tôi cũng đoán cho tôi sự lành nữa.

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI TÁM.

GIẢNG VỀ SỰ THAM LAM CỦA NGƯỜI TA. ĐIỀU RĂN THỨ MƯỜI DẠY RẰNG: CHỚ THAM CỦA NGƯỜI.

Đ.C.T. lập điều răn thứ bảy mà cấm ăn trộm ăn cướp làm thiệt hại người ta, và cầm của người ta trái phép công bình, mà đến sau người lại thêm điều răn khác mà cấm lòng tham của người ta trái phép công bình nữa. Vì vậy con hãy xét lẽ luật Đ.C.T. và lẽ luật người ta thì khác nhau thể nào. Lẽ luật người ta thì cấm sự bề ngoài, và phạt tội đã làm bề ngoài. Còn Đ.C.T. biết mọi sự trong lòng, người nên cấm và luận phạt những sự tư tưởng ước ao sự chẳng nên cách kín nhiệm trong lòng, có ý phá tuyệt các gốc cội rễ sự tội,

Digitized by Google

Vả lại người ta lấy lòng ước ao mà phạm đến sự Chúa răn dạy, nên người đã lập ra hai điều răn riêng mà cấm sự tư tưởng ước ao sự chẳng nên là hai điều răn thứ bảy và thứ mười. Người có ý dẹp tính xác thịt loài người ta hay chìu về sự quấy quá, và sự lỗi phép công bình hơn là các giống tội khác nhiều phần. Vì vậy con phải chăm chỉ hiểu ý điều răn thứ mười nầy kẻo lầm. Con có lòng ước ao của người ta phải lẽ, và phải phép công bình, thì Đ.C.T. chẳng có cấm sự ấy đâu. Con ước ao của gì người ta mà chẳng có ý lỗi phép công bình, cùng chẳng có ý làm sự mất lòng chủ của ấy, thì chẳng có tội gì. Ví dụ con có lòng ước ao ruộng nương nọ, hay là nhà kia, hay là của gì khác làm vậy, mà con chẳng dám ăn trộm, cùng chẳng dám dùng mưu chước nào cho dặng chiếm lấy, hay là ép người ta bán của ấy, một có ý cứ phép công bình, và phép nhà nước mà xin người ta ban cho, thì chẳng có tội gì.

Vậy điều răn thứ mười, thì cấm hai đều, một là tham lam ước ao lấy của người ta trái phép công bình, mà người ta chẳng bằng lòng, như khi có lòng ước ao ăn trộm ăn cướp, hay là khi dùng chước móc, và cậy thế cậy quờn phép mà hà hiếp và chiếm lấy của người ta, hay là ép người ta bán của ấy cho mình trái ý nó. Bấy nhiêu sự ấy thì là tội tham lam của người ta trái phép công bình. Như vua dữ kia tên là A-chab đã nói trong kinh thánh. Vua ấy muốn thêm vườn riêng cho rộng, thì đòi mua vườn ông Na-bót kia, mà ông Na-bót chẳng dám bán vườn ấy cho vua, vì là của cha ông để lại cho mình, cho nên vua giận, và

Digitized by Google

giục kẻ bỏ vạ đều nặng cho ông Na-bót phải chết, đoạn thì vua mới chiếm lấy vườn ông ấy. Nhưng mà chẳng bao lâu Đ.C.T. đổ cơn giận người xuống mà phạt vua ấy chết dữ.

Điều răn ấy cũng cấm lòng tham lòng mê của hèn thế gian nầy, một ngày một chỉ ước ao của cải cho giàu có sang trọng. Nhơn vì sự ấy ông thánh Phao-lô gọi lòng mê tham, ấy là gốc và cội rễ mọi sự dữ, bởi vì chẳng có giống tội nào kẻ có lòng mê tham chẳng sẵn lòng mà phạm cho đặng tiền của. Cũng vì một lẽ ấy Đ.C.G. phán dạy rằng: con ca-mê-lô qua lỗ kim, thì dễ hơn kẻ giàu có, và kẻ mê tiền của đặng lên thiên đàng. Vốn sự giàu có chẳng phải là sự tội đâu; người giàu có thể nào mặc lòng, nếu chẳng để lòng dính hớn vào của cải, thì chẳng phải nao. Nhưng mà người ta có lòng mê của cải, thật thì có tội. Vì chưng chẳng có sự gì nghịch cùng đạo thánh Đ.C.G. cho bằng lòng tham lam mê của cải, hằng chỉ lo láng ước ao thêm của cho nhiều, thêm ruộng nương cho giàu có một ngày một hơn, đêm ngày làm việc chỉ lo cho đặng thêm của thêm giàu; nó càng có nhiều, thì càng muốn cho đặng nhiều hơn nữa. Nó chẳng lấy làm đủ bao giờ, cả đời thì chỉ khó nhọc vì một đều ấy. Cho nên chẳng những là nó chẳng nhờ những của ấy, mà lại phải khó nhọc hơn người ta. Vả lại dầu mà nó đặng hết mọi của thế gian, thì cũng chẳng an lòng đâu, vì chưng những sự lành thế gian nầy, thì chẳng làm cho phỉ lòng phỉ dạ đặng. Ấy vậy lòng tham lam mê của cải, thì làm cho khốn về phần xác, lại khốn về phần linh hồn nữa, kẻ có lòng

Digitized by Google

mê của cải làm vậy, thì thường phạm nhiều tội khác kể chẳng xiết, vì nó tìm dịp cho đặng thêm tiền của, khi thì bày chước móc đàng nọ, khi thì lỗi phép công bình đàng kia, hoặc đặt nợ ăn lời, hoặc hà hiếp người ta; cùng làm nhiều đều dữ khác nữa. Lòng tham lam ấy che lấp trí khôn nó, cho nên chẳng còn sợ sự tội, cùng chẳng lấy các đều trái phép công bình làm tội nữa. Nhơn vì sự ấy, xem như kẻ ấy chẳng còn thờ phượng Đ.C.T., một làm tôi thờ tiền của mà thôi.

Bởi đó cho nên ông thánh Phao-lô gọi sự mê tham của cải là giống tội thờ bụt, mà Đ.C.G. phán dạy rằng: chẳng ai đặng làm tôi hai chủ. Chẳng ai đặng yêu tiền của và kính mến Đ.C.T. người chẳng có ý cấm người ta giữ tiền của đâu, vì chưng người ta có đặng tiền của gì, thì bởi Đ. C.T. ban cho mà chớ. Nhưng mà người cấm để lòng mê yêu dấu tham tiền của quá lẽ mà thôi; người cấm sự tham lam làm vậy thì thậm phải, vì chưng của thế gian nầy người ta ước ao quá lẽ thì là của hèn chóng qua như gió chóng tan như khói vậy, mà chẳng hay làm cho an lòng an trí bao giờ đặng, lại thêm khó lòng và khó nhọc nhiều đàng. Sau khi chết thì lại phải để lại chẳng đam đặng đi gì theo mình. Nào những của hèn có đáng cho người ta yêu dấu nó quá lẽ làm vậy sao?

Vì vậy con hãy nhớ lời vua thánh Đa-vít khuyên bảo rằng: ví bằng mầy có nhiều tiền của thì đừng để lòng dính bén những của ấy làm chi, hoặc Đ.C.T. định cho con nên giàu có thì con đừng để của ra lòi tói cầm lòng con làm chi, một phải dùng nó cho phải phép để làm phước tùy

Digitized by Google

bực con. Nhược bằng Đ.C.T. định cho con ở khó khăn thì con đừng tham lam ước ao cho đặng nhiều của và nên giàu có làm chi; một phải chỉ tích của thiêng liêng là của vững bền đời đời mà thôi.

Lạy Chúa tôi, tôi xin Chúa tôi gìn giữ phù hộ cho tôi đặng khỏi lòng tham lam của hèn hạ thế gian hay là ước ao của người ta trái phép công bình. Tôi đã biết những của thế gian nầy hèn hạ thể nào. Nhơn vì sự ấy, hoặc Chúa tôi ban của cho tôi đặng giàu có thì xin Chúa tôi đừng để cho lòng tôi dính bén yêu chuộng của ấy quá lẽ. Nhưng mà xin Chúa tôi soi sáng trí khôn cho tôi biết đàng dùng nó mà làm cho sáng danh Chúa tôi. Nhược bằng thánh ý Chúa tôi định cho tôi ở khó khăn thiếu thốn mọi sự thì tôi xin chịu bằng lòng mà theo thánh ý Chúa tôi. Tôi chẳng có ý xin vàng bạc hay là của gì khác thế gian nầy cùng Chúa tôi, vì tôi đã biết những sự ấy chẳng làm ích gì cho tôi, lại có khi nó làm ngăn trở sự rỗi linh hồn nữa chăng? vậy tôi có một ý xin cùng Chúa ban ơn đặng ở đời nầy và phước thanh nhàn ở đời sau. Vì chưng có một sự ấy là chính sự lành thật và vững bền chẳng hay mất bao giờ, cùng là chính sự lành tôi nên ước ao và làm hết sức cho đặng hưởng nhờ. Dầu mà tôi khó khăn thể nào nếu tôi biết đàng kính sợ Chúa tôi và giữ mình sạch tội thì tôi đặng kể mình tôi là kẻ giàu có, sự ấy thì tôi lấy làm trọng hơn mọi sự thế gian nầy nhiều phần.

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ HAI MƯƠI CHÍN.

GIẢNG VỀ SÁU SỰ RĂN HỘI THÁNH.

THỨ NHỨT DẠY PHẢI GIỮ CÁC NGÀY CHÚA NHỰT.

Đ.C.G. đã ban quờn phép cho Hội thánh lập ra lề luật, và người truyền dạy cho các bổn đạo phải giữ lề luật ấy, cũng như lề luật người vậy. Vả lại kẻ nào nhìn lấy Hội thánh làm mẹ, thì người mới nhìn lấy kẻ ấy làm con. Kẻ có quờn phép ra lề luật làm vậy, là các đấng Đ.C.T. đã đặt, mà chăn giữ và cai trị các bổn đạo. Vì chưng đã có lời Đ.C.T. phán dạy cùng các đứng ấy rằng: Ai nghe lời chúng bay, nấy xem như nghe lời tao; bằng kẻ khinh dể chúng bay, thì ra như khinh dể tao vậy. Lại có lời khác rằng: ví bằng có ai chẳng nghe lời Hội thánh, thì hãy xem cầm nó như kẻ ngoại đạo vậy. Nhơn vì sự ấy, xưa nay Hội thánh hằng dùng lấy quờn phép ấy, mà lập ra lề luật về đều nọ đều kia. Cho nên khi đầu mới giảng đạo, thì các thánh Tông đồ ra nhiều lề luật cho bổn đạo phải giữ; mà trong kinh thánh thì kể truyện rằng: Ông thánh Phao-lô đi giảng đạo các nơi, thì người lấy quờn phép mà truyền đều nọ, răn dạy đều kia, mà các bổn đạo lấy lòng cung kính vưng cứ các đều ấy. Cũng một lẽ ấy, con phải lấy lòng cung kính vui mừng mà giữ các điều răn Hội thánh như làm vậy. Vì chưng nếu con chẳng chịu lụy vưng lời kẻ coi sóc linh hồn con thay mặt Đ. C.T., thì xem như con chẳng chịu lụy Đ.C.T. vậy.

Digitized by Google

Vốn điều răn Hội thánh thì nhiều, vì chưng từ Đ.C.G. ra đời cho đến rày, thì Hội thánh hằng ra lề luật mà truyền dạy đều nọ, hay là cấm đều kia. Nhưng mà ta quen kể sáu điều răn, phần thì bởi sáu sự răn ấy đều thuộc về hết mọi người, phần thì bởi sáu sự răn ấy chỉ cắt nghĩa mười sự răn Đ.C.T. cho rõ hơn.

Vì vậy điều răn thứ nhứt và điều răn thứ hai, thì chỉ dạy xem lễ và kiêng việc phần xác những ngày Chúa nhựt và các ngày lễ cả, khi trước ta giảng về điều răn Đ.C.T., thì ta đã nói về sự xem lễ và sự kiêng việc phần xác trong ngày Chúa nhựt. Cho nên trong đoạn nầy ta nói đến những ngày lễ cả khác, là những ngày con phải giữ như ngày Chúa nhựt vậy, nghĩa là con phải đi xem lễ, cùng kiêng việc xác và làm việc lành phước đức như quen làm trong ngày Chúa nhựt.

Những ngày lễ cả Hội thánh lập ra, thì người có ý nhắc lại các phép mầu nhiệm Đ.C.G. ra đời, như lễ Truyền tin, lễ Sanh nhựt, lễ Ba vua, lễ chịu nạn, lễ Phục sanh, lễ Hiện xuống, lễ Đ.C.G. lên trời, và lễ kính mình thánh máu thánh người cũng là lễ trọng, vì phép mầu nhiệm ấy là gốc, và cội rễ mọi ơn lành Đ.C.T. ban cho ta đặng rỗi linh hồn. Vậy Hội thánh lập ra lễ riêng mà nhớ lại phép mầu nhiệm rất trọng ấy, hầu giục lòng ta tạ ơn thờ phượng ngợi khen Đ.C.T. và thêm lòng sốt sắng tin cậy kính mến người hơn nữa.

Lại có lễ khác Hội thánh đã lập ra mà kính rất thánh Đ.C.B. và các thánh khác cho đặng tạ ơn Đ.C.T. vì những ơn rất trọng người đã ban cho các đứng ấy đặng sự cả sáng trên thiên đàng.

Digitized by Google

Hội thánh cũng đã có ý nhắc lại các nhơn đức những đứng ấy hầu giục lòng ta soi gương bắt chước, vì thấy phần thưởng rất trọng các đứng ấy đặng trên nước thiên đàng. Hội thánh lại có ý nhắc ta nhớ lại mình là kẻ hèn hạ yếu đuối, mà giục ta lấy lòng sốt sáng cầu xin cùng các đứng ấy bàu chữa ta trước mặt Đ.C.T. hầu đặng nhờ công nghiệp Đ.C.G. và thêm sức mạnh cho đặng đi dàng nhơn đức bắt chước các đứng thánh ấy và đáng lảnh phần thưởng như các đứng ấy nữa. Năm nào Hội thánh cũng nhắc lại những ơn trọng Đ.C.G. đã ban cho ta xưa nay, và những gương sáng các thánh đã để lại cho ta học đòi bắt chước.

Trong lễ luật đạo cũ thì Đ.C.T. cũng đã lập ra ít nhiều lễ trọng để mà nhắc lại những phép lạ người đã làm khi trước mà tỏ ra lòng thương dân Giu-đêu, Hội thánh lập các lễ cả, thì có ý bắt chước như giục lòng ta thờ phượng tạ ơn Đ.C.T., và thêm lòng sốt sáng kính mến Đ.C.T. Vì chưng trong những ngày ấy bổn đạo đi nhà thờ xem lễ và nghe giảng nghe đọc sách thì để nhớ lại những phép mầu nhiệm Đ.C.T. và những ơn người đã ban cho ta xưa nay.

Vì vậy cho con đặng giữ các ngày lễ cả thì con phải có ý mà hiệp một ý một lòng cùng Hội thánh là nhớ lại phép mầu nhiệm Đ.C.G. hay là nhơn đức đứng thánh nào, có ý kính thờ trong ngày ấy, và lấy lòng sốt sáng cầu xin cùng Chúa cho con đặng ăn mày ơn người, và nhớ phép mầu nhiệm ấy, con cũng phải giục lòng làm hết sức cho đặng bắt chước nhơn đức ông thánh nọ bà

Digitized by Google

thánh kia, có ý ngày sau lại thông công với người trên thiên đàng. Con cũng phải lấy lòng sốt sắng mà xin các đứng thánh ấy cầu bàu chữa con trước mặt Đ.C.G. cho con đặng ăn mày những ơn con thiếu thốn về phần linh hồn và phần xác nữa.

Lạy Chúa tôi, những lề luật Hội thánh Chúa tôi đã đặt ra, mà cai trị và coi sóc linh hồn tôi thì đáng kính dường nào. Vì chưng Hội thánh truyền dạy sự gì, thì người lấy danh và quờn phép Chúa tôi mà truyền dạy sự ấy. Vì vậy tôi xin chịu lụy vưng các lề luật ấy cho vui lòng, lại xin Chúa tôi ban ơn soi sáng trí khôn tôi cho đặng hiệp một ý một lòng cùng Hội thánh mà giữ các ngày lễ cả, nhớ lại các phép mầu nhiệm Chúa tôi đã làm để giục tôi lo liệu sự rỗi linh hồn, và thêm lòng sốt sắng tin cậy kính mến tạ ơn Chúa tôi, vì những ơn trọng người ban, Hội thánh cũng có ý cho tôi chỉ bắt chước các thánh ấy, nên tôi xin Chúa tôi mở lòng giúp sức cho tôi đặng cứ như làm vậy, và hằng nhớ Chúa tôi đã lập ra những phép mầu nhiệm rất trọng dường ấy, vì thương tôi. Phước trọng Chúa tôi đã ban cho các thánh, lẽ thì Chúa tôi cũng sẽ ban cho tôi, nếu tôi có siêng năng bắt chước nhơn đức các thánh ấy.

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI.

GIẢNG VỀ SỰ XƯNG TỘI MỘT NĂM MỘT LẦN.

Đ.C.G. đã lập ra phép giải tội, như bài thuốc rất linh nghiệm mà chữa các tật nguyền linh hồn,

Digitized by Google

là tha tội cho người ta, thì người có ý buộc hết mọi người phải chịu phép ấy; vốn có một phép ấy có sức tha tội cho kẻ đã chịu phép rửa tội, mà lại phạm tội. Nhưng mà Đ.C.G. chẳng hẹn khi nào cho người ta phải chịu phép giải tội. Nhơn vì sự ấy Hội thánh nhờ ơn Đ.C.T.T. soi sáng mãi, thì lấy quờn phép Đ.C.T. đã ban mà lập ra lề luật riêng, cho đặng cắt nghĩa lề luật Đ.C.G. về đàng ấy, và buộc mọi người có đạo khi đến tuổi khôn thì phải xưng tội ít là một năm một lần.

Bởi đó cho nên mọi người đã đến tuổi khôn, nghĩa là kẻ đã đủ trí khôn cho đặng phạm tội, thì buộc phải xưng tội ít là một năm một lần. Nếu chẳng cứ làm vậy, thì có tội rất nặng, vì kẻ sự ấy là chẳng chịu luỵ vưng lời Hội thánh trong đều trọng. Vì vậy điều răn ấy chẳng những là buộc kẻ lớn mà lại cũng buộc những con trẻ đã đến tuổi khôn, là từ tám tuổi sấp lên. Tuy rằng: những con trẻ ấy chưa có trí khôn là bao nhiêu, song thật nó đã đủ trí khôn mà phạm tội mất lòng Đ. C.T., nên kẻ làm cha mẹ, thì phải có ý tứ mà dạy con cái về đàng ấy, và lo cho nó đặng tập xưng tội, vưng phép Hội thánh, và giữ các phép trong đạo từ thuở nhỏ. Những cha mẹ làm biếng về đàng ấy, để cho con cái khôn lớn, mà chưa xưng tội lần nào, thì khỏi tội trọng làm sao đặng? con lại phải có ý tứ mà suy xét, vốn chẳng phải là Hội thánh dạy phải xưng tội đâu, song thật Đ.C,G. dạy xưng tội chịu phép giải tội mà chớ. Nhưng mà Hội thánh hẹn cho người ta biết chừng nào phải xưng tội mà thôi. Con đi xưng tội thì chớ, con lại phải xưng tội nên, là xưng hết các tội cho

Digitized by Google

ngay thật, và có lòng ăn năn dốc lòng chừa mới đủ. Vì chưng nếu người ta làm hư phép giải tội ấy là phạm đến sự thánh, cùng là tội rất nặng, thì có lẽ nào mà Đ.C.T. lấy sự ấy làm đủ, và kể là giữ điều răn người sao? Nhơn vì sự ấy kẻ nào đã xưng tội chẳng nên, hoặc vì xét mình chẳng kỹ, hay là giấu tội hoặc bởi chẳng có lòng ăn năn tội nên, chẳng dốc lòng chừa cho thật, hay là vì lẽ nào khác làm vậy, thì kẻ ấy chẳng những là mất tội làm hư phép giải tội mà lại phải kể là chẳng có vưng phép Hội thánh dạy xưng tội một năm ít là một lần, bởi vì xưng tội chẳng nên thì phải kể là như chẳng có xưng tội vậy.

Và lại cũng có nhiều kẻ ngờ rằng: Hội thánh đã buộc xưng tội một năm một lần, nếu làm biếng bỏ qua nhiều năm mà chẳng xưng tội thì phạm một năm một tội mà thôi. Sự ấy chẳng phải, vì Hội thánh ra lề luật dạy xưng tội một năm một lần thì xem như bắt người ta trả nợ cùng Đ.C.T. vậy, ấy vậy như kẻ mắc nợ người ta, hễ nhớ nợ mình mà dốc lòng chẳng muốn trả lần nào, thì nó phạm tội lần ấy. Cũng một lẽ ấy, kẻ đã bỏ qua năm mà chưa xưng tội, hễ nhớ sự ấy lần nào mà chẳng dốc lòng tìm đến cho đặng xưng tội, thì nó phạm tội lần ấy. Nhơn vì sự ấy, kẻ bỏ xưng tội đã lâu năm làm vậy, thì chẳng những là nó phạm một năm một tội trọng, lại mọi khi suy đến sự tội ấy mà chẳng dốc lòng chừa, thì những chồng chập nhiều tội lỗi chẳng ai kể cho cùng.

Sau nữa con hãy xét ý Hội thánh thể nào? Vốn Hội thánh buộc người ta xưng tội một năm một

Digitized by Google

lần thì kém lắm, vì nhơn loài yếu đuối năng ngã phạm tội, vậy như giản ra một năm mà xưng tội thì ra thiệt hại lắm, Hội thánh lại sợ hoặc ra lề luật dạy người ta xưng tội một năm nhiều lần, thì nhiều kẻ lấy làm nặng lòng mà bỏ, lại phạm nhiều tội vì đều ấy chăng? Nhơn vì sự ấy, Hội thánh thương linh hồn con cái mà mở phép rộng làm vậy. Vậy con xưng tội một năm một lần thì vốn đặng kể là vưng lời Hội thánh và chẳng ai bắt tội đặng, nhưng mà chưa đủ lẽ xưng mình hiệp một ý cùng Hội thánh, vì Hội thánh ước ao cho con xưng tội một năm nhiều lần, nhứt là khi con phạm tội nặng, vì chưng Đ. C. T. buộc những kẻ mắc tội nặng phải trở lại cùng người cho kíp, đừng giản ra lần lựa rày mai, kẻo liều mình mất linh hồn sa địa ngục chăng? Vậy phải chạy đến cùng đứng làm thầy cho đặng nhờ người giúp trở lại cùng Đ. C. T., vì hễ mắc tội trọng thì phải dấu tích về phần linh hồn khốn nạn lắm, kẻ nào phải dấu tích đau đớn về phần xác có giản ra rước thầy thuốc sao?

Vả lại kẻ quen xưng tội một năm một lần mà thôi, thì thường thường ra khô khan nguội lạnh; mắc nhiều tính mê nết xấu, vì giản ra trót một năm mà xưng tội, thì khó giữ mình sạch tội trọng. Nhơn vì sự ấy, Hội thánh muốn cho các bổn đạo năng xưng tội, phần thì cho đặng sức mạnh, và giữ mình sạch tội trọng, phần thì cho đặng kíp khỏi sự tội trọng đã ngã phạm, và sống lại về phần linh hồn. Vậy phải siêng năng xưng tội một năm một lần thì chớ, lại phải ra sức xưng

Digitized by Google

tội một năm nhiều lần, nhứt là khi thấy mình mắc tội trọng mà linh hồn đã chết trước mặt Đ. C.T. thì càng phải ra sức tìm đến cùng đứng làm thầy cho đặng xưng tội mà lo phần linh hồn cho kíp. Việc nào người ta chẳng làm mấy khi, thì khó làm nên việc ấy. Cũng một lẽ ấy, nếu con chẳng năng xưng tội thì con cũng khó xưng tội nên.

Lạy Chúa tôi, Chúa tôi đã sắm một bài thuốc rất lành mà chữa các tật nguyền linh hồn tôi, phép giải tội ấy là bài thuốc rất lành hay làm cho linh hồn tôi đặng thanh sạch. Hội thánh dạy tôi xưng tội một năm ít là một lần, thì có lẽ nào mà tôi dám vô nhơn bội ngãi lấy lề luật ấy làm nặng nề và khó giữ sao?

Lạy Chúa tôi, tôi chẳng dám bạc ngãi cùng Chúa tôi cho đến đỗi ấy, tôi chẳng dám khinh dể mà bỏ bài thuốc rất lành dường ấy, tôi chẳng những là sẵn lòng vưng phép Hội th' dạy xưng tội một năm một lần, mà lại tôi cũng có ý cứ lời Hội thánh khuyên bảo sự xưng tội nhiều lần, nhứt là khi ngã phạm tội nặng nề, thì tôi càng vội vàng chạy đến cùng đứng làm thầy cho đặng chịu phép giải tội trở lại cùng Chúa tôi, chẳng còn làm nghịch cùng Chúa, và khỏi sa địa ngục vô cùng. Nếu tôi trễ nải chẳng ra sức trở lại cùng Chúa cho kíp, thì chẳng phải là sự vô phép và khinh dể Chúa tôi, và liều mình mất linh hồn sa địa ngục sao?

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI MỐT.

GIẢNG VỀ SỰ CHỊU MÌNH THÁNH Đ. C. G. TRONG MÙA PHỤC SINH.

Hội thánh ra lề luật mà buộc bổn đạo xưng tội một năm một lần, lại lấy phép nhặt mà buộc bổn đạo dọn mình chịu lễ một năm ít là một lần trong mùa phục sinh. Hoặc có ai lấy làm khinh làm dễ, mà cả lòng bỏ xưng tội chịu lễ làm vậy, thì cấm nó chẳng cho vào nhà thờ khi nó còn sống, mà khi nó chết đoạn, thì cũng chẳng để xác nó như thói kẻ có đạo nữa.

Hội thánh lấy làm nặng mà buộc bổn đạo dọn mình chịu lễ trong mùa phục sinh, và cứ phép thẳng vuối những kẻ chẳng giữ làm vậy, thì biết dấu điều răn ấy trọng lắm, cho nên kẻ nào cả lòng bỏ vì làm biếng, thì chẳng có lẽ nào mà khỏi tội rất nặng. Vốn khi đầu chẳng có lề luật buộc bổn đạo cho nhặt làm vậy, bởi vì bổn đạo đời trước thì có lòng sốt sắng lắm, và quen chịu lễ hằng ngày. Đời ấy những kẻ đi xem lễ, thì cũng quen dọn mình chịu lễ nữa, sau thì có kẻ trễ nải bớt lòng sốt sắng thì dọn mình chịu lễ những ngày lễ cả mà thôi. Sau nữa lần lần bổn đạo ra khô khan nguội lạnh cho đến đỗi có kẻ bỏ trót năm mà chẳng dọn mình chịu lễ. Nhơn vì sự ấy, Hội thánh mới ra lề luật mà buộc nhặt làm vậy.

Hội thánh đã ra lề luật làm vậy, bởi vì người là mẹ nhơn lành biết sự chịu lễ là sự trọng sự cần, và có ích là dường nào. Vì chưng đã có lời

Digitized by Google

Đ.C.G. phán dạy tỏ tường rằng: nếu hay chẳng ăn uống mình cùng máu thánh tao, thì chẳng đặng sống đời đời, cho nên mình và máu thánh Đ.C.G. là như của nuôi linh hồn ta cho đặng sống trước mặt Đ. C. T. Dầu Đ. C. G. ra điều răn buộc bổn đạo chịu lễ làm vậy mặc lòng, song người chẳng có hẹn khi nào người ta phải dọn mình chịu lễ, hay là phải dọn mình chịu lễ mấy lần, người để việc ấy mặc ý Hội thánh định. Nhơn vì sự ấy, Hội thánh đã chỉ định mùa phục sinh cho người ta lo việc trọng ấy, phần thì bởi vì mùa phục sinh là chính mùa dân Giu-dêu trong đạo cũ quen ăn thịt con chiên lễ Phan-xi-ca, là hình bóng mình thánh máu thánh Đ. C. G., phần thì bởi vì mùa phục sinh là lễ Đ. C. G. sống lại, cũng là hình bóng sự ta đặng sống thiêng liêng về phần linh hồn, cho nên Hội thánh muốn cho bổn đạo cứ mùa ấy mà chịu mình thánh Đ. C. G. cho đặng sức mạnh mà giữ sự sống thiêng liêng ấy cho trọn, song le những nơi nước An-nam có ít thầy cả lắm, chẳng có lẽ nào mà các bổn đạo đặng xưng tội chịu lễ trong mùa phục sinh hết thảy, thì cứ mùa nào mà xưng tội chịu lễ cũng đặng, miễn là chịu lễ một năm một lần thì khỏi tội.

Sau nữa con phải có ý tứ mà nhớ Hội thánh ra lề luật buộc người ta xưng tội chịu lễ một năm một lần mà thôi, thì ngờ là mở phép rộng, song ý Hội thánh ước ao cho các bổn đạo năng dọn mình chịu lễ, nhứt là trong các ngày lễ trọng. Vả lại cũng có lời tòa công luận kia dạy rằng: chớ chi các bổn đạo đi xem lễ lần nào, thì đặng dọn mình chịu lễ lần ấy, như thói quen các bổn đạo

Digitized by Google

đời trước; Hội thánh ước ao làm vậy thì phải lắm. Vì chưng mình thánh Đ. C. G. là của nuôi linh hồn ta, vậy người ta dọn mình chịu lễ một năm một lần mà thôi, thì chẳng đủ cho đặng giữ sự sống linh hồn, người ta nuôi xác một ngày nhiều bửa, mà lấy một năm một bửa cho đặng nuôi linh hồn mà thôi, thì sao phải? Mình thánh Đ. C. G. là mạch mọi sự lành, vậy như con có lòng mến người, và biết đàng lo phần linh hồn, thì con ước ao cho đặng năng xưng tội chịu lễ như các bổn đạo đời trước, phần thì cho đặng tỏ ra lòng kính mến Đ. C. G., phần thì cho đặng mọi ơn lành để nuôi linh hồn cho đặng sống.

Vã lại con đã biết và tin thật Hội thánh chẳng những là dạy con chịu lễ một năm một lần, lại người có ý dạy con phải chịu lễ cho nên: nghĩa là lấy lòng cung kính sốt mến và sạch tội mà dọn mình chịu mình thánh Đ. C. G. Vì chưng nếu con liều mình chịu lễ chẳng nên: là chịu lễ đang khi còn mắc tội trọng, thì chẳng những là chẳng đặng ích gì cùng chẳng kể là vưng phép Hội thánh, mà lại con cũng thêm tội rất nặng, là phạm đến mình thánh máu thánh Đ.C.G. Bởi đó cho nên kẻ đã làm biếng xưng tội chịu lễ một năm một lần, hay là kẻ đã làm sự ấy chẳng nên, thì kẻ ấy hằng mắc nợ cùng Đ. C. T. cho đến khi nó lo việc ấy cho nên.

Lạy Chúa tôi, lề luật Hội thánh đã ra mà buộc tôi chịu lễ một năm một lần, thì rất tốt và làm ích cho tôi là dường nào. Nào có sự gì trọng, và làm ích cho linh hồn tôi, cho bằng lại bàn ăn tiệc Chúa tôi đã dọn, là chịu mình cùng máu thánh

Digitized by Google

Chúa tôi sao? Có lẽ nào tôi dám liều mình bỏ ơn trọng ấy, mà làm hại linh hồn tôi dường ấy. Lạy Chúa tôi, tôi mơ ước khát khao chịu mình thánh Chúa tôi, cho đặng kíp hiệp làm một cùng Chúa tôi, và tỏ ra lòng kính mến Chúa tôi. Nhơn vì sự ấy, chẳng những là tôi sẵn lòng vưng lời Hội thánh, tôi dốc lòng làm hết sức, cho đặng năng chịu lễ; nhứt là trong các ngày lễ trọng, như tôi đã biết ý Chúa tôi, và Hội thánh đã ước ao làm vậy. Tôi càng ngày đặng ăn bánh thiêng liêng ấy, là của nuôi các thánh thiên thần, thì tôi càng đặng ích, và càng lấy làm vui mừng. Vì vậy tôi xin Chúa tôi hằng phù hộ cho tôi đặng dọn mình chịu lễ nên, và xứng đáng đẹp lòng Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI HAI.

GIẢNG VỀ SỰ ĂN CHAY.

Hội thánh dạy bổn đạo ăn chay trót mùa chay cả, và một ít ngày trong năm nữa. Vốn sự ăn chay, là ăn một ngày một bữa mà thôi, và kiêng giống nọ giống kia; như thịt, cho đặng hãm mình mà đền tội. Mùa chay cả là 40 ngày, các bổn đạo quen ăn chay trước các ngày lễ Phục Sinh. Bổn đạo quen ăn chay trót mùa chay cả làm vậy đã lâu ngày lắm; vì các thánh tông đồ đã lập ra thói ấy, cho nên ta phải lấy thói ấy làm trọng là dường nào.

Vả lại từ các thánh tông đồ đến rày, các bổn đạo mọi nơi trong Hội thánh, đã quen ăn chay trong mùa ấy. Nhơn vì sự ấy, ta càng phải cộ

Digitized by Google

lòng kính, và giữ lề luật ấy cho chính đính. Vì vậy các thánh tông đồ đã lập mùa chay cả làm vậy; phần thì có ý bắt chước Đ.C.G. thuở xưa khi người dọn mình giảng đạo thánh, thì lên rừng mà ăn chay 40 đêm ngày, chẳng ăn uống đi gì; phần thì có ý cho bổn đạo đặng dọn mình thông công sự thương khó Đ.C.G., và nhờ ơn Đ.C.G. sống lại nữa. Trong mùa chay cả, thì bổn đạo đời trước quen ăn chay nhặt hơn các ngày chay khác nhiều phần. Vì chưng trong các ngày ăn chay khác, thì đặng phép ăn bữa khi qua trưa rồi; bằng trong mùa chay cả, thì mặt trời lặn rồi, người ta mới đặng ăn bữa. Vã lại bổn đạo đời ấy, chẳng lấy sự chay làm đủ, song trót mùa ấy, thì cũng chí hãm mình đàng khác, chẳng dám làm sự gì cho vui cười, hay là truyện trò, một chỉ làm việc lành; thức khuya cầu nguyện ăn năn khóc lóc mà đền tội, và làm nhiều việc lành phước đức khác làm vậy. Mà lại có bớt tốn của ăn, thì lấy của ấy làm phước bố thí cho kẻ khó khăn. Các bổn đạo đời trước quen hãm mình ăn chay trót mùa chay cả, và lấy lòng sốt sắng giữ thói quen ấy khắp mọi nơi trong Hội thánh, thì cũng đã lâu đời. Đến sau lần lần, có kẻ lấy sự ăn chay cho nhặt làm vậy, làm nặng nề khó lòng. Nhơn vì sự ấy, Hội thánh mở phép rộng tha cho bổn đạo đặng cứ giờ trưa mà ăn bữa, khi ấy đang còn buộc nhặt ăn một ngày một bữa mà thôi. Đến sau lại có nhiều kẻ lấy sự ăn một bữa làm khó chịu lắm, nên lần lần ra thói quen còn cứ bây giờ, là ngày ăn chay, thì ăn một bữa no khi trưa, và đến tối thì lại đặng ăn ít nhiều vậy. Sự ấy thì chẳng phải là tại

Digitized by Google

Hội thánh mở phép rộng mà tha làm vậy đâu; một bởi bổn đạo đâu đó lấy làm quen, mà Hội thánh làm thinh vậy mà thôi. Đến rày đã nên thói quen, mà bổn đạo chẳng có tội gì nữa.

Sự ăn chay bốn mùa là phép ăn chay đầu hết mỗi một mùa đặng ba ngày, Hội thánh đã lập phép ấy, thì có ý làm việc lành phước đức ấy mà dưng trót mùa cho Đ.C.T., lại có ý đền vì tội, và xin Chúa cho đặng an nhàn mọi đàng. Ăn chay bốn mùa thì cũng có ý cầu xin cùng Đ.C.T. cho các đứng lên phẩm trực Hội thánh bởi vì quen truyền chức cho các thầy trong những ngày ấy. Hội thánh lấy sự truyền chức cho các thầy làm việc rất trọng, nên bảo các bổn đạo hiệp một ý một lòng cùng nhau dưng việc lành phước đức cầu xin cùng Đ.C.T. cho đặng các thầy cả có lòng sốt sắng làm cho danh Cha cả sáng và coi sóc người ta trong việc linh hồn cho nên.

Sau nữa Hội thánh cũng buộc bổn đạo ăn chay những ngày áp các lễ trọng. Vì chưng đời trước khi đến lễ trọng nào thì bổn đạo quen hiệp lại vuối nhau trong nhà thờ mà thức cả đêm những đọc kinh cầu nguyện cho đặng dọn mình giữ lễ trọng ấy, cũng như đời bây giờ ngày áp lễ sanh nhựt Đ.C.G. thì ta quen thức đầy cho đặng xem lễ nữa đêm. Vậy rày chẳng còn quen thức cả đêm áp các ngày lễ trọng làm vậy, nhưng mà Hội thánh dạy ăn chay ngày áp những ngày lễ ấy cho đặng lấy lòng sốt sắng mà dọn mình thông công trong những ngày ấy nữa.

Ấy lề luật chung Hội thánh đã lập ra về sự ăn chay thì làm vậy. Vốn lề luật buộc hết mọi người

Digitized by Google

đừng kể những kẻ chưa có tuổi, hay là kẻ liệt lào tuổi tác, bởi vì Hội thánh là mẹ lành các bổn đạo hay thương con cái lắm, thì chẳng dạy sự quá sức người ta bao giờ. Trong nước An-nam nầy thì càng có phép rộng hơn nữa. Vì chưng toà thánh suy xét bổn đạo An-nam nầy là bổn đạo mới còn yếu đuối thì muốn tỏ ra lòng thương, chẳng lấy phép thẳng mà buộc ăn chay cho nhặt, như các bổn đạo các nước khác. Nhơn vì sự ấy toà thánh mở phép rộng mà tha nhiều ngày ăn chay cho bổn đạo An-nam, và buộc kẻ ấy ăn chay một năm là chín ngày mà thôi; là các ngày thứ sáu trong mùa chay cả và ngày áp lễ sinh nhựt Đ.C.G, cùng ngày thứ bảy trước lễ phục sinh, còn các ngày chay khác thì chẳng buộc ăn chay, một kiêng thịt mà thôi.

Vì vậy con phải có ý tứ nhớ Hội thánh dạy ăn chay, thì có ý cho bổn đạo đặng dịp mà hãm mình đền tội. Tòa thánh đã lấy lòng thương mà mở phép rộng vuối con, và tha nhiều ngày ăn chay, mà con đã biết tội lỗi con thì chẳng kém các tội lỗi bổn đạo các nước khác, cho nên hoặc con lấy lòng sốt sắng mà ăn chay đủ ngày như các bổn đạo khác là sự tốt lắm. Nhược bằng con chẳng có sức ăn chay làm vậy, thì ít nữa là con phải ép mình mà vưng phép tòa thánh, và ăn chay cho nhặt những ngày tòa thánh dạy con phải ăn chay, mà hoặc con có lẽ nào phải mà ăn chay chẳng đặng, thì con phải ra sức hãm mình cách khác, cho đặng bổ lại sự ấy và đền tội con, nhứt là con phải bằng lòng chịu những sự khốn khó Đ.C. T. định cho con gặp hằng ngày, và dưng những

Digitized by Google

sự ấy cho Đ. C. T. thay về sự ăn chay.

Lạy Chúa tôi, tôi suy các bổn đạo đời trước có lòng sốt sắng hãm mình ăn chay cả thể làm vậy, mà tôi thì yếu đuối ít nhơn đức dường nầy, thì lấy làm hổ ngươi thẹn thuồng lắm. Vả lại dầu mà rày Hội thánh chẳng còn buộc ăn chay cho nhặt như đời trước, song tôi cũng chẳng có sức bắt chước các bổn đạo các nước khác, mà đã phải mở phép rộng cho tôi, thì càng xấu hổ hơn nữa. Vì chưng tội tôi thì nhiều, mà việc đền tội thì ít lắm. Nhơn vì sự ấy, tôi xin Chúa tôi đoái lòng thương mà thêm sức cho tôi đặng lấy lòng sốt sắng mà vưng phép Hội thánh và ăn chay cho trọn. Vả lại hằng ngày tôi phải sự khốn nạn khi thì đói khát rách rưới, khi thì đau đớn bịnh hoạn, thì tôi xin bằng lòng chịu những sự ấy, và dưng những sự ấy cho Chúa tôi, mà đền tội thay vì ăn chay.

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI BA.

GIẢNG VỀ SỰ KIÊNG THỊT NGÀY THỨ SÁU, VÀ NGÀY THỨ BẢY.

Trong điều răn thứ sáu thì Hội thánh dạy ta kiêng thịt các ngày thứ sáu thứ bảy cả năm, nếu con có ý tứ mà suy xét vì ý nào mà Hội thánh đã dạy làm vậy, thì con liền lấy làm trọng, và sẵn lòng vưng cứ điều răn ấy. Vốn Hội thánh là bạn Đ. C. G. cùng là mẹ các bổn đạo, có quờn phép Đ. C. G. ban cho, mà truyền đều nọ dạy đều kia, cho nên dầu mà con chẳng biết vì ý nào mà Hội thánh dạy thể nọ thể kia, thì con cũng phải lấy lòng

Digitized by Google

cung kính mà vưng cứ. Hội thánh dạy ta kiêng thịt, thì người có ý rất lành và cứ lẽ rất phải, ngờ là giục lòng bổn đạo hằng nhớ Đ. C. G. khuyên bảo ta hãm mình ăn chay đền tội, và dẹp tính xác thịt, hầu giữ mình khỏi phạm tội về sau. Ta là kẻ có tội, thì ta phải chịu khó mà ăn năn đền tội. Vả lại ta phải nhiều bịnh hoạn tật nguyền về phần linh hồn, cho nên ta phải uống thuốc cho đặng chữa các tật nguyền ấy, chẳng có người nào mà chẳng mắc tội, cho nên ai ai phải chịu khó hãm mình đền tội, vì có một sự chịu khó hãm mình, có sức đền tội và trả nợ ta đã mắc cùng Đ. C. T. Lại ai đều cũng mắc tính mê nết xấu, mà người ta hãm mình chịu khó, thì mới dẹp đặng xác thịt và các tính mê nết xấu.

Ấy là ý Hội thánh cứ mà dạy bổn đạo kiêng thịt và ăn chay, vì đã biết sự hãm mình chịu khó là sự rất cần cho ta, nhưng mà cũng biết ta yếu đuối, và tính xác thịt ta lấy sự hãm mình làm khó, cho nên chẳng có mấy kẻ sẵn lòng lấy ý riêng mà hãm mình cho xứng đáng. Nhơn vì sự ấy, Hội thánh thương con cái kẻo thiệt, mà lấy quờn phép buộc làm đều nọ đều kia cho đặng hãm mình đền tội, chẳng khác chi như mẹ lành thấy con cái đau đớn mà chẳng muốn uống thuốc, vì lấy làm cay đắng khó uống, thì mẹ ấy lấy phép mà ép con uống thuốc ấy.

Song le đừng kể ý chung Hội thánh dạy bổn đạo kiêng thịt ngày thứ sáu ngày thứ bảy, lại cũng có ý riêng phải lẽ hơn nữa. Vì chưng vốn Hội thánh đã nhìn lấy ngày Chúa nhựt để nhớ sự Đ. C. G. sống lại, thì lại nhìn lấy ngày thứ sáu

Digitized by Google

mà nhớ sự thương khó Đ. C. G. Vì vậy ngày Chúa nhựt thì Hội thánh chỉ vui mừng về sự Đ. C. G. sống lại, là gốc mọi sự lành cho ta, cùng là nền những sự ta trông cậy cho đặng rỗi linh hồn, cũng một lẽ ấy, trong ngày thứ sáu Hội thánh muốn cho các bổn đạo lo buồn đau đớn ăn năn tội lỗi, vì các tội lỗi ta đã làm cho Đ. C. G. phải đóng đinh trên cây thánh Giá chịu nạn chịu chết mà đền vì những tội ấy. Nhơn vì sự ấy, đời trước các bổn đạo quen ăn chay các ngày thứ sáu, có ý nhớ và thông công sự thương khó Đ. C. G. Đời ấy các bổn đạo cũng đã quen ăn chay các ngày thứ bảy nữa, phần thì bởi có ý nhớ sự Đ. C. G. đã phải táng xác và ở trong mồ trót ngày ấy, phần thì có ý làm việc lành ấy cho đặng dọn mình giữ ngày Chúa nhựt, đến sau có nhiều kẻ lấy sự ăn chay hai ngày ấy làm nặng quá, mới đổi sự ăn chay ra kiêng thịt mà thôi. Nhơn vì sự ấy, rày Hội thánh chẳng còn buộc ăn chay hai ngày ấy, một buộc phải kiêng thịt mà thôi. Lề luật ấy buộc nhặt hơn lề luật ăn chay nhiều phần, vì chưng dầu mà những con trẻ thì cũng buộc phải kiêng thịt hai ngày ấy như người lớn vậy. Hoặc người ta đau đớn lắm, hay là có đều gì khác phải lẽ, thì mới khỏi giữ luật ấy.

Bởi đó cho nên con phải nhớ Hội thánh dạy kiêng thịt vì ý nào, và ra sức hiệp một ý ấy mà hãm mình đền tội và nhớ sự thương khó Đ.C.G. Vì chưng vốn con ăn giống nọ kiêng giống kia là đều rất nhỏ mọn trước mặt Đ.C.T. Nhưng mà con vưng phép Hội thánh và có ý hãm tính xác thịt thì chẳng phải là việc nhỏ mọn đâu. Vì chưng Đ.C.T.

Digitized by Google

đã truyền dạy các đều ấy chúc cho con, nên ý con càng ngay lành và làm việc ấy cho đặng vưng lời Hội thánh, lại hãm xác thịt, thì càng có công trước mặt Đ.C.T. mà đền tội, và trả nợ con mắc cùng người.

Lạy Chúa tôi, tôi là kẻ có tội, và mắc nợ cùng Chúa tôi nhiều đàng. Nhơn vì sự ấy, tôi chịu khó hãm mình đền tội ấy thì tôi mới kể là liệu việc rồi linh hồn. Nếu Chúa tôi để sự hãm mình đền tội mặc ý tôi, lẽ thì tôi theo tính xác thịt chẳng làm việc gì, lại thiệt hại linh hồn tôi lắm. Nhơn vì sự ấy, Hội thánh thương tôi thì lấy quờn phép mà dạy tôi phải hãm mình thể nào, mà Hội thánh dạy làm vậy, thì tôi lấy làm mừng, vì sự vưng cứ lời ấy, thì chẳng những sinh công nghiệp bởi việc lành mà ra, lại có công vưng lời chịu lụy Hội thánh nữa. Vã lại tôi có ý hiệp một lòng cùng các bổn đạo khắp mọi nơi đang hãm mình như làm vậy, thì việc ấy càng có sức mà đền tội, và đẹp lòng Chúa tôi, vì các việc tôi làm mà đền tội thì nhỏ mọn và có ít sức lắm; song việc ấy hiệp làm một cùng những việc các bổn đạo khắp mọi nơi, thì nên việc trọn công trước mặt Đ.C.T. Nhơn vì sự ấy, Chúa tôi đã soi sáng Hội thánh cho ra lề luật thể ấy, thì tôi lấy làm mừng và dốc lòng vưng như làm vậy.

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI BỐN.

GIẢNG VỀ SỰ TỘI.

Có lời ông thánh Tô-bi-a khuyên bảo con rằng: Ớ con, con đừng phạm tội bao giờ cùng đừng

Digitized by Google

phạm đến điều răn Chúa bao giờ.
Sự tội là sự chẳng chịu lụy vưng cứ lề luật Đ.C. T. hoặc bởi làm sự Đ.C.T. đã cấm, hay là chẳng làm sự người đã truyền dạy, hoặc bởi chẳng chịu lụy vưng lời Đ.C.T., hay là phạm đến lề luật người. Sự tội mất lòng Đ.C.T., và phạm đến người. Vì chưng kẻ nào phạm tội cách nào chống nghịch chẳng muốn vưng quờn phép vô cùng người là đứng cội rễ và cai trị mọi sự. Mọi sự trên trời dưới đất đều vưng phục người, có một kẻ phạm tội thì bất phục làm nghịch cùng người. Cho nên kẻ ấy là kẻ vô phép cùng người quá lẽ, chẳng khác chi như đứa tôi tá kia dám nói cùng chủ mình rằng: tôi chẳng muốn làm tôi. chẳng muốn chịu lụy vưng lời người nào. Nào có sự gì vô phép cho bằng đều ấy sao? Vốn kẻ phạm tội thì chẳng lấy lời nói mà thưa cùng Đ.C·T. cách vô phép làm vậy, nhưng mà nó lấy việc làm mà tỏ ra lòng nghịch thể ấy, thì càng vô phép hơn nữa. Vì chưng Đ.C.T. muốn cho nó làm đều nọ mà nó chẳng chịu làm. Đ.C.T. cấm chẳng cho làm đều kia, mà nó quyết làm đều ấy, ví dụ Đ.C.T muốn cho người ta thờ phượng một mình người, mà có kẻ cả lòng thờ bụt thần ma quỉ. Đ.C.T. cấm ăn trộm ăn cướp, mà kẻ có tội cả quyết ăn trộm ăn cướp. Nào có sự gì nghịch và vô phép cùng Đ.C,T. cho bằng cách ăn ở làm vậy sao?

Vả lại sự tội chẳng những là vô phép cùng Đ.C.T. quá lẽ, mà lại sự ấy cũng là sự vô nhơn bội nghĩa cùng người nữa. Vì chưng kẻ phạm tội mất lòng đứng nào? nó mất lòng đứng đã dựng nên nó, cùng là đứng hằng gìn giữ cho nó sống,

Digitized by Google

và làm mọi sự lành cho nó, nào người ta đặng sự gì phần hồn, hay là phần xác, thì chẳng bởi Đ.C.T. mà ra sao? mà kẻ phạm tội thì nó cũng dùng sức lực, và những sự lành Đ.C.T. đã ban cho nó mà phạm tội mất lòng người. Cho nên nó ra vô nhơn bội nghĩa hơn kẻ làm con mà cả lòng phạm đến Cha mẹ nhiều phần, sự ấy thì gớm lạ là dường nào. Có khi xưa nay con chưa hiểu cho rõ sự tội là sự xấu xa vô nhơn bất nghĩa cùng Đ.C.T. là thể nào. Âu là các điều ta đã nói mới rồi thì đã đủ cho con hiểu sự ấy ít nhiều. Nhưng mà nếu con muốn hiểu cho rõ hơn nữa thì hãy có ý tứ mà suy và nhớ Đ.C.G. đã phải chịu khó chịu nạn chịu chết mà đền tội là thể nào. Nếu người ta chẳng có mắc tội nào, thì Đ.C.G. chẳng phải xuống thế làm người cùng chẳng phải đổ máu mình ra làm chi. Cho nên sự tội đã giết Đ.C.G.

Nếu con có ý mà suy lẽ ấy cho kĩ thì đã đủ cho con lấy sự tội làm gớm trên hết mọi sự. Vì chưng sự tội là giống độc dữ xấu xa cho đến đỗi phải có con Đ.C.T. chịu khốn chịu nạn dường ấy, thì mới phá nó đi đặng.

Vã lại con hãy có ý tứ mà suy Đ.C.T. ghét sự tội và luận phạt nó thể nào, thì con càng hiểu sự ấy cho rõ hơn nữa. Những sự khốn khó người ta đã chịu ở thế gian nầy, như đau đớn, tật bịnh, đói khát, cùng sự chết, và những sự cực nạn khác người ta thường gặp hằng ngày, thì đều bởi sự tội mà ra hết thảy thảy. Vì chưng nếu loài người ta chẳng mắc tội gì thì nào Đ.C.T. có để cho người ta phải sự khốn khó ở thế gian nầy dường ấy sao? Song những sự khốn khó Đ.C.T. dùng lấy

Digitized by Google

mà phạt sự tội ở đời nầy thì hãy còn nhẹ lắm, dầu mà Đ.C.T. là đứng lòng lành vô cùng, song người cũng cứ phép công bình mà sắm các hình khổ quái gở vô cùng trong địa ngục mà phạt sự tội nữa. Vốn các sự khốn khó ấy thì bởi một tội mà ra, là tội tổ tông truyền, như lời ông thánh Phaolô dạy rằng: Cả và loài người ta mắc phải sự khốn khó vì một người, là ông A-dong, bởi vì mỗi người đều mắc tội ông ấy, mà tội ấy gọi là tội tổ tông truyền, vì tổ tông đã truyền tội ấy lại cho cả và loài người ta, mà khi người ta mới sanh ra thì đã mắc tội ấy rồi. Tội ấy là gốc và cội rễ những tội lỗi khác ta quen phạm hằng ngày. Tại tội ấy mà người ta mắc tính xác thịt tính mê nết xấu mà hay chìu về đàng tội.

Còn những tội lỗi người ta thường phạm hằng ngày có bốn gốc nầy, là lòng động, lòng lo, miệng nói, mình làm, và mình bỏ những việc đứng bực mình phải làm; vì chưng lề luật Đ.C.T. chẳng những là cấm người ta làm sự chẳng nên, mà lại cấm sự lòng động lòng lo tư tưởng ước ao sự chẳng nên nữa. Cho nên phép đạo chẳng những là dẹp tai và miệng người ta làm tội, mà lại dẹp trí khôn, và lòng người ta suy đến sự tội nữa; bởi vì những sự chẳng nên người ta làm ra bề ngoài, thì bởi trong lòng mà ra. Lòng là gốc các tội lỗi, nên những lời nói và việc người ta làm, thì bởi gốc ấy mà ra.

Sau nữa các tội lỗi người ta thường phạm hằng ngày, thì chia ra làm hai thứ, một là tội trọng, hai là tội nhẹ. Bao giờ người ta phạm đến lề luật Đ.C.T. trong sự trọng mà chẳng phải là

Digitized by Google

vô linh, thì gọi là tội trọng. Vốn chẳng có sự gì khốn khó và xấu xa cho bằng tội trọng, vì chưng tội ấy thì làm cho người ta mất ơn và lỗi nghĩa cùng Đ.C.T., nó giết linh hồn ta, và nó làm cho ta lìa khỏi Đ.C.T. là sự sống linh hồn ta, nó cũng làm cho ta đáng mất linh hồn sa địa ngục đời đời. Bao giờ người ta đã ngã phạm một tội trọng, thì liền nên kẻ làm tôi ma qui và làm nghịch cùng Đ. C.T. Kẻ ấy cũng đáng Đ.C.T. ghét và oán thù đời đời; vì vậy nào có sự gì gớ lạ gớm ghiếc cho bằng tội trọng sao? cho nên con phải ghét và sợ sự tội là dường nào. Vả lại con phải làm hết sức mà lánh cho khỏi tội là dường nào nữa. Nếu con có ý tứ mà suy các đều cho kĩ, thì ắt là con sẵn lòng chịu mọi sự khốn khó ở thế gian nầy, cùng chẳng dám liều mình phạm một tội trọng mất lòng Đ.C. T. làm vậy. Kìa bà Blan-ca là mẹ ông thánh Luy là vua nước Pha-lang-sa, thì đã hiểu các đều ấy cho rõ; vì chưng bà ấy quen nói cùng con rằng: ớ con, con đã biết mẹ thương con là dường nào; song mẹ thà thấv con chết, mà chẳng thà thấy con phạm một tội trọng bao giờ. Vua ấy nghe mẹ dạy làm vậy, thì in lời ấy vào trong lòng trong trí khôn, cho nên người sợ phép Đ.C.T. lắm, và chẳng dám liều mình phạm tội trọng bao giờ.

Ta cũng khuyên bảo con như làm vậy, con hãy sợ sự tội hơn sự chết và hơn mọi sự khốn khó thế gian nầy. Con ghét và lánh rắn độc thể nào, thì hãy ghét và lánh tội trọng thể ấy. Nếu con thấy rắn độc hòng cắn con, thì con biết sợ hãi cùng làm hết sức mà trốn cho khỏi nó là thể nào. Song

Digitized by Google

con rắn thì hại con về phần xác mà thôi; mà tội trọng thì làm hại con về phần linh hồn là sự trọng hơn bội phần. Cho nên con siêng năng lo lắng mà giữ mình về phần xác thể nào, thì con cũng phải ở siêng năng và lo lắng mà giữ mình về phần linh hồn thể ấy. Con chẳng những là phải làm hết sức mà lánh các tội trọng, mà lại con cũng phải ra sức lánh những tội nhẹ nữa. Mà sự tội ấy chẳng làm cho con mất nghĩa cùng Đ.C.T., và làm cho con đáng sa địa ngục đâu, nhưng mà nó bớt ơn Đ.C.T., và làm cho con đáng phải chịu lửa luyện tội. Con cũng phải làm hết sức mà lánh những tội ấy, vì chưng dầu mà tội nhỏ mọn thể nào mặc lòng, thì nó cũng làm mất lòng Đ.C.T. Vả lại nếu con đã lấy tội mọn làm dễ làm thường, thì con có khỏi ngã phạm tội nặng là họa, Như lời Đ.C.T.T. phán dạy rằng: kẻ nào lấy tội nhẹ làm dễ làm thường, thì lần lần kẻ ấy ngã phạm tội trọng chẳng khỏi. Cho nên con chẳng những là phải sợ sự tội, dầu mà hình bóng sự tội thì con cũng phải sợ nữa, thì mới đẹp lòng Đ.C.T.

Lạy Chúa tôi, tôi xin Chúa tôi soi sáng trí khôn tôi cho biết đàng sợ, và ghét tội hơn hết mọi sự dữ và mọi sự khốn khó thế gian nầy, cho tôi hằng lấy một sự tội làm sự dữ thật mà thôi. Lạy Chúa tôi, tôi là kẻ hèn hạ như sâu bọ, mà tôi cả gan dám phạm tội làm nghịch cùng Chúa tôi làm vậy sao? Tôi cả gan dám ở vô phép bất nghĩa làm mất lòng Chúa tôi, là Cha rất nhơn lành dường ấy sao? Nào có sự gì khốn khó cho bằng lìa khỏi Chúa tôi và làm nghịch cùng Chúa tôi, và đáng cho

Digitized by Google

Chúa tôi giận ghét sao? Lạy Chúa tôi, tôi chẳng dám làm sự ấy bao giờ, tôi thà chết ngàn lần, mà chẳng thà mất lòng Chúa tôi, vì vậy tôi xin Chúa tôi đoái lòng thương ban ơn cho tôi hằng giữ mình cho khỏi lòng động lòng lo, miệng nói mình làm sự nghịch cùng lề luật Chúa tôi, xin Chúa tôi hãy thêm sức cho tôi đặng cứ như làm vậy.

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI LĂM.

GIẢNG VỀ BẢY MỐI TỘI ĐẦU.

THỨ NHỨT LÀ SỰ KIÊU NGẠO.

Đã có lời ông thánh To-bi-a khuyên bảo con rằng: Ớ con, đừng để sự kiêu ngạo cai trị trong lòng con, vì chưng mọi sự dữ thì bởi tính kiêu ngạo mà ra.

Các tội lỗi người ta thường phạm hằng ngày thì tóm tắt lại làm bảy mối, gọi là bảy mối tội đầu, bởi vì nó là gốc, và cội rễ các giống tội khác; các tội lỗi, các nết xấu bởi bảy mối tội đầu mà ra, mà bảy mối tội ấy là sự kiêu ngạo, hà tiện, dâm dục, hờn giận, mê ăn uống, ghen ghét, và làm biếng việc lành. Các giống tội ấy gọi là bảy mối tội, chẳng phải là bởi vì nó hằng sanh ra tội nặng hoài đâu, người ta có phạm các tội ấy trong đều nặng, thì mới có tội nặng mà thôi. Thí dụ người ta có mê ăn uống cho đến đỗi say sưa, thì có tội trọng, nhược bằng có phạm những tội ấy trong đều nhỏ mọn, thì có tội nhẹ mà thôi. Thí dụ người ta có mê ăn uống ít nhiều vậy, thì có tội nhẹ mà

Digitized by Google

thôi. Nhưng mà quen gọi nó là bảy mối, bởi vì nó là giống tật thiêng liêng hay làm hư linh hồn, và hay sanh ra các giống tội khác nữa. Nhơn vì sự ấy, ta có ý giảng riêng về các giống tội ấy, và kể những sự dữ nó sanh ra trong linh hồn người ta, hầu cho con càng thêm lòng ghét nó, và càng làm hết sức cho đặng lánh khỏi nó.

Vì vậy ta bắt đầu mà nói về sự kiêu ngạo là giống tội xấu xa và hiểm nghèo hơn các mối tội khác. Thuở trước ông thánh To-bi-a cũng lấy sự làm đầu mà khuyên bảo con đừng để sự kiêu ngạo cai trị trong lòng con bao giờ. Bởi vì mọi sự dữ thì bởi tính kiêu ngạo mà ra. Vậy sự kiêu ngạo là yêu mình quá lẽ, và lấy mình làm hơn người ta. Cho nên kẻ kiêu ngạo thì lấy mình làm trọng hơn mọi người, và chỉ để mọi sự trọng về mình, nó cậy sức mình mọi đàng. Vốn sự người ta yêu mình thì chẳng có tội gì, nhưng mà người ta cứ lẽ phải mà yêu mình và chẳng nên khinh dể ai cùng chẳng nên cậy sức mình quá thì mới khỏi tội. Vậy sự kiêu ngạo thì có tội và mất lòng Đ.C.T. lắm, bởi vì người ta có sự gì về phần hồn phần xác, hay là có tài năng gì thì bởi Đ.C.T. mà ra, mà kẻ kiêu ngạo thì cậy mình và yêu mình, cùng lấy mình làm trọng quá lẽ vì những sự lành ấy, như thể là những việc lành ấy bởi mình mà ra, thì sự ấy chẳng phải là ăn cướp của Đ.C.T. sao? Nhơn vì sự ấy, kẻ hay cậy mình kiêu ngạo thì hay khoe mình, lại trong lòng lấy mình làm hơn mọi người, nó cũng hay muốn ước ao cho người ta khen mình quá lẽ; nó nói lời gì, nó làm việc gì, thì lấy lời ấy việc ấy làm khôn ngoan khéo léo, và chỉ

Digitized by Google

m tỏa cho mọi người lấy mình làm khôn khéo và khen mình, mà khi nào người ta có khen làm vậy thì nó mới vui lòng. Nhược bằng người ta chẳng khen như ý nó muốn, thì nó buồn giận chê trách người ta.

Bởi đó cho nên sanh ra sự giả hình, bởi vì kẻ kiêu ngạo ra sức giấu cái tính mê nết xấu nó, kẻo người ta chê cười, mà nó giả nhơn đức nọ nhơn đức kia cho người ta khen nó; nó làm việc gì lành, thì chỉ cho người ta xem thấy và để cho người ta lấy mình làm kẻ có nhơn đức. Vả lại nó cũng khinh dể người ta nữa, bởi vì nó lấy mình làm trọng làm khôn ngoan và là kẻ có nhơn đức, thì nó lấy mình làm hơn mọi người, và lấy mọi người làm kém, nó lấy lời nói việc làm mà tỏ ra lòng khinh dể người ta, cho nên nó mất lòng mọi người, bởi vì nó nói lời gì vuối người ta thì dùng lấy lời nặng nề chỉ sự cậy mình quá lẽ và ra dấu chẳng xem sao người ta. Hoặc có nói vuối ai, thì nó chẳng chịu thua ai bao giờ, vì nó hằng lấy mình làm phải lẽ mãi, sau nữa kẻ có lòng kiêu ngạo làm vậy thì cũng sanh ra lòng nghịch đảng và chẳng chịu lụy ai, dầu mà nó có lầm lỗi đều gì đứng bề trên lấy lòng thương mà sửa dạy nó, thì nó cũng chẳng chịu phục, mà lại có khi nó giận và sanh lòng nghịch, ăn ở vô phép và nhiều sự khác kể chẳng xiết. Vì chưng nó chẳng biết tính mê nết xấu mình, bởi vì nó hằng lấy mình làm phải, lại tính kiêu ngạo đã che lấp trí khôn nó ra mù mịt, lại dầu mà trong lòng nó biết mình chẳng phải, thì cũng chẳng muốn xưng sự ấy ra bề ngoài, kẻo hổ thẹn trước mặt người ta. Nó chỉ ra sức tìm

Digitized by Google

lẽ nầy lẽ kia chữa mình cho ra vô tội, mà chẳng muốn chịu lụy; ớ con, sự cậy mình kiêu ngạo là tính đáng ghét là dường nào. Nhơn vì sự ấy, chẳng những là phép đạo cấm nhặt tính ấy, mà lại mọi người dầu mà kẻ ngoại đạo thì đều ghét kẻ hay kiêu ngạo, chẳng ai ưa nó; bởi đó cho nên con phải làm hết sức cho đặng lánh khỏi tính ấy cho trọn. Bao giờ con thấy tính cậy mình kiêu ngạo muốn nổi lên trong lòng con cách nào, thì hãy đam lòng đam trí về Đ.C.T, mà xin người cứu lấy con cho khỏi tính ấy. Con hãy nhớ lời ông thánh Phao-lô dạy rằng: nào anh em có đặng sự gì mà chẳng phải bởi Đ.C.T mà ra sao? Vì vậy nhơn sao anh em cả lòng khoe khoan như thể là đã đặng sự ấy bởi mình mà ra. Vã lại con hãy nhớ Đ.C.T. và người ta đều ghét tính kiêu ngạo thể nào, vì Đ.C.T. thường bỏ kẻ kiêu ngạo mà ban ơn cho kẻ khiêm nhượng mà chớ.

Nhơn đức khiêm nhượng thì nghịch cùng sự kiêu ngạo. Nhơn đức ấy là nền các nhơn đức khác, vì chưng người ta có lòng khiêm nhượng thì mới có nhơn đức thật. Nhược bằng chẳng có lòng khiêm nhượng thì là nhơn đức giả bề ngoài mà thôi, kẻ khiêm nhượng thì biết mình hèn hạ yếu đuối và ít nhơn đức thể nào, cho nên kẻ ấy thì khinh dể mình, và lấy mọi người làm hơn mình, mà hoặc có ai khinh dể mình thì mình chịu bằng lòng, kẻ có lòng làm vậy thì phải lẽ lắm, vì chưng nếu ta có ý tứ mà cẩm trí lại xét mình cho kĩ, thì lấy mình làm xấu hổ là dường nào. Ta đừng nói đến phần xác là giống hèn hạ quá lẽ bởi không mà sanh ra, mà sau nầy lại ra không

Digitized by Google

nữa làm chi.

Ta một xét mình về phần hồn mà thôi thì thể nào? Thương ôi! trí khôn ta thì tối tăm mê muội, lại lòng ta thì hư đi, hằng chìu về sự tội mãi, muốn làm việc lành đi đàng nhơn đức thì phải ép mình ép xác mới dặng mà thôi. Ta một có sự tội và sự không bởi ta sanh ra, nếu có sự gì lành trong mình ta thì bởi Đ.C.T. mà ra. Những sự lành về phần hồn và phần xác, những ơn thiêng liêng, thì bởi Đ.C.T. mà ra. Nếu con hiểu các đều ấy cho tỏ thì con chẳng còn dám cậy mình kiêu ngạo, hay là khoe mình muốn cho người ta khen con. Vả lại con chẳng khinh dể người ta và lấy mình làm hơn người ta nữa. Nếu con có lòng khiêm nhượng cho thật thì con hằng lấy kẻ khác làm hơn mình, mà hoặc con thấy sự gì lành trong mình thì con chỉ sự ấy về Đ.C.T. mà thôi, con chẳng dám cậy mình vì sự ấy đâu, vì con hằng nhớ mình là kẻ có nhiều tính mê nết xấu, lại con hằng săn lòng hạ mình xuống trước mặt Đ.C.T. và trước mặt người ta, thì đẹp lòng Đ.C.T. lắm. Cho nên người thương kẻ có lòng khiêm nhượng cách riêng, đổ mọi ơn lành xuống trong lòng kẻ ấy, kẻ khiêm nhượng càng hạ mình xuống thì Đ.C.T. càng thương và càng nhắc kẻ ấy lên. Vì vậy kẻ khiêm nhượng là kẻ có phước, bởi vì Đ.C.T. sẽ ban nhiều ơn lành cho kẻ ấy đầy dẫy, bằng kẻ cậy mình kiêu ngạo, nó là kẻ vô phước, bởi vì Đ.C.T. sẽ định cho nó phải hổ thẹn.

Lạy Chúa tôi, tôi xưng thật tôi hay chìu về sự cậy mình kiêu ngạo là tật thiêng liêng linh hồn tôi, tôi là kẻ đã sinh ra trong sự tội. Vốn tôi là không

Digitized by Google

tôi thiếu thốn mọi sự, chẳng có sự gì lành bởi mình tôi mà ra; mà ít nữa xác tôi sẽ nên của nuôi sâu bọ. Song tôi còn dám cả gan cậy mình kiêu ngạo lấy mình làm trọng và muốn cho người ta khen thì làm sao? Tôi mê muội dại dột là dường nào.

Lạy Chúa tôi có một mình Chúa tôi đáng mọi người tôn kính ngợi khen, còn về phần tôi thì đáng cho mọi người đều khinh dể chê cười làm xấu hổ cho tôi; tôi có sự gì lành trong mình tôi thì bởi Chúa tôi có lòng thương tôi mà ra. Cho nên tôi phải dâng mọi sự ấy cho Chúa tôi. Tôi chẳng dám cậy mình vì sự gì, bởi vì mọi sự lành trong mình tôi thì là của Chúa tôi hết. Dầu mà những ơn lành Chúa tôi đã ban cho tôi, thì cũng làm dịp cho tôi phải hổ ngươi trước mặt Chúa tôi, vì tôi hay dùng những ơn lành ấy chẳng nên.

Lạy Chúa tôi, xin Chúa tôi đừng để tôi theo tính kiêu ngạo bao giờ, xin Chúa tôi hãy ban lòng khiêm nhượng cho tôi biết đàng hạ mình xuống trong mọi sự và cho tôi hằng đẹp lòng Chúa tôi.

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI SÁU.

GIẢNG VỀ SỰ HÀ TIỆN.

Trong kinh thánh đã có lời rằng: chẳng có sự gì độc dữ cho bằng người hà tiện mê tham của cải. Lại có lời khác Đ.C.G. phán dạy rằng: chúng bay giữ mình cho khỏi lòng hà tiện.

Sự hà tiện là lòng tham lam yêu chuộng của cải thế gian nầy quá lẽ, nhứt là tiền bạc. Vốn

Digitized by Google

người ta giàu có đặng nhiều tiền của thì chẳng phải là sự tội đâu; nhưng mà người ta có lòng tham lam yêu chuộng tiền của quá lẽ hay là lấy nó làm trọng hơn mọi sự, và làm nhiều đều trái phép công bình cho đặng tiền của thì mới có tội. Khi trước con đã nghe lời trong kinh thánh dạy rằng: sự kiêu ngạo là cội rễ mọi sự tội lỗi. Nhưng mà cũng có lời ông thánh Phao-lô dạy rằng: sự hà tiện tham của cũng là cội rễ mọi sự tội, vì chưng kẻ có lòng tham của, thì lo một sự tiền bạc cho có nhiều và lấy tiền của làm trọng hơn mọi sự, cho nên lần lần nó bỏ quên Đ.C.T. và quên việc rỗi linh hồn nữa. Nhơn vì sự ấy ông thánh Phao-lô cũng gọi sự hà tiện là giống tội thờ bụt. Kẻ mê tiền của làm vậy, thì đêm ngày chỉ lo cho đặng giàu có, cho đặng nhiều ruộng nương tiền của, thì chẳng còn lo đến phần linh hồn là bao nhiêu. Cho nên hoặc nó còn làm việc lành phước đức đọc kinh xem lễ một hai khi vậy, thì nó làm những việc ấy bề ngoài mà thôi. Vả lại kẻ có lòng hà tiện làm vậy nó đem lòng đem trí về của hèn thế gian nầy, thì nó chẳng còn lấy của trên trời làm trọng là bao nhiêu, cùng chẳng đem lòng đem trí về đàng ấy nữa. Bởi đó có nhiều lần lòng mê tham của, thì làm cho mất lòng tin sự đạo, mà thật cũng nhiều kẻ đã bỏ mất đạo, vì lòng tham của, muốn cho đặng giàu có, vì chưng nó làm nhiều đều trái phép công bình, là những đều phép đạo cấm nhặt. Nhưng mà nó thà bỏ đạo bỏ mất linh hồn, mà chẳng thà bỏ tiền của.

Vả lại kẻ hà tiện, thì hằng cứng lòng chẳng biết đàng thương yêu người ta, dầu mà nó thấy

Digitized by Google

người ta khó khăn đói khát thốn thiếu mọi sự, thì nó cũng chẳng động lòng thương, chẳng sẵn lòng giúp đỡ, bởi vì nó lấy tiền của mình làm hơn mọi sự. Song le nó chẳng thương người ta làm vậy thì chẳng lạ. Vì chưng nó cũng chẳng thương đến mình nó, nó cũng lấy tiền của làm trọng hơn mình nó nữa, nó lo láng khó nhọc đêm ngày hơn người ta cho đặng kiếm ít nhiều tiền của. Nhưng mà có nhiều lần nó chẳng dùng đến của nó, một tích những tiền của ấy trong hòm hay là chôn dưới đất, mà nó ăn mặc hèn hạ và khó nhọc hơn kẻ khó khăn, cho nên nó giàu, của dư dật, song le ở như kẻ khó khăn thiếu thốn mọi sự, cho nên những của ấy chẳng làm ích gì cho nó, nó ăn ở làm vậy, thì mê muội dại dột là dường nào. Sau nữa tính mê ấy, thì sanh ra nhiều tội khác kể chẳng xiết; bởi vì kẻ hà tiện thì thường hay dùng nhiều chước móc dối trá trái phép công bình cho đặng thêm tiền của, cho nên trong kinh thánh đã có lời rằng: chẳng có ai độc dữ cho bằng kẻ hà tiện, nó cũng sẵn lòng bán linh hồn mình cho đặng tiền của, sự ấy thật lắm; vì kẻ mê tiền của, thì chẳng quản chi linh hồn mình nữa, nó chẳng còn biết giữ sự thật thà, sợ sự tội nữa. Dầu mà nó gặp chước móc trái lẽ công bình thể nào, thì nó cũng sẵn lòng dùng lấy cho đặng kiếm ăn. Cho nên nó đặt nợ ăn lời, nó hà hiếp người ta, và làm nhiều đều khác trái phép công bình như làm vậy, bởi vì nó chẳng bao giờ no, có nhiều của, thì nó càng muốn cho nhiều hơn nữa. Song le có một đều ở lạ quá lẽ, là kẻ ấy càng thêm tuổi, thì càng mê tham tiền của;

Digitized by Google

các tính mê nết xấu khác, thì nguội đi lần lần, người ta thêm tuổi, thì bớt những tính mê nết xấu mà nên khôn ngoan; nhưng mà tính hà tiện thì chẳng nguôi bao giờ, người ta càng thêm tuổi, thì tính ấy càng mạnh. Kẻ mê tiền của càng già càng gần chết, thì càng yêu tiền bạc chẳng muốn bỏ, vì nó còn muốn tiêu dụng về sau, nó dại dột là dường nào. Kìa đã có lời Đ.C.G. phán về những kẻ thể ấy rằng: Ớ người dại dột kia, mầy phải chết đêm nầy chúc, mà những của cải mầy, thì để cho ai; nó sẽ để những của ấy cho kẻ khác là kẻ chẳng biết ơn. Còn về phần nó, thì sẽ đặng một cái săng mà thôi.

Ớ con! đừng để sự hà tiện cai trị trong lòng con bao giờ, vì tính ấy trái lẽ và độc dữ lắm; con hãy cứ lời Đ. C. G. dạy con đừng lo lắng mà tìm những của hèn thế gian nầy hay hư hay nát làm chi, nhưng mà con phải lo tìm kiếm những của thiêng liêng vững bền ở trên trời, cùng chẳng phải kẻ trộm bao giờ, con đừng lấy của thế gian nầy làm trọng, hoặc con khó khăn chẳng có của, thì con chịu bằng lòng, đừng ghen ghét kẻ giàu, cùng đừng ước ao cho đặng giàu có làm chi, vì chưng những của hèn thế gian chẳng làm cho phỉ lòng phỉ dạ đặng, nó làm rối lòng rối trí mà chớ, kẻ khó khăn mà có lòng đạo đức thật, thì đặng bình an thanh nhàn, hơn kẻ giàu có mà mê đàng tội lỗi nhiều phần, những của thế gian là của vô phước chẳng làm ích gì, nhưng mà những việc lành thì cứu linh hồn cho khỏi mọi sự dữ, cho nên thuở xưa ông thánh Tô-bia khuyên bảo con rằng: ớ con! đừng sợ làm chi, thật ta là kẻ khó khăn,

Digitized by Google

nhưng mà nếu ta có lòng kính sợ Đ. C. T. và lánh sự tội mà làm việc lành phước đức, thì ta đặng kể là kẻ giàu có phú quới. Song hoặc Đ. C. T. định cho con giàu có phú quới sang trọng, thì con đừng để lòng dính bén những sự ấy làm chi, hãy nhớ sau nầy con phải chết, thì chẳng đam của gì theo mình; nhưng mà con sẽ để mọi sự cho kẻ khác mà chớ. Con hãy dùng lấy của ấy mà làm việc lành phước đức, và bố thí cho kẻ khó khăn, cho đặng dọn kho tàn thiêng liêng ở trên trời, chẳng hay hư chẳng hay nát bao giờ.

Lạy Chúa tôi, người ta để lòng dính bén của hèn thế gian nầy, và chỉ lo một sự tiền của cho có nhiều thì dại dột là dường nào, ma qui che lấp trí khôn người ta ra mù mịt, chẳng thấy tính ấy xấu xa và trái lẽ thể nào. Ôi! kẻ mê muội làm vậy, thì nhiều lắm, cho nên nếu chẳng có ơn Chúa tôi phù hộ cho tôi thì tôi cũng ra mù mịt dường ấy nữa. Nhơn vì sự ấy tôi xin Chúa tôi hằng gìn giữ phù hộ cho tôi đặng khỏi tính nết xấu xa ấy, hoặc Chúa tôi ban nhiều tiền của cho tôi, thì tôi xin Chúa đừng để cho lòng tôi yêu chuộng nó quá lẽ, hay là dùng những của ấy chơi bời theo tính xác thịt, nhưng mà xin Chúa tôi giúp sức cho tôi đặng vưng theo ý Chúa tôi mà dùng những của ấy mà làm việc lành phước đức bố thí cho kẻ khó khăn, cho đặng đáng phần thưởng Chúa tôi đã phán hứa cho kẻ có lòng thương kẻ đói khát thiếu thốn.

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI BẢY.

GIẢNG VỀ SỰ GHEN GHÉT.

Trong kinh thánh đã có lời rằng: bởi ma qui hay ghen ghét thì sự chết mới nhập vào trong thế gian, mà kẻ nào thuộc về nó, thì cũng bắt chước nó mà ghen ghét như làm vậy. Sự ghen ghét là tính xác thịt chẳng ưa người ta, kẻ có tính hay ghen ghét nó thấy kẻ khác đặng sự gì lành phần hồn hay là phần xác thì lấy làm buồn, bởi vì nó chẳng muốn cho người ta đặng sự gì hơn mình, hay là bằng mình, vì nó muốn cho đặng mọi sự hơn người ta, cho nên hoặc người ta có tài năng hay là có nhơn đức, hay là đặng sự gì khác làm vậy, thì nó phàn nàn trong lòng, và muốn cho người ta chẳng đặng những sự ấy, vì nó muốn cho một mình nó đặng mà thôi. Kẻ nào thấy người ta khôn ngoan đi đàng phước đức, mà nó chỉ ước ao ra sức cho đặng như làm vậy, thì chẳng có tội cùng chẳng kể là ghen ghét đâu, vì sự ấy làm cho nó ra sức bắt chước người ta trong sự lành là sự phải lẽ, song kẻ có tính hay ghen ghét, thì chẳng có lòng làm vậy, nó chẳng có lòng ước ao bắt chước cho đặng nhơn đức tài năng khôn ngoan như người ta đâu, nó một chỉ ước ao cho người ta chẳng đặng sự ấy mà thôi. Bởi nó thấy người ta đặng sự lành bao nhiêu, thì nó kể là như mình phải sự khốn khó sự cực bấy nhiêu, người ta đặng lời và đặng tiền của bao nhiêu, thì nó kể là như mình thiệt hại bấy nhiêu, người

Digitized by Google

ta đặng danh tiếng bao nhiêu. thì kẻ là như mình phải xấu tiếng bấy nhiêu.

Kẻ có lòng làm vậy, thì chẳng khác chi như nó phải con sâu bọ cắn rúc ruột gan nó, cùng là như giống thuốc độc làm cho nó chết mòn đi, cho nên chính mình nó làm khốn cho nó mà chớ. Thương ôi! tính nết ấy thì hèn hạ đáng ghét là dường nào. Vã lại tính nết ấy sinh ra sự thiệt hại là dường nào, vì chưng trước hết kẻ hay ghen ghét cùng có lòng độc ác làm vậy, đến đỗi thấy người ta phải sự khốn khó thì lấy làm mừng, người ta phải tai vạ hay là phải sự gì cực cách nào, thì nó chẳng những là chẳng thương, mà lại lấy làm vui mừng trong lòng. Song nó có lòng độc ác với người ta làm vậy, chẳng phải là người ta làm sự gì dữ cho nó đâu? Vậy những kẻ hay giận dữ oán thù người ta thì có ý làm sự dữ cho kẻ đã mất lòng mình, hay là kẻ làm sự dữ cho mình mà thôi. Nhưng mà kẻ ghen ghét có lòng độc vuối kẻ vô tội kẻ có nhơn đức, có tài năng, hay là có sự gì lành khác phần hồn, hay là phần xác, thì nó ghét về một sự ấy mà thôi, thì sự ấy độc ác là dường nào! ai ngờ là nó có lòng độc dữ cho đến đỗi ấy sao?

Vã lại tính xấu xa ấy cũng sinh ra sự nói hành nói gièm bỏ vạ cho người ta nữa, vì chưng kẻ có lòng ghen ghét thấy người ta đặng danh tiếng kẻ khác khen, thì nó lấy làm phàn nàn muốn cho người ta mất tiếng tốt ấy, cho nên nó chẳng muốn nghe ai nói sự lành đến kẻ ấy, mà hoặc kẻ ấy có lầm lỗi cách nào thì nó vui mừng tỏ sự ấy ra cho mọi người biết: hoặc kẻ ấy có lỗi ít,

Digitized by Google

thì nó thêm nhiều, mà kẻ ấy làm sự gì, thì nó cắt nghĩa về đàng trái hết, hoặc kẻ ấy có nhơn đức gì: như siêng năng đọc kinh xem lễ, xưng tội chịu lễ làm phước bố thí cho kẻ khó khăn, thì nó cắt nghĩa mọi sự ấy cho ra tội giả hình, chẳng phải nhơn đức thật, cho nên nó làm hết sức cho kẻ ấy mất tiếng tốt, hay là phải người ta khinh dể chê cười, song nó chưa lấy các đều ấy làm đủ, mà lại nó có sức ngằn nào, thì nó sẵn lòng làm hại người ta ngằn ấy; nó chẳng quản chi cho đặng làm cực những kẻ nó ghen ghét, chẳng những là nó lấy lời nói, mà lại cũng có nhiều lần nó lấy việc làm mà làm cực làm hại cho người ta nữa, có ý làm cho người ta chẳng đặng sự gì lành, hay là những việc người ta có ý lành. Thằng Ca-in giết ông A-bê-lê là em mình vì một lòng ghen ghét, nó thấy của lễ ông A-bê-lê dưng cho Đ.C.T. thì đẹp lòng Đ.C.T. hơn của lễ mình dưng, bởi vì ông A-bê-lê có lòng ngay lành hơn, cho nên nó giận em đến đỗi nó giết người cách dữ dằn quá lẽ. Vã lại những anh em ông Giu-de có lòng ghét và toan giết người, mà sau nó bán người làm tôi tá quân nước Ê-díp-tô thì tại đâu? Tại nó ghét, vì người có nhơn đức, và hay giữ nết na hơn mình. Cho nên ông Gia-cóp là cha, thì thương người hơn các anh em. Sau nữa quân Giu-dêu quân Pha-ri-sêu giết Đ.C.G. vì ý nào nữa, nó bỏ vạ làm khốn cho người và đóng đinh người trên cây thánh Giá, vì một sự ghen ghét người mà thôi. Nhơn vì sự ấy, tội trọng nhứt hơn người ta phạm là giết Đ.C.G. thì bởi tính hay ghen ghét mà thôi.

Digitized by Google

Bởi đó cho nên, ông thánh Phao-lô kể tội ấy vào số các giống tội hay làm cho người ta mất linh hồn sa địa ngục. Vì chưng con đã thấy tính ấy hay sinh ra nhiều sự dữ, cùng nhiều tội khác thể nào. Vì vậy con đừng để lòng con theo tính gở lạ xấu xa làm vậy, mà con lại phải thương yêu hết mọi người vì Đ.C.T., nghĩa là con thấy người ta đặng sự lành, thì con lấy làm mừng, mà con thấy người ta phải sự khốn khó cách nào, thì con lấy làm lo buồn thương tiếc; con có lòng thương yêu làm vậy, thì mới gọi là nhơn đức yêu người, là nhơn đức trọng nhứt trong đạo. Kẻ có thật lòng thương yêu anh em như phép đạo dạy, thì thông công trong mọi sự vuối người ta, Kẻ ấy vui mừng trong lòng vuối kẻ vui mừng, mà lo buồn vuối kẻ lo buồn; như lời ông thánh Phao-lô khuyên bảo bổn đạo đời trước. Vì chưng người ta đặng sự gì lành mà vui mừng, thì mình kể là như mình đặng sự lành ấy chúc, mà người ta phải sự gì khốn khó; thì mình cũng kể là như mình phải sự khốn khó ấy vậy.

Lạy Chúa tôi, tôi xin Chúa tôi chữa tôi cho khỏi sự ghen ghét, chẳng ưa người ta, là giống tội gở lạ trước mặt Chúa tôi, và hay làm hại kẻ có tính mê ấy; ắt là tôi ghét tội ấy lắm, cùng có ý chống trả vuối tính ấy hết lòng hết sức, mà chẳng dám theo lòng ghen ghét bao giờ; mà lại tôi muốn vưng phép đạo thánh Chúa tôi, mà thương yêu mọi người; khi người ta đặng sự lành thì tôi sẽ lấy làm mừng mà đội ơn Chúa tôi. Nhược bằng tôi thấy người ta phải sự khốn khó, thì tôi sẽ lấy làm buồn mà cầu nguyện cho người ta, và an ủi

Digitized by Google

người ta như thể là mọi sự lành người ta đặng, và mọi sự dữ người ta mắc phải thì chung vuối tôi. Hoặc tôi thấy người ta có nhơn đức, hay là có tài năng hơn tôi, thì chẳng dám phàn nàn, một ra sức bắt chước kẻ ấy cho đặng nhơn đức, và đặng sự lành như kẻ ấy mà thôi. Nếu tôi tỏ ra lòng thương mọi thể người ấy, thì tôi mới xứng đáng cho Chúa tôi thương tôi, mà ban xuống mọi sự lành cho tôi.

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI TÁM.

GIẢNG VỀ SỰ MÊ ĂN UỐNG.

Trong kinh thánh có lời rằng: đừng có mê ăn uống; vì chưng có ăn uống vừa phải, thì mới đặng sức mạnh phần hồn và phần xác. Sự mê ăn uống là sự say sưa quá lẽ, vốn người ta biết sự vui ngon ngọt khi ăn uống thì chẳng có tội gì, Đ.C.T. đã định cho các đồ ăn uống đặng mùi ngon ngọt làm vậy; bởi vì sự ăn uống là sự cần cho xác đặng sống. Nhưng mà người ta chỉ ăn uống, có một ý vui sướng mà thôi thì mới có tội. Người ta chỉ ăn uống cho đặng vui sướng theo tính xác thịt là sự chẳng nên; người ta phải chỉ ăn uống vì là sự cần, cho đặng lấy sức mạnh mà làm các việc đứng bực mình phải làm, mà làm tôi Đ.C.T. cho trọn. Như lời ông thánh Phao-lô khuyên bảo các bổn đạo rằng: dầu mà anh em ăn hay là uống, thì hãy làm mọi sự vì một Đ.C.T. cho đặng sáng danh Cha cả.

Digitized by Google

Ấy vậy cho đặng vưng lời ông thánh Phao-lô dạy làm vậy, thì chẳng nên theo tính xác thịt mà ăn uống cho vui sướng, một phải có ý vưng theo thánh ý Đ.C.T. dạy ăn uống cho đặng sống mà thôi. Nếu con chỉ ăn uống cho vui sướng, thì là tội mê ăn uống, là giống tội hèn hạ chẳng xứng đáng đứng làm người, nhứt là sự mê say sưa, thì càng xấu xa hơn nữa. Vì chưng kẻ mê tính ấy thì ra u mê tối tăm hư linh hồn và xác. Nhơn vì sự ấy, đã có lời trong kinh thánh rằng: sự mê ăn uống, thì đã giết nhiều người hơn gươm dao. Lời ấy thì thật lắm; vì chưng kẻ mê ăn uống làm vậy, thì chẳng kể đặng sống lâu, nhứt là kẻ mê say sưa, thì càng chẳng đặng sống lâu. Song người ta có mê ăn uống say sưa cho đến đỗi mất tính đi, thì càng ra gở lạ xấu xa hơn nữa. Kìa loài vật khi đã ăn uống no rồi, thì chẳng chịu ăn uống nữa; mà loài người ta đã no rồi đang còn ăn uống nữa, sự ấy là sự xấu hổ là dường nào. Ắt là kẻ mê về đàng ấy thì chẳng bằng loài vật. Bởi vậy chẳng có người nào khôn ngoan, mà dám mê ăn uống làm vậy, có một kẻ quê mùa chẳng biết suy lẽ cùng chẳng biết đàng lành dữ nữa, thì mới dám theo tính xấu xa dường ấy.

Vả lại những kẻ mê ăn uống mà giữ đạo nên là họa. Vì chưng lòng nó đầy các tính mê nết xấu, nó mê dâm dục, chưởi rủa, nói hoa tình tục tĩu, nó khô khan nguội lạnh, hay bỏ đọc kinh xem lễ, xưng tội chịu lễ nó mất tiền của, làm hư cửa nhà, cho đặng theo tính mê ăn uống say sưa dường ấy. Cho nên nó làm hư mình, cùng linh hồn và xác vợ con nữa. Biết là bao nhiêu kẻ đã mất hết mọi

Digitized by Google

của cải, cùng ra khó khăn đói khát vì một tính mê ăn uống say sưa làm vậy. Nào có sự gì gở lạ và hèn hạ bằng đều ấy sao? Kẻ mê về đàng ấy, thì chẳng còn biết gì phải chăng nữa, cho nên dầu mà có kẻ lấy lẽ nọ lẽ kia mà khuyên bảo nó thể nào, thì nó cũng chẳng in vào trong trí khôn. Vả lại dầu mà nó đã cầm trí lại mà suy xét, và biết mình thiệt hại thể nào thì cũng chẳng chừa, bởi vì nó chẳng còn tính loài người ta nữa. Ớ con, tính nết ấy chẳng xứng đáng loài người, huống chi còn xứng đáng kẻ có đạo làm sao? Cho nên con phải có lòng ghét tính ấy hết lòng hết sức thì mới phải. Con đừng theo tính mê ăn uống bao giờ, hãy giữ mình về đàng ấy, hãy ăn uống cho vừa phải cho đặng sống mà thôi. Đ.C.T. chẳng có dựng nên con cho đặng ăn uống say sưa đâu, nhưng mà người đã dựng nên của ăn uống cho đặng nuôi xác người ta cho đặng lấy sức mạnh mà làm việc đứng bực mình phải làm mà thôi. Nhơn vì sự ấy, kẻ có đạo thì lấy của ăn uống chẳng khác chi như thuốc vậy, khi có việc cần thì mới dùng mà thôi. Vậy chẳng dám theo tính xác thịt mà ăn uống cho vui lòng bao giờ, một ra sức bắt chước Đ.C.G., vì người chẳng hạ mình xuống cho đến đỗi ăn uống như ta, để mà làm gương cho ta đặng bắt chước. Vả lại con hãy có ý tứ mà nhớ lời ông thánh Phao-lô khuyên bảo các bổn đạo rằng: anh em hãy giữ mình đừng để lòng ra mê ăn uống say sưa, kẻo anh em phải chết thình lình ăn năn chẳng kịp chăng? Nếu con sẵn lòng cứ như làm vậy cho thật, thì chẳng có đều nào có sức giúp con về đàng ấy, cho bằng sự lấy lòng

Digitized by Google

sốt sắng mà đọc kinh trước khi ăn cơm, và sau khi ăn đoạn, và sự nhớ Đ.C.G. khi đang dọn ăn bữa. Nhơn vì sự ấy, con đừng lấy làm dễ bao giờ. Trước khi con ăn cơm, thì con phải làm dấu thánh Giá mà nhớ Đ.C.T. ở trước mặt con, và đọc kinh như mọi kẻ ngoan đạo quen làm. Mà khi con ăn cơm đoạn, thì phải đọc một hai kinh mà tạ ơn Đ.C.T., vì người đã ban cho con của ăn mà nuôi xác làm vậy. Nếu con siêng năng cứ làm vậy, thì con đặng ơn Đ.C.T. phù hộ giúp sức cho con khỏi phạm tội mất lòng người trong việc ăn uống.

Lạy Chúa, Chúa đã đoái lòng thương tôi lắm, thì tôi mới đặng mọi sự cần cho đặng nuôi xác, nhưng mà Chúa tôi ban mọi của ấy, thì có ý cho tôi đặng dùng cho sống và lấy sức lại cho đặng làm các việc đứng bực tôi phải làm mà thôi. Chúa tôi cũng đã liệu cho tôi lấy sự ăn uống làm vậy, và lấy đồ ăn làm ngọt ngào, để cho tôi chẳng lấy việc ấy làm khó, và có ý cho tôi đặng sẵn lòng ăn uống mà nuôi xác, còn sự ăn uống vì một sự vui sướng hay là ăn uống quá lẽ là dùng ơn Chúa tôi chẳng nên cùng phạm đến Chúa tôi là sự gở lạ lắm. Vì vậy tôi xin Chúa tôi đừng để cho tôi ra vô nhơn bội nghĩa dường ấy, tôi xin Chúa tôi đừng để cho tôi theo tính xác thịt mà chỉ ăn uống cho vui sướng xác hay là ăn uống khi chẳng có việc cần. Xin Chúa tôi ban ơn cho tôi biết đàng dùng nên những của ăn Chúa tôi đã ban cho tôi, là sự cần cho đặng nuôi xác mà thôi.

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ BA MƯƠI CHIN.

GIẢNG VỀ SỰ GIẬN HỜN.

Trong kinh thánh đã có lời rằng: đừng giận vặt bao giờ. Có một kẻ dại thì hay theo cơn giận.

Vốn đã có hai thứ lòng giận, thứ nhứt gọi là giận phải lẽ và chẳng có tội, là khi ta lấy lòng sốt sắng và giận mà quở trách cùng sửa phạt những kẻ xấu nết mà chẳng muốn chừa. Thí dụ như kẻ làm cha mẹ thấy con cái đầy tớ đi đàng tội lỗi làm nhiều đều chẳng phải, thì tỏ ra lòng buồn lấy lời nặng mà quở trách và sửa phạt nó. Kìa Đ.C.G. cũng có giận làm vậy là khi người đuổi những kẻ làm sự vô phép trong đền thờ thành Giê-ru-sa-lem, ắt là kẻ giận làm vậy thì chẳng có tội nào mà lại sự giận ấy là sự lành, vì chưng kẻ ấy chẳng theo tính xác thịt mà giận cùng quở trách người ta hay là muốn cho người ta phải sự khốn khó đâu, nhưng mà kẻ ấy muốn sự lành cho người ta và lấy lòng sốt sắng mà tỏ ra lòng giận mà nói nặng lời cho người ta chừa tính mê nết xấu mà thôi, lẽ thì các bổn đạo thấy người ta phạm tội mất lòng Đ.C.T. thì cũng có lòng giận làm vậy thì mới phải.

Còn lòng giận thứ hai thì khác xa lắm, vì chưng kẻ ấy gặp sự gì chẳng vừa ý mình thì liền theo tính xác thịt mà giận trái lẽ. Nếu giận làm vậy thì có tội, bởi vì người ta cứ theo tính mê xác thịt mà giận sự chẳng vừa ý mình: ví dụ kẻ kiêu ngạo thì giận dữ kẻ làm sự gì hay là nói lời

Digitized by Google

gì mất lòng mình, và kẻ mê tiền của gặp sự gì làm hại nó cách nào thì nó liền giận. Kẻ giận dữ làm vậy thì trái lẽ nó cũng chẳng có ý lành đâu, nhơn vì sự ấy, nó rối lòng rối trí nó mất sự bình an trong lòng mà cũng có khi nó giận dữ cho đến đỗi nó hoán hốt mất trí khôn mất tính loài người chẳng còn biết suy lẽ nữa, lại cơn giận ấy thì tỏ ra bề ngoài; con mắt nó thì chói lòa mặt mủi thì xanh xao, tiếng nói dữ dằn gớm ghiếc và mình thì run động, cho nên khi ấy chẳng còn thuộc về tính loài người nữa; một thuộc về loài muông dữ loài con cọp hay là sư tử mà chớ. Vì chưng khi nó phải cơn giận làm vậy thì chẳng còn biết mình chẳng còn kiên nể ai nữa, nó rủa mình rủa người ta nói phạm đến mọi người, mà cũng có khi nó cả lòng nói phạm đến Đ.C.T. nữa.

Nó giận người nào, thì nói hành bỏ vạ cho người ấy, cơn giận bày ra sự gì cho đặng làm hại hay là oán thù kẻ nào, thì nó sẵn lòng cứ đều ấy, nó có sức ngần nào mà tỏ ra lòng giận thì nó làm ngần ấy. Nhơn vì sự ấy; cũng có khi chẳng lấy lời nói làm đủ, mà lại nó làm nhiều đều dữ dằn gớ lạ mà oán thù người ta cho đến đỗi muốn giết kẻ nó giận dữ, cũng có nhiều lần người ta chẳng có lỗi gì với nó, nhưng mà bởi vì nó có tính nóng giận làm vậy, thì chẳng xét đến sự ấy, nó một ngờ là in trí người ta có làm sự gì chẳng vừa ý mình thì lấy làm đủ lẽ mà giận dữ và làm nhiều đều dữ dằn trái lẽ làm vậy.

Ôi! kẻ có tính nóng giận mà làm nhiều sự trái làm vậy, thì còn xứng đáng gọi là người ta nữa sao? Ắt là nó đáng gọi là muông dữ mà chớ. Vì

Digitized by Google

chưng muôn dữ cứ tính tự nhiên mà có lòng độc và làm hại các loài khác thể nào, thì nó cũng có lòng độc mà làm hại người ta trái lẽ thể ấy. Song trong kẻ có đạo cũng có nhiều kẻ mê muội khi nó đã làm đều gì trái lẽ làm hại báo thù, hay là chưởi rủa nói tục mất lòng người ta, đoạn thì nó lấy lẽ mà chữa mình rằng: khi ấy thì giận chẳng biết gì nữa, nhưng mà nào lẽ ấy có chữa nó đâu, nó cứ cơn giận mà làm nhiều đều trái lẽ, thì nó càng ra nặng tội hơn. Vì chưng nó liều mình theo cơn giận, thì đã có tội rồi, cho nên các đều dữ và trái lẽ nó làm đang khi giận làm vậy, thì nó phải chịu hết.

Ấy con thấy tính nóng giận, thì xấu xa và hay sanh ra nhiều đều độc dữ và trái lẽ thể nào. Nhơn vì sự ấy, con phải làm hết sức mà chống trả tính ấy, cùng đừng để nó cai trị trong lòng con bao giờ. Con phải lo cùng ra sức dẹp nó khi đầu, là khi con thấy mình động lòng về cơn giận muốn nổi lên, thì phải chống trả và giết nó cho kíp. Cho nên con thấy mình động lòng giận bao lâu, thì đừng nói lời gì bấy lâu; bởi vì con nói lời gì khi động lòng giận làm vậy, thì chẳng khôn ngoan đâu, hãy ép mình mà giãn lời nói cho đến khi lòng con an, hay là nguôi cơn giận, thì mới nên nói, nhứt là con phải tập tành về nhơn đức nhịn nhục hiền lành, để cho con khi gặp sự gì chẳng vừa ý con hay là người ta mất lòng cách nào, thì con ép mình mà nhịn vì Đ.C.T. vì chưng kẻ có nhơn đức nhịn nhục thật, thì chẳng tỏ ra lòng giận ghét bao giờ; kẻ phải sự gì người ta làm mất lòng hay là sự gì cực khác, thì bằng lòng

Digitized by Google

chịu mọi sự ấy vì Đ.C.T. mà đến tội và chẳng dám nói lời gì, hay là làm đều gì mà tỏ ra lòng giận dữ ai, mà lại kẻ ấy hằng tỏ ra lòng hiền lành và ở vui mặt với mọi người.

Kìa ông thánh Phao-lô có khuyên bảo bổn đạo cứ như làm vậy, cho nên người dạy rằng: Thầy xin anh em ở cho xứng đáng kẻ có đạo, hãy tập tành đi đàng nhơn đức khiêm nhượng nhịn nhục hiền lành, và lấy lòng thương mà nhịn nhau. Sau nữa ông thánh ấy muốn cho các bổn đạo dễ nhịn nhau làm vậy, thì người cũng khuyên bảo nhớ sự thương khó Đ.C.G. Vì chưng người đã chịu trăm ngàn sự khốn khó dữ dằn quá lẽ bởi kẻ có tội mà ra; mà lại hằng ngày người còn chịu trăm ngàn sự vô nhơn bất ngãi bởi ta mà ra, là khi ta phạm tội mất lòng người, mà người chẳng hay giận dữ ai, mà lại hằng ngày người cũng đỗ xuống mọi sự lành cho ta. Ta đáng người ghét và lấy mọi sự dữ mà phạt ta, nhưng mà người hằng lấy sự lành mà ban cho ta. Con hãy bắt chước như làm vậy, hãy soi gương Đ.C.G. để mà giục lòng con chịu mọi sự cho bằng lòng, và hãy nhịn mọi sự người ta nói hay là làm mất lòng con. Vì chưng con ra sức bắt chước Đ.C.G. thì mới đẹp lòng người, và mới đặng lo việc rỗi linh hồn. Ấy vậy người phán rằng: chúng bay hãy học cùng tao, vì tao hiền lành cùng khiêm nhượng trong lòng; mà lại người cũng khuyên bảo ta bắt chước như làm vậy mà rằng: tao đã làm gương cho chúng bay đặng theo, cho nên tao đã làm thể nào, thì chúng bay cũng phải cứ như làm vậy.

Digitized by Google

Lạy Chúa tôi, tôi xưng thật cũng có nhiều lần tôi liều mình theo tính xác thịt mà giận, vì có khi tôi phải sự gì trái ý mình, thì tôi lấy làm nặng lòng, tôi năng theo cơn giận làm vậy, thì liều mình mắc phải thói quen xấu xa ấy. Cho nên tôi phải làm hết sức mà chống trả tính nóng giận, và tập tành về đàng nhơn đức nhịn nhục, thì mới phải. Vì chưng tôi muốn ước ao cho người ta nhịn tính mê nết xấu tôi, thì tôi cũng phải bằng lòng mà chịu tính mê nết xấu người ta. Chúa tôi đã lấy việc làm mà dạy tôi và làm gương cho tôi về đàng ấy, mà tôi chẳng sẵn lòng bắt chước thì làm sao? Chúa tôi đã phải người ta bỏ vạ khinh dể chê cười nhạo bán, và phải trăm ngàn sự khốn khó khác, mà Chúa tôi lấy lòng hiền lành mà nhịn và lấy những sự lành mà trả thay vì sự dữ. Còn tôi phải người ta làm mất lòng một ít mà tôi cả lòng giận thì làm sao?

Lạy Đ.C.G. là Chúa sự bình an. Lạy Đ.C.G. là đứng hiền lành và khiêm nhượng trong lòng, và hay khiến dạy tôi bắt chước Chúa tôi. Xin Chúa giúp sức cho tôi chừa tính nóng giận, hầu cho tôi biết đàng lấy lòng hiền lành cùng khiêm nhượng nhịn nhục khi phải sự gì chẳng vừa ý mình, hay là khi phải người ta làm mất lòng tôi, cho tôi chẳng bao giờ dám lấy sự dữ mà trả sự dữ. Vậy tôi một lấy sự lành mà trả sự dữ mà thôi; Chúa tôi phán rằng: Kẻ hiền lành là kẻ có phước, vì kẻ ấy đặng đáng gọi là kẻ làm con Đ.C.T. Vì vậy tôi xin Chúa tôi ban nhơn đức nhịn nhục và tính hiền lành cho tôi đặng đáng gọi là con Chúa tôi.

Digitized by Google

ĐOẠN THỨ BỐN MƯƠI.

GIẢNG VỀ SỰ LÀM BIẾNG TRỄ NÃI.

Trong kinh thánh đã có lời rằng: sự làm biếng hay ở nhưng, thì sanh ra nhiều tội lỗi lắm. Lại có lời khác rằng: Kẻ hay làm biếng trễ nãi, thì nó khó khăn đói khát mãi.

Vốn sự làm biếng trễ nãi là sự ơ hờ chẳng muốn chịu khó, chẳng muốn ép mình làm những việc đứng bực mình phải làm, và thà bỏ các việc ấy, mà chẳng thà ép mình chịu khó cho đặng làm việc. Vậy chẳng có giống tội nào mà sự làm biếng trễ nải chẳng sanh ra giống tội ấy. Bởi vì nó làm cho người ta ơ hờ lạnh lẽo chẳng muốn chịu khó ép mình cho đặng chống trả tính mê nết xấu. Bởi đó cho nên, thường quen gọi sự làm biếng là mẹ hay sanh ra các tội lỗi, và các tính mê nết xấu. Vì kẻ làm biếng, thì hay ở nhưng mất công mất giờ qua ngày qua tháng mà chẳng làm việc gì, hay là làm cách ơ hờ trễ nải. Cho nên nó hay làm biếng đọc kinh lần hột xem lễ xưng tội chịu lễ, mà hoặc nó làm những việc ấy, thì làm cách ơ hờ khô khan nguội lạnh, như ép mình ép xác vậy. Cho nên nó chẳng có công gì trước mặt Đ.C.T..

Vả lại nó cũng bỏ các việc đứng bực mình phải làm, hay là nó làm việc ấy chẳng nên. Ví dụ, cha mẹ phải chịu khó mà làm việc cho đặng nuôi mình và nuôi con cái, cha mẹ cũng phải chịu khó mà dạy dỗ con cái cho nó biết đàng đọc kinh xưng tội chịu lễ, và giữ đạo nên. Song khi nó ở

Digitized by Google

nhưng chẳng làm việc gì cả ngày, một ăn trầu cau chuyện trò chơi bời mà thôi. Bởi đó cho nên nó sanh ra đói khát chẳng có gì mà nuôi vợ con. Nhơn vì sự ấy, nó phải mắc nợ mà chẳng trả đặng cho người ta, cho đến đỗi sau thì nó hay nói dối và cũng có khi sanh ra ăn trộm ăn cướp, mà các đều ấy thì bởi sự làm biếng trễ nải mà ra. Vã lại những cha mẹ làm biếng coi sóc dạy dỗ con cái cho nó thuộc kinh và làm các việc về phép đạo, cho nên con cái xấu nết mê muội chẳng biết gì về sự đạo. Nhơn vì sự ấy, nó sanh ra khô khan nguội lạnh, cho nên đến sau cũng có khi nó bỏ đạo mà mất linh hồn sa địa ngục vì tại cha mẹ đã làm biếng coi sóc dạy dỗ nó, là chính việc cha mẹ phải làm khi trước. Con hãy nhớ Đ.C.T. chẳng có sanh ra người ta ở đời nầy cho đặng ngồi không đâu, người có ý buộc mỗi người phải làm việc nọ việc kia theo bực mình. Như lời trong kinh thánh dạy rằng: Con chim đã sanh ra cho đặng bay thể nào, thì loài người ta sanh ra cho đặng làm việc thể ấy. Cho nên ai ai cũng phải làm việc theo bực mình, dầu mà kẻ giàu kẻ đủ ăn, cũng chẳng đặng lấy lẽ ấy mà ở nhưng ngồi không hay là chơi cả ngày đâu, vì chưng phép Đ.C.T. thì buộc mọi người hết thảy thảy, mà lại sự hay ở nhưng, thì thường chẳng sanh ra sự lành bao giờ, một hay sanh ra những sự tư tưởng dông dài quấy quá vô ích, hay nói hành người nọ hay bỏ vạ cho người kia, chẳng có giống tội nào mà nó chẳng phạm đặng. Như lời trong kinh thánh dạy rằng: sự hay ở nhưng, thì bày ra nhiều dịp tội lỗi lắm. Con hãy xét đều nầy, là thường thường con phải

Digitized by Google

chước ma quỉ cám dỗ con về sự lòng động lòng lo tư tưởng ước ao sự quấy quá là những khi nào? Vậy thì chẳng phải là khi con ở nhưng, và chẳng làm việc gì sao? Nếu con siêng năng làm việc theo đứng bực con như phép đạo dạy, thì ắt là con bớt nhiều dịp tội lắm, mà lại con đặng nhờ phần hồn, và phần xác.

Vì vậy con phải lánh sự làm biếng trễ nải hay ở nhưng, mà lại phải lấy lòng sốt sắng và siêng năng mà làm việc nọ việc kia, nhứt là những việc về đứng bực con, con hãy nhớ lời trong kinh thánh trách kẻ làm biếng hay ở nhưng rằng: ớ kẻ làm biếng! kìa hãy xem con kiến nó ăn ở thể nào, hãy học vuới nó cho đặng ở khôn ngoan, dầu mà chẳng có kẻ làm thầy dạy dỗ, dầu chẳng có kẻ làm đầu sai khiến nó mặc lòng, song nó hằng có ý tứ luôn, vì chưng hễ mùa hè thì nó tích lấy đồ ăn mà nuôi mình trong mùa đông, nó chẳng ở nhưng bao giờ, mà mầy còn mê muội hơn con kiến sao? Nếu mầy cứ làm biếng trễ nải làm vậy mãi, thì mầy sẽ ra khó khăn đói khát thiếu thốn mọi đàng chẳng khỏi. Con hãy có ý tứ mà nhớ những lời ấy đừng quên bao giờ, con hãy ở siêng năng làm các việc đứng bực con phải làm, là đừng có làm những việc ấy cách ơ hờ trễ nải như việc quen làm chi, song con phải lấy lòng sốt sắng mà làm cho cần mẫn vì Đ. C. T. cho đặng đẹp lòng người, vì người đã dạy con phải làm, mà đừng sợ sự khó nhọc cùng ngã lòng làm chi, vì chưng nếu con có lòng ngay lành mà quyết làm những việc ấy cho nên, thì ắt là Đ. C. T. sẽ phù hộ cho con đặng lấy làm dễ, vì chưng

Digitized by Google

người đã buộc con phải chịu khó mà làm những việc ấy. Nhơn vì sự ấy chẳng có lẽ nào người bỏ con mà chẳng giúp sức cho con. Vả lại khi con đã quen dùng ngày giờ cho nên, là khi con ở siêng năng làm việc theo đứng bực con làm vậy, thì con phải lấy làm vui, và dễ chịu hơn ở nhưng mà ngồi không.

Lạy Chúa tôi, Chúa tôi đã ra lề luật mà buộc mọi người phải chịu khó mà làm việc nầy hay là việc kia. Nhơn vì sự ấy, kẻ theo tính làm biếng hay ở nhưng chơi bời mất công mất giờ, thì lỗi phép Chúa tôi lắm, Chúa tôi đã ban ngày giờ cho người ta đặng dùng mà làm việc có ích về phần linh hồn hay là phần xác, mà sau nầy khi đến ngày phán xét thì Chúa tôi sẽ bắt người ta trả lẽ lại, là nó đã dùng ngày giờ thể nào, mà kẻ đã gọi là tôi tá vô ích, ấy là kẻ dùng ngày giờ chẳng nên. Kẻ hay ở nhưng chơi bời, thì nó sẽ phải bỏ vào nơi tối tăm khóc lóc nghiến răng đời đời, là địa ngục vô cùng. Tôi xin Chúa tôi đừng để cho tôi phải sự khốn khó dường ấy, lại tôi xin Chúa ban ơn giúp sức cho tôi biết dùng ngày giờ cho nên, tôi xin dưng các việc tôi làm trót đời tôi cho Chúa tôi. Nhơn vì sự ấy, tôi có ý ở hết lòng và siêng năng làm các việc đứng bực tôi phải làm, cho đặng đẹp lòng Chúa tôi. Tôi xin Chúa tôi gìn giữ phù hộ cho tôi đặng khỏi làm những việc ấy cách ơ hờ ương ái, hay là cách khô khan nguội lạnh, hầu cho tôi hằng đặng đẹp lòng Chúa tôi, và đặng nhờ các việc ấy cho đặng lập công trước mặt Chúa tôi. A men.

Digitized by Google

Digitized by Google

BỐN GIẢNG
VỀ BẢY PHÉP BÍ TÍCH
CỰC TRỌNG.

TỰA

Bốn giảng về bảy phép Đ.C.G. đã lập quen gọi là bảy phép bí tích. Tiếng La-tinh gọi là Sa-cra-men-to, nghĩa là sự thề nguyền, cùng chỉ của đã phú cho đấng làm thầy; hay là người khác giữ để làm chứng mình sẽ giữ lòng ngay thật, chẳng dám sai lỗi lời khấn hứa. Nhưng mà trong đạo Đ. C.T. quen dùng tiếng Sa-cra-men-tô mà chỉ những dấu bề ngoài sinh ơn thiêng liêng trong linh hồn kẻ chịu phép ấy nên; và có một Đ.C.G. đặng lập phép cực trọng ấy, cùng bởi Đ.C.G. là Đ.C.T. thật, thì đã lấy quờn phép mà lập truyền phép cực trọng sẽ nói sau nầy, và truyền phải dùng những phép ấy cho đến tận thế. Vậy ông thánh Gioang giám mục khen ý Đ. C. G. rất mầu nhiệm vì người xuống thế làm người thì đã tùy tính người ta, có linh hồn và xác mà lập bảy dấu bày ra trước con mắt xác thịt ta, hay là lỗ tai ta đặng nghe, để cho biết ơn Đ.C.T. ban cho linh hồn ta đặng khỏi tội hay là đặng thêm phước. Vậy Đ.C.G. đã lập bảy phép chẳng có nhiều hơn cùng chẳng có ít hơn: Là phép rửa tội, phép xức trán, phép Mình thánh Chúa, phép giải tội, phép xức dầu thánh cho kẻ gần chết, phép truyền chức thánh phép

Digitized by Google

hôn phối. Bấy nhiêu phép ấy phải có ba sự nầy thì mới nên phép. 1 là phải có sự gì bề ngoài như bổn để mà chỉ phép nọ phép kia. 2 là lời Đ.C.G. truyền mà chỉ ơn người ban cho của mọn trở nên của trọng. 3 là phải có người nào đặng quờn mà làm phép ấy và đang khi làm thì phải có ý làm việc Hội thánh quen làm.

PHẦN THỨ NHỨT.

GIẢNG VỀ PHÉP RỬA TỘI.

Đ.C.G. đã lập phép nầy cho người ta, như sinh lại về phần linh hồn, vì chưng linh hồn nào chưa đặng chịu phép rửa tội, thì như đã chết trước mặt Đ.C.T. mà bởi phép rửa bề ngoài cùng bởi lời Đ. C. G. truyền mà rửa linh hồn cho sạch tội lỗi, thì kẻ chịu phép ấy nên đặng nghĩa cùng Đ.C.T. và sống thật trước mặt Đ.C.T. mà chớ.

Vậy nước phải dùng mà làm phép nầy là nước lã chẳng pha giống gì khác vào, như nước mạch nước giếng nước mưa, nước biển, nước sông, chẳng kì nước lạnh nước nóng nước có mùi diêm nước đục, nước có màu đỏ như nước chảy trong mỏ sắc, nước bởi tuyết, hay là nước đông cùng nước bởi đá đã tan ra, thì cũng đặng dùng: song khi chưa tan thì đừng. Cùng chẳng nên dùng rượu đã lấy hơi hay là nước miếng, nước mắt cùng mồ hôi và nước mía cùng các giống nước bởi cây nọ cây kia mà chảy ra, vì các giống ấy chẳng quen gọi là nước lã. Bằng chánh lời phải dùng mà rửa tội thì đã chỉ trong sách các phép

Digitized by Google

rằng: TAO RỬA MÀY NHƠN DANH CHA VÀ CON VÀ THÁNH THẦN. Cùng đã dặn rằng: và đọc và đổ nước cũng một trật, lại bảo cho biết có thế mà sắm cái ấm thì dễ hơn, vậy khi thấy nước đã chảy thì đọc lời truyền, bằng đọc rồi mà nước còn đương chảy thì càng chắc hơn, ta nói bấy nhiêu lời mà thôi, vì trong phần thứ tám bổn thứ tám ngày trước nầy, thì đã giảng về dọn mình chịu phép rửa tội, và trong bổn in đã giảng nhiều lẽ về phép nầy nữa.

PHẦN THỨ HAI.

GIẢNG VỀ PHÉP XỨC TRÁN.

Lạy ơn Đ.C.T.T. soi sáng cho kẻ muốn chịu phép nầy, đặng ra sức dọn mình cho đáng ăn mày ơn cực trọng đấng rộng rãi vô cùng đã sẵn lòng mà ban cho. Vậy trước hết phép nầy làm cho ta đặng chịu lấy Đ.C.T.T. cùng thêm ơn sức cho ta mạnh tin mà xưng đạo Đ.C.T. ra trước mặt thiên hạ, chính đấng đã lập phép nầy là Đ.C.G., vì có một Đ.C.T. có phép tắc dùng của hèn mà ban ơn trọng về sự Đ.C.G. là con Đ.C.T. thật thì đã giảng trước nầy, vì chưng tuy là con Đ.C.T. đã hạ mình xuống làm người thì nào có mất tính Đ.C.T. đâu, song kinh thánh đã chỉ tỏ về sự ông thánh Vê-rô và ông thánh Phao-lô trấy sang thành Sa-ma-ri-a, mà làm phép cho bổn đạo mới ở trong thành ấy, đặng chịu lấy Đ.C.T.T.; ấy là dấu chỉ sự các thánh Tông đồ, và các đấng nối quờn các thánh ấy đặng làm

Digitized by Google

phép xức trán, nhưng mà đấng làm thầy cả đặng phép riêng Đ. thánh Pha-pha ban cho, thì cũng đặng làm phép nầy nữa.

Bằng của dùng làm phép nầy là dầu tốt nhứt, gọi là dầu Ô-li-va, cùng mùi thuốc rất thơm gọi là Tô hạp; mà đấng Giám mục là chính đấng nối quờn các thánh Tông đồ, thì ngày thứ năm trước lễ Phục sanh, thì người pha hai giống ấy làm một và dâng lời cầu nguyện cho của hèn trở nên của trọng mà làm phép rất thánh nầy. Sau nữa dầu mà phép rửa tội đã làm cho kẻ chịu phép ấy nên đặng làm con Đ.C.T., song le chẳng khác chi như con trẻ mới sinh ra còn yếu đuối, cho nên cha mẹ ra sức gìn giữ cho con một lâu một mạnh, cũng một lẽ ấy, Đ.C.G. chẳng những đã lập phép rửa tội cho ta đặng sống về phần linh hồn trước mặt Đ.C.T., mà lại cũng đã lập phép riêng cho linh hồn ta càng lâu càng mạnh cho đặng phá chước ma quỉ, chê bỏ những lời thế gian phỉnh phờ bày đặt, và chống trả tính xác thịt mình hằng kéo đi dàng tội lỗi, lại bởi phép nầy thêm sức mạnh thì ta dễ đi đàng nhơn đức và giữ đạo cho trọn. Bây giờ ta phải suy những ích bởi phép nầy mà ra.

Ích thứ nhứt là chịu lấy Đ.C.T.T. là Đ.C.T. ngôi thứ ba. Vậy khi Đ.C.G. toan lên trời, mà người thấy đầy tớ lo buồn lắm, thì an ủi rằng: Tao về thì đặng ích cho chúng con, vì chưng nếu tao chẳng về thì đấng an ủi chẳng đến với chúng con, nhược bằng tao về thì sẽ cho người đến với chúng con, mà dạy dỗ những lẽ rất thật. Vậy ta phải lạy ơn ba ngôi cực trọng, vì Đ.C.Cha đã thương yêu người thế gian mà ban con một làm

Digitized by Google

thầy dạy dỗ cùng an ủi lòng ta, lại cho con rất thương yêu phải chịu trăm ngàn sự thương khó cho đến chết trên cây thánh Giá, cho ta khỏi tội và cậy trông ngày sau sẽ đặng sống vô cùng, dầu mà Đ.C.T. đã thương ta quá bội dường ấy, song chẳng khác chi như Cha cả chưa đành lòng, nên khi con Đ.C.T. về trên trời, thì Cha con cực trọng ấy hiệp một ý với nhau mà ban Đ.C.T.T. cho đặng an ủi lòng ta, cùng dạy dỗ ta như Đ.C.G. đã dạy dỗ cùng an ủi vậy, thì ta biết lấy đi gì mà trả ơn ba ngôi cực trọng đã thương ta quá bội dường ấy. Ích thứ hai là bảy ơn riêng Đ.C.T.T. xuống trong lòng kẻ chịu phép nầy nên. Một là ơn làm cho ta đặng ngoan đạo cùng lấy những sự về đạo thánh Đ.C.T. làm ngon cũng như mật ngọt, chẳng còn yêu chuộng những sự hèn đời nầy, một chê như của đắng chẳng muốn dùng làm chi nữa. Hai là ơn soi sáng trong trí khôn cho biết xét sự thật sự giả, sự phước sự tội, cho nên lấy đạo thánh Đ.C.T. làm sự phải lẽ cùng bỏ các sự dối trá. Ba là ơn làm cho ta biết sự phải sự chẳng, cùng toan liệu những sự đẹp lòng Đ.C.T. hơn. Bốn là ơn thêm sức cho ta chịu khó bằng lòng, thì vưng lời Đ.C.T. chẳng hề nghe kẻ có quờn có chức lấy sức mà ép ta bỏ nghĩa cùng Đ.C.T. cùng vì ơn cực trọng nầy, cho nên muôn vàn người thánh thà chịu các giống hình khổ chẳng thà bỏ đạo. Năm là ơn làm cho ta biết những sự làm ích cho linh hồn ta, vì chưng biết nhiều sự thiên văn địa lý, mà chẳng biết suy lòng lành Đ.C.T. đã thương yêu ta, mà ban nhơn đức tin cho ta đặng trông cậy và kính mến Đ.C.T., mà nhơn đức tin ấy như

Digitized by Google

cội rễ cùng như neo các nhơn đức khác, vì kẻ chẳng tin thì chẳng đặng ích gì về phần linh hồn, cho nên sự thông biết thật là ra sức mà hiệp một ý cùng các thánh mà suy Đ.C.T. đã mở lòng rộng rãi vô cùng, thương ta cùng nhịn nhục ta lâu dài, trí khôn suy chẳng đến. Ấy Đ.C.T. cao cả sâu nhiệm, Đ.C.T. đã thương yêu mà ban muôn ơn cho ta là loài hèn mọn, cùng là đứa ngỗ nghịch, một đáng chịu phạt mà chớ. Sáu là ơn làm cho ta kính mến Cha cả, hơn con cái kính mến Cha mẹ đẻ, vì chưng chẳng có cha mẹ nào thương yêu con và làm ơn cho con bằng Đ.C.T. đã thương yêu và làm ơn cho ta đâu. Bảy là ơn làm cho ta suy biết Đ.C.T. là đấng sáng láng vô cùng biết tỏ mọi sự ta lo tưởng trong lòng, phương chi xem và nghe lời ta nói, cùng mọi việc ta làm, lại bởi Đ.C.T. công bình vô cùng, phép tắc vô cùng, nếu ta chẳng giữ mình chẳng năng cầu nguyện xin lòng lành người cho khỏi phạm tội, thì người sẽ phạt chẳng tha, cho nên ta phải lo sợ kẻo phạm tội mà liều mình phải tay Đ.C.T. công thẳng vô cùng, mà phải khốn đời đời.

Tích thứ ba, chỉ về ơn bề ngoài Đ.C.T.T. đã ban cho các thánh Tông đồ, và nhiều người hiệp một nơi với các thánh ấy mà chờ đợi Đ.C.T.T. hiện xuống. Một là ơn Đ.C.T.T. đã ban cho bấy nhiêu người ấy nói đặng nhiều tiếng lạ chẳng có học bao giờ. Hai là đặng sáng láng trong trí khôn mà cắt nghĩa lời các thánh Tiên tri đã chỉ lâu trước về sự Đ.C.T.T. hiện xuống, cho nên kẻ nghe ông thánh Vê-rô giảng lẽ rất mạnh cùng cắt nghĩa những lời ấy, thì động lòng ăn năn tội, vì

Digitized by Google

có nhiều kẻ đã hiệp một ý với kẻ đã giết Đ.C.G. cùng xin chịu phép rửa tội, kẻ đặng ba ngàn người, bởi ơn Đ.C.T.T. mở lòng, thì trở lại làm vậy. Ba là Đ.C.T.T. phù hộ các thánh Tông đồ và nhiều người khác dã ăn mày ơn người, thì làm đặng nhiều phép lạ, cùng xưng đạo thánh Đ. C.T. ra trước mặt vua chúa quan quyền, dầu cấm giảng thể nào mặc lòng, thì cứ lời Đ.C.G. đã khiến đi khắp thế giảng đạo, chẳng nệ chịu các sự khốn khó, cùng chẳng nệ chịu chết, một đợi trông ước ao đổ máu mình ra mà làm chứng mình là đầy tớ Đ.C.G. cho nên các thánh Tông đồ và đầy tớ Đ.C.G. chẳng kì đấng bậc nào, già trẻ nam nữ kẻ chữ nghĩa kẻ dốt nát, đều bởi Đ.C.T. T. phù hộ, thì lấy sự khó cùng sự chết vì đạo làm vui mảng.

Vậy những ích bởi phép xức trán mà ra, thì kể chẳng xiết, một nói qua về phép nầy như phép rửa tội cùng phép truyền chức, thì in dấu thiêng liêng trong linh hồn những kẻ chịu các phép nầy, chẳng hay mất, cho nên đặng chịu một lần mà thôi. Bây giờ nói về sự dọn mình chịu phép nầy, thì trước hết phải suy Đ.C.T.T. là đấng sanh ra ta, vì người cũng là Đ.C.T. thật, chẳng ít sự gì, cho nên người muốn ngự trong lòng ta, thì chẳng trông cho ta làm ích gì cho người, nhưng mà đấng lòng lành rộng rãi vô cùng, muốn xuống ơn cho ta, thì ta cũng phải mở lòng cho rộng rãi và dọn mình cho sạch tội lỗi cùng kêu van thảm thi với người rằng: Tôi lạy ơn Đ. C. T. T. vật chi tôi mà Chúa sanh ra trời đất muôn vật, chẳng nệ tìm đến với tôi, nầy linh hồn tôi hãy lâu mê phạm

Digitized by Google

tội lỗi dơ dáy xấu xa, mà đấng cực thanh cực tịnh chẳng gớm linh hồn tôi rất hèn hạ ngũ nghịch dường ấy, Chúa tôi hằng tỏ ra lòng lành thương yêu kẻ Chúa tôi đã dựng nên. Vậy tôi xin Chúa tôi ban ơn cho tôi tin cậy kính mến hết lòng hết sức, tôi tin Chúa tôi là đấng cội rễ mọi sự hằng sống hằng trị cùng Đ.C. Cha và Đ.C. Con. Tôi cậy Chúa tôi cũng một lòng cùng Đ.C. Cha và Đ.C. Con thương yêu con mọn nầy, tôi xin Chúa tôi ban ơn là một tàn lửa kính mến cho tôi cứ một lòng vững bền mà kính mến Chúa tôi cùng Đ. C. Cha. và Đ.C. Con đời đời, tôi xin rất thánh Đ. C.B. cầu cho tôi đặng giữ lấy ơn Đ.C.T.T. ban cho tôi trong phép nầy, vì xưa rất thánh Đ.C.B. chịu thai Đ.C.G. thì thiên thần đã mầng người đầy ơn Chúa tôi, cùng đã chỉ tỏ Đ.C.T.T. là đấng rất cao cả như bóng đã che, cùng thêm ơn cho người chịu thai mà còn đồng trinh sạch sẽ. Lại khi Đ.C.G. lên trời đoạn, thì rất thánh Đ.C.B. đã muốn hiệp cùng các thánh Tông đồ là đầy tớ Đ.C. G. đợi trông mười ngày cho đặng ăn mày ơn Đ.C. T.T. hiện xuống. Vậy con mọn lạy Đ. Mẹ, khi Đ. Mẹ chưa chịu thai, thì đã đầy ơn Đ.C.T.T. và khi chịu thai, thì Đ.C.T.T. thêm ơn cho người. Còn ngày Đ.C.T.T. hiện xuống, thì lòng Đ. Mẹ đầy ơn là ngần nào. Ắt là lòng người như biển cả tràn ra mọi nơi, thì con mọn nầy xin cho đặng ăn mày ơn Đ. Mẹ đầy dẫy dư dật làm vậy. Tôi lại xin các thánh Tông đồ và các người thánh đã ăn mày ơn Đ.C.T.T., bàu chữa cho tôi đặng dọn mình ăn mày ơn Chúa tôi cho nên. Bằng sự ăn chay trước khi chịu phép nầy cùng làm phước

Digitized by Google

cho kẻ khó khăn và làm các việc lành, thì mặc ý kẻ dọn mình, nhưng mà sự xưng tội, thì rất phải lễ kẻo vô ý vô tứ mắc tội trọng mà dám chịu phép nầy, thì chẳng nên. Còn sự cám ơn, thì chẳng nên quên việc cả thể làm vậy, vì người ta thế gian cho của hèn, thì ta còn tỏ ra lòng biết ơn, phương chi Đ.C.T.T. đã ngự trong lòng ta, cùng ban ơn rất rộng mà ta dám quên, thì chẳng phải vong ơn bội nghĩa sao? Vậy khi đã chịu phép nầy đoạn, thì phải ra sức một ngày một hơn, cùng siêng năng xưng tội chịu lễ hơn khi trước, và hằng nằm nhớ ngày đã chịu phép cực trọng nầy, thì phải xét mình đã chừa nết xấu là ngần nào, và đặng lòng sốt sắng ái mộ mà làm các việc lành phước đức là ngần nào nữa. Nếu vậy thì Đ.C.T.T. mới giữ lòng thương yêu ta hằng ngày hằng thêm sức mạnh cho ta đi đàng nhơn đức, ở đời nầy cùng sẽ ban phần thưởng cho ta đặng mọi sự vui về đời sau vô cùng.

PHẦN THỨ BA.

GIẢNG VỀ PHÉP MÌNH THÁNH CHÚA.

Lạy ơn Đ.C.G. soi sáng mở lòng cho các bổn đạo đặng biết phép mình thánh Đ.C.G. rất trọng là dường nào; mà kẻ chịu nên thì đặng ích trọng là ngần nào nữa. Vậy khi Đ.C.T. dựng nên loài người ta, thì mỗi một người có một linh hồn và một xác. Bằng về phần xác thì Đ.C.T. đã sinh ra các giống của ăn mà nuôi giữ xác cho mạnh khỏe thì mới đặng sức mà làm việc nọ việc kia và đặng

Digitized by Google

sống. Còn về phần linh hồn, thì Đ,C.T. cũng ban lương thực rất quới trọng là mình thánh Đ.C.G. cho linh hồn ta đặng thêm ơn sức mạnh, mà làm việc lành phước đức cùng giữ đạo cho trọn, thì linh hồn mới sống thật trước mặt Đ.C.T. Vậy khi Đ.C.G. còn ở thế gian thì đã tỏ lòng thương ta, chẳng những vì công nghiệp người, thì ta đặng khỏi tội là gánh rất nặng, mà lại người đã lập phép riêng, là mình cùng máu thánh Đ.C.G. làm của ăn của uống, cho ta đặng sức mà đi đàng xa, là đi cho khỏi chốn cách đày nầy, mà về quê thật hằng sống vô cùng. Đ.C.G phán rằng: nếu bay chẳng ăn thịt tao chẳng uống máu tao, thì bay chẳng đặng sống, ấy là dấu tỏ Đ.C.G thương yêu ta cùng muốn ở với ta; lại muốn cho ta ở với người. Dầu mà bảy phép cực trọng người đã lập, đều chỉ làm ích cho linh hồn ta, nhưng mà phép mình thánh người trọng nhứt. Vì chưng kẻ chịu phép nầy nên, chẳng những là chịu ơn Đ.C.T. lại chịu lấy Đ.C.G. là Đ.C.T. cùng nguồn mọi ơn mọi phước. Vậy mọi sự trên trời dưới đất chẳng dám lấy đi gì mà ví cho bằng, là sự quá trí người ta suy chẳng đến luận chẳng ra; dầu các thánh thiên thần ở trên trời, cũng chẳng biết đặng cho hết ý về phép rất thánh rất mầu nhiệm nầy, mà ai muốn biết cho tỏ, thì chẳng khác chi kẻ muốn đếm cho hết sao trên trời, cùng tát cho cạn hết nước dưới biển, hay là cân trái núi ở khắp cả và trái đất nầy. Vì vậy sẽ giảng một đôi lẽ cho bổn đạo đặng suy một ít, cùng sẽ tóm lại trong bốn đều nầy. Một là phép mình thánh Đ.C.G. là đi gì. Hai là kẻ chịu mình thánh Đ.C.G.

Digitized by Google

nên đặng những ích nào. Ba là kẻ muốn chịu mình thánh Đ.C.G. nên, thì phải dọn mình là thể nào. Bốn là khi chịu ơn cực trọng ấy đoạn phải làm những sự gì.

Đều thứ nhứt, trước hết phải tin thật Đ.C.G. là ngôi thứ hai Con thật Đ.C.T. cũng bằng Đ.C.Cha, bằng Đ.C.T.Thần, là đấng sang trọng vô cùng, phép tắc vô cùng, rộng rãi vô cùng, lòng lành vô cùng, công bình vô cùng, là cội rễ đầu mọi sự bởi lòng thương yêu, người ta đã phạm tội mà đền chẳng xứng đáng, thì đã xuống thế làm người cùng đã làm gương mọi nhơn đức; đoạn giảng dạy thiên hạ về đàng chính cho đặng rỗi linh hồn; cùng đã làm nhiều phép lạ cho người ta đặng tin. Đến kì người đã định mà chịu nạn chịu chết chuộc tội cho thiên hạ, thì người muốn tỏ ra lòng thương yêu ta, thì đã lấy phép tắc vô cùng mà truyền phép rất lạ rất mầu nhiệm, là mình thánh cùng máu thánh người. Vậy ngày thứ năm trước khi Đ.C.G. chịu nạn, khi người cầm thực cùng mười hai đầy tớ cả, thì người muốn tỏ ra lòng thương yêu đầy tớ cho đến hết sự sống người ở đời nầy, liền cầm lấy bánh mì, cùng ngửa mặt lên đội ơn Đ.C.Cha, đoạn bẻ ra mà đưa cho đầy tớ rằng: chúng con hãy chịu lấy mà ăn nầy là mình tao; lại cầm lấy chén rượu nho và một ít nước, cùng đội ơn Đ.C.Cha, và đưa cho đầy tớ rằng: chúng con mà hãy chịu lấy mà uống, nầy là máu tao sẽ đổ ra, chẳng những cho chúng con, mà lại cho nhiều người cùng cả và thiên hạ đặng khỏi tội; ấy là chỉ những kẻ ấy biết ơn Đ.C.G. đã có lòng thương hết mọi người thế gian vì

Digitized by Google

công nghiệp Đ.C.G. là công nghiệp vô cùng, cho nên bấy nhiêu kẻ chẳng khỏi tội, cùng hư mất linh hồn, thì tại kẻ ấy chẳng muốn ép mình mà giữ phép đạo Đ.C.G. truyền, cho nên công nghiệp Chúa cứu thế ra vô ích cho nó, chẳng khác chi như thuốc rất linh nghiệm hay chữa các giống tật bịnh, song kẻ chẳng muốn dùng thuốc ấy mà đặng đã làm sao? Vậy khi Đ.C.G. đã truyền phép mình thánh người đoạn phán cùng các đấy tớ rằng: bây giờ chúng con sẽ làm những sự nầy, tao đã làm trước mặt chúng con thì phải nhớ đến tao, nghĩa là đấng có quờn thay mặt Đ.C.G. mà làm phép mình cùng máu thánh người, và các bổn đạo đặng ơn cực trọng nầy, đều phải hiệp một ý mà nhớ đến sự thương khó Đ.C.G. đã dâng mình thánh người làm của tế lễ mà chuộc tội thiên hạ. Sau nữa bởi Đ.C.G. chẳng những yêu đấy tớ sống một đời khi người còn ở thế, mà lại thương những kẻ tin vì nghe lời đấy tớ giảng. Cho nên khi người truyền phép mình cùng máu thánh, thì lại cho đấy tớ đặng quờn làm cho bánh mì cùng rượu nho trở nên mình thánh cùng máu thánh người, song phải cứ lời Đ.C.G. truyền, và có ý làm phép như người đã làm xưa. Vậy khi đọc lời truyền đoạn, thì xem cốn hình cùng mùi bánh và mùi rượu, mà tính bánh và tính rượu chẳng còn, vì đã trở nên mình thật cùng máu thật Đ.C.G., dầu trong một hình bánh và trong một hình rượu thật có mình thánh cùng máu thánh và linh hồn Đ.C.G. cùng tính Đ. C.T. nữa, thì xác sống có máu và có linh hồn, cùng bởi vì Đ.C.G. có hai tính hiệp về một ngôi,

Digitized by Google

cho nên khi chịu Đ.C.G. về tính loài người ta, thì chịu tính Đ.C.T. nữa. Vậy phép rất thánh rất mầu nhiệm nầy tỏ ra lòng Đ.C.G. thương yêu ta là dường nào! Xưa nay chưa hề nghe cha mẹ nào thương yêu con đến nỗi lấy thịt máu mình mà nuôi con, có một Đ.C.G. thương yêu ta cách lạ lùng làm vậy. Vốn khi đầu hết chưa có trời đất muôn vật, có một Đ.C.T. hằng có từ trước vô cùng, thì Đ.C.T. phán một lời bởi hư không liền có mọi sự, phương chi khi đã có bánh sẵn mà Đ. C. G. là Đ. C. T. thật, như đã giảng nhiều lần, người muốn cho hai giống ấy trở nên mình cùng máu thánh người mà chẳng đặng sao? Khi người mới ra giảng đạo, có một nhà mời Đ. C. G. cùng rất thánh Đ. C. B. và các đầy tớ đến ăn cưới, khi nữa mùa thì hết rượu uống, cho nên Đ.C.G. nghe lời Đ. C. B. cám thương nhà ấy, thì Đ. C. G. khiến đổ nước lã vào sáu ché, đoạn lấy phép tắc vô cùng khiến nước ấy trở nên rượu nho, và dạy đam cho kẻ áp việc nếm có phải rượu thật, như rượu nước người quen dùng, vậy kẻ áp việc nếm thấy rượu ngon, mà chẳng biết phép lạ Đ. C. G. mới làm, thì nói với chủ nhà rằng: người ta quen dọn rượu tốt trước, vậy khi đã uống nhiều thì mới dọn rượu kém, mà ông để rượu tốt cho đến bây giờ làm sao? Nầy là phép lạ Đ. C. G. làm trước hết, vì thương nhà dọn ăn cưới kẻo thẹn. Mà Đ. C. G. khi ăn bữa tối với đầy tớ mà dọn mình chịu chết, thì đã khiến bánh cùng rượu trở nên mình cùng máu thánh người vì lòng thương mến, để của nuôi linh hồn ta, mà chẳng đặng làm phép cực trọng thì làm sao? Vậy trong kinh

Digitized by Google

thánh có nói về tích một đờn bà là vợ ông Lót bởi chẳng vưng lời thánh thiên thần truyền, thì Đ. C. T. phạt, bổng chúc xác đờn bà ấy hoá ra hình tượng muối, tuy bề ngoài xem thấy còn hình người, song chẳng còn tính người nữa, vì đã trở nên tính đá. Ấy là ví dụ hèn cho người ta suy biết một chút vậy, dầu mà con mắt ta bề ngoài xem thấy hình bánh hình rượu, song nhơn đức tin dạy ta có hình bánh hình rượu mà thôi, vì tính bánh và tính rượu chẳng còn, thật đã trở nên mình cùng máu thánh Đ. C. G. Sau nữa có nhiều phép lạ cũng làm chứng về phép rất thánh mầu nhiệm nầy cho ta càng mạnh tin chẳng dám bỏ nghi, như đời ông thánh Lu-y là vua nước Pha-lang-sa đã gần sáu trăm năm nay. Có một thầy cả làm lễ, đến khi dưng mình thánh Đ.C.G. thì người ta xem thấy Đ. C. G. tỏ tường sáng láng tốt lành, cho nên có kẻ tâu vua thánh ấy xin người đi xem phép rất lạ làm vậy, nhưng mà vua thánh ấy chẳng đi, lại phán rằng: ai chẳng tin Đ.C.G. ngự thật trong phép rất mầu nhiệm người đã truyền, thì đi xem mặc lòng, dầu con mắt trầm chẳng thấy sự gì lạ, mà vì đã tin thật chẳng còn đi xem làm chi. Vậy lời vua ấy phán thì tỏ ra lòng người tin là dường nào. Sau hết sẽ giảng thêm một đôi lời, cho bổn đạo càng kính chuộng phép mình thánh máu thánh Đ. C. G. hơn nữa, vậy khi bẻ hình bánh ra mấy phần, thì trong mỗi một phần ấy có trót mình thánh máu thánh và linh hồn Đ. C. C. cùng tính Đ. C. T. ngự chẳng thiếu sự gì sốt, vì chẳng có bẻ mình thánh Đ. C. G. ra, một bẻ hình bánh mà thôi, chẳng khác chi như mặt gương

Digitized by Google

lớn, để trót nguyên vậy, kẻ soi gương lớn ấy, thì xem thấy một mặt mình, vã khi đánh bể ra làm nhiều tấm, thì mỗi một tấm ấy cũng soi đặng và thấy mặt mình nữa. Ấy là ví dụ cho bổn đạo suy về phép mình thánh Đ.C.G., dầu muôn muôn vàn vàn thầy cả làm lễ thì có một mình Đ. C. G. hằng ngự trên trời và ngự bấy nhiêu nơi làm lễ, hay là những nơi đã dọn để mình thánh Đ. C. G. cho bổn đạo đặng kính lạy, hay là để cho kẻ liệt chịu mình thánh Đ. C. G. như của ăn đi đàng, còn nhiều ví dụ khác để mà giúp bổn đạo đặng tin: như tiếng một người nói, thì muôn vàn người cũng đặng nghe hết, song các ví dụ đã kể trước nầy ví chẳng bằng nhơn đức tin dạy ta tin Đ. C. G. là đứng phép tắc vô cùng, muốn làm sao thì nên làm vậy, cũng là đứng thật thà vô cùng, phán lời nào thì thật lời ấy. Vậy khi Đ.C.G. đã lấy bánh mì cùng rượu nho và chỉ sự người cầm trong tay là mình cùng máu thánh người, thì ta còn dám hồ nghi mà chẳng tin làm sao? Còn sự người đã lấy hình bánh cùng hình rượu mà che mình cùng máu thánh người, thì cũng là ơn người thương ta yếu đuối, nếu người tỏ sự sáng láng oai nghi tỏ tường, thì co mắt xác thịt ta xem chẳng đặng, trong kinh thánh có một lời rằng: khi ông Môi-sen đã cầu Đ. C. T. trên núi kia lâu ngày mà xuống, thì dân I-sa-ra-e thấy mặt người sáng láng như hình hào quang liền sợ hãi chẳng dám trông xem, cho nên bao giờ ông thánh ấy toan ra mặt cùng dân, thì phải lấy khăn che mặt, thì dân mới bớt lòng sợ hãi và nghe lời người truyền, phương chi Đ. C. G. là đứng sáng láng vô

Digitized by Google

cùng dầu mặt trời ví cũng chẳng bằng. Nhơn vì sự ấy, Đ. C. G. khôn ngoan vô cùng đã lấy hình bánh hình rượu mà che sự sáng người, cho ta dễ tìm đến cùng đấng rất hiền lành cùng thương yêu ta làm vậy.

ĐIỀU THỨ HAI.

GIẢNG VỀ NHỮNG ÍCH BỞI CHỊU MÌNH THÁNH Đ.C.G. MÀ RA.

Vậy khi Đ.C.G. đã phán về Mình thánh cùng Máu thánh người, và đe phạt những kẻ chẳng chịu ơn cực trọng người ban cho, như đã giảng trước nầy, thì đã có ý chỉ phép Mình thánh người làm ích cho linh hồn ta, như của ăn làm ích cho xác. Vậy ích thứ nhứt chẳng khác chi như của ăn uống về phần xác thì hay trợ nó cho khỏi đói khát, cũng một lẽ ấy, phép mình thánh Đ.C.G. cũng hay trợ sự đói khát về phần linh hồn, vì xác biết đói thì chính lẽ linh hồn cũng biết đói nữa, song người ta khéo tìm của nuôi xác kẻo đói, còn sự tìm của nuôi linh hồn cho khỏi đói, thì chẳng mấy ai lo sự rất cần ấy. Vậy linh hồn là tính thiêng liêng nếu cứ bổn tính mình, thì sẽ ước ao cùng tìm những ơn thiêng liêng. Bằng đặng ơn tốt lành ấy thì mới đặng no chẳng đói nữa, nhược bằng ước ao chỉ tìm của cải cùng sự sang trọng, và những sự vui hèn về phần xác ở đời nầy, thì chẳng hề no một đói mãi mà chớ. Nhơn vì sự ấy, linh hồn hằng phải nhớ mình là giống cùng là ảnh Đ.C.T., cho nên những sự mình lo tưởng ước

Digitized by Google

ao, tìm đến cùng Đ.C.T. là căn bổn sanh ra mình, thì mới đặng an lòng an trí cùng thật no đủ mọi đàng. Vua thánh Đa-vít đã suy những lẽ ấy thì than thở rằng: Lạy ơn Đ.C.T. bao giờ tôi đặng xem thấy mặt Chúa tôi thì tôi mới no cho trọn. Vua thánh ấy than thở làm vậy vì đã tin thật sống ở đời nầy, là sống gởi sống tạm, cho nên hằng cầu xin cho đặng về cùng Đ.C.T. đã dựng nên ta, cho ta đặng phước hiệp làm một cùng người trên nước thiên đàng đời đời, mà đội ơn Đ.C.G. đã lập phép Mình thánh người cho ta đặng no ở chốn khách đày nầy, chẳng còn ước ao những sự vui hèn thế gian, một ước ao như vua thánh Đa-vít cho đặng sự vui thật mà thôi, vậy kẻ biết suy ơn trọng Đ.C.G. ban cho ta, thì hết lòng ước ao đợi trông đặng chịu Mình thánh Đ. C. G. mà nuôi linh hồn mình kẻo đói, cho nên khi các thánh Tông đồ mới giảng đạo, thì các bổn đạo hằng chịu Mình thánh Đ.C.G., vì lòng chẳng an, cho đến khi đặng hiệp cùng chính đấng đã dựng nên mình, lại trong kinh Lạy Cha đã có lời Đ.C.G. dạy ta xin hằng ngày dùng đủ, mà có nhiều người thánh đã cắt nghĩa lời ấy rằng: Của ta phải xin hằng ngày là xin cho đặng chịu Mình thánh Đ.C.G. cho linh hồn ta đặng no. Nhơn vì lẽ ấy, đã có lời trong kinh thánh rằng: Đ.C.T. đã ban mọi sự lành cho kẻ đói đặng no, ấy là dấu chỉ phép Mình thánh Đ.C.G. là nguồn mọi sự lành, cho nên kẻ thật lòng ước ao kính mến Đ.C.G. là chịu Mình thánh người thì đặng no thật, và đầy mọi ơn mọi phước.

Ích thứ hai, chẳng khác chi như của nuôi xác, thì giữ sức trong mình người ta, kẻo bởi khí

Digitized by Google

nóng làm hao tính xác yếu đuối, nếu của ăn uống chẳng bổ phần hao ấy, thì sức người ta một lâu một yếu chẳng đặng sống bao lâu, cho nên người ta dùng của ăn uống vừa phải, thì mới đặng khoẻ và giữ sự sống mình, cũng một lẽ ấy, trong linh hồn ta đã có tính mê bởi tội tổ tông cùng bởi tội riêng ta mà ra, cho nên loài người ta chịu về đàng tội lỗi, dầu khi chịu phép rửa tội, cùng chịu phép giải tội thì đã khỏi tội mặc lòng, nhưng mà tính mê hằng xui giục ta phạm tội, có một khi chết mới khỏi mà thôi. Vậy tính mê ấy và lòng chịu về đàng nhơn đức hằng nghịch cùng nhau luôn, cho nên tính mê chỉ phá các nhơn đức, nhứt là nhơn đức kính mến Đ.C.T. Cho nên ông thánh Au-cu-xi-tinh rằng: tính mê ấy càng mạnh thì nhơn đức kính mến Đ.C.T. càng yếu, và kẻ chẳng ra sức mà chống trả nó, thì mất nhơn đức kính mến Đ.C.T. là mất sự sống linh hồn, vậy kẻ muốn giữ nhơn đức ấy, thì phải năng chịu Mình thánh Đ.C.G. vì chưng như đã nói trước nầy về của nuôi xác, thì của ấy trở nên tính cùng xác ta, thì mới bổ phần đã hao trước, nhưng mà ông thánh Au-cu-xi-tinh nói rằng: bao giờ ta chịu Mình thánh Đ.C.G. thì ra lẽ khác, vì chưng Mình thánh Đ.C.G. chẳng có trở nên giống ta đâu, ta một trở nên giống Đ.C.G. mà chớ, vậy đấng phép tắc vô cùng ngự trong lòng ta mà bổ sức linh hồn ta đã hao, vì tính mê hằng làm nghịch luôn, nhơn vì sự ấy, ơn Đ.C.G. soi trí khôn ta càng đặng sáng láng mà biết tội phước, và lòng ta càng mạnh bạo dạn dĩ, cho nên linh hồn và xác ta đặng chống trả tính mê cùng theo thánh ý Đ.C.T. cho trọn, chớ chi ta

Digitized by Google

đặng nói như ông thánh Phao-lô rằng: tôi sống, nhưng mà chẳng phải tôi sống thật, song tôi sống vì Đ.C.G. sống trong tôi mà chớ.

Ích thứ ba, là phép mình thánh Đ.C.G. làm cho ta lấy việc giữ đạo làm của ngon ngọt êm ái dịu dàng. Về của nuôi xác, thường người ta yêu chuộng của ngon và chê bỏ của lạt, bằng kẻ chịu mình thánh cho nên, thì sinh ra lòng mến những sự về đạo thánh Đ.C.T., vậy khi dân I-sa-ra-e ở nước Ê-gýp-tô mà về đất tổ tông mình, thì phải qua rừng thiếu của ăn, thì Đ.C.T. ban của bởi trời mà xuống có hình như hột vị, mà dân ấy thấy của lạ thì kêu rằng: Man-na, nghĩa là giống gì, cùng bởi tội lỗi nó rất ngỗ nghịch, dầu mà đã thấy phép lạ Đ.C.T. đã làm mà cứu lấy nó cho khỏi làm tôi trong nước Ê-gýp-tô, song bởi nó nhẹ trí nhẹ dạ, bao giờ thiếu sự gì liền kêu trách cùng xin chết trong rừng, chẳng thà chịu khó lâu dài, mà Đ.C.T. nghe lời nó xin, cho nên bao nhiêu người ở nước Ê-gýp-tô mà ra, thì phải chết trên rừng hết thảy thảy. Có hai người khỏi, là ông Giu-de và ông Ca-lép mà thôi, song Đ.C.T. hằng có lòng lành khiến Man-na xuống mà nuôi kẻ nghịch là con cháu nó đủ bốn mươi năm. Vậy có nhiều người thánh cắt nghĩa rằng: Man-na ấy là hình bóng chỉ phép Mình thánh Đ.C.G. là của lạ thật, dầu Man-na Đ.C.T. ban xưa mà nuôi dân I-sa-ra-e trên rừng, có nhiều vị có nhiều mùi ngon ngọt, song nó cũng là của hèn nuôi xác mà thôi. Song chẳng bằng Mình thánh Đ.C.G. có trăm ngàn mùi ngon ngọt trên hết mọi sự ngon mà nuôi linh hồn ta, nhơn vì sự ấy, kẻ dọn mình mà ăn tiệc rất

Digitized by Google

ngon làm vậy, thì chê bỏ mọi sự vui hèn thế gian chẳng kể nó là giống gì nữa, cho nên nhiều người nam nữ bán ruộng nương của cải mà làm phước cho kẻ khó, đoạn vào dòng nọ dòng kia, hay là tìm rừng xanh cho khỏi xem sự vui thế gian cùng giữ mình sạch sẽ, và hãm mình nhiều cách lạ lùng quá sức người ta, thì cũng bởi chịu Mình thánh Đ.C.G. có mùi ngon và tốt lành vô cùng, nên chê sự dưới đất nầy làm hèn như bụi tro và cái rác vậy. Thật như lời trong kinh thánh dạy rằng: Chúng con hãy nếm và xem Đ.C.T. ngọt ngào là chừng nào.

Ích thứ bốn, của ăn về phần xác thì làm cho người ta cao lớn, cùng thêm sức một ngày một hơn, cũng một lẽ ấy phép mình thánh Đ.C.G. làm cho linh hồn hằng ngày hằng thêm sức mà đi đàng nhơn đức một ngày một hơn. Vậy xưa có đấng thánh tên là Ê-li-a phải trốn, vì bà hoàng hậu kia toan giết người; vì ghét đạo thánh Đ.C.T. và khi ông ấy nhọc quá mà nằm ngủ dưới bóng cây, thì thiên thần đánh thức mà khiến ăn bánh đã đem cho người, nhưng mà ăn đoạn lại ngủ, thì thánh thiên thần lại đánh thức và khiến ăn thêm, vì còn xa đàng lắm, ông thánh Ê-li-a vưng lời mà ăn đoạn, thì đặng sức đi bốn mươi đêm ngày, cho đến núi Đ.C.T. hứa cho người nghỉ, và khi đến núi ấy, thì đặng xem thấy Đ.C.T. song chẳng đặng xem thấy như các thánh đặng xem thấy Chúa mình ngự trên các từng trời đâu, cho nên ông thánh ấy đặng xem thấy mờ mờ vậy mà thôi. Mà có nhiều người thánh cắt nghĩa về bánh ông thánh Ê-li-a ăn cho đặng sức mà đi đàng xa,

Digitized by Google

là hình bóng phép mình thánh Đ.C.G. thêm sức cho ta đi đàng xa lắm, là đi cho khỏi đời nầy, mà về chốn cao xa là nước thiên đàng. Vậy kẻ có nhơn đức nếu muốn giữ lòng kính mến Đ.C.T. thì phải trốn lánh các chước ma qui và thế gian cùng xác thịt, song khi trốn làm vậy, có nhiều khi nhọc nhằn cũng như muốn ngủ giữa đàng, thì phải nghe lời Đ. C. G. khiến chỗi dậy mà chịu lấy bánh thêm sức cho đặng đi đàng xa, là năng chịu mình thánh Đ.C.G. là bánh thiêng liêng ban sức cho ta đặng về chốn hằng sống, mà xem thấy mặt Đ.C.T. tỏ tường. Có lời trong kinh thánh dạy rằng: nhơn đức kính mến mạnh bằng sự chết, vì sự chết rất mạnh cho nên mọi giống mọi loài phải chết chẳng khỏi đâu, cũng một lẽ ấy nhơn đức kính mến thì trọng hơn các nhơn đức khác chẳng sợ đi gì làm hại mình, nhưng mà nhơn đức ấy thì nhờ sức bởi mình thánh Đ.C.G. mà ra, cho nên ông thánh Gioang là đấng rất thông thái gọi là kim khẩu, vì người giảng những lẽ rất khôn ngoan rằng: kẻ đã chịu mình thánh Đ.C.G. nên, lẽ thì ra mạnh bạo dạn dĩ và có sức như sư tử chẳng sợ giống gì, dầu các qui trong địa ngục thì cũng chẳng sợ. Thuở xưa khi bắt đạo nhặt, thì các bổn đạo càng ra sức chịu ơn cực trọng ấy, cho đặng lòng vững vàng mà xưng đạo thánh Đ.C.T. ra trước mặt vua chúa quan quyền, có nhiều lần đấng bề trên thấy sự bắt đạo thì dũ lòng thương, kẻ phải vạ thì giải vạ ấy cho nó đặng chịu ơn trọng, dầu kẻ phải giam trong tù thì ước ao đợi trông cho đặng chịu mình thánh Đ.C.

Digitized by Google

G. thêm sức cho mình đặng chịu trăm ngàn sự khốn khó cho đến chết, chẳng thà bỏ đạo thánh Đ.C.T. Ấy phép mình thánh Đ.C.G. thêm sức linh hồn thì làm vậy, song cũng có khi thêm sức phần xác nữa, như bà thánh Thê-lê-xa làm chứng có nhiều lần chịu mình thánh Đ.C.G. đoạn, thì thấy trong mình bớt bịnh và đặng sức hơn khi trước; về sự bà thánh Ca-ta-ri-nà thật là sự lạ cả thể, vì chưng có nhiều lần bà thánh ấy từ ngày vào mùa chay cả cho đến lễ Đ.C.G. thăng thiên, thì ăn chay luôn, chẳng ăn uống của gì sốt, một chịu mình thánh Đ.C.G. mà còn đặng sống mạnh mẽ. Có lời ông thánh Bê-na-đô rằng: tên Đ.C.G. là thuốc linh nghiệm có sức chữa đặng các tật nguyền về phần linh hồn, phương chi mình thánh Đ.C.G. ngự trong lòng ta, có phép cứu chữa là dường nào, cho nên các đấng thay mặt các thánh Tông đồ ở thành Tri-den-ti-nô đã ra lý đoán rằng: phép mình thánh Đ.C.G. là thuốc giải những tội hèn mọn, lại thêm sức cho đặng lánh những tội trọng nữa; bằng lời đã giảng trước nầy rằng: kẻ chịu mình thánh Đ.C.G. thì trở nên giống như Đ. C.G. nghĩa là đặng hiệp làm một cùng Đ.C.G. cách nhiệm. Nhơn vì sự ấy Đ.C.G. và các bổn đạo hiệp làm một mình mầu nhiệm cùng nhau. Mà Đ.C.G. là đầu, còn các bổn đạo là chơn tay về mình mầu nhiệm người, cho nên phải soi gương các bổn đạo đời xưa mà bắt chước, vì thuở ấy các bổn đạo suy gẫm và chịu mình thánh Đ.C.G. lại hiệp một lòng một ý cùng nhau, lấy của cải làm của chung, và thương yêu nhau như anh em còn ở trong một nhà với cha mẹ, lại bởi lòng thương yêu làm vậy,

Digitized by Google

thì tỏ ra lòng chung, cho nên kẻ ngoại thấy bổn đạo thương yêu nhau, thì lấy làm lạ và khen đạo thánh Đ.C.T.; mà thật lòng thương yêu là dấu riêng Đ.C.G. đã chỉ cho người ta nhìn lấy làm đầy tớ người, và kẻ đặng lòng ấy thì đã giữ đạo trọn, sau hết bởi phép mình thánh Đ.C.G. nhắc lại sự thương khó người đã chịu, cùng là cội rễ mọi ơn mọi phước, cho nên phép nầy trọng hơn các phép khác thảy thảy.

Điều thứ ba, giảng về sự dọn linh hồn và xác cho đặng chịu mình thánh đức chúa giê-giu là thể nào. Thứ nhứt phải dọn linh hồn cho sạch tội lỗi, vì có lời trong kinh thánh rằng: ai muốn chịu mình thánh Đ. C. G. thì phải xét mình cho kĩ, vì kẻ chẳng dọn mình nên mà chịu mình thánh Đ. C. G. thì đáng chịu phạt, vì chẳng suy mình thánh Đ. C. G. cực trọng là dường nào. Vậy bổn đạo muốn dọn linh hồn nên thì phải làm hai sự nầy: một là ra sức cho linh hồn sạch các tội lỗi, hai là cũng phải làm cho linh hồn đặng nhiều nhơn đức, và nên tốt lành đẹp đẽ trước mặt Đ. C. T. ví dụ như người nào muốn rước khách trọng vào nhà thì quen làm hai sự nầy: một là quét tước cho sạch sẽ và những sự dơ dáy thì dấu kín, nơi cao thì ban xuống cho bằng; nơi thấp thì đắp lên cho cao, hoặc một mình làm chẳng hết, thì mượn người ta giúp với, còn sự dọn trong nhà thì lấy màn cháng giường chiếu khay hộp những của tốt mới cùng những mùi hoa mùi thơm tho, mâm son bát sứ, cùng những của ngon lành mĩ vị thanh sạch, trong nhà thiếu sự gì thì kêu cha mẹ anh em họ hàng đỡ trợ, mà ai đặng lòng kính

Digitized by Google

khách là bao nhiêu, thì càng ra sức dọn bấy nhiêu. Hoặc đứng làm vua nhũ lòng thương mà ngự vào nhà mình, thì càng ra sức tìm đồ quới trọng tiếp mừng cùng phải giữ phép mọi đàng, nhưng mà đứng làm vua cũng là người thế gian, mà còn lo lắng dọn dẹp làm vậy, phương chi Đ. C. G. là vua cả trên hết các vua, vì người đã sinh hết mọi người, cho nên ai đặng quờn chức nào, thì bởi ơn Đ.C.G. đã ban cho kẻ ấy. Vậy đứng cực sang cực trọng làm vậy, mà ta chẳng ra sức chịu lấy người cho xứng đáng thì làm sao? Vậy kẻ dọn mình chịu Đ. C. G. thì phải xét mình cho kĩ, nếu mắc tội nào trọng thì phải cầu xin cho đặng lòng ăn năn tội thật, lại phải xưng tội cùng ra sức chịu phép giải tội nên, vì chưng Đ. C. G. hằng ghét tội lỗi nhứt là tội trọng, là sự rất nghịch phạm đến đấng rất thánh, cho nên linh hồn nào còn mắc tội trọng mà dám chịu mình thánh Đ. C. G. thì càng thêm tội nặng gọi là tội phạm sự thánh. Xưa khi ông thánh Môi-sen đi chăn chiên trên rừng, thấy trong bụi gai hư không mà ngọn lửa cháy lên mà bụi gai chẳng cháy, người liền đi coi sự lạ ấy làm sao, bấy giờ có tiếng Đ. C. T. trong bụi gai gọi người rằng: Môi-sen, Môi-sen, ông thánh ấy thưa rằng: nầy tôi, Đ. C. T. phán rằng: mầy đến gần đây hãy cất giày đi, vì đất nầy là đất thánh. Vậy lời Đ.C.T. phán dạy ông thánh Môi-sen cất giày đi, thì mới nên đứng ở nơi đất thánh, lời ấy cũng răn dạy bổn đạo, bao giờ chịu mình thánh Đ. C. G. thì cũng phải cất giày đi, là rửa hết mọi sự thế gian, cùng sự ô uế chẳng

Digitized by Google

nên để tội nào dính ở trong linh hồn, thì mới nên đến chịu mình Đ. C. G., vì người cũng là Đ. C. T. thật đã phán cùng ông thánh Môi-sen xưa. Lại khi Đ. C. T. toan truyền mười sự răn cho tổ tông dân Ju-dêu xưa, thì khiến ông thánh Môi-sen bảo dân sự sắm sửa mặc áo sạch sẽ; ba ngày nữa tao sẽ xuống trên núi Si-na cùng phải răn bảo dân chớ đến chơn núi kẻo chết, dầu người cùng giống vật cũng vậy, nếu đến thì chết tức thì, ông thánh Môi-sen truyền bấy nhiêu lời, đoạn đóng rào xông quanh chơn núi, cùng cấm nhặt chẳng ai đặng qua rào ấy, đến sáng ngày cả và núi liền động, cùng bởi lửa cháy lên cả khói; và dưới chơn núi mù mù tối tăm, lại có sấm sét cho nên cả và dân sợ kinh khiếp, khi đã hừng sáng bỗng chúc ngọn lửa cháy trên đảnh núi, lại có tiếng loa thổi mạnh lắm, như rao dân ở cho nghiêm phép mà nghe và kính lời Đ. C. T. phán truyền. Vậy bổn đạo nghe bấy nhiêu đều ấy thì càng phải lo sợ mà ra sức dọn mình, vì tổ tông dân Ju-dêu xưa đã phải dọn mình thể ấy, cho đặng nghe lời Đ. C. T. răn, kẻo vô phép mà phải chết chăng? Sau nữa có một tích nầy làm chứng kẻ phạm sự thánh trước sau chẳng khỏi phạt, vậy khi Đ. C. T. đã ban mười sự răn cho tổ tông dân Ju-dêu thì đã khiến ông thánh Môi-sen làm hòm bằng gỗ chẳng hay hư nát cùng bịt vàng trong ngoài mà để hai bia đá gọi là bia thánh, vì Đ.C.T. đã in mười sự răn trên hai bia đá ấy, cho nên tổ tông dân Ju-dêu bởi đặng giữ hòm cực trọng ấy làm vậy, thì sinh lòng cậy mình quá, chẳng suy mười sự răn đặt trên bia đá ấy chẳng bằng kẻ có

Digitized by Google

lòng mà giữ mười sự răn ấy. Vậy khi nó đánh giặc cùng nước Phi-li-xi-tinh là dân ngoại đạo mà phải thua trận thì nghĩ rằng: mình đam hòm bia thánh vào đến trại mình thì sẽ đặng trận, song bởi đang mắc nhiều tội lỗi thì Đ.C.T. chẳng phù hộ, cho nên nó lại thua mà quân giặc đặng hòm bia thánh đam về nước mình, nhưng mà bởi vì nó vô phép chẳng kính sự thánh, thì Đ. C. T. phạt nó mắt phải nhiều tật rất nặng chết hết nhiều người, và trong các ruộng nương thì có sâu bọ lên ăn nát hết, nó thấy sự cực làm vậy thì lo sợ chẳng dám giữ hòm bia thánh, một trả cho chóng kẻo phải khốn hơn nữa chăng. Sau nữa khi hòm bia thánh đã về nơi cũ, có nhiều người ra rước mừng rỡ bội phần, song bởi vì kẻ vô phép muốn xem như của lạ chẳng có lòng cung kính, thì Đ. C. T. lại phạt nhiều người chết tươi, nên gương quân Phi-li-xi-tinh và những người chết tươi làm vậy, là dấu tỏ ra kẻ chẳng kính sự thánh thì có lỗi trọng, cùng phải phạt nặng nữa. Huống lựa là kẻ mắc tội trọng mà dám chịu mình thánh Đ. C. G. thì càng phải phạt là dường nào? Vậy khi Đ. C. G. truyền phép mình thánh người, thì những đầy tớ sạch tội mà chịu ơn rất trọng nầy, thì đặng lòng kính mến cùng thêm sức mạnh cho đặng nên thánh, còn thằng Ju-đà thì có nhiều người thánh truyền rằng: nó chịu mình thánh Đ.C.G. một trật ấy như các thánh Tông đồ, song bởi nó đang mắc tội trọng thì hư xác và linh hồn sa địa ngục chịu phạt vô cùng. Vậy kẻ sạch tội mà chịu mình thánh Đ. C. G. thì cũng đặng như các thánh Tông đồ đã chịu xưa, còn những

Digitized by Google

kẻ mắc tội trọng mà dám chịu mình thánh Đ. C. G. thì càng thêm tội rất nặng, đáng chịu sự khốn khó như thằng Ju-đà vậy. Chẳng khác chi kẻ có lòng cung kính Đ.C.T. là vua cùng làm tôi hết lòng hết sức, bao giờ vua nhũ lòng thương mà ngự vào nhà kẻ ấy, thì ban chức tước sang trọng và nhiều của cải cho đặng sung sướng ở đời tạm nầy, còn kẻ chẳng thật lòng bề ngoài giả lòng tôn kính mà rước đức vua ngự vào nhà nó, thì đứa ngụy ấy mắc tội lỗi rất nặng, cùng đáng chết mà chớ.

Ấy là sự dọn linh hồn cho sạch tội lỗi thì làm vậy, nhưng mà lại phải làm cho linh hồn đặng tốt lành trước mặt Đ. C. T. nữa, nghĩa là phải giục lòng cho đặng mến các nhơn đức, nhứt là phải có nhơn đức tin, cho nên phải tin thật chịu lễ là chịu linh hồn và xác cùng máu thánh Đ. C. G. cùng tính Đ. C. T. nữa. Vậy con thật Đ. C. T. là đấng sáng láng vô cùng lòng lành vô cùng, thông biết mọi sự thương yêu ta vô cùng, thì đã lập phép mầu nhiệm nầy, và khiến ta chịu mình thánh người cho linh hồn ta đặng sống vô cùng, vì vậy trên trời dưới đất chẳng có sự gì trọng hơn và làm ích cho linh hồn ta hơn nữa.

Thứ hai phải có nhơn đức cậy, dầu mà ta là kẻ rất hèn mọn cùng chẳng đáng, vì đã phạm nhiều tội lỗi chẳng đáng hiệp làm một cùng Đ. C. G. ngự thật trong phép rất mầu rất nhiệm nầy, song bởi người đã phán dạy ta phải tìm đến mà chịu mình cùng máu thánh người cho linh hồn ta hằng sống, cho nên phải cậy lòng lành người sẽ thêm sức cho ta đặng dọn linh hồn mình nên, và

Digitized by Google

đặng ăn mày những ích trọng bởi mình thánh máu thánh người mà ra.

Thứ ba, phải có lòng kính mến, vì trong các nhơn đức thì nhơn đức kính mến trọng nhứt, dầu mà ta đặng các nhơn đức khác mặc lòng, nếu chẳng có nhơn đức kính mến Đ.C.G., thì ra như không chẳng đặng đẹp lòng Đ.C.T. đâu. Chẳng khác chi như kẻ đi ăn cưới mặc áo tốt, cũng một lẽ ấy, nhơn đức kính mến như áo tốt che linh hồn ta cho đặng sạch sẽ trước mặt Đ.C.T. cho nên Đ.C.G. đã phán thí dụ nầy rằng: có một đứa đi ăn cưới lấy làm dễ chẳng mặc áo cho phải phép thì phải phạt, cùng phải trói chơn tay bỏ vào tù rạc tối tăm là địa ngục chịu hình khổ vô cùng. Vậy ta suy vốn Đ.C.G. là đấng cực sang cực trọng, mà bởi người lòng lành thương yêu ta vô cùng, đến đỗi chẳng nệ ẩn mình trong hình bánh nhỏ mọn, cho đặng ngự vào lòng ta cách lạ quá trí người ta suy chẳng đến, mà ta còn khô khan nguội lạnh chẳng kính mến người hết sức thì làm sao? Về dầu đã kể trước nầy, là ông thánh Mô-y-sen đã vưng lời Đ.C.T. làm hòm bằng gỗ chẳng hay nát, và lót trong ngoài những vàng tốt nhứt, cho đặng để hai bia đá, vì trong hai bia đá đã tạc mười điều răn, phương chi kẻ toan chịu mình thánh Đ.C.G. thì phải cầu xin cho đặng lòng kính mến Đ.C.T. là nhơn đức đã ví như vàng nhứt, còn về hòm đã làm bằng gỗ chẳng hay nát, cũng là hình bóng dạy bổn đạo phải giữ lòng cho vững vàng, dầu gặp sự gì khốn khó, thì cứ một lòng thờ phượng Đ.C.G. và giữ nghĩa cùng người cho đến trọn đời. Sau nữa bởi vì kẻ có lòng kính mến

Digitized by Google

Đ.C.T. thì cũng phải thương yêu người ta bằng mình, cho nên có kẻ cắt nghĩa rằng: vàng lót trong hòm bia thánh là hình bóng chỉ nhơn đức kính mến Đ.C.T. là vàng lót trong linh hồn cho đặng chịu mình thánh Đ.C.G., còn vàng lót ngoài hòm, thì chỉ nhơn đức thương yêu người ta bằng mình vậy.

Thứ bốn, phải có lòng ước ao chịu mình thánh Đ.C.G. cho nên kẻ đến chịu lễ thì chớ lạnh lẽo trễ nải, một suy sự con trẻ khát sữa mà tìm bú, thì nó chẳng an cho đến khi đặng sự mình ước ao, mà đến khi đã đặng, thì nó vui mừng là dường nào, cũng một lẽ ấy, kẻ toan chịu mình thánh Đ. C.G. thì phải bắt chước con trẻ ấy, và hết lòng ước ao đợi trông cho đặng sữa cực trọng, là chỉ những ơn bởi phép mình thánh Đ.C.G. mà ra. Vì chưng phép cực trọng ấy làm cho linh hồn ta no đủ chẳng còn phải đói khát và yêu chuộng vật hèn nữa.

Thứ năm, phải có lòng khiêm nhượng, vì chưng Đ.C.G. là đứng trọng vô cùng, và ta là kẻ hèn mạt và không thật, cho nên phải lo sợ cùng hạ mình xuống và xưng mình chẳng đáng hiệp làm một cùng Đ.C.G., mà ai càng đặng lòng khiêm nhượng làm vậy, thì càng đẹp lòng Đ.C.G. lắm. Vì có lời trong kinh thánh dạy rằng: Đ.C.T. ngự trong lòng kẻ khiêm nhượng, cho nên ông thánh Bê-na-đô nói rằng: bởi vì rất thánh Đ.C.B. khiêm nhượng, thì đã đặng chức trọng hơn các chức là chịu thai và sinh con Đ.C.T. dầu mà Đ.C.B. chẳng sinh đặng bổn tính Đ.C.T. vì Đ.C.T. là đứng bằng có vậy. Nhưng mà thật con Đ.C.T. xuống thế làm

Digitized by Google

người, thì đã ngự trong lòng rất thánh Đ.C.B., và khi rất thánh Đ.C.B. sinh con bởi lòng người mà ra, có tính Đ.C.T. và tính người ta hiệp về một ngôi, cho nên rất thánh Đ.C.B. là mẹ Đ.C.T. thì thậm phải lắm. Sau nữa khi Đ.C G. ra giảng đạo, thì dạy người ta học cho biết người hiền lành và khiêm nhượng. Dầu mà Đ.C.G. là thầy dạy phải làm việc lành phước đức, song xem ý người lấy hai nhơn đức đã kể trước nầy, như nhơn đức riêng các bổn đạo phải tập mà làm mãi, và khi Đ.C.G. toan truyền phép mình thánh người, thì làm gương về nhơn đức khiêm nhượng, là quì xuống mà rửa chơn cho đầy tớ, lại phán rằng: bay có biết ý về việc tao mới làm cho bay chăng? bay gọi tao là thầy cùng là Chúa, thì bay nói phải, vì thật có như vậy, nầy tao đã làm gương cho bay bắt chước mà hạ mình xuống ở khiêm nhượng mọi đàng.

Thứ sáu, phải nhớ sự thương khó Đ.C.G. đã chịu vì tội thiên hạ, vì chưng trước khi Đ.C.G. lập phép mình thánh người làm của tế lễ dưng cho Đ.C.Cha, và khi truyền phép cực trọng nầy, thì răn bảo dầy tớ rằng: Bao giờ bay sẽ làm phép nầy, thì phải có ý mà nhớ đến tao. Vậy khi đấng làm thầy lấy mình cùng máu Đ.C.G. làm của tế lễ, thì những áo người mặc cùng những kinh người đọc và dấu thánh Giá người năng làm đều chỉ về một ý, là nhắt lại sự thương khó Đ.C.G. đã chịu xưa, cho nên các bổn đạo dọn mình chịu lễ, thì cũng phải nhớ những sự thương khó Đ.C.G. đã chịu xưa về phần linh hồn, đã sợ hãi lo buồn sầu não, và chịu cực đến đổi máu thánh người như

Digitized by Google

mồ hôi chảy ra về phần xác, từ đầu người chịu đội mũ cho đến dưới bàn chơn đã chịu đóng vào thánh Giá chẳng có nơi nào lành trong mình thánh người. Vậy bổn đạo phải suy những lẽ đã kể trước nầy, cùng xin ơn Đ.C.G. bổ sự mình thiếu thốn, ắt là sẽ đặng những ích trọng bởi mình thánh người mà ra, ấy là dọn linh hồn cho tốt lành thì làm vậy.

Còn sự dọn xác thì bổn đạo phải giữ nhặt đều nầy, là từ nữa đêm về sáng chẳng nên ăn uống của gì, như rượu trà nước lả, và mọi giống của ăn uống khác lọt vào khỏi cổ thì chẳng nên, hoặc có lầm lỡ, thì chẳng nên chịu lễ, có một khi súc miệng mà tình cờ lọt một hai hột nước vào, lúc ấy con đặng chịu lễ chẳng hề gì, bằng sự vợ chồng giữ mình sạch sẽ trong đêm trước khi chịu lễ, vì lòng kính mến Đ.C.G. thì càng đẹp lòng Đ. C. G. hơn, nhưng mà lời nầy là lời khuyên bảo chẳng phải là điều răn buộc đâu, còn sự xỉa răng súc miệng rửa tay rửa chơn rửa mặt, ấy là sự phải phép, và khuyên cứ như làm vậy, sau nữa ai có áo sạch sẽ thì mặc cho phải thể, chẳng nên mặc áo xấu xa mà rã vô phép, kìa kẻ vào chầu vua thế gian, thì cũng mặc áo trọng tốt cùng đội mũ sửa sang tề chỉnh, áo chẳng dám trễ tràng, mũ chẳng dám nghiêng trịch, mình đứng cho bằng thẳng, mặt chẳng dám xem ngang xem ngửa, miệng chẳng dám nói lớn tiếng, và khi gặp anh em bạn hữu, thì cũng chẳng dám chào hỏi, phương chi bổn đạo khi đến chầu Đ.C.G. mà chịu mình thánh người, là vua cả trên hết các vua, thì càng phải ra sức giữ mọi phép trong ngoài cho

Digitized by Google

nghiêm trang hơn nữa, cho nên phải giữ lời nói chẳng dám mở miệng ra nói sự gì mà chẳng phải việc rất cần, khi quì gối xuống mà kính mình thánh Đ.C.G. thì trong lòng càng hạ mình xuống và kính lạy đấng rất trọng vô cùng đã thương mà tìm đến cùng ta, cho ta ở làm một cùng người đời đời. Sau nữa khi gần chịu lễ mà thầy cả cầm mình thánh Đ.C.G. cùng đấm ngực ba lần rằng: Lạy Chúa tôi, tôi chẳng đáng Chúa ngự vào nhà linh hồn tôi, nhưng mà tôi xin Chúa tôi phán một lời, thì mọi tật linh hồn tôi liền đã. Lời nầy là lời ông quan cai một trăm quân đã nghe phép lạ Đ.C.G. làm, thì xin người vào nhà mình mà chữa đầy tớ đã phải bất toại, thì Đ.C.G. chìu lòng quan ấy mà đi, song chưa đến nơi thì quan ấy liền suy, cùng tin thật Đ.C.G. là Chúa trời đất, chẳng có sự gì vội cần mà rước người vào nhà, cho nên thưa Đ.C.G. Tôi chẳng đáng Chúa tôi ngự vào nhà tôi, Song Chúa tôi phán một lời, thì đầy tớ tôi liền đã, cùng bởi Đ.C.G. đã khen quan ấy mạnh tin, cùng rất khiêm nhượng, thì thầy cả cứ lời ông quan ấy xưng mình chẳng đáng rước Đ.C.G. vào nhà linh hồn mình, thì xin lòng lành người phán một lời cho linh hồn mình khỏi mọi tật, cho nên khi kẻ giúp lễ đã đọc kinh cáo mình xưng tội cho bổn đạo, lại giục lòng ăn năn tội và ghét tội lỗi, thì thầy cả trở mặt ra và dùng lời ông thánh Gioang Bao-ti-xi-ta đã chỉ Đ.C.G. rằng: nầy là con chiên Đ.C.T. gánh tội thiên hạ, nghĩa là Đ.C.G. đã chịu chết như con chiên hiền lành, mà chuộc tội cả và loài người ta, lại đọc lời quan đã nói trước nầy, mà khuyên bổn đạo lấy lòng khiêm nhượng tôn

Digitized by Google

kính Đ.C.G. đoạn kẻ giúp lễ trao khăn cho, thì quì gối lên cho thẳng, vén tóc cho vẽn vang, áo cho kín, một tay cầm khăn để dưới cổ, một tay cầm khăn giơ ra cho bằng thẳng. kẻo tình cờ mình thánh Đ.C.G. sẩy xuống, thì ra vô phép, bằng khi thấy cả trao mình thánh, thì chớ cúi mặt xuống, hay là ngửa mặt lên quá, một ở cho bằng mặt và chớ nhắm mắt lại, cùng chớ xem ngan xem ngửa, hả miệng ra cho vừa phải, lưỡi thì đưa ra khỏi hàm răng dưới một chút, để trên môi, khi thấy cả đã đưa mình thánh Đ.C.G. vào rồi, thì ngậm miệng lại mà nuốt đi, hoặc còn dính một hai chút trong miệng, thì ra hớp một chút nước cho dễ nuốt, bằng có dính làm vậy, thì chẳng nên lấy ngón tay mà gỡ hay là lấy răng mà nhai, một lấy lưỡi sẽ đưa vào mà nuốt đi, hoặc có ho sặt, thì chẳng nên giỏ ra vội, phải quì một nơi gẫm trong lòng rằng: chẳng có giờ nào trọng bằng giờ chịu mình thánh Đ.C.G., vì người ngự thật trong lòng ta, cho nên ta ở làm một cùng người, nên ta phải ở lặng một ít lâu chẳng nên nói truyện trò cùng ai, và chia lòng chia trí ra tưởng nhớ sự hèn thế gian, một có ý thờ phượng chầu chực Đ.C.G. mà thôi.

Đều thứ bốn, khi chịu lễ đoạn phải làm ba sự nầy. Một là cám ơn. Hai là dâng. Ba là cầu xin, nhưng mà cúi sách gẫm ba mươi mốt đều, thì đã in ba sự ấy, nên chẳng nói đây.

Digitized by Google

PHẦN THỨ BỐN.

GIẢNG VỀ PHÉP GIẢI TỘI.

Lạy ơn Đ.C.T. phù hộ cho các bổn đạo đặng nghe những lẽ rất cần kíp về phép cực trọng nầy, vậy thầy cả rửa tội cho người ta, đoạn lấy khăn trắng để trên đầu kẻ mới chịu phép mà bảo rằng: hãy chịu lấy khăn trắng nầy là như áo thiêng liêng Đ.C.T. ban mà che linh hồn mình, là chỉ ơn Đ.C.T. che chở linh hồn cho đặng giữ nghĩa cùng Đ.C.T., cho nên ta phải chịu lấy ơn cực trọng ấy luôn. Mà ai đã giữ mình sạch tội, như giữ áo cho khỏi dơ dáy, thì đến khi linh hồn ra khỏi xác đặng về chầu chực Đ.C.T. tức thì, lại đến ngày tận thế thì Đ.C.G. sẽ gọi đến cùng người, và hiệp làm một cùng các thánh mà đi chầu Đ.C.G. trên trời vui vẻ đời đời. Nhưng mà người ta còn ở dưới đất nầy, là nơi đầy những bùn lấm cùng bụi tro, thì chẳng kể đặng mấy người giữ áo sạch, nghĩa là giữ linh hồn sạch tội, như khi mới chịu phép rửa tội rồi. Cho nên Đ.C.G. lòng lành vô cùng đã thương ta là kẻ yếu đuối mọi đàng, thì người lại lập phép giải tội cho những kẻ đã chịu phép rửa tội đoạn, mà ngã phạm tội lại đặng nghĩa cùng Đ.C.T. Nhơn vì sự ấy, ông thánh Hiê-rô-ni-mô khen phép giải tội là như tấm ván cho kẻ phải vỡ tàu ngoài biển, đặng vịnh lấy cho khỏi chết; ông thánh Tô-ma-sô cắt nghĩa lời ấy rằng: đi biển nhờ tàu vững bền thì khỏi lo chết đuối, và khi đã lỡ mà đi tàu đã hư, cho nên bỏ ra thì còn một lẽ nầy

Digitized by Google

cho khỏi chết, là vịnh lấy tấm ván mà trông ơn Đ.C.T cứu chữa thì mới khỏi, vậy phép rửa tội ban ơn cho ta đặng nghĩa cùng Đ.C.T. nhưng mà linh hồn và xác ta, còn ở trong biển thế gian, dầu khi mới chịu phép rửa tội là như tàu vững bền, nhưng mà bởi sóng gió đánh tư bề là ma quỉ cám dỗ và gương xấu kẻ xung quanh ta hằng làm, cùng tính xác thịt yếu đuối, cho nên lâu lâu nhiều người ngã lòng chẳng còn vững bền thì phạm tội mất nghĩa cùng Đ.C.T., lúc ấy còn một lẽ nầy cho khỏi chết sa địa ngục vô cùng, là chịu phép giải tội như ván thiêng liêng ta phải vịnh cho đặng rồi linh hồn, vậy kẻ muốn chịu phép nầy nên thì phải cứ năm sự nầy. Một là xét mình, hai ăn năn tội, ba là dốc lòng chừa, bốn là xưng tội, năm là đền tội.

ĐIỀU THỨ NHỨT về sự xét mình, thì phải lo một việc ấy cho kĩ, vì chẳng có việc nào trọng và cần hơn cho đặng xưng tội nên, nếu lấy làm thường làm nhẹ, cho nên khi xưng tội thì quên xưng tội trọng nào, chúc ấy chẳng khỏi tội nào sốt, mà lại phạm tội rất nặng là phạm đến sự thánh. Nhơn vì sự ấy, phải cầu xin cùng Đ.C.T.T. soi sáng mở lòng cho ta đặng xét mình cho kĩ, đoạn thì tưởng đi tưởng lại và xét về mười điều răn Đ.C.T. cùng sáu điều răn Hội thánh, cho đặng biết mình đã ngã phạm về những điều răn ấy là thể nào vì Đ.C.T., hay là đấng thay mặt người, phán điều răn nào thì ta phải cứ, ai chẳng nghe chẳng vưng lời đấng sanh ra ta và cầm quờn cả, hay là chẳng vưng lời đấng cầm quờn thay mặt Đ.C.T. thì Đ.C.

Digitized by Google

G. phán dạy rằng: phải kẻ nó như đứa ngoại đạo. Vậy về điều răn thứ nhứt dạy: kính chuộng một Đ.C.T. trên hết mọi sự thì phải xét mình về bốn sự nầy, một là tin, hai là cậy, ba là kính mến, bốn là thờ phượng Đ.C.T. về sự tin, bởi vì ta chưa đặng lòng tin nên, thì phải cầu xin Đ.C.T. thêm nhơn đức tin cho ta, đặng tin vững vàng, vì trong kinh thánh có lời dạy rằng: ai chẳng tin thì chẳng đặng đẹp lòng Đ.C.T. vậy ta phải tin, có một đạo thánh Đ.C.T. là đạo thật, còn những đạo khác là đạo vạy, chẳng nên cứ, lại phải tin một Đ.C.T. ba ngôi, và ngôi thứ hai đã ra đời làm người chuộc tội chịu chết cho thiên hạ cùng phải tin mọi sự tóm lại trong kinh tin kính và các lời Đ.C.T. đã phán cho đấng thay mặt người truyền dạy, cùng phải tin bảy phép bí tích cực trọng Đ. C.G. đã lập, mà kẻ chẳng ra sức học những lẽ cần phải biết cho đặng rồi linh hồn thì phạm tội trọng, vậy ta phải năng than thở rằng: Tôi lạy Đ.C.T., tôi tin những lời Chúa tôi đã phán, tôi xin ơn Chúa tôi thêm sức cho tôi đặng mạnh tin hơn nữa, còn những sự ta chẳng nên tin là những sự dối trá như đã kể trong phần thứ hai về bổn trước, như tin trời đất thần phật tiên sư, thổ công thổ chủ vân vân, đặng phép vâng hộ, hay là đặng quờn thưởng phạt, hay là tin xem số xem tướng xem ngày chọn giờ, xem sách mỡ đàng cho ta mất lòng tin, như nói với kẻ ngoại đạo hay là kẻ rối đạo, ví bằng mình chẳng biết lẽ mà chối cãi cùng kẻ nói những sự dối trá cho nên liều mình mà phạm nhơn đức ấy.

Về sự cậy: bởi vì vốn ta là không, và yếu đuối

Digitized by Google

mọi đàng, thì phải năng than thở cùng Đ.C.T. lòng lành vô cùng, ban ơn cho ta vì công nghiệp Đ.C.G. cho đặng sức riêng mà giữ đạo cho trọn ở đời nầy, cho ngày sau đặng hưởng phước đời đời, và khi nào ta phải đều gì khốn khó cùng như ngã lòng thì phải ngửa mặt lên mà than thở cùng Đ.C.T. rằng: Chúa tôi thật là Cha cùng là đứng gìn giữ tôi bấy lâu, vì Cha thương yêu con mọn nầy, đã phán hứa chẳng hề bỏ kẻ trông cậy Chúa tôi, bằng kẻ ngã lòng mất sự trông cậy Đ.C.T. thì mắc tội nặng; bằng kẻ cậy trái lẽ, như kẻ chẳng muốn chừa tội, chẳng bỏ nết xấu lại rằng: đến khi già gần chết sẽ chừa sẽ cậy Chúa tôi tha các tội lỗi cho tôi, vì Chúa tôi hằng có lòng lành chẳng bỏ tôi đâu, kẻ nói làm vậy chẳng suy Đ.C.T. chẳng những là đứng có lòng lành, cũng là đứng công bình nữa, mà ai khinh dể lòng lành người thì chẳng khỏi phép công bình người sẽ phạt nặng lắm. Lại phải nhớ lời ông thánh Au-cu-xi-tinh rằng: Đ.C.T. đã phán rằng: người sẽ chịu lấy những kẻ thật lòng ăn năn tội bây giờ, song chẳng có phán hứa sẽ để những kẻ cứng lòng rày mai chẳng chừa tội sẽ đặng sống cho đến mai đâu, còn kẻ cậy trời đất thần phật, và những sự dối trá chẳng có phép vâng hộ, hay là kẻ giận rủa mình, hay là kẻ tự vận vì đã ngã lòng, thì bấy nhiêu kẻ ấy cũng phạm tội trọng.

Về sự kính mến: bởi lòng ta khô khan nguội lạnh thường chìu về những vật hèn thế gian, và yêu những sự chóng hết, mà chính đấng sanh ra ta cùn ban mọi sự lành cho ta, thì có nhiều lần

Digitized by Google

như quên đấng hằng nhớ đến ta, cho nên phải năng cầu xin cùng Đ.C.T.T. đốt lửa kính mến trong lòng ta cho ta nhớ và kính mến Đ.C.T. trên hết mọi sự cho nên, thà mất mọi sự thế gian, chẳng thà phạm tội trọng mất lòng Đ.C.T. Vậy nhơn đức kính mến nầy là nhơn đức trọng nhứt, cho nên ông thánh Phao-lô dạy rằng: dầu thí hết của cho kẻ khó cùng chịu chết vì đạo, nếu tôi chẳng có lòng kính mến Đ.C.T. thì tôi ra như không chẳng đáng Đ.C.T. thưởng đâu, bằng việc nào hèn như thí một bát nước cho kẻ khát uống, mà có ý làm việc ấy vì lòng kính mến Đ.C.T. thì đặng phước thật, và Đ.C.T. sẽ trả công trên nước thiên đàng đời đời. Vậy ta phải kính mến Đ.C.T nguyên là đấng tốt lành vô cùng, và ban mọi ơn cho ta như đã giảng trước nầy, nhơn vì sự ấy, chớ có bao giờ dám kêu trách, và giận ghét Đ.C.T. chớ có bao giờ lấy ý riêng mình cùng vật gì làm trọng hơn Đ.C.T., chớ liều mình phạm tội mất lòng Đ.C.T., lại khi xưng tội cũng phải xưng có làm biếng, chẳng giục lòng tin, cậy, kính mến, vì ba nhơn đức nầy rất cần cho đặng rỗi linh hồn cho nên phải năng than thở về ba nhơn đức ấy mà chớ.

VỀ SỰ THỜ PHƯỢNG là hạ mình xuống trước mặt Đ.C.T. và xưng ra có một Đ.C.T. làm đầu cội rễ, cùng là Chúa cả cai trị mọi sự, cho nên kẻ chối chẳng dám xưng mình thờ phượng người thì phạm tội trọng lắm, cùng phải lo sợ vì có lời Đ.C.G. phán rằng: kẻ chối tao trước mặt thiên hạ, thì tao cũng sẽ chối nó trước mặt Cha tao, vậy chối đạo chẳng những là chối Đ. C. G. là Đ. C. T. ngôi

Digitized by Google

thứ hai, cũng là chối Đ. C. Cha và Đ.C.T.T., vì ba ngôi cực trọng cũng là một Đ. C. T. là đầu cội rễ mọi sự, bằng các giống dối trá thì chẳng nên thờ nó, như đã giảng nhiều lần, còn sự kính rất thánh Đ.C.B. cùng các thánh thiên thần cùng các thánh Nam Nữ, chẳng những là chẳng có tội, mà lại có phước, vì ta chẳng dám thờ các thánh ấy bằng Đ. C. T. đâu, một kính thờ các đứng ấy, vì đã giữ nghĩa cùng Đ. C. T., lại có nhiều phép lạ chỉ tỏ các thánh đã hết lòng giữ đạo trọn, cho nên ta phải kính và cậy các thánh ấy bàu chữa cho ta trước mặt Đ. C. T. cho ta đặng rỗi linh hồn thì thậm phải lắm, bằng sự kính thờ hình tượng các thánh thì phải giữ kẻo lầm, vì chưng những ảnh tượng ấy vốn chẳng có phép tắc gì mà phù hộ cho ta đâu, song ta xem thấy ảnh tượng các thánh thì phải nhớ những nhơn đức các thánh đã làm, và những sự khốn khó các thánh đã chịu, là gương cho ta bắt chước, và cậy các thánh cầu cho ta mà thôi. Vậy sự kính thờ ảnh tượng các thánh thì cũng chỉ về một ý ấy, là kính thờ đứng rất trọng đã kính mến Đ. C. T. trọn, cho nên kính thờ các thánh cũng là kính thờ Đ.C.T. nữa. Vì vậy chẳng khác chi như kẻ kính ảnh tượng các thánh thì đặng phước, vì có lòng kính mến Đ.C. T., cũng một lẽ ấy, kẻ làm chùa miễu như thợ mộc thợ vôi, hay là kẻ đắp nền, hay là áp việc ấy cùng kẻ kiểu hội đi vái đọc canh, cấp tiền gạo làm những việc đời trước cùng cấp tiền mà nuôi những kẻ làm việc ấy, cùng kẻ giữ chùa miễu thì cũng phạm tội nặng, vì tỏ dấu kính chuộng những sự dối trá ấy nữa,

Digitized by Google

Về điều răn thứ hai. Điều răn nầy cấm ba giống tội. Một là cấm lấy tên Đ. C. T. mà thề dối; hai là cấm chẳng nên bỏ lời đã khấn cùng Đ. C. T.; ba là cấm nói lời gì phạm đến Đ. C. T. cùng các thánh.

thứ nhứt, chớ có bao giờ dám lấy tên Đ. C. T. mà thề dối trá. Vậy người ta quen dùng lời thề mà làm chứng lời mình nói cùng việc mình đã làm, mà kẻ biết Đ.C.T. thì xin Đ. C. T. làm chứng, vì Đ. C.T. là đứng thật thà vô cùng chẳng hề dối đặng, nhưng mà có kẻ lấy tên Đ.C.T. tỏ tường, như khi nói rằng: nếu tôi nói dối thì tôi xin Đ. C. T. phạt, vậy kẻ nói hoặn hốt thề ấy, như khi nói rằng: tôi có dám nói dối thì tôi chết, hay là chẳng thấy mặt cha mẹ, vợ con, có kẻ nói rằng: tôi nói dối thì làm giống vật hèn, cùng bỏ đất dưới sông dưới ao dưới giếng, ấy là chỉ mình sẵn lòng mất tính người nên giống tính vật, cùng sẵn lòng chết dưới, song những cách thề làm vậy, thì cũng chỉ là lấy tên Đ. C. T. mà thề, có một Đ. C. T. đặng phép cho ai thề nào thì nên thề ấy mà thôi. Sau nữa phải biết kẻ thề có khi phạm tội có khi chăng. Vì kẻ lấy tên Đ.C.T. mà thề sự thật sự cần sự trọng sự công bình, thì chẳng có tội gì, vì thề làm vậy thì là dấu tỏ ra lòng kính Đ.C.T. là đứng thật thà vô cùng. Còn kẻ lấy tên Đ. C. T. mà thề gian thề dối, cùng thề về sự mình còn hồ nghi, chẳng biết thật chăng, cùng những kẻ quen thề dông dài chẳng xét sự thật sự trọng sự cần, hễ mở miệng ra liền thề, chẳng ra sức cho đặng chừa, lại những kẻ đã thề sự phải lẽ, nếu chẳng giữ lời thề, thì cũng phạm tội về điều răn nầy nữa. Còn kẻ thề sự gì trái lẽ, như thề sẽ giết

Digitized by Google

người ta mà giữ lời thề, thì càng thêm tội, bằng cha mẹ, hay là chủ nhà, và quan thầy đang cơn giận dầy tớ, con cái tôi tá, mà thề nhiều lời chẳng phải, song sau thấy nó dã chừa, nếu chẳng giữ lời thề thì chẳng tội gì; nhưng mà cũng có lỗi, vì đã vội thề làm vậy, còn những kẻ có lòng thật mà thề, song lấy tên Hoàng-thiên, Hậu-thổ, Cập-chư, Linh-thần, cùng kẻ viết văn thề có những tên ấy, cùng kẻ dọn huyền thệ cái tàng dù, bình hương, cùng giống khác, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội nặng, vì lấy những sự dối trá làm chứng thì cũng mất lòng Đ.C.T. là đứng trọng vô cùng mà chớ.

THỨ HAI, là bỏ lời đã khấn cùng Đ.C.T. Vậy phải biết; sự khấn cùng sự dốc lòng thì khác xa nhau lắm, vì sự khấn thì buộc nhặt. Ví dụ kẻ có lòng kính đức vua mà tấn của trọng đoạn chẳng đặng lấy lại, bằng sự dốc lòng dưng của mà kính đức vua, song chưa dâng, nếu muốn giữ sự ấy thì cũng đặng, nhưng mà kẻ nhẹ trí nhẹ dạ chẳng giữ sự mình đã dốc lòng, thì thường mắc sự lỗi, bằng kẻ đã khấn sự gì trọng: như khấn giữ mình khó khăn, hay là giữ mình sạch sẽ trọn đời chẳng kết bạn, hay là kẻ đã khấn vưng lời chịu lụy đứng Bề trên, cùng các đều khác là thật sự khấn trước mặt Đ. C. T., ví bằng chẳng giữ lời khấn thì phạm tội trọng, vì chưng kẻ chẳng có lòng thật mà hứa sự gì cho người ta thì mắc lỗi, phương chi kẻ chẳng hết lòng mà dám phạm lời đã khấn hứa cùng Đ. C. T. là đứng cội rễ mọi sự, và biết tỏ lòng người ta, mà chẳng phạm tội nặng sao?

Digitized by Google

Về điều răn thứ hai. Điều răn nầy cấm ba giống tội. Một là cấm lấy tên Đ. C. T. mà thề dối; hai là cấm chẳng nên bỏ lời đã khấn cùng Đ. C. T.; ba là cấm nói lời gì phạm đến Đ. C. T. cùng các thánh.

thứ nhứt, chớ có bao giờ dám lấy tên Đ. C. T. mà thề dối trá. Vậy người ta quen dùng lời thề mà làm chứng lời mình nói cùng việc mình đã làm, mà kẻ biết Đ.C.T. thì xin Đ. C. T. làm chứng, vì Đ. C.T. là đứng thật thà vô cùng chẳng hề dối dặng, nhưng mà có kẻ lấy tên Đ.C.T. tỏ tường, như khi nói rằng: nếu tôi nói dối thì tôi xin Đ. C. T. phạt, vậy kẻ nói hoản hốt thề ấy, như khi nói rằng: tôi có dám nói dối thì tôi chết, hay là chẳng thấy mặt cha mẹ, vợ con, có kẻ nói rằng: tôi nói dối thì làm giống vật hèn, cùng bỏ đất dưới sông dưới ao dưới giếng, ấy là chỉ mình sẵn lòng mất tính người nên giống tính vật, cùng sẵn lòng chết dưới, song những cách thề làm vậy, thì cũng chỉ là lấy tên Đ. C. T. mà thề, có một Đ. C. T. dặng phép cho ai thề nào thì nên thề ấy mà thôi. Sau nữa phải biết kẻ thề có khi phạm tội có khi chăng. Vì kẻ lấy tên Đ.C.T. mà thề sự thật sự cần sự trọng sự công bình, thì chẳng có tội gì, vì thề làm vậy thì là dấu tỏ ra lòng kính Đ.C.T. là đứng thật thà vô cùng. Còn kẻ lấy tên Đ. C. T. mà thề gian thề dối, cùng thề về sự mình còn hồ nghi, chẳng biết thật chăng, cùng những kẻ quen thề dông dài chẳng xét sự thật sự trọng sự cần, hễ mở miệng ra liền thề, chẳng ra sức cho dặng chừa, lại những kẻ đã thề sự phải lẽ, nếu chẳng giữ lời thề, thì cũng phạm tội về điều răn nầy nữa. Còn kẻ thề sự gì trái lẽ, như thề sẽ giết

Digitized by Google

người ta mà giữ lời thề, thì càng thêm tội, bằng cha mẹ, hay là chủ nhà, và quan thầy đang cơn giận dầy tớ, con cái tôi tá, mà thề nhiều lời chẳng phải, song sau thấy nó dã chừa, nếu chẳng giữ lời thề thì chẳng tội gì; nhưng mà cũng có lỗi, vì đã vội thề làm vậy, còn những kẻ có lòng thật mà thề, song lấy tên Hoàng-thiên, Hậu-thổ, Cập-chư, Linh-thần, cùng kẻ viết văn thề có những tên ấy, cùng kẻ dọn huyền thệ cái tàng dù, bình hương, cùng giống khác, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội nặng, vì lấy những sự dối trá làm chứng thì cũng mất lòng Đ.C.T. là đứng trọng vô cùng mà chớ.

THỨ NĂM, là bỏ lời đã khấn cùng Đ.C.T. Vậy phải biết; sự khấn cùng sự dốc lòng thì khác xa nhau lắm, vì sự khấn thì buộc nhặt. Ví dụ kẻ có lòng kính đức vua mà tấn của trọng đoạn chẳng đặng lấy lại, bằng sự dốc lòng dưng của mà kính đức vua, song chưa dâng, nếu muốn giữ sự ấy thì cũng đặng, nhưng mà kẻ nhẹ trí nhẹ dạ chẳng giữ sự mình đã dốc lòng, thì thường mắc sự lỗi, bằng kẻ đã khấn sự gì trọng: như khấn giữ mình khó khăn, hay là giữ mình sạch sẽ trọn đời chẳng kết bạn, hay là kẻ đã khấn vưng lời chịu lụy đứng Bề trên, cùng các đều khác là thật sự khấn trước mặt Đ. C. T., ví bằng chẳng giữ lời khấn thì phạm tội trọng, vì chưng kẻ chẳng có lòng thật mà hứa sự gì cho người ta thì mắc lỗi, phương chi kẻ chẳng hết lòng mà dám phạm lời đã khấn hứa cùng Đ. C. T. là đứng cội rễ mọi sự, và biết tỏ lòng người ta, mà chẳng phạm tội nặng sao?

Digitized by Google

Thứ ba cấm nói lời phạm đến Đ.C.T. cùng các thánh. Kẻ cả lòng nói rằng: chẳng có Đ.C.T. hay là Đ. C. T. chẳng biết mọi sự, chẳng gìn giữ coi sóc thế gian nầy, chẳng có tính hiền lành, chẳng có phép tắc vô cùng công bình vô cùng, thiên tư người ta, cùng tội chưởi rủa Đ. C. T. và các thánh là tội rất nặng cùng đáng phạt là dường nào.

Về điều răn thứ ba, giữ ngày lễ lạy. Điều răn nầy cấm làm việc xác những ngày gọi là ngày lễ lạy, lại dạy các ngày ấy phải đi chầu lễ cùng làm việc lành phước đức.

thứ nhứt cấm làm việc xác, vì có lời trong kinh thánh dạy rằng: Đ.C.T. sinh ra trời đất muôn vật trong sáu ngày, đến ngày thứ bảy Đ.C.T. chẳng sinh ra sự gì mới lạ nữa, cho nên ngày ấy quen gọi là ngày Đ.C.T. nghỉ, chẳng phải là Đ.C.T. đã khó nhọc mà sinh ra trời đất muôn vật đâu, nhưng mà Đ.C.T. chẳng còn sinh ra sự gì mới lạ nữa, như đã nói trước nầy thì gọi ra như nghỉ vậy, nhơn vì sự ấy Đ.C.T. cho ta làm việc xác trong sáu ngày còn một ngày đã chỉ mà kính thờ Đ.C.T. cách riêng, cùng cám ơn Đ.C.T. vì muôn ơn rất trọng người đã ban cho ta xưa nay, lại phải xét mình, những tội lỗi ta đã phạm nhứt là trong tuần lễ mới rồi.

Cùng xin Đ.C.T. ban ơn cho ta chừa cãi. Vậy những kẻ đã đủ ăn đủ mặc thì chẳng nên làm việc ngày lễ, như cày cấy, cuốc đất dệt vãi, dệt chiếu, đang phên, làm cửa nhà, cùng các việc thợ mộc thợ vôi, kẻ xay lúa giã gạo, chèo ghe, giặt áo, vá may, buôn bán, kẻ làm bấy nhiêu việc ngày lễ, đủ một trống canh, cùng kẻ bắt vợ con

Digitized by Google

đầy tớ, làm việc ngày lễ, thì phạm tội trọng, nhưng mà kẻ giặt khăn, hay là giặt một hai cái áo, cùng là việc nhỏ mọn trong một khắc, cùng là sự cần ít vậy thì chẳng có tội gì dầu khi quan quyền, cùng làng tổng bắt làm việc xác ngày lễ, hay là mình có việc riêng vội cần lắm, như ngày mùa cấy gặt, nắng chẻ, nắng nồi, nắng bình, nắng bát, đã có lửa vào lò sẵn, hay là mình khó khăn, khi đủ khi thiếu, hay là đủ ít vậy chẳng có dư phần nào, phòng khi phải liệt, hay là khi có việc khác, cho đặng dùng, lại khi có việc cần phải dùng, cùng nấu cơm, nước, viết sách, cùng bán hàng, những của ăn đủ ngày lễ, và khi đã thuê kẻ chưa có đạo, hay là kẻ có đạo, là người khó khăn, bấy nhiêu chúc ấy, nếu làm việc ngày lễ, thì chẳng phạm tội gì.

THỨ HAI phải đi chầu lễ cùng làm việc lành phước đức. Vậy kẻ ở nơi nào rộng rãi chẳng phải sợ sự bắt giam, cùng chẳng trở việc gì vội cần, như kẻ liệt lào, hay là vắng cửa nhà chẳng ai giữ. Nếu có thấy cả gần, mà mình chẳng đi chầu lễ, hay là chẳng bảo vợ con đầy tớ đi, cùng kẻ chầu lễ nữa mùa mà thôi, mê ngủ hay là nói truyện dông dài, và kẻ chẳng cầm lòng cầm trí lo tưởng đi đàng khác cho lâu, thì bấy nhiêu kẻ ấy đều phạm tội trọng. Vậy khi bổn đạo chầu lễ phải có ý tứ mà nhờ các sự thương khó Đ.C.G. và những ơn cực trọng Đ.C.T. ban cho kẻ chầu lễ nên, vì chẳng có lễ phép nào ví cho bằng lễ phép quen gọi là lễ Mi-sa, thật lễ nầy làm cho danh Đ.C.T. cả sáng. Và các thánh vui mừng, cùng bớt hình phạt cho các linh hồn ở lửa luyện tội, và

Digitized by Google

các bổn đạo, cùng mọi người thế gian đặng ích về phần rỗi linh hồn. Vậy ta phải suy vốn ta là kẻ hèn mạt thật là không, cùng đã phạm nhiều tội lỗi, mà đặng chầu mình thánh Đ.C.G. là đấng cực trọng vô cùng, chẳng những là ngự trên các tầng trời, mà lại đứng làm thầy đọc lời truyền đoạn, thì người ngự thật trên bàn thờ, như ngự trên các tầng trời vậy, cho nên ta phải giữ lòng khiêm nhượng, và tôn kính, và đội ơn Đ.C.Cha đã ban con một, mà cứu lấy ta, lại cho con một rất thương yêu, hằng ngày ngự trên bàn thờ, cho ta lấy làm của tế lễ, và đội ơn vì muôn vàn sự lành người ban, vì công nghiệp vô cùng Đ.C.G.

Sau nữa đang khi chầu lễ, thì phải suy lòng Đ.C.T. đã tha tội cho ta, cùng cả và thiên hạ, còn kẻ muốn xin sự gì cho mình, hay là cho kẻ khác, thì phải lấy lòng tin cậy, mà xin sự ấy, song phải xin những sự phải lẽ, cùng hằng cầu xin cho danh cha cả sáng, và xin cho mình cùng mọi người đặng rỗi linh hồn, hoặc ai chẳng biết suy gẫm thì phải đọc kinh mình đã thuộc lòng, và xin hiệp một ý cùng đấng làm thầy mà ngợi khen Đ.C.T. hết lòng hết sức, mới gọi là chầu lễ nên. Còn những kẻ có một ý xem thầy cả làm việc bề ngoài mà trong lòng chẳng tin, cậy, kính mến, cùng chẳng ép mình mà làm, như đã kể trước nầy, thì những người thể ấy chẳng khác chi, như kẻ xem trò xem hát, chẳng đặng ích gì, mà lại phạm tội. Bằng khi vắng thầy cả chẳng đặng chầu lễ, thì cũng phải làm việc lành phước đức, như đọc kinh lần hột, và những kinh quen đọc trong nhà thờ, hoặc chẳng thuộc đủ kinh, thì mình

Digitized by Google

thuộc ngắn nào sẽ đọc ngắn ấy, và kẻ biết chữ thì phải xem sách, cho đặng sửa mình, mà bao giờ có thể đến nhà thờ đặng, thì phải di thông công với bổn đạo, và làm gương sáng cho người ta đặng bắt chước, còn những kẻ chưa thuộc kinh, nếu làm biếng, chẳng đến nhà thờ mà đọc theo các bổn đạo, và nghe lịch cho biết những ngày kiêng thịt và ăn chay, cùng những ngày gọi là ngày lễ lạy, thì phạm tội trọng, vì liều mình mà bỏ những phép đạo thánh Đ.C.T. dạy. Hoặc có sự gì vội cần mà chẳng đi nhà thờ đặng, thì cũng phải hỏi kẻ khác cho đặng biết những ngày ấy kẻo lầm.

VỀ ĐIỀU RĂN THỨ BỐN: THẢO KÍNH CHA MẸ. Điều răn nầy dạy con cái phải kính cha mẹ, mà cha mẹ phải coi sóc con cái; vợ phải kính chồng, mà chồng phải yêu vợ; lại dạy dầy tớ phải kính thầy, mà thầy phải dạy dầy tớ.

THỨ NHỨT, con cái phải thảo kính cha mẹ. Vì cha mẹ là đấng bề trên; cho nên nếu con cái dám chê cười, cùng nói lời gì mất lòng cha mẹ, thì phạm tội trọng. Sau nữa phải mến cha mẹ, vì Đ. C.T. đã dùng lấy người mà sinh ra ta, và người đã chịu lấy nhiều sự khó nhọc, mà coi sóc nuôi nấng ta từ bé đến lớn, và dạy dỗ cho khôn ngoan biết lễ nọ lễ kia. Lại dựng nên cửa nhà, ruộng nương, của cải cùng làm ơn mọi đàng. Nhơn vì ơn trọng làm vậy, thì con cái phải kính mến cha mẹ hết lòng hết sức mới phải đạo làm con; bằng con nào ngỗ nghịch ghét cha mẹ muốn cho người chết, thì phạm tội rất nặng là dường nào. Lại khi cha mẹ khó khăn liệt lào, mà con cái chẳng ra

Digitized by Google

sức nuôi nấng, hay là khi người chưa có đạo mà phải đau nặng, nếu chẳng rước thầy cả cho người được chịu các phép quen làm cho kẻ liệt mong sinh thì, và khi đã sinh tì đoạn, chẳng cầu cho linh hồn người, chẳng cứ lời người đã trối, hay là khi mình có của đủ ăn, mà tiếc chẳng làm phước cho kẻ khó khăn, hay là dưng của trong nhà thờ, cùng xin đấng làm thầy và bốn đạo cầu cho linh hồn cha mẹ, bấy nhiêu chúc ấy thì con cái phạm tội trọng, vì sự con phải vưng lời cha mẹ khuyên dạy những sự lành, dầu về phần linh hồn cho đặng giữ đạo nên, dầu về phần xác cho đặng làm ăn, nếu con cái chẳng cứ lời cha mẹ khiến những sự phải lẽ làm vậy, thì phạm tội trọng, vì cha mẹ là đấng bề trên, như mới nói trước nầy, cùng là đấng thay mặt Đ.C.T. mà chớ.

THỨ HAI, cha mẹ phải xem sóc con cái về phần linh hồn cùng về phần xác. Về phần linh hồn thì phải dạy nó cho biết những sự cần trong đạo thánh Đ.C.T. truyền, là tin, cậy, kính mến một Đ. C.T. ba ngôi; cùng những sự cần khác cho đặng rỗi linh hồn, cùng phải dạy nó cho biết đọc kinh cầu nguyện, xưng tội, chịu lễ, lại khi nó phạm tội mà chẳng sửa dạy nó, cho nên càng lâu càng ra xấu nết. Sau nữa nếu cha mẹ chẳng giữ nết na, mà cả lòng phạm tội lỗi trước mặt con cái, cho nên nó lấy làm gương mà bắt chước, thì phạm tội trọng. Bằng con cái bé mọn, mà cha mẹ để nó nằm một giường cùng mình, cho nên liều mình đè con chết, nếu mà nó chưa chịu phép rửa tội, thì càng mắc tội trọng, vì nó thiệt hại đàng, là

Digitized by Google

mất linh hồn cùng hư xác nữa. Và con cái muốn giữ mình sạch sẽ, mà cha mẹ ép kết bạn. hay là ép kết bạn trái ý nó, hay là ép lấy kẻ ngoại đạo cùng rối đạo, hay là kẻ còn trong họ, hay là khi mới sinh con, mà trễ nải chẳng liệu cho nó chịu phép rửa tội. Nhơn vì sự ấy, con chết chẳng kịp chịu phép cực trọng ấy, thì phạm tội rất nặng. Còn về phần xác, nếu cha mẹ chẳng nuôi con, chẳng liệu cho nó đủ ăn đủ mặc, và đến tuổi khôn đặng làm ăn, hay là chẳng dạy nghề nghiệp tùy đứng bực mình, kẻo nó ở nhưng mà sinh nhiều tội lỗi, cùng đi ăn trộm ăn cướp phải chết chém, hay là phải chết đâm. Bằng khi con cái phải liệt nặng mà bỏ chẳng nuôi nấng gìn giữ thuốc than, chẳng rước thầy cả cho nó đặng chịu các phép, mà khi đã sinh thì đoạn, chẳng cầu nguyện cho linh hồn nó, hay là chẳng làm việc lành phước đức như các bổn đạo xưa nay quen làm mà giúp linh hồn kẻ đã qua đời. Như thí của cho kẻ khó khăn, và xin thầy cả làm lễ Mi-sa, khi có thế mà xin đặng, hay là xin bổn đạo cầu cho nó; bấy nhiêu chúc ấy thì cha mẹ cũng phạm tội nữa.

THỨ BA, vợ phải kính chồng, vì chồng là chủ nhà, nếu vợ ở cứng cỏ vô phép mầy tao mi tớ, chưởi rủa đánh trả chồng, hay là chưởi rủa cha mẹ người chồng, hay là chẳng vưng lời chồng khi dạy sự gì trọng về phần coi sóc cửa nhà, và khi lấy của gì trọng trong nhà mà cho ai trái ý chồng, hay là nói hành sự kín chồng, hay là cậy mình là con nhà quan nhà giàu có, hay là cậy tài năng khôn khéo khinh dể lấn lướt chồng. Bằng khi chồng liệt lào, chẳng ra sức xem sóc nuôi nấng,

Digitized by Google

chẳng khuyên bảo chịu khó bằng lòng, chẳng liệu rước thầy cả làm phước cho chồng, bấy nhiêu sự ấy thì vợ phạm tội trọng. Còn sự chồng phải yêu vợ thì thậm phải; vì chưng vợ là bạn chẳng phải đầy tớ, tôi tá, cũng là một thịt một xương cùng mình. Như xưa Đ.C.T. dựng nên ông A-dong đoạn, mới dựng nên bà E-và cho đặng làm bạn cùng ông ấy. Mà Đ.C.T. chẳng lấy vật gì bề ngoài, một lấy xương sường cụt ông A-dong mà dựng nên xác bạn. Cho nên ông A-dong chỉ bà E-và rằng: nầy là xương bởi xương ta mà ra, cùng là thịt bởi thịt ta mà ra. Vậy chồng chẳng nên cứ tính nóng mà đánh vợ, cùng chưởi rủa, và nói những lời phỉ báng làm cho cực lòng vợ, hay là chưởi rủa cha mẹ, họ hàng vợ; lại chẳng cho vợ xưng tội chịu lễ một năm ít là một lần, và khi trong nhà đủ ăn, nếu chẳng có việc vội cần, mà chẳng cho vợ giữ ngày lễ, và ngăn chẳng cho giữ phép đạo dạy, cùng chẳng cứ lẽ phải mà nghi sự trái cho vợ, lại khi vợ liệt lào, chẳng coi sóc nuôi nấng, chẳng khuyên bảo dạy dỗ cùng rước thầy cả làm phước cho vợ, chúc ấy thì chồng phạm tội trọng.

THỨ BỐN, đầy tớ tôi tá phải kính mến cùng vưng lời thầy cùng chủ nhà. Vì người thay mặt cha mẹ cũng như cha mẹ vậy. Nhơn vì sự ấy, đầy tớ, tôi tá nói lời nặng chê thầy, cùng chủ nhà, và chưởi rủa muốn đánh, hay là muốn cho người chết cùng phải sự khốn khó, hay là cứng cỏ chẳng vưng lời người dạy sự gì trọng thì phạm tội nặng. Bằng kẻ chẳng thật thà trễ nải làm biếng quá, mà bỏ việc trong nhà chẳng làm, hay

Digitized by Google

là ăn trộm, hay là thấy kẻ khác ăn trộm của gì trọng, mà chẳng can, và khi can chẳng đặng, nếu chẳng cáo thì phạm tội trọng cùng phải đền. Sau nữa thầy cùng chủ nhà phải coi sóc đầy tớ, tôi tá như cha mẹ coi sóc con cái vậy. Nếu chẳng cho nó ăn mặc cùng trả công cho đủ, như lời đã giao. Bằng nó đã có đạo, mà chẳng dạy nó cho biết giữ đạo nên; là học những sự cần trong đạo dạy, cùng xưng tội chịu lễ, và giữ mọi phép trong đạo Đ.C.T. dạy, lại khi nó sinh ra nết xấu, và giục kẻ khác phạm tội, nếu chẳng sửa nó, và khi thấy nó chẳng có dấu chừa thật mà chẳng đuổi nó về: hoặc đánh nó quá lẽ, hay là mình phạm tội làm gương xấu cho nó bắt chước, thì thầy cùng chủ nhà phạm tội trọng. Về các đấng bề trên khác cầm quờn mà coi sóc linh hồn và xác người ta, bao giờ các đấng ấy chẳng dạy sự gì lỗi phép đạo thánh Đ.C.T. thì phải vưng lời người, và kính mến người vì là đứng thay mặt Đ.C.T. Cho nên phải giữ lời nói, kẻo nói phạm thượng khinh dể các đấng ấy, cùng phải giữ kẻo nghe những lời nói phạm thượng khinh dể các đấng ấy nữa. Lại phải xem những lời giảng trong phần thứ ba mà cứ như vậy.

VỀ ĐIỀU RĂN THỨ NĂM: CHỚ GIẾT NGƯỜI. Điều răn nầy chẳng những là cấm giết người ta, và làm khốn người ta cách nào về phần linh hồn cùng về phần xác, lại dạy phải thương yêu người ta và làm phước về phần linh hồn và phần xác nữa. Thứ nhứt chẳng nên lấy lòng ghen ghét độc dữ mà giết người ta cùng làm khốn cách nào cho ai, vì ta là con một Cha là Đ. C. T. đã sinh ra, cùng

Digitized by Google

dưỡng nuôi và gìn giữ ta, lại ta làm tôi một Chúa là Đ. C. G. Con thật Đ. C. T. xuống thế làm người chuộc tội chịu chết cho ta. Sau nữa kẻ đã chịu đạo thánh Đ.C.T. và giữ mình sạch tội, thì đã nên đền thờ Đ. C. T. T. là ngôi thứ ba đã ngự cách riêng, dầu kẻ chưa có đạo, thì Đ. C. T. T. cũng ban ơn cho kẻ ấy dặng trở lại, mà chịu đạo thánh Đ. C. T., cho nên ta phải có lòng thương yêu hết mọi người, mà chẳng những là chẳng nên lấy ý riêng mà giết ai, mà lại chớ muốn cho người ta chết, hay là phải tai vạ tật nguyền, cháy cửa nhà mất của cải chức quờn, hay là thấy người ta mắc phải sự gì khốn khó, mà có ý lấy làm vui, cùng kẻ chưởi rủa người ta cách nọ cách kia, mà trong lòng muốn thật như vậy, hay là thấy người ta đặng của cải chức quờn thì lấy làm buồn vì lòng ghen ghét, hay là xui giục kẻ khác giết người ta, và kẻ bán hay là cho mượn gươm giáo súng ống, khi mình đã biết kẻ mua hay là mượn sẽ dùng giống ấy mà làm hại người ta, cùng thầy thuốc chẳng học đủ lẽ, cho nên khi bốt thuốc, thì người ta phải chết, và kẻ làm mụ bà chưa tỏ làm việc ấy, mà cả lòng làm; cho nên có khi chết mẹ hay là con, có khi chết cả và hai, cùng uống thuốc độc sa con, và người làm thuốc hay là giúp việc làm thuốc ấy, và đờn bà có thai chẳng giữ mình cho nên sảo con, hay là kẻ buồn bã chẳng chịu ăn, chẳng chịu uống thuốc, có sức chữa đặng cho nên phải chết, hay là kẻ giận muốn giết mình cho rồi, hay là kẻ quan đã luận phải chết, mà nó tự vận trước kẻo xấu hổ, cùng kẻ chặt chơn tay kẻ dữ, khi mình chẳng có phép bổ trên dạy, bấy

Digitized by Google

nhiêu kẻ ấy thì phạm tội trọng, còn kẻ vưng lời đấng bề trên khiến giết hay là chặt chơn tay đánh đòn khảo kẹp kẻ có tội, vì khi vua dạy đánh giặc mà giết kẻ nguỵ, hay là khi gặp người nào toan giết mình, mà ta có ý chữa mình, mà đánh trả nó phải chết, hay là tình cờ mà giết người nào, thì bấy nhiêu kẻ ấy chẳng có tội gì. Thứ hai chẳng những là chẳng nên ghét người ta, mà lại phải thương yêu mà giúp về phần linh hồn, cùng về phần xác, cho nên có lời trong kinh thánh dạy rằng: kẻ yêu người ta thì đã giữ đạo nên, lại có lời rằng: kẻ xưng mình kính mến Đ. C. T. mà ghen ghét người ta, thì mắc tội nói dối, cùng chẳng nên nói miệng không mà xưng mình thương yêu người ta, song phải lấy việc làm mà cứu giúp kẻ thốn thiếu, và làm ơn cho kẻ về một loài cùng mình, đặng nhờ phần hồn và phần xác.

Vậy kẻ làm gương xấu cho người ta lấy làm trái cùng bắt chước theo, như khi ăn thịt ngày kiêng, hay là kẻ ăn trộm cướp, hay là người nữ có ý làm tốt cho người ta phải lòng mình mà sinh tội lỗi, hay là kẻ xui giục người ta phạm tội trọng, lại kẻ ngoại đạo hòng sinh thì, và có lòng muốn chịu đạo, hay là kẻ có đạo đã hòng sinh thì, mà chẳng khuyên bảo cùng chẳng tìm đấng làm thầy mà làm phước cho nó đặng rỗi linh hồn, thì phạm tội trọng. Bằng sự giúp người ta về phần xác, thì những kẻ đủ ăn đủ mặc, khi thấy người ta cùng cực chẳng có gì ăn sốt, nếu mà chẳng giúp kẻ khốn khó ấy, thì phạm tội, còn kẻ phú quới mà chẳng thí của cho kẻ khó khăn tật

Digitized by Google

nguyền yếu đuối phải đi ăn mày, thì cũng mắc tội nặng.

Về điều răn thứ sáu, chớ làm tà dâm, cùng điều răn thứ chín chớ muốn vợ chồng người. Hai điều răn nầy cấm lòng muốn phạm tội, ấy vậy đấng sinh ra ta là đấng rất thánh hằng ghét các tội lỗi, mà ta muốn biết người ghét tội ta là ngần nào, thì phải nhớ những hình phạt Đ. C. T. đã dùng mà tỏ lòng người rất ghét tội xấu xa gớm ghiết dường ấy, cho nên Đ.C.T. khiến lụt cả làm những kẻ mê dâm dục phải chết đuối, có một nhà ông No-e khỏi, vì sạch tội lỗi, đến ngày sau Đ.C.T. lại sai thiên thần lấy lửa trên trời xuống đốt phá bốn thành cũng vì tội dâm dục, có một nhà ông Lót sạch tội ấy khỏi mà thôi. Vậy kẻ muốn khỏi sự khốn khó đời nầy và sự khốn nạn vô cùng đời sau, thì phải làm hết sức mà giữ mình sạch sẽ, vì tội dâm dục làm cho cả và mình người ta ra dơ dáy, cũng như tật lây dính phải mình ta, liền thúi tha hư nát, cho nên trước hết phải giữ lòng mình, kẻo tư tưởng dông dài mà chịu về đàng trái, lại phải giữ con mắt, lỗ tai, miệng lưỡi cho hết sức, mà ai lòng động lòng lo về sự thế gian, dầu kẻ đã toan hồi lấy nhau, mà chưa nên vợ chồng, cùng kẻ goá bụa mà tưởng nhớ sự vợ chồng như khi trước, bấy nhiêu kẻ ấy nếu lấy sự ấy làm vui, mà đã kịp suy, mà chẳng ra sức bỏ cho chóng, thì phạm tội nặng, bằng kẻ đã ra sức mà bỏ, song lại tưởng đến qua vậy, mà chẳng lấy làm vui lại ghét, thì chẳng phạm tội gì lại đặng phước.

Còn kẻ nói, hay là hát, hay là muốn nghe những

Digitized by Google

lời dơ dáy, hoa tình tục tĩu, cùng kẻ xem sách dạy những lời ô uế, cùng kẻ đá đến mình, hay là kẻ khác mà có ý trái, dầu kẻ hỏi và dốc lòng kết bạn với nhau thì cũng chẳng nên làm những cách ấy mà có tội. Dầu một sự tư tưởng dông dài chẳng lấy làm vui về sự thế gian, một làm biếng chẳng có lòng bỏ cho chóng, thì cũng phạm tội trọng, vì hiểu mình mà chịu về sự trái, bằng hai người chẳng phải vợ chồng mà làm tà dâm cùng nhau thì phạm tội trọng, nếu người nữ còn đồng trinh thì ra tội khác nặng hơn, ví bằng người nam có vợ, hay là người nữ có chồng, thì lại ra tội khác nặng hơn nữa. Nếu cả hai có vợ chồng, thì tội càng nặng hơn nữa. Hoặc phải người trong họ, thì ra tội khác, mà càng gần họ, thì tội càng ra nặng hơn nữa, nhứt là phải người đã khấn giữ mình sạch sẽ, mà phạm tội với người ấy, thì như cướp lấy của đã dâng cho đấng sanh nên muôn vật, cho nên cũng mắc tội nặng, vậy kẻ đã làm tà dâm, hay là rắp lòng mà phạm tội ấy, thì phải xưng cùng thầy cả cho người biết mình đã phạm tội, hay là muốn phạm với người nào, song le chẳng nên nói tên người ấy, kẻo mắc tội nói hành. Còn kẻ giúp, hay là xui giục người ta làm tà dâm, như kẻ đem của đem thơ, và giúp đàng khác về tội ấy thì cũng phạm tội trọng, về sự vợ chồng chẳng giữ phép, là cứ sự cần cho đặng sinh con cái, một theo tính xác thịt chơi bời, hay là sợ sinh con mà khó nuôi, cho nên làm hư mất giống loài người ta, thì cũng phạm tội trọng. Cũng có giống tội tà dâm khác chẳng kể đây, vì chính lẽ kẻ có đạo chuộng nhơn đức sạch sẽ, đến đỗi

Digitized by Google

chẳng biết cùng chẳng dám nói đến tội phạm nhơn đức ấy. Song kẻ phải chước ma quỉ cám dỗ thì phải lấy lòng ngay thật mà xưng cùng đấng làm thầy chẳng nên hổ ngươi, như kẻ có tật, muốn cho thầy thuốc chữa, thì phải tỏ ra cho người biết mọi sự trước sau, mới làm thuốc đặng. Vậy kẻ phạm tội tà dâm mà thẹn chẳng dám xưng tội mình thì chẳng khỏi tội nào, lại thêm tội nặng hơn, là làm hư phép giải tội, vậy kẻ có tội phải suy rằng: tôi đã chẳng thẹn phạm tội xấu xa trước mặt Đ.C.T., mà tôi còn thẹn xưng với đấng thay mặt Đ.C.T. đã có quờn tha tội cho tôi thì làm sao? hằng kẻ hổ nghi hoặc mình đã phạm tội, hay là chăng, thì phải thưa thầy cả kẻo lắm, sau hết khi ma quỉ cám dỗ giục lòng phạm nhơn đức sạch sẽ, thì phải nhớ sự thương khó Đ.C.G. và suy lời ông thánh Bê-na-đô rằng: Chúa tôi chịu trăm ngàn sự đau đớn cùng chịu chết trên cây thánh Giá, mà tôi dám chìu về sự vui hèn thế gian sao? cùng phải năng kêu tên Đ.C.G. cùng tên rất thánh Đ.C. B., và xin thánh thiên thần giữ mình cứu chữa cho khỏi cơn hiểm nghèo cực khốn dường ấy. Lại phải nhớ bốn sự sau: một là sự chết, thì xác tội lỗi nầy còn vui sướng nỗi gì! hai là sự phán xét, những tội lỗi tôi phạm nơi kín, và dầu chẳng xưng bây giờ, thì ngày tận thế Đ.C.T. sẽ tỏ ra cho cả và thiên hạ đặng biết, chúc ấy tôi chịu xấu hổ là dường nào; ba là về một sự vui hèn vui tạm rất xấu xa, mà tôi liều mất những sự vui cực tốt cực trọng ở trên thiên đàng đời đời; bốn là chẳng những là tôi mất phước hằng sống vô cùng, mà lại liều mình phải chịu lửa sinh lửa diêm

Digitized by Google

nung đốt tôi đời đời kiếp kiếp. Ấy là những lẽ suy cho khỏi cơn cám dỗ, mà ai muốn liệu trước kẻo mắc phải cơn ấy, thì phải năng xưng tội chịu lễ, chớ có bao giờ ở nhưng, một siêng năng làm việc nọ việc kia, và có ý làm cho danh Cha cả sáng, thì người chẳng bỏ con mọn yếu đuối, cùng sẽ thêm sức cho khỏi chước ma qui, mà giữ mình sạch tội.

VỀ ĐIỀU RĂN THỨ BẢY, CHỚ ĂN TRỘM CƯỚP CỦA NGƯỜI, CÙNG ĐIỀU RĂN THỨ MƯỜI CHỚ THAM CỦA NGƯỜI. Vậy Đ. C.T. là Cha lòng lành vô cùng, muốn cho con cái đặng bình an hòa thuận cùng nhau, thì chẳng những cấm sự trộm cướp, mà lại cấm lòng tham lam của người ta nữa, vì chưng mọi sự thế gian là của Đ. C. T. sinh ra, mà làm ích cho cả và loài người ta, mà người ta một ít lâu lại sinh ra nhiều lắm, cho nên đã chia từng nước, từng xứ, từng phủ, từng huyện, từng tổng, từng làng, từng nhà, từng người, mà ai đã đặng lãnh phần nào, thì gọi là chủ, đặng phép giữ của ấy, cho nên người nào lấy của ấy, thì phạm tội cùng phải đền, dầu kẻ lấy của hèn, nhưng mà có ý lấy của trọng, thì phạm tội trọng, hay là kẻ lấy của mọn, song phải của kẻ rất khó khăn, thì cũng phạm tội nặng, như giết người vậy, bằng con cái còn ở một nhà cùng cha mẹ, và đủ ăn, đủ mặc, mà ăn trộm của trọng trong nhà, và kẻ xui giục toan liệu cho kẻ khác ăn trộm, cùng kẻ khen những đứa ăn trộm, cho nên nó càng mạnh bạo, càng muốn làm hại người ta, hay là trử kẻ trộm cướp và của nó gởi, như mở đàng cho nó cứ nghề rất xấu xa ấy, hay là đáng bề

Digitized by Google

trên, như cha mẹ chủ nhà, quan thầy chẳng sửa phạt kẻ thuộc về mình, để cho nó ăn trộm, cùng kẻ chịu lấy của trọng, và kẻ cho chẳng đặng phép mà cho của ấy, như con cái đầy tớ tôi tá, lấy trộm của cha mẹ chủ nhà, quan thầy mình mà cho ai, lại kẻ mạnh khỏe mà làm biếng chẳng muốn chịu khó mà làm ăn, mà đi ăn mày, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội trọng, cùng phải đền. Bằng kẻ ăn trộm của thánh, như chén thánh, hay là đồ thầy cả dùng mà tế lễ Đ.C.T., thì phạm tội trọng hơn nữa. Còn kẻ đánh cờ bạc làm chước dối trá cho đặng của gian, kẻ bán hàng mà bán của giả bằng của thật, như kẻ bán nước mắm pha nước lã vào, cho nên nước mắm chóng thúi, hay là pha lúa lép với lúa chắc, cùng kẻ cân nhẹ đong vội, đếm dối, và làm những sự giả trá như vậy. Sau nữa những kẻ bán giống nọ giống kia mà hiệp ý cùng nhau mà bán hàng cứ giá cao quá, cho nên kẻ mua phải cứ giá cao ấy mà thiệt, và kẻ đúc tiền giả, và kẻ phạt quá trái phép công bình, kẻ đã đến tuổi chịu việc quan, mà sửa cai lấy ý mình, mà chẳng bắt làm, và khi chia ruộng chẳng cứ phép công bình, cho nên kẻ đờn em chưa gánh nổi bộ việc, mà đặng ăn phần ruộng hơn kẻ đờn anh đã chịu khó nhọc mà giúp việc làng, việc nước, và kẻ làm chủ nợ bởi biết kẻ vay của mình chẳng có thế mà trả nợ đặng, mà còn bắt bớ, và làm cho kẻ ấy mất công, mất của, và kẻ đã cướp công với đầy tớ, và kẻ làm thuê mướn chẳng trả công cho nó bằng lòng, kẻ vay nợ người ta, mà thấy người ta chẳng đòi thì làm thinh chẳng trả, kẻ hay lấy trộm vặc một khi

Digitized by Google

năm ba đồng, song lấy nhiều lần cho ra của trọng: như năm ba tiền, một quan, kẻ chẳng phải vô ý mà làm thiệt hại của người ta: như đốt nhà giết trâu, bò, gà, lợn, cùng phá lúa má, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội trọng cùng phải đền. Về sự đặt nợ ăn lời có khi phạm tội, có khi chẳng, vậy kẻ có tiền bạc mà chẳng dùng mua bán hay là tạo ruộng, có một ý để dành bao giờ có việc sẽ dùng, nếu cho vay mà ăn lời trái phép thì phạm tội phải đền, ví bằng đã có ý lấy tiền ấy mà mua bán hay là tạo ruộng, mà bởi cho vay thì mình thiệt, mới nên ăn lời, song phải cứ việc vừa phải, nếu bởi tạo ruộng hay là mua bán trong một năm một quan, thì lời ba tiền, chúc ấy đã cho vay thì chẳng đặng lấy đủ ba tiền lời đâu, vì làm ruộng hay là buôn bán, thì phải chịu khó tốn công tốn của, mà khi cho vay chẳng phải chịu khó tốn công của gì. Về những kẻ cậy quờn cậy thế mà hà hiếp lấy của người ta, thì phạm tội trọng, cùng phải đền, kẻ làm đầy tớ hay là tôi mọi, cùng lính giữ canh, nếu thấy kẻ ăn trộm, mà chẳng tỏ ra chẳng cáo cùng chủ nhà, hay là quan thầy, thì phạm tội cùng phải đền, cùng những kẻ chẳng phải đầy tớ tôi tá cùng lính canh giữ, nếu thấy kẻ ăn trộm của người ta, mà mình chẳng kêu chẳng cáo, khi mình liệu rằng: nếu kêu cáo thì mình cũng phải sự gì khó nặng, bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội nặng, vì phạm nhơn đức thương yêu, song chẳng phạm nhơn đức công bình, cho nên chẳng phải đền. Về kẻ làm thầy cung mà ăn của hối lộ chẳng cứ phép công bình, kẻ mượn của ai mà có ý chiếm lấy chẳng

Digitized by Google

trả, có thế đền của người ta mà chẳng đền, kẻ được của người ta đã mất cách nào, mà mình chẳng trả, hay là chẳng hỏi cho biết của ai mà trả; kẻ ấy hoặc đã tra hỏi mà chẳng tìm đặng chủ của, thì thí cho kẻ khó, hoặc mình là kẻ khó khăn thật, thì mới đặng giữ mà đở cơn đói khát, mà ngày sau có tìm đặng chủ của mà mình có thế trả đặng, thì cũng phải trả. Tóm lại những lẽ đã giảng về điều răn thứ bảy cùng thứ mười, thì chẳng nên tham của ai, phải nhớ lời Đ. C. G. đã khen kẻ khó khăn là kẻ có phước thật, cho nên ta chẳng những là chẳng nên lấy của người ta, mà lại nếu ta có của, thì phải làm phước cho kẻ khó khăn, bằng kẻ đã lấy hay là đã làm thiệt hại của người ta, thì phạm tội, mà có thế đền đặng, thì phải đền.

VỀ ĐIỀU RĂN THỨ TÁM, CHỚ BỎ VẠ CHỚ NGƯỜI.

Điều răn nầy cấm nói dối, nói hành bỏ vạ cùng làm chứng gian, bấy nhiêu tội ấy bởi miệng lưỡi mà ra, cho nên có lời trong kinh thánh dạy rằng: ai giữ lời nói kẻo phạm tội, thì kẻ ấy đã nên trọn lành, bằng kẻ nói rằng: nói dối cho đặng chữa mình hay là chữa kẻ khác kẻo phải họa, hay là nói dối chơi vậy, nào có tội gì; kẻ nói làm vậy, thì chẳng phải, vì Đ.C.T. là đấng thật thà vô cùng, đã cấm sự nói dối, mà Đ.C.G. đã phán rằng: bay nói đều gì bằng có, thì phải nói có, nếu không thì phải nói không, bằng nói thêm sự gì như cách nói quanh co chẳng có, thì có lỗi, nhưng mà cũng nên dùng một hai lời khôn ngoan mà giấu sự thật, song chẳng nên nói dối bao giờ. Trong kinh thánh có lời rằng: khi

Digitized by Google

Đ.C.G. mới lên trời mà bổn đạo nghe lời các thánh Tông đồ giảng, và khen lòng chung thương yêu nhau, cho nên có nhiều người bán ruộng đất cùng lấy hết tiền bán ruộng mà dưng cho các thánh Tông đồ làm phận làm phước, khi ấy có hai vợ chồng kia bán ruộng mình cùng lấy một phần giá ruộng ấy mà dưng cho ông thánh Vê-rô làm phước, nhưng mà Đ.C.T. soi sáng cho ông thánh Vê-rô biết ý tỏ hai vợ chồng có ý gian, bề ngoài xưng rằng: nó đã lấy hết của ruộng mình mà dưng cho người, người chồng đến trước mà nói dối làm vậy, thì ông thánh Vê-rô lấy phép Đ.C.T. mà phạt nó chết tức thì, lại cách một đỗi Sa-pi-ra là vợ nó đến trước mặt ông thánh Vê-rô; mà cũng nói dối như vậy, thì cũng phải phạt như chồng, nhơn vì sự ấy, kẻ nói dối thật đáng gọi là con ma quỉ, vì ma quỉ mất ngôi thiên thần, thì đã ra kẻ dối trá, cùng là kẻ bày đặt những sự dối, lại có nhiều người rất thông thái cùng rất thánh dạy rằng: dầu có ý nói dối chữa cô và thiên hạ kẻo phải chết hết, thì cũng có lỗi. Như lời ông thánh Phao-lô rằng: chẳng nên phạm tội cho đặng sự lành, vậy kẻ nói dối, kẻ làm chứng theo kẻ nói hành tỏ ra những sự nặng người ta, nếu phải tội trọng mà còn kín, mà kẻ nghe lời mình nói chưa biết tội ấy, thì phạm tội nặng. Sau nữa kẻ bỏ vạ những sự trọng cho người ta thiệt hại về phần linh hồn cùng về phần xác, hay là mất tiếng tốt, cùng kẻ nói cho người ta thiệt sự gì trọng, dầu mà người ta khỏi sự dữ mặc lòng, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội, lại khi đã đến mặt quan tra hỏi, mà chẳng tỏ ra sự thật cho nên người ta thiệt,

Digitized by Google

chẳng biết cùng chẳng dám nói đến tội phạm nhơn đức ấy. Song kẻ phải chước ma qui cám dỗ thì pnải lấy lòng ngay thật mà xưng cùng đấng làm thầy chẳng nên hổ ngươi, như kẻ có tật, muốn cho thầy thuốc chữa, thì phải tỏ ra cho người biết mọi sự trước sau, mới làm thuốc đặng. Vậy kẻ phạm tội tà dâm mà thẹn chẳng dám xưng tội mình thì chẳng khỏi tội nào, lại thêm tội nặng hơn, là làm hư phép giải tội, vậy kẻ có tội phải suy rằng: tôi đã chẳng thẹn phạm tội xấu xa trước mặt Đ.C.T., mà tôi còn thẹn xưng với đấng thay mặt Đ.C.T. đã có quờn tha tội cho tôi thì làm sao? bằng kẻ hổ nghi hoặc mình đã phạm tội, hay là chăng, thì phải thưa thầy cả kẻo lầm, sau hết khi ma qui cám dỗ giục lòng phạm nhơn đức sạch sẽ, thì phải nhớ sự thương khó Đ.C.G. và suy lời ông thánh Bê-na-đô rằng: Chúa tôi chịu trăm ngàn sự đau đớn cùng chịu chết trên cây thánh Giá, mà tôi dám chìu về sự vui hèn thế gian sao? cùng phải năng kêu tên Đ.C.G. cùng tên rất thánh Đ.C. Đ., và xin thánh thiên thần giữ mình cứu chữa cho khỏi cơn hiểm nghèo cực khốn dường ấy. Lại phải nhớ bốn sự sau: một là sự chết, thì xác tội lỗi nầy còn vui sướng nỗi gì! hai là sự phán xét, những tội lỗi tôi phạm nơi kín, và dấu chẳng xưng bây giờ, thì ngày tận thế Đ.C.T. sẽ tỏ ra cho cả và thiên hạ đặng biết, chúc ấy tôi chịu xấu hổ là dường nào; ba là về một sự vui hèn vui tạm rất xấu xa, mà tôi liều mất những sự vui cực tốt cực trọng ở trên thiên đàng đời đời; bốn là chẳng những là tôi mất phước hằng sống vô cùng, mà lại liều mình phải chịu lửa sinh lửa diêm

Digitized by Google

nung đốt tôi đời đời kiếp kiếp. Ấy là những lẽ suy cho khỏi cơn cám dỗ, mà ai muốn liệu trước kẻo mắc phải cơn ấy, thì phải năng xưng tội chịu lễ, chớ có bao giờ ở nhưng, một siêng năng làm việc nọ việc kia, và có ý làm cho danh Cha cả sáng, thì người chẳng bỏ con mọn yếu đuối, cùng sẽ thêm sức cho khỏi chước ma quỉ, mà giữ mình sạch tội.

VỀ ĐIỀU RĂN THỨ BẢY, CHỚ ĂN TRỘM CƯỚP CỦA NGƯỜI, CÙNG ĐIỀU RĂN THỨ MƯỜI CHỚ THAM CỦA NGƯỜI. Vậy Đ. C.T. là Cha lòng lành vô cùng, muốn cho con cái đặng bình an hòa thuận cùng nhau, thì chẳng những cấm sự trộm cướp, mà lại cấm lòng tham lam của người ta nữa, vì chưng mọi sự thế gian là của Đ. C. T. sinh ra, mà làm ích cho cả và loài người ta, mà người ta một ít lâu lại sinh ra nhiều lắm, cho nên đã chia từng nước, từng xứ, từng phủ, từng huyện, từng tổng, từng làng, từng nhà, từng người, mà ai đã đặng lãnh phần nào, thì gọi là chủ, đặng phép giữ của ấy, cho nên người nào lấy của ấy, thì phạm tội cùng phải đền, dầu kẻ lấy của hèn, nhưng mà có ý lấy của trọng, thì phạm tội trọng, hay là kẻ lấy của mọn, song phải của kẻ rất khó khăn, thì cũng phạm tội nặng, như giết người vậy, bằng con cái còn ở một nhà cùng cha mẹ, và đủ ăn, đủ mặc, mà ăn trộm của trọng trong nhà, và kẻ xui giục toan liệu cho kẻ khác ăn trộm, cùng kẻ khen những đứa ăn trộm, cho nên nó càng mạnh bạo, càng muốn làm hại người ta, hay là trử kẻ trộm cướp và của nó gởi, như mở đàng cho nó cứ nghề rất xấu xa ấy, hay là đáng bề

Digitized by Google

trên, như cha mẹ chủ nhà, quan thầy chẳng sửa phạt kẻ thuộc về mình, để cho nó ăn trộm, cùng kẻ chịu lấy của trọng, và kẻ cho chẳng đặng phép mà cho của ấy, như con cái đầy tớ tôi tá, lấy trộm của cha mẹ chủ nhà, quan thầy mình mà cho ai, lại kẻ mạnh khỏe mà làm biếng chẳng muốn chịu khó mà làm ăn, mà đi ăn mày, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội trọng, cùng phải đền. Bằng kẻ ăn trộm của thánh, như chén thánh, hay là đồ thầy cả dùng mà tế lễ Đ.C.T., thì phạm tội trọng hơn nữa. Còn kẻ đánh cờ bạc làm chước dối trá cho đặng của gian, kẻ bán hàng mà bán của giả bằng của thật, như kẻ bán nước mắm pha nước lã vào, cho nên nước mắm chóng thúi, hay là pha lúa lép với lúa chắc, cùng kẻ cân nhẹ đong vội, đếm dối, và làm những sự giả trá như vậy. Sau nữa những kẻ bán giống nọ giống kia mà hiệp ý cùng nhau mà bán hàng cứ giá cao quá, cho nên kẻ mua phải cứ giá cao ấy mà thiệt, và kẻ đúc tiền giả, và kẻ phạt quá trái phép công bình, kẻ đã đến tuổi chịu việc quan, mà sửa cai lấy ý mình, mà chẳng bắt làm, và khi chia ruộng chẳng cứ phép công bình, cho nên kẻ đờn em chưa gánh nổi bộ việc, mà đặng ăn phần ruộng hơn kẻ đờn anh đã chịu khó nhọc mà giúp việc làng, việc nước, và kẻ làm chủ nợ bỡi biết kẻ vay của mình chẳng có thế mà trả nợ đặng, mà còn bắt bớ, và làm cho kẻ ấy mất công, mất của, và kẻ đã cướp công với đầy tớ, và kẻ làm thuê mướn chẳng trả công cho nó bằng lòng, kẻ vay nợ người ta, mà thấy người ta chẳng đòi thì làm thinh chẳng trả, kẻ hay lấy trộm vặc một khi

Digitized by Google

năm ba đồng, song lấy nhiều lần cho ra của trọng: như năm ba tiền, một quan, kẻ chẳng phải vô ý mà làm thiệt hại của người ta: như đốt nhà giết trâu, bò, gà, lợn, cùng phá lúa má, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội trọng cùng phải đền. Về sự đặt nợ ăn lời có khi phạm tội, có khi chẳng, vậy kẻ có tiền bạc mà chẳng dùng mua bán hay là tạo ruộng, có một ý để dành bao giờ có việc sẽ dùng, nếu cho vay mà ăn lời trái phép thì phạm tội phải đền, ví bằng đã có ý lấy tiền ấy mà mua bán hay là tạo ruộng, mà bởi cho vay thì mình thiệt, mới nên ăn lời, song phải cứ việc vừa phải, nếu bởi tạo ruộng hay là mua bán trong một năm một quan, thì lời ba tiền, chúc ấy đã cho vay thì chẳng đặng lấy đủ ba tiền lời đâu, vì làm ruộng hay là buôn bán, thì phải chịu khó tốn công tốn của, mà khi cho vay chẳng phải chịu khó tốn công của gì. Về những kẻ cậy quờn cậy thế mà hà hiếp lấy của người ta, thì phạm tội trọng, cùng phải đền, kẻ làm đầy tớ hay là tôi mọi, cùng lính giữ canh, nếu thấy kẻ ăn trộm, mà chẳng tỏ ra chẳng cáo cùng chủ nhà, hay là quan thấy, thì phạm tội cùng phải đền, cùng những kẻ chẳng phải đầy tớ tôi tá cùng lính canh giữ, nếu thấy kẻ ăn trộm của người ta, mà mình chẳng kêu chẳng cáo, khi mình liệu rằng: nếu kêu cáo thì mình cũng phải sự gì khó nặng, bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội nặng, vì phạm nhơn đức thương yêu, song chẳng phạm nhơn đức công bình, cho nên chẳng phải đền. Về kẻ làm thầy cung mà ăn của hối lộ chẳng cứ phép công bình, kẻ mượn của ai mà có ý chiếm lấy chẳng

Digitized by Google

trả, có thế đến của người ta mà chẳng đến, kẻ được của người ta đã mất cách nào, mà mình chẳng trả, hay là chẳng hỏi cho biết của ai mà trả; kẻ ấy hoặc đã tra hỏi mà chẳng tìm đặng chủ của, thì thí cho kẻ khó, hoặc mình là kẻ khó khăn thật, thì mới đặng giữ mà đỡ cơn đói khát, mà ngày sau có tìm đặng chủ của mà mình có thế trả đặng, thì cũng phải trả. Tóm lại những lẽ đã giảng về điều răn thứ bảy cùng thứ mười, thì chẳng nên tham của ai, phải nhớ lời Đ. C. G. đã khen kẻ khó khăn là kẻ có phước thật, cho nên ta chẳng những là chẳng nên lấy của người ta, mà lại nếu ta có của, thì phải làm phước cho kẻ khó khăn, bằng kẻ đã lấy hay là đã làm thiệt hại của người ta, thì phạm tội, mà có thế đến đặng, thì phải đền.

VỀ ĐIỀU RĂN THỨ TÁM, CHỚ BỎ VẠ CHỔ NGƯỜI.

Điều răn nầy cấm nói dối, nói hành bỏ vạ cùng làm chứng gian, bấy nhiêu tội ấy bởi miệng lưỡi mà ra, cho nên có lời trong kinh thánh dạy rằng: ai giữ lời nói kẻo phạm tội, thì kẻ ấy đã nên trọn lành, bằng kẻ nói rằng: nói dối cho đặng chữa mình hay là chữa kẻ khác kẻo phải họa, hay là nói dối chơi vậy, nào có tội gì; kẻ nói làm vậy, thì chẳng phải, vì Đ.C.T. là đấng thật thà vô cùng, đã cấm sự nói dối, mà Đ.C.G. đã phán rằng: bay nói đều gì bằng có, thì phải nói có, nếu không thì phải nói không, bằng nói thêm sự gì như cách nói quanh co chẳng có, thì có lỗi, nhưng mà cũng nên dùng một hai lời khôn ngoan mà giấu sự thật, song chẳng nên nói dối bao giờ. Trong kinh thánh có lời rằng: khi

Digitized by Google

Đ.C.G. mới lên trời mà bổn đạo nghe lời các thánh Tông đồ giảng, và khen lòng chung thương yêu nhau, cho nên có nhiều người bán ruộng đất cùng lấy hết tiền bán ruộng mà dưng cho các thánh Tông đồ làm phận làm phước, khi ấy có hai vợ chồng kia bán ruộng mình cùng lấy một phần giá ruộng ấy mà dưng cho ông thánh Vê-rô làm phước, nhưng mà Đ.C.T. soi sáng cho ông thánh Vê-rô biết ý tỏ hai vợ chồng có ý gian, bề ngoài xưng rằng: nó đã lấy hết của ruộng mình mà dưng cho người, người chồng đến trước mà nói dối làm vậy, thì ông thánh Vê-rô lấy phép Đ.C.T. mà phạt nó chết tức thì, lại cách một đỗi Sa-pi-ra là vợ nó đến trước mặt ông thánh Vê-rô; mà cũng nói dối như vậy, thì cũng phải phạt như chồng, nhơn vì sự ấy, kẻ nói dối thật đáng gọi là con ma quỉ, vì ma quỉ mất ngôi thiên thần, thì đã ra kẻ dối trá, cùng là kẻ bày đặt những sự dối, lại có nhiều người rất thông thái cùng rất thánh dạy rằng: dầu có ý nói dối chữa cả và thiệt hạ kẻo phải chết hết, thì cũng có lỗi. Như lời ông thánh Phao-lô rằng: chẳng nên phạm tội cho đặng sự lành, vậy kẻ nói dối, kẻ làm chứng theo kẻ nói hành tỏ ra những sự nặng người ta, nếu phải tội trọng mà còn kín, mà kẻ nghe lời mình nói chưa biết tội ấy, thì phạm tội nặng. Sau nữa kẻ bỏ vạ những sự trọng cho người ta thiệt hại về phần linh hồn cùng về phần xác, hay là mất tiếng tốt, cùng kẻ nói cho người ta thiệt sự gì trọng, dầu mà người ta khỏi sự dữ mặc lòng, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội, lại khi đã đến mặt quan tra hỏi, mà chẳng tỏ ra sự thật cho nên người ta thiệt,

Digitized by Google

hay là đấng bề trên khiến tỏ tội trọng còn kín, mà có ý hỏi cho đặng sửa phạt kẻ phạm tội ấy, cùng kẻ đã biết người nào phạm tội trọng ấy làm gương xấu cho nên thiệt nhiều linh hồn, dầu kẻ nhỏ, kẻ lớn, dầu đấng nào bực nào mặc lòng; mà mình chẳng cáo cùng đấng bề trên cho người đặng liệu, và khi quan khảo kẻ đã phạm tội nặng dầu có nhiều người làm chứng thật, thì cũng chẳng muốn xưng, cùng kẻ đã biết tỏ có kẻ rắp lòng giết người nào, mà chẳng báo cho nó đặng giữ mình, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội, song phải liệu cách khôn ngoan cho khỏi kẻ dữ thù oán. Ví bằng kẻ bề trên chẳng răn bề dưới, và để cho nó nói hành tỏ ra tội trọng người ta, cùng kẻ muốn nghe, hay là khen kẻ nói hành, cho nên nó nói thêm nhiều đều nọ đều kia, hay là anh em, bạn hữu nói hành, nếu can đặng, mà chẳng can, hay là kẻ hứa giữ lời đã nói, mà lại nói tỏ cho kẻ khác, cho nên người ta thiệt sự gì nặng, hay là kẻ khen những đứa phạm tội trọng; cho nên nó chẳng chừa, cùng kẻ quen nói hành chẳng xét sự nặng sự kín, và kẻ nói mách cho nên người ta ghen ghét nhau, và kẻ chẳng cứ lẽ phải hồ nghi sự trái cho người ta, và nói sự mình hồ nghi cho kẻ khác đặng biết, nhơn vì sự ấy, kẻ khác lại nghi theo lời mình nói, cùng kẻ lấy nhiều lời nặng mà chê bai nhạo báng người ta cho xấu hổ cùng lấy làm cực, thì bấy nhiêu kẻ ấy phạm tội trọng, cùng phải trả tiếng tốt, và phải đền những sự thiệt hại người ta đã chịu vì những tội đã kể trước nầy, có kẻ nói rằng: sự trả tiếng tốt là thể nào? Thì phải làm thể nầy: là khi mình

Digitized by Google

đã chê ai trước mặt mấy người, thì phải ra sức mà khen trước mặt bấy nhiêu người nữa rằng: tôi vô ý vô tứ đã nói chẳng phải, chớ tin sự ấy làm chi; bằng kẻ đã bỏ vạ cho ai mà người ta tin lời mình nói, thì phải chữa sự lỗi mình trước mặt những kẻ nghe lời mình bỏ vạ, cho nên phải nói rằng: lời tôi nói thì chẳng có, bởi tại tôi hờn giận mà nói làm vậy, hoặc người ta còn tin sự mình đã bỏ vạ, thì cũng nên thề kẻo người ta còn tin nữa, sau hết nếu đã nói hành cùng bỏ vạ cho ai, mà người ta chẳng tin lời mình nói hay là đã lâu ngày mà kẻ nghe đã quên hay là kẻ mình đã chê, thì đã chừa nết xấu cùng đã làm gương tốt, cho nên người ta khen phước đức cùng kính kẻ ấy, lại khi tội kín mình đã tỏ ra và kẻ khác cũng đã tỏ ra tội ấy nữa cho người ta đều biết cùng lại đoán rằng: nếu trả tiếng tốt cho người ta, thì liệu mình phải sự khó nặng hay là kẻ mình đã chê, thì đã tha sự trả tiếng tốt cho nó, những khi ấy dầu chẳng trả tiếng tốt cho người ta, thì mình chẳng phạm tội gì.

VỀ SÁU SỰ RĂN HỘI THÁNH.

ĐÃ CẮT NGHĨA ĐIỀU RĂN THỨ NHỨT CÙNG ĐIỀU RĂN THỨ HAI, KHI CẮT NGHĨA ĐIỀU RĂN THỨ BA Đ.C.T. PHÁN DẠY; VÌ NHỮNG ĐIỀU RĂN ẤY THÌ ĐỀU HIỆP MỘT Ý.

VỀ ĐIỀU RĂN THỨ BA, DẠY XƯNG TỘI TRONG MỘT NĂM ÍT LÀ MỘT LẦN. Điều răn nầy dạy bổn đạo đã đến tuổi khôn vừa phải cho biết tội, phước, thì phải xưng tội một năm ít là một lần, chẳng vậy thì phạm tội trọng, bằng kẻ toan trẫy đi xa đàng có lẽ rằng:

Digitized by Google

trót năm chẳng đặng gặp thầy cả nào cho đặng xưng tội, nếu chẳng liệu mà xưng tội trước, thì cũng phải tội trọng. Còn kẻ xưng tội chẳng nên vì giấu tội nặng hay là chẳng xét mình kĩ, chẳng ra sức ăn năn tội nên, hay là chẳng dốc lòng chừa thật, thì bấy nhiêu kẻ ấy chưa vưng phép Hội thánh, và chính đấng đã dựng nên trời đất, cùng đã truyền phép mình thánh và máu thánh người mà thêm sức mạnh cho ta đi đàng xa, là từ xuống đất nầy mà lên thiên đàng, vậy kẻ ốm đau nặng có thể chịu ơn trọng ấy, mà chẳng liệu rước thầy cả cho đặng chịu, thì phạm tội trọng.

ĐIỀU THỨ NĂM GIỮ TUẦN CHAY CẢ, CÙNG CÁC NGÀY CHAY MÙA CHAY THÁNH. Điều răn nầy dạy các bổn đạo mọi nơi, hễ ai đã đầy hai mươi mốt tuổi, như thói nước An-nam quen tính là hai mươi hai tuổi, thì phải ăn chay những ngày ấy. Nhưng mà bởi trong bổn đạo nước nầy có nhiều người khó khăn yếu đuối, thì đức thánh Pha-pha là chính đấng cầm quờn thay mặt Đ.C.G. đã lấy lòng thương mà tha nhiều ngày, một buộc ăn chay những ngày thứ sáu trong mùa chay cả, cùng ngày thứ bảy trước lễ phục sanh, và ngày trước lễ sanh nhựt Đ.C.G. là chính ngày mà thôi. Song kẻ muốn cứ phép chung mà ăn chay những ngày đã chỉ trong điều răn nầy, thì có phước mà đặng đền tội. Còn những ngày đã buộc ăn chay nhặt, và các kẻ đã đến tuổi khôn, dầu chẳng buộc nó ăn chay chính ngày ấy, cũng phải kiêng thịt những ngày đã chỉ cho kẻ cứ phép chung mà ăn chay. Bằng kẻ chưa đặng rõ phép ăn chay là thể nào, thì phải biết: Kẻ muốn cứ phép ăn chay, là từ

Digitized by Google

nữa đêm cho đến trưa, chẳng nên ăn uống của gì, một nhịn cho đến bữa trưa, mới nên ăn no vừa phải; còn bữa tối thì ăn một hai miếng, cùng một ít hoa trái rau cỏ mà thôi tùy sức mình; vì kẻ đã làm việc xác nặng, hay là đang thì, nếu chẳng dùng của ăn mà bổ sự hao tổn, thì khó chịu lắm. Bằng kẻ ăn thịt, hay là ăn no hai bữa trong ngày ăn chay thì phạm tội trọng. Bằng kẻ đi bộ đàng xa, chèo ghe, đẻo gỗ, cày, bừa, cấy, gặt, xay lúa, giã gạo, thợ mộc, thợ vôi, và kẻ làm những việc nặng khác như vậy, nếu chẳng ăn chay thì chẳng có tội gì. Sau nữa đờn bà có thai, hay là kẻ nuôi con nhỏ, kẻ khó khăn, già nua yếu đuối, kẻ đang thì, song năng đau ốm chẳng có sức ăn chay, nếu bấy nhiêu kẻ ấy chẳng ăn chay, thì chẳng có tội gì, nhưng mà còn phải kiêng thịt. Bằng kẻ liệt nặng chẳng kiêng thịt đặng, thì chính lẽ phải xin phép cùng đấng bề trên, mới ra dấu kính lẽ luật chung; bằng chẳng có thế xin đặng, thì chẳng phạm tội gì. Bằng kẻ lầm mà chẳng giữ ngày chay, hay là ăn thịt ngày ấy, vì lầm chẳng phải làm biếng, song nếu quên chẳng nghe hay là quên xem lịch, cùng quên hỏi cho biết ngày ăn chay, thì mới khỏi tội. Bằng kẻ trễ nải chẳng xem sao, cho nên lầm phải ngày ăn chay, thì phạm tội trọng. Bằng kẻ sớm mai đã lầm ngày ăn chay mà ăn lót lòng, đến khi nhớ lại có muốn cứ phép thường mà ăn cơm trưa, thì tối đừng ăn nữa, hay là nhịn trưa, đến tối sẽ ăn, còn những kẻ ăn một hai miếng ngoài bữa thì phạm tội nhẹ. Về sự uống nước trà cùng một chén rượu, chén thuốc, hay là người ta mời; Có kẻ đoán rằng: chẳng có tội gì, song kẻ có

Digitized by Google

thế giữ chay nhặt thì đặng phước hơn. Hoặc đang ăn bữa trưa nửa mùa phải bỏ vì có sự cần, như phải giúp kẻ liệt, lại về ăn cho đủ bữa, thì chẳng có tội gì.

ĐIỀU THỨ SÁU KIÊNG THỊT NGÀY THỨ SÁU CÙNG NGÀY THỨ BẢY. Điều răn nầy dạy các bổn đạo đã đến tuổi khôn, đã biết tội, phước, thì phải kiêng thịt ngày thứ sáu cùng ngày thứ bảy. Vậy những ngày ấy ai ăn thịt một bữa, hay là năm ba miếng, thì phạm tội trọng vì mê ăn và phạm lề luật đấng bề trên đã cấm; bằng kẻ ăn một đôi miếng như ngậm vậy, chẳng có ý khinh thì tội nhẹ. Còn kẻ lầm mà chẳng giữ ngày kiêng thịt, và kẻ liệt nặng chẳng dùng vật gì đặng thì cũng nên dùng thịt. Song chính phép như đã nói trước nầy: là khi có thế thưa đấng bề trên đặng, thì phải xin phép người. Còn kẻ đi đàng xa, như kẻ đi biển, hay là lên rừng lâu ngày, mọi của ăn khác đã hết, còn một giống thịt mà thôi, thì cũng đặng ăn chẳng có tội gì. Vậy bổn đạo phải xét mình về những điều răn đã kể trước nầy; hoặc đã phạm về điều răn nào, thì phải nhớ mà xưng cho kĩ.

GIẢNG MỘT HAI LỄ RIÊNG CHO NHỮNG KẺ TOAN XƯNG TỘI DỄ XÉT MÌNH. Trước hết phải xét mình về sự kính chuộng Đ.C.T. trên hết mọi sự. Hoặc đã bỏ hay là trễ nải về những việc ta phải làm, cho đặng tỏ ra lòng tin cậy, kính mến, cùng thờ phượng Đ.C.T. hoặc khi vào nhà thờ mà ở vô phép, trông ngang, trông ngửa, cùng nói truyện trò; hoặc khi đọc kinh vô ý vô tứ, cho nên chia lòng chia trí. Hoặc khi Đ.C.T. mở lòng cho ta làm việc lành, cùng đã có dấu thánh ý Đ.C.T. muốn cho ta làm sự ấy,

Digitized by Google

song ta chẳng muốn ép mình mà làm, cùng chống trả thánh ý Đ.C.T. Hoặc đã thể gian thể dối cùng thể dông dài, mà khi phải sự gì khốn khó, mà kêu trách cùng mất sự trông cậy chẳng vưng ý Cha cả cho trọn.

VỀ SỰ THƯƠNG YÊU ANH EM. Hoặc đã vội đoán việc anh em làm, đã khinh dể, giận dữ, ghen ghét, muốn thù oán, cãi cọ nói những lời độc, chưởi rủa, nói hành, bỏ vạ, cười nhạo, làm thiệt hại về phần của cải, hay là tiếng tốt. Hoặc đã làm gương mở đàng cho người ta phạm tội; lại chẳng kính cùng chẳng vưng lời đấng bề trên, chẳng thương yêu mọi người, cùng chẳng ra sức khuyên anh em giữ đạo nên, cùng khi thấy sự lỗi anh em, mà chẳng bảo cho đặng chừa. Về phần riêng mình, hoặc kiêu căng muốn phô mình, và muốn người ta khen mình, và phô việc lành vì sợ lời người ta nói. Hoặc đã nói dối và lo tưởng ước ao, và nói và làm những sự lỗi đức sạch sẽ; hoặc đã mê ăn uống, nóng giận chẳng hay nhịn, cùng ở những cứ tính xác thịt, chẳng muốn ép mình mà làm các việc về đấng bực mình phải làm.

ĐIỀU THỨ HAI VỀ SỰ ĂN NĂN TỘI. Khi xét mình đoạn, mà thấy đã phạm nhiều tội mất lòng Đ.C.T. là Cha rất nhơn lành vô cùng; thì lo buồn đau đớn ăn năn tội trong lòng, và ghét tội lỗi trên hết mọi sự ghét, về sự ăn năn tội thì phân ra làm hai cách, một là ăn năn tội cách trọn. Vậy sự ăn năn tội cách trọn, thì bởi ơn Đ.C.T. mở lòng, mà ta biết suy bổn tính Đ.C.T. là đấng tốt lành vô cùng; mà những ơn Đ.C.T. đã ban cho ta xưa nay, chẳng

Digitized by Google

phải là vì ta có công gì đáng cho Đ.C.T. thương dường ấy, song bởi Đ.C.T. tốt lành vô cùng, như mới nói trước nầy; cho nên người đã lấy lòng thương yêu mà ban bấy nhiêu ơn cho ta; mà ta vô nhơn bội nghĩa cả gan dám làm mất lòng đấng tốt lành vô cùng làm vậy. Hai là ăn năn tội cách chẳng trọn; là khi ta lo buồn đau đớn, vì suy bởi tội lỗi mình thì đã đáng mất sự vui về trên thiên đàng, cùng đã đáng chịu phạt trong địa ngục vô cùng, hai cách ăn năn thì khác xa nhau lắm, vì chưng kẻ ăn năn tội cách trọn, dầu mà chưa kịp chịu phép giải tội, nhưng mà đã dốc lòng chịu phép giải tội, nếu kẻ ấy phải chết, thì đặng rỗi linh hồn, còn kẻ ăn năn tội cách chẳng trọn, nếu chẳng còn chịu phép cực trọng đã nói trước nầy, thì chẳng khỏi tội cùng mất linh hồn đâu; bằng sự ăn năn tội cách trọn, hay là chẳng trọn thì có bốn sự nầy, một là ăn năn tội thật lòng, vì chưng tội thường bởi lòng mà ra, nếu ta chẳng ghét tội trong lòng thì chẳng gọi là ăn năn tội nên; hai là cậy ơn Đ.C.T.T. phù hộ cho đặng lòng ăn năn tội, vì chưng một mình ta phạm tội đặng, song bởi sức riêng ta chẳng đặng ăn năn tội nên, một cớ ơn Đ.C.T. soi sáng cùng mở lòng cho ta lấy những lẽ trong đạo mà suy cho đặng ăn năn tội nên, đặng nghĩa cùng Đ.C.T., ba là phải ghét tội, nhứt là các tội trọng; bốn là phải ghét các tội lỗi trên hết mọi sự ghét. Vậy các thánh đã khen sự ăn năn tội có ích trọng như có lời ông thánh Gioang Giám mục rằng: tôi chẳng biết lấy lời gì mà khen sự ăn năn tội cho xứng, vì sự ăn năn tội nên thì đóng cửa địa ngục, và mở cửa thiên đàng, hễ ai phải

Digitized by Google

sự gì khó thì dặng khỏi, ai lo buồn, thì làm cho vui, và kẻ yếu đuối thì thêm sức mạnh, cùng cậy trông ơn Đ.C.T. sẽ ban cho linh hồn mình đầy phước, vậy sự ăn năn tội quới hơn vàng, cùng sáng hơn mặt trời, cùng ra như mẹ sinh ra mọi việc phước đức, lại dặng làm phép lạ, trí người ta suy chẳng đến. Như xưa thành Ni-ni-vê mê tội lỗi đã quá, cho nên Đ.C.T. đã đe rằng: bốn mươi ngày nữa thì phá thành ấy cho tuyệt, song bởi cả và thành từ đứng làm vua ngự tòa cao, cho đến thứ dân hèn hạ đều tỏ ra lòng ăn năn tội, cùng dốc lòng chừa nết xấu, thì Đ.C.T. lại thương mà chẳng phá. Bà thánh Ma-da-len-na ngày trước đã phải bảy quỉ ám, là chỉ lòng mê các tội lỗi, nhưng mà bà ấy ăn năn tội khóc lóc, lấy nước mắt mà rửa chơn Đ.C.G., thì Đ.C.G. đã tha các tội, như một người chịu đóng đinh bên hữu Đ.C.G., cũng bởi thật lòng ăn năn tội, chẳng những là trách kẻ trộm chịu đóng đinh bên kia, vì nó vô phép dám trách Đ.C.G., mà lại xưng mình đã đáng chịu đóng đinh vì tội mình, cùng nhìn lấy Đ.C.G. là vua cầm quờn cả, cùng xin người rằng: khi nào Chúa ngự về nước thiên đàng, thì xin Chúa nhớ đến tôi cùng. Cho nên Đ.C.G. phán rằng: hôm nay mầy đặng ở nơi bình an cùng tao, dầu mà ôngthánh Vê-rô đã chối Chúa mình ba lần thì cũng bởi lo buồn khóc lóc và ăn năn tội thật, thì Đ.C.G. chẳng hề nhắc đến tội lỗi ông thánh ấy, lại để quờn cho người coi sóc các con chiên Đ.C.G., là chỉ các bổn đạo ở khắp mọi nơi, nhơn vì sự ấy, nên ví sự ăn năn tội như đất êm cũng như cây sai trái, mà ai ra sức

Digitized by Google

cho đặng lòng ăn năn tội, thì chẳng những là khỏi lửa địa ngục, mà lại bớt phần phạt ở nơi lửa luyện tội nữa. Vậy ta nên khen sự ăn năn tội, vì co sức xua đuổi ma qui ra khỏi linh hồn ta, tuy là những người đen chẳng đặng đổi da mà nên trắng, song kẻ ăn năn tội đặng đổi tính dơ dáy xấu xa mà nên sạch sẽ tốt lành trước mặt Đ.C.T., vậy sự ăn năn tội thì che lấp các tội lỗi, cùng làm cho ta đáng gọi Đ.C.T. là cha, và người cũng nhìn lấy ta là con thương yêu, và sẽ trả phần thưởng vui vẻ ta đã mất, vì tội đã phạm ngày trước, nhưng mà ta hằng phải nhớ lời ông thánh Au-cu-xi-tinh dạy rằng: ai chẳng có lòng kính mến, thì chẳng khỏi tội cùng chẳng đặng ăn mày ơn Đ.C. T. đâu!

Bây giờ sẽ nói tắt về ít lẽ, để mà giục lòng ăn năn tội nên; thì có bốn lẽ rất trọng nầy. Một là ta đã mất lòng Đ.C.T. vốn là đấng tốt lành vô cùng. Hai là dầu ta hèn hạ vô nhơn bội nghĩa mà Đ.C.T. còn xuống muôn ơn cho ta. Ba là vì tội lỗi ta, cho nên Đ.C.G. đã chịu trăm ngàn sự thương khó, cho đến chết trên cây thánh giá. Bốn là tội lỗi làm cho ta mất những ơn Đ. C. T. và mất công nghiệp ta đã lập xưa nay, cùng đáng phải sa địa ngục chẳng trông phần nào trên nước thiên đàng. Nhưng mà trong bốn lẽ đã kể trước nầy, thì lẽ thứ nhứt trọng hơn bội phần vì làm cho ta đặng ăn năn tội trọn.

Đều thứ ba về sự dốc lòng chừa. Là sự rất cần vì kẻ chẳng dốc lòng chừa, thì chẳng đặng lòng ăn năn tội thật lại phạm tội nặng lắm như cười nhạo

Digitized by Google

Đ.C.T. cùng khiến dễ phép giải tội và làm cho máu Đ.C.G. ra vô ích cho nó, còn ai muốn biết đã dốc lòng chừa thật, thì phải xét những dấu nầy, một là đã sửa mình thể nào, hai là đã bỏ nết xấu thói cũ, ba là đã ra sức ăn ở như người mới vậy, sau nữa có ba đều nầy đều giúp cho đặng chừa, một là cầu xin Đ.C.T. phù hộ cho ta kẻo phạm tội nữa. Hai là ra sức chống trả tính xấu và bỏ dứt tội cũ. Ba là lánh những sự mở đàng cho ta mắc tội lỗi, cùng có nhiều lẽ khác đều giúp mà chừa tội cùng đi đàng nhơn đức một ngày một hơn, nhứt là hằng nhớ mình hằng ở trước mặt Đ.C.T. luôn và nhớ bốn sự sau hết là sự chết, sự phán xét, sự thiên đàng, cùng sự địa ngục, vì có lời trong kinh thánh dạy rằng: kẻ nhớ đến bốn sự ấy thì chẳng phạm tội mà hư mất linh hồn đâu, sau nữa cũng phải ở siêng năng mà làm việc lành phước đức tùy đứng bực mình, chớ có ở nhưng bao giờ cùng phải xưng tội chịu lễ và xem lễ hay là nghe sách, nghe giảng về sự nhơn đức hoặc khi xét trong mình mà thấy mình mê tội nào hơn, thì phải làm hết sức mà bỏ tội ấy đi, vì nó là cội rễ sinh ra nhiều tội khác, nếu chẳng nhổ giống xấu ấy cho khỏi, thì khó chừa tội khác nữa, sau hết khi phải chước ma quỉ cám dỗ, thì phải lấy dấu kêu tên Đ.C.G., cùng tên rất thánh Đ.C.Bà. vì chưng ai kêu hai tên cực trọng ấy thì ma quỉ liền sợ và trốn đi mất, lại phải kêu tên ông thánh Giude là quan thầy ở nước Annam cùng xin đức thánh thiên thần giữ mình và ông thánh hay là bà thánh bổn mạng riêng bàu chữa cho khỏi chước ma quỉ cám dỗ, bằng chưa đặng an,

Digitized by Google

vì ma quỉ như chó dại hằng muốn cắn mãi, thì ta càng phải kêu mãi thì sau ta sẽ đặng khỏi giống rất độc ấy mà chớ.

ĐIỀU THỨ BỐN DẠY VỀ SỰ XƯNG TỘI. Xưng tội là cáo mọi tội lỗi ta cùng thầy cả có phép giải tội, vậy ta phải lấy lòng thật mà tỏ mọi tội ra, chẳng nên thêm bớt, nói quanh co hay là chữa mình, mà đổ tội cho kẻ khác, cùng chẳng nên kể truyện vô ích. Bằng kẻ xưng tội có ý giấu một tội trọng mà thôi, thì chẳng khỏi tội nào sốt, lại thêm một tội rất trọng là làm hư phép giải tội, mà ai đã giấu tội làm vậy, nếu muốn sửa sự lỗi mình, thì trước hết phải xưng mình đã giấu tội, cùng xưng tội đã giấu ấy, và các tội đã xưng trước khi còn lòng gian, mà biết mình đã giấu tội thì mới khỏi, chẳng nên xưng tội đã giấu làm một cùng tội khác, mà chẳng thưa sự mình đã giấu tội ấy, vì xưng trống làm vậy, thì chẳng tỏ ra tội rất trọng là phạm đến sự thánh. Sau nữa dầu mà chẳng có ý giấu tội, nhưng mà mình suy nghĩ và nhớ đã quên tội nặng, vì xét mình chẳng kĩ, hay là đã xưng hết các tội mặc lòng; song le chẳng ăn năn tội nên, thì phải xưng lại mới khỏi, cũng có nhiều lần xưng tội chung, thì đặng ích rất trọng, nhứt là khi toan chịu lễ lần trước hết, nhưng mà khi xưng tội chẳng nên xưng trống rằng: tôi đã phạm điều răn nọ điều răn kia, vì xưng trống làm vậy chẳng có dủ đâu, cho nên phải xưng một tội đã phạm là mấy lần, cùng tỏ những sự làm cho tội ấy ra nặng hơn, hay là ra giống tội khác nặng hơn nữa. Vì chưngkẻ phạm tội nhiều lần, thì ra thói quen cùng thêm tội, cũng một lẽ ấy, kẻ

Digitized by Google

lấy một ít đồng tiền, thì là tội nhẹ, còn kẻ ăn trộm hai ba tiền một quan, thì là tội nặng hơn, phương chi kẻ lấy một đôi trăm, thì càng nặng hơn nữa, như kẻ bỏ vạ nói hành, thì cũng phải tỏ ra sự mình đã bỏ vạ về những sự nhẹ, hay là sự trọng, Về sự kín, hay là sự trống, như kẻ lỗi nhơn đức sạch sẽ thì nhiều lần một tội sinh ra nhiều tội khác, ví dụ kẻ đã có vợ chồng mà phạm tội với vợ chồng nhà kia, thì một tội ra ba tội trọng, một là lỗi nhơn đức sạch sẽ, hai là lỗi phép nhứt phu nhứt phụ thuộc đàng mình, ba là lỗi phép nhứt phu nhứt phụ về nhà ấy, hoặc có kẻ phạm với người trong họ dầu họ máu, hay là họ kết bạn thì một tội sanh ra hai tội hay là sinh ra hai ba tội trọng, bằng kẻ đã khấn hứa giữ mình sạch sẽ mà phạm tội với người khác cũng đã khấn hứa sự ấy, thì một tội sinh ra ba tội trọng, cho nên phải xưng cho tỏ kẻo làm hư phép giải tội. Bằng khi đã đến toà giải tội, thì lấy lòng khiêm nhượng quì gối trước mặt thầy cả, và kính quờn Đ.C.G. đã ban cho người đặng tha tội cho ta, cùng phải làm dấu thánh giá và dùng lời nầy rằng: Lạy cha xin cha làm phép cho tôi vì tôi là kẻ có tội. Nhưng mà phải biết, tiếng xin phép chẳng xin làm phép giải tội đâu, một xin thầy cả dùng lời cầu nguyện cho mình đặng xưng tội nên, vì chưng mình chưa xưng tội mà thầy biết lấy lẽ nào mà giải tội đặng, đoạn sấp mình xuống đọc kinh cáo mình cho đến lời tôi có tội, rồi phải quì lên mà tỏ ra mình xưng tội đã bao lâu nay, lần trước đã đặng chịu phép giải tội hay là không, vì lẽ nào chẳng đặng chịu phép giải tội cùng phải nói có đặng

Digitized by Google

chịu lễ hay là chăng, việc đền tội đã làm rồi hay là chưa, nói bấy nhiêu lời đoạn, cứ từng đều trong mười sự răn cùng sáu sự răn mà xưng ra chớ đợi thầy cả hỏi, dầu mà sưng tội rất xấu xa thì phải ép mình mà xưng tội ấy trước cùng phải suy rằng: tội lỗi thật là sự gớm ghiết, nhưng mà xưng tội thật là việc lành phước đức, vì tỏ ra lòng khiêm nhượng vưng lời Đ.C.G. đã khiến phải xưng tội cho đứng thay mặt người đặng biết tội nào nên tha, hay là tội nào chưa nên tha. Sau hết phải biết có phép buộc đấng làm thầy phải giữ mình hết lòng hết sức kẻo tỏ tội người ta ra, mà thầy cả lỗi phép ấy, thì phạm tội rất nặng cùng phải vạ chẳng đặng giữ việc về đứng bực mình nữa. Khi đã xưng tội rồi, thì phải thưa rằng: ấy là bấy nhiêu tội tôi nhớ đặng còn các tội khác tôi quên hay là chẳng biết, tôi muốn tỏ ra cả thầy, xin cha xét tôi có đáng ăn mày phép giải tội thì xin cha làm phép cho tôi. Rồi sấp mình xuống đọc kinh cáo mình từ lời tôi có tội cho đến hết, đoạn phải có ý nghe lời thầy cả khuyên bảo, mà người dạy đền tội thể nào, thì phải vưng như vậy, và đang khi người đọc lời giải tội cho, thì phải ra sức ăn năn tội cách trọn, hoặc thầy cả đoán ta chưa đáng chịu phép giải tội thì phải vưng mà dốc lòng sữa mình lại, và làm mọi việc người đã dạy cho đáng chịu phép cực trọng ấy cùng phải nhớ ngày người đã hẹn cho mà trở lại xưng tội với người. Bằng chẳng gặp đặng thầy cả đã bẹn lần trước, thì phải tìm thầy cả khác mà xưng tội mới cùng người đã, đoạn sẽ xưng tội mình đã phạm từ ngày chịu phép giải tội lần sau hết, vì

Digitized by Google

bao giờ thầy cả đã cho chịu lễ, ấy là dấu thật người đã giải tội cho chẳng nên hồ nghi. Sau hết xưng tội mà thầy cả nhọc nhằn như ngủ, thì liệu cách nào cho người tỉnh thức cùng phải thưa người cho biết người đã nghe tội mình mới xưng hay là chăng, ví bằng người chưa nghe, thì phải xưng lại mới khỏi, còn kẻ dọn mình xưng tội thì chớ đến gần toà giải tội, kẻo nghe tội người ta mà phạm tội trọng, hoặc đã nghe tội nào mà tỏ ra tội ấy cùng kẻ khác, thì càng phạm tội trọng hơn nữa. Song kẻ đã quì nơi xa cùng đã ra sức giữ kẻo nghe tội người ta, nhưng mà tỉnh cờ đã nghe vì kẻ xưng, thì nói lớn tiếng, chúc ấy mình chẳng phạm tội gì, một phải giữ kẻo tỏ ra những lời đã nghe mà phạm tội trọng.

ĐIỀU THỨ NĂM

VỀ SỰ ĐỀN TỘI.

Là chịu phạt mình mà tạ ơn Đ.C.T. Vậy có bốn sự nầy đều giúp mà đền tội.

Một là sự thầy cả dạy ta đền tội.

Hai là những sự lành ta làm thêm mà đền tội.

Ba là những sự khốn khó thánh ý Đ.C.T. để cho ta chịu bằng lòng đền vì tội.

Bốn là những phép rộng Hội thánh ban mà tha, gọi là ân xá, đại xá để mà bớt phần phạt ta đáng chịu vì tội. Bằng việc thầy cả dạy đền tội, thì chẳng nên giãn ra lâu ngày; mà kẻ nào giãn ra lâu ngày làm vậy, thì có tội, dầu kẻ đặng ăn mày phép rộng bề trên, thì cũng phải làm những sự thầy cả dạy đền tội, vì đặng bề trên chẳng có ý

Digitized by Google

tha việc đền tội ấy đâu, còn sự đền tội, thì phải đền cho xứng những sự đã phạm, nhưng mà việc đền tội tóm lại bốn sự nầy. Một là ăn chay. Hai là đọc kinh cầu nguyện. Ba là làm phước, làm phận. Bốn là những việc lành khác có sức giúp cho ta đặng chừa tội đã quen phạm. Lại phải biết ai chẳng ép mình chịu khó đền tội ở đời nầy cho đủ, thì đời sau phải đền chẳng khỏi, vì Đ.C.T. công bình vô cùng, chẳng tội nào mà người chẳng phạt, song người hằng có lòng lành vô cùng, khi người thấy ta làm hết sức mà đền tội, thì người bớt sự phạt, cho nên có nhiều truyện làm chứng về sự Đ.C.T. tha phạt cho những kẻ ăn năn tội hết lòng hết sức. Sau hết sự phạt mình mà tạ ơn Đ.C.T. thì chưa đủ, nếu ta đã làm cho ai thiệt hại đều gì, thì phải đền và tạ ơn người ấy nữa mới đủ. Còn đền của và trả tiếng tốt lại cho người ta, thì đã nói trong điều thứ bảy, và trong điều thứ tám chẳng kể lại làm chi.

PHẦN THỨ NĂM

GIẢNG VỀ PHÉP XỨC DẦU THÁNH CHO KẺ LIỆT.

Có lời trong sách ông thánh Gia-cô-bê hậu gởi cho các bổn đạo mới rằng: Có ai trong bổn đạo ốm đau cùng liệt lào, thì phải mời đấng làm thầy cả, xin người cầu nguyện cho kẻ liệt ấy, mà người sẽ lấy tên Đ.C.T. cùng xức dầu thánh trên mình kẻ liệt, và dưng lời cầu nguyện cùng phép xức dầu thánh nầy, thì sẽ cứu giúp kẻ liệt, vì Đ.C.T.

Digitized by Google

sẽ bớt sự khó cho những kẻ ấy. Bằng còn mắc tội gì, thì sẽ tha. Vậy ông thánh Gia-cô-bê đã truyền dạy làm vậy, vì đã biết tỏ Đ.C.G. lập phép xức dầu thánh mà làm những ích rất trọng cho ta, thường kể ba ích trọng nầy. Một là đặng sức mạnh trong linh hồn mình mà chống trả các chước ma quỉ, cùng đặng vững lòng bớt sợ sự chết. Hai là đặng khỏi dấu vít tội còn trong linh hồn, và khi đã quên sót tội nào, thì cũng đặng khỏi tội ấy nữa. Ba là đặng khoẻ lại về phần xác, nếu mà ý Chúa định như vậy. Còn sự dọn mình chịu phép nầy, ví bằng có mắc tội nào trọng, thì phải xưng cho sạch, mà hoặc xưng chẳng đặng, thì phải ra sức ăn năn tội, cùng làm dấu gì xin thầy cả giải tội cho, lại giục lòng tin, cậy, kính mến Đ.C.T. dầu sống chết, thì phú thác mặc thánh ý người định. Sau hết khi thầy cả xức dầu cho người nào; thì người cầu xin Đ.C.T. lòng lành vô cùng, tha các tội lỗi kẻ liệt đã phạm bởi con mắt xem, lỗ tai nghe, mũi ngửi, miệng ăn nói, và chơn đi, tay làm là những sự lỗi bởi ngũ quan mà ra, đang khi ấy bổn đạo cũng phải cầu nguyện cho kẻ liệt đặng chịu phép nầy nên, cùng phải suy sự khoẻ mạnh phần xác chẳng bền, thật như hoa mới nở chóng tàn, vậy phải chừa bỏ tội lỗi, và làm việc lành cho sẵn, chớ đợi khi ốm đau mới liệu kẻo chẳng kịp, cũng chẳng nên đợi đến cơn hấp hối mới rước thầy cả mà làm phép nầy cho kẻ liệt, vì khi còn tỉnh mà chịu phép nầy, thì càng dễ dọn mình cùng đặng ích hơn, vậy khi thấy bịnh đã ra nặng, thì phải liệu cho kíp. Sau hết kẻ đã chịu phép nầy đoạn, thì phải tạ ơn Đ.C.

Digitized by Google

T. đã thương mà cho mình chịu phép rất trọng dường ấy, cùng phải dọn mình qua khỏi chốn cách đày đời nầy, mà về đời sau hưởng phước trên quê thật, là nước thiên đàng, là quê vức chúng ta.

PHẦN THỨ SÁU.

GIẢNG VỀ PHÉP TRUYỀN CHỨC.

Có lời Đ.C.G. phán cùng các đầy tớ rằng: Cha tao đã có ý cho tao xuống thế gian làm những việc gì, thì tao cũng sai bay làm những việc ấy.

Vậy Đ,C.T. đã lấy lòng thương người thế gian mê muội tối tăm đã bỏ đạo chánh mà theo đạo tà cùng hằng muốn sự hèn dưới đất, và chẳng xem sao sự trọng trên trời, thì người đã cho Con một rất yêu dấu xuống thế gian làm người, mà làm thầy dạy dỗ người ta. Vậy khi Đ.C.G. giảng đạo, thì xưng mình là sự sáng thiên hạ, cùng là đàng phải đi kẻo lạc, lại xưng mình là sự thật, cùng là sự sống, cho nên ta phải cứ lời người dạy, thì mới khỏi lầm, và đặng sống vô cùng. Nhưng mà Đ.C.G. khôn ngoan vô cùng, lòng lành vô cùng, chẳng những là thương kẻ sống một đời với mình khi còn ở thế gian, mà lại thương cả và loài người ta cho đến tận thế, vì vậy ba năm trước khi người lập công chuộc tội thiên hạ, thì người cũng chọn mười hai đầy tớ cả, quen gọi là tông đồ, lại chọn bảy mươi hai đầy tớ khác, về bực dưới một ít, mà sai bấy nhiêu đầy tớ đi khắp thế giảng đạo, vậy chẳng khác chi trong

Digitized by Google

nhà nước có nhiều đẳng, nhiều bực, có bực trên, có bực dưới, cũng một lẽ ấy, Đ.C.G. đã liệu cho những kẻ coi sóc linh hồn bổn đạo tùy đẳng bực mình, mà giữ việc cực trọng ấy, vậy bây giờ đẳng thay mặt Đ.C.G. đã lấy phép người truyền mà dạy phải cứ thứ tự nầy; một là chịu phép cắt tóc, là chỉ bỏ sự thế gian, vì chính lẽ có một kẻ chịu phép ấy đặng mặc áo dòng trắng, là hình bong nhơn đức sạch sẽ, và những kẻ chịu phép nầy thì thuộc về Hội thánh cách riêng, cùng đặng nhờ ơn Hội thánh ban cho.

Hai là chức giữ cửa nhà thờ, cùng giữ những đồ trong nhà thờ, cho nên kẻ đã chịu chức ấy phải lo cho nơi thánh đặng sạch sẽ, nhứt là phải lo cho linh hồn mình, cùng linh hồn bổn đạo đặng sạch tội lỗi, vì trong kinh thánh đã dạy rằng: Bổn đạo là đền thờ Đ.C.T.

Ba là chức đọc sách trong nhà thờ, dầu bây giờ có nhiều người chẳng có chức ấy, cũng đọc sách như kẻ làm thầy giảng, nhưng mà xưa có một kẻ chịu chức nầy đặng đọc sách trong nhà thờ mà thôi.

Bốn là chức ban quờn cho đặng trừ ma qui khỏi lòng bổn đạo. Nhưng mà rày có một thầy cả quen làm phép về chức ấy, lại trước khi làm, thì phải thưa đẳng bề trên cho người xét có nên làm hay là chăng, vì chưng có nhiều kẻ phải cơn sốt máu, mà ai chẳng xét kĩ thì vội đoán rằng: qui ám.

Năm là chức để mà giúp việc tế lễ như cầm đầy cùng dọn chén dưng rượu nước mà rót trong chén thánh.

Digitized by Google

Sáu là chức giúp việc dưng lễ cách cận vì bốn chức đã nói trước nầy thì giúp xa xa vậy, nhơn vì sự ấy, trước khi đấng làm thầy, giám mục quen bảo kẻ dọn mình chịu chức rằng: bấy lâu chúng con muốn gánh vác sự đời như thói thế gian thì mặc ý chúng con, nhược bằng chúng con chịu chức nầy thì phải cứ sự mình đã dốc lòng chẳng đặng bỏ, lời nầy chỉ tỏ sự khẩn giữ mình sạch sẽ, vì sự dốc lòng không chẳng buộc nhặc làm vậy, đoạn đức giam mục cho cầm chén và dĩa thánh, vậy kẻ chịu chức ấy phải nhớ mình đã đặng cầm của thánh, thì cũng phải giữ mình cho sạch sẽ, chớ khá cả lòng dám bỏ lời khấn hứa mà kết bạn với người thế gian thì chẳng nên vợ chồng đâu.

Bảy là chức giúp lễ gần lắm, trong kinh thánh đã chỉ tỏ sự các thánh tông đồ đã khuyên bổn đạo chọn bảy người có tiếng nhơn đức và khôn ngoan cùng đầy ơn Đ.C.T.T. lại khi đã chọn đoạn thì các thánh tông đồ lấy quờn Đ.C.G. đã ban và dưng lời cầu nguyện cùng để tay trên đầu bảy người ấy, vậy kẻ chịu phép nầy nên thì đặng ơn Đ. C. T. T. thêm sức cho đặng chống trả ma qui cùng phá chước nó bày đặt mà cám dỗ, lại đặng rửa tội cách trọng thể cùng lên tòa giảng mà dạy các bổn đạo cùng đặng làm nhiều lễ phép trọng khác.

Tám là chức thầy cả để mà dưng của tế lễ Đ.C. T. và coi sóc linh hồn bổn đạo cùng làm các phép về đứng bực mình, như rửa tội giải tội cùng xức dầu thánh, làm phép hôn phối cùng phép tế lễ mới nói trước nầy, là năm Phép cực trọng Đ.C.G.

Digitized by Google

đã lập, thì thầy cả thường làm, còn như phép khác, như làm phép nước thánh cùng phép đầy thánh, phép tro, phép lá cùng nhiều phép khác đã chỉ trong sách các phép thì cũng làm đặng.

Chín là chức giám mục, kẻ đặng chức ấy thật là nối quờn đầy tớ Đ.C.G. cùng đặng truyền chức nữa, dầu mà các đấng giám mục cũng một chức như nhau nhưng mà về quờn thì khác nhau xa lắm. Vậy đấng cầm quờn nhứt là Đức thánh Pha-Pha vì người nối quờn ông thánh Vê-rô là đầu các đầy tớ cả Đ.C.G. mà Đ.C.G. chẳng những là ban quờn cho ông thánh ấy xem sóc bổn đạo quen gọi là con chiên Đ. C. G. mà lại ban quờn cai trị các đấng chăn chiên ấy. Vậy Đức thánh Pha-Pha, thay mặt Đ. C. G. gìn giữ linh hồn bổn đạo khắp mọi nơi, nhưng mà quờn người như quờn cha coi sóc con cái vậy, cho nên dùng tiếng Pha-Pha nghĩa là cha chí quờn yêm ái hằng làm ơn cho bổn đạo mà chớ. Vậy kẻ chẳng chịu lụy Đức thánh Pha-Pha và kẻ thay mặt người, ấy là kẻ rời đạo thật, lạc đàng chánh, nếu chẳng trở lại, thì chẳng trông cậy rồi linh hồn dâu.

PHẦN THỨ BẢY.

GIẢNG VỀ PHÉP NHỨT PHỤC NHỨT PHỤC GỌI LÀ PHÉP BỔN PHỐI.

Vốn khi đầu Đ. C. T. sinh ra một người nam một người nữ là ông A-dong cùng bà E-và có ý cho hai người kết bạn mà giúp đỡ nhau, lại có ý dùng hai người ấy mà sinh sản loài người ta. Vậy Đ.C.T. sinh một mình bà E-và để mà kết bạn

Digitized by Google

cùng ông A-dong thì đã tỏ ra ý Đ.C.T. muốn cho người ta giữ phép nhứt phu nhứt phụ. Vậy khi Đ.C.G. giảng đạo thì có đứa nghịch thưa người rằng: trình thầy có nên để vợ chăng? Đ.C.G. liền phán rằng: Đ.C.T. đã sinh một người nam và một người nữ để mà kết bạn cùng hiệp với nhau như một xương thịt vậy, mà kẻ Đ.C.T. đã cho hiệp với nhau thì đấng làm người chẳng đặng lìa nhau ra, dầu mà kẻ lỗi phép nhứt phu nhứt phụ, thì Đ. C. G. sẽ tha phép cho kẻ tội ấy đặng ở một mình song cũng chẳng đặng kết bạn với người nào khác. Vậy Đ.C.G. đã lập phép nầy mà ban ơn cho hai người nam nữ kết bạn nên vợ chồng mà ở cùng nhau cho đẹp lòng Đ.C.T; trong kinh thánh có lời ông thánh Phao-lô dạy rằng: Người chồng phải thương yêu vợ mình như xác mình, vậy kẻ yêu vợ là yêu xác mình; vì chưng vợ cũng là một xương một thịt nào có ai ghét xác thịt mình một phải nuôi và coi sóc, như Đ.C.G. nuôi và coi sóc các bổn đạo vậy, vì chưng người xuống thế làm người chẳng những đã mặc lấy linh hồn mà lại đã lấy xác như ta, cho nên các bổn đạo là như một xương một thịt cùng Đ.C.G. mà chớ, vậy con Đ. C. T. xuống thế làm người, như lìa bỏ Đ.C. Cha mà hiệp làm một với bổn đạo, như lời trong kinh thánh truyền rằng: người chồng sẽ lìa cha mẹ mà hiệp cùng vợ, dầu khi trước là hai người, mà khi kết bạn thì đã nên một xương một thịt với nhau cũng như một người vậy, nhơn vì sự ấy ông thánh Phao-lô khen phép nhứt phu nhứt phụ là phép rất trọng vì chưng kẻ có đạo bạn với nhau là hình bong Đ.C.G. hiệp làm

Digitized by Google

một cùng linh hồn ta và yêu ta quá bội, cho nên ai đã kết bạn thì phải thương yêu vợ như thương yêu mình vậy. Cũng như Đ. C. G. đã thương yêu linh hồn các bổn đạo, còn vợ phải kính sợ chồng như bổn đạo kính sợ Đ.C.G. vậy. Sau nữa kẻ toan kết bạn cùng nhau thì phải làm ba sự nầy: một là cầu xin Đ.C.T. soi sáng cho biết thánh ý Đ.C.T. có định cho mình kết bạn chăng? hai là xin Đ. C. T. mở lòng cho mình biết nên kết bạn với người nào, ba là bàn việc nầy với người khôn ngoan, mà trước hết phải lo liệu cùng cha mẹ và đấng coi sóc linh hồn mình, bằng tìm đặng thầy cả coi sóc địa phận mình ở, thì phải xưng tội với người hay là xưng tội cùng thầy cả khác thay mặt người cùng xin người xét co đáng ăn mày phép hôn phối chăng, vì có nhiều sự ngăn trở, nếu chẳng có ai răn bảo, thì nhiều lần bổn đạo lầm mà làm hư phép hôn phối. Sau hết kẻ đã lấy vợ chồng rồi thì phải làm bốn sự nầy cho đẹp lòng Đức Cnúa Trời một là hoà thuận thương yêu nhau hai là ra sức giữ nghĩa vợ chồng cùng nhau, ba là giúp đở nhau bốn là khi đã có con cái thì phải coi sóc dạy dỗ cho siêng năng cần mẫn nhứt là tùy sức nó cùng lấy những sự con mắt thịt ta xem thấy như khiến nó xem trời đất, muôn vật mà khuyên bảo nó cho biết, dầu hết mọi người thế gian đồng lòng đồng sức cũng chẳng làm đặng một, lá cỏ bay là một con kiến đặng, thật có đứng bể trên làm đầu cột rễ, dầu con mắt xem chẳng thấy, vì là đấng thiêng liêng vô hình vô tượng, song mọi sự trọng tốt lạ lùng bày ra trước mặt ta, thì làm chứng phải có đấng sanh ra bấy

Digitized by Google

nhiều sự ấy mà chớ, đoạn sẽ lấy những lẽ trong sách tám ngày mà dạy nó dần dần vậy.

KẺ ĐÂY MƯỜI LĂM SỰ NGĂN TRỞ:
KẺ MẮCPHẢI NHỮNG SỰ ẤY, THÌ CHẲNG NÊN PHÉP HÔN PHỐI.

Thứ nhứt là sự lầm, là khi mình có ý lấy người nọ, mà lầm người kia.

Thứ hai là kẻ kết bạn với mình, là thật tôi tá mà mình chẳng biết, ngờ là mình kết bạn với kẻ chẳng phải là tôi tá.

Thứ ba, là lời khấn hứa cách trọng thể trong dòng nọ dòng kia, cho nên kẻ đã khấn thể ấy nếu mà kết bạn cùng ai, thì chẳng nên vợ chồng, còn kẻ khấn riêng trong dòng nào, chẳng có ý buộc như kẻ khấn trọng thể, ví bằng kẻ ấy kết bạn, thì nó mắc tội, vì bỏ lời khấn hứa; mà kẻ ấy cũng là vợ chồng.

Thứ bốn, là kẻ kết bạn cùng bà con phần xác trong bốn đời, như chắt chú, cháu bác chắt, cậu chắc cô và đôi chắc dì, nếu kẻ ấy kết bạn với nhau, thì chẳng nên vợ chồng.

Thứ năm là vì bà con thiêng liêng, thì trong một đời mà thôi, là kẻ rửa tội, kẻ chịu phép rửa tội, bổ, vú, cha mẹ kẻ chịu phép ấy chẳng nên lấy nhau.

Thứ sáu, người có chồng hay là người có vợ, lỗi phép vợ chồng trai gái cùng nhau, mà hứa ngày sau sẽ lấy nhau, hay là chồng giết vợ, hay là vợ giết chồng cho dặng lấy người khác.

Thứ bảy, là sự khác đạo, như kẻ đã chịu phép rửa tội, mà kết bạn với kẻ chưa chịu phép ấy, thì

Digitized by Google

chẳng nên vợ chồng,

Thứ tám, là sự ép uổng, vậy ép là khi người nầy chẳng ưng lấy người kia, song bởi kẻ ép trái phép công bình, hay là đe sự khốn khó nặng, cho nên bề ngoài giả muốn, mà trong lòng chẳng ưng, thì chẳng nên vợ chồng.

Thứ chín, là kẻ đã chịu chức thánh, từ chức thứ năm sấp lên, vì đã có lời khấn giữ mình ở đồng trinh đến trọn đời, mà lề luật chung trong đạo thánh Đ. C. T. thì buộc nhặt, cho nên có kết bạn thì chẳng nên phép hôn phối.

Thứ mười, phép buộc vợ chồng ở cùng nhau cho đến chết, ví dụ: người vợ hay là người chồng đi vắng lâu năm, chẳng đặng tin tức gì, nếu chẳng biết thật đã chết, thì chẳng đặng lấy người khác.

Thứ mười một là khi chưa đến tuổi, như người nam chưa đủ đến mười bốn tuổi, người nữ chưa đủ mười hai tuổi, thì chẳng nên vợ chồng.

Thứ mười hai là buộc giữ tiếng tốt, cho nên kẻ đã hỏi mẹ mà thật lời hỏi, thì chẳng đặng lấy con người ấy, hay là đã hỏi chị, thì chẳng đặng lấy em, hay là đã hỏi em, thì chẳng đặng lấy chị, vì chưng sự hỏi làm vậy, là như dấu kết bạn, song khi có một lời hỏi, thì đã cấm lấy người trong họ một đời với người mình đã hỏi mà thôi, bằng kẻ đã kết bạn cùng người nào và chưa có ở với nhau như thói vợ chồng, mà người bạn chết, hay là vào dòng, cùng đã khấn trọng thể, thì chẳng đặng kết bạn với kẻ trong họ bốn đời,

Digitized by Google

với kẻ kết bạn vuối mình, nhưng mà muốn lấy người khác thì cũng đặng.

Thứ mười ba, bằng vợ chồng sau chẳng có phương sinh con, thì theo phép đạo phải ở cùng nhau như anh em, hay là lo thuốc than lẽ nào mới đặng.

Thứ mười bốn, là khi người nữ bị kẻ cướp mà chưa đặng về đến nơi bình an, thì kẻ cướp lấy nó, thì chẳng đặng lấy kẻ ấy làm vợ.

Thứ mười lăm, nơi nào đã rao lề luật buộc kẻ kết bạn với nhau phải tìm đến cùng thầy cả, và có mặt hai người làm chứng, bằng kẻ chẳng cứ lề luật ấy, thì chẳng nên vợ chồng, còn nơi khác chưa rao lề luật làm vậy, dầu mà kẻ có ý thật muốn lấy nhau, mà nói tỏ từ bây giờ đã buộc nhau, và chẳng có sự gì ngăn trở khác, thì kẻ ấy đã nên vợ chồng; song kẻ lấy ý riêng mà kết bạn với nhau chẳng thưa thầy cả cho người xét có phải sự gì ngăn trở chăng, thì có lỗi. Nhơn vì sự ấy, đấng bề trên đã làm thơ cấm kẻ có đạo, hễ ai kết bạn mà chưa thưa thầy cả thì chẳng đặng thâu chiếu.

Mười lăm sự ngăn trở đã kể trước nầy, thì đã có ý cho kẻ giảng đặng biết, hoặc khi vắng thầy cả, thì nên dùng mà bảo những kẻ toan kết bạn, song chẳng nên đọc trước mặt bổn đạo, dầu khi đọc bổn, thì cũng đừng đọc trước mặt anh em làm chi.

CHUNG.

Digitized by Google

THẬP GIÁI QUẢNG NGÃI

MỤC LỤC

Đoạn		Trang
1	Giảng về giái răn Đ. C. T. là làm sao?	1.
2	Giảng về nhơn đức tin.	6.
3	Giảng về nhơn đức trông cậy.	11.
4	Giảng về nhơn đức kính mến.	17.
5	Giảng về sự thờ phượng.	23.
6	Giảng về sự thề dối.	28.
7	Giảng về sự chưởi rủa.	33.
8	Còn giảng về sự chưởi rủa.	38.
9	Giảng về sự giữ ngày Chúa nhựt.	43.
10	Còn giảng về sự giữ ngày Chúa nhựt; và sự xem lễ ngày ấy.	47.
11	Giảng về sự phải lo liệu thể nào, cho đặng xem lễ nên.	52.
12	Còn giảng về sự phải lo liệu thể nào cho đặng xem lễ nên.	58.
13	Giảng về sự thương yêu người ta.	63.
14	Giảng về sự thảo kính cha mẹ	68.
15	Giảng về sự cha mẹ phải coi sóc con cái là thể nào.	75.
16	Giảng về điều răn thứ năm chớ giết người.	80.
17	Giảng về sự làm gương xấu.	84.
18	Giảng về điều răn thứ sáu, chớ làm tà dâm, cùng điều răn thứ chín chớ mê sự dâm dục; chớ muốn vợ chồng người.	90.

Digitized by Google

19 Giảng về sự lòng động lo tư tưởng về sự chẳng nên. 95.
20 Giảng về sự nói hoa tình tục tĩu. 99.
21 Giảng về sự con mắt xem những sự chẳng nên. 104.
22 Giảng về những sự phải làm cho đặng giữ mình sạch sẽ. 108.
23 Giảng về sự ăn trộm ăn cướp 113.
34 Còn giảng về sự ăn trộm ăn cướp. 118.
25 Giảng về sự nói dối cùng làm chứng dối. 122.
26 Giảng về sự nói hành. 126.
27 Giảng về sự đoán xét dông dài vô ích, và sự hồ nghi cho người ta. 130.
28 Giảng về sự tham lam của người ta, điều răn thứ mười dạy rằng: chớ tham của người. 134.
29 Giảng về sáu sự răn Hội thánh, thứ nhứt dạy phải giữ ngày Chúa nhựt. 139.
30 Giảng về sự xưng tội một năm một lần. 142.
31 Giảng về sự chịu mình thánh Đ. C. G. trong mùa phục sinh. 147.
32 Giảng về sự ăn chay. 130.
33 Giảng về sự kiêng thịt ngày thứ sáu, và ngày thứ bảy. 154.
34 Giảng về sự tội. 157.
35 Giảng về bảy mối tội đầu, thứ nhứt là sự kiêu ngạo. 163.
36 Giảng về sự hà tiện. 168.
37 Giảng về sự ghen ghét. 173.
38 Giảng về sự mê ăn uống. 177.
39 Giảng về sự giận hờn. 181.

Digitized by Google

40 Giảng về sự làm biếng trễ nải. 186.

BAY PHÉP BÍ TÍCH.

Phần Trang
1 Giảng về phép rửa tội. 192.
2 Giảng về phép xức trán. 193.
3 Giảng về phép mình thánh Chúa. 199.
4 Giảng về phép giải tội. 224.
Về sáu điều răn Hội Thánh. 261.
Về sự đền tội. 273.
5 Giảng về phép xức dầu thánh cho kẻ liệt. 274.
6 Giảng về phép truyền chức thánh. 276.
7 Giảng về phép nhứt phu nhứt phụ gọi là phép hôn phối. 279.

CHUNG.

Digitized by Google